

20. SZÁZADI HADTÖRTÉNET

Gordon Williamson

A HŰSÉG A BECSÜLETEM

Egykori SS-katonák visszaemlékezései

20. SZÁZADI HADTÖRTÉNET

Eddig megjelent kötetek:

A Harmadik Birodalom hadviselése

Adolf Galland

Hitler gladiátora

A hűség a becsületem

Előkészületben:

A 2. világháború tengeralattjáró-ütközetei

A JG 26 története (I. rész)

Az utolsó porosz

Gordon Williamson

A hűség a becsületem

Hajja & Fiai

Eredeti cím: Loyalty is My Honour
Copyright © Brown Packaging Books Ltd, 1995
This translation of Loyalt is My Honour first published
in 1995 is published by arrangement with
Brown Packaging Books Ltd
Hungarian edition and translation
Copyright © Hajja & Sons Ltd, 1998
All rights reserved!

A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül tilos a mű bármely
részének sokszorosítása, illetve bármiféle adattároló
rendszerben való rögzítése és feldolgozása, úgymint
mikrofilmezés, fénymásolás, elektronikus vagy mecha-
nikus kép- és szövegtárolás. A kötet szöveg- illetve
képanyagának részleges felhasználása kizárólag recenzio
céljából engedélyezett.

Magyar kiadás: Hajja & Fiai Könyvkiadó Kft.
4017 Debrecen, Pf.: 32.

E-mail: Hajja.Sons@mail.datanet.hu

Felelős kiadó: a cég ügyvezetője

Fordították: Glovácsné Nagy Brigitta

Hajja Attila

Vágó Tímea

Tördelés: Hajja & Fiai Könyvkiadó Kft.

Nyomtatás és kötés: Alföldi Nyomda Rt.

ISBN 963 9037 24 9

Somogyi-könyvtár, Szeged

S000371999

Tartalom

Bevezetés	7
Miért halálfejt?	17
Kiképzés és átnevelés	32
Bajtársak	55
Kelet front, első rész: véres előrenyomulás	65
Vereség nyugaton	103
Keleti front, második rész: a lassú visszavonulás	135
A fegyverletétel	175
A háború utóhatása	199
Hozzászólások	215
Szójegyzék	245
A Waffen-SS felépítése	248
Waffen-SS-rendfokozatok	250
A Waffen-SS hadosztályainak felépítése	252

BEVEZETÉS

Németországban az I. világháborút követő káoszból új politikai ideológia született: a nemzetiszocializmus, s egy új, karizmatikus vezér: Adolf Hitler. Mint minden diktátornak, Hitlernek is szüksége volt egy személyéhez feltétlenül hűséges fegyveres testületre. Ezért hívta életre a testőri feladatokat ellátó Schutzstaffelt (védelmi osztagot). Az SS soraiban, csakúgy mint katonai szervezetében, a Waffen-SS-ben, vasfegyelem uralkodott, s ha e két testület tevékenységét jellemezni akarjuk, egyetlen szót kell használnunk: kegyetlenség.

Az elmúlt fél évszázadban nagyot változott a világ, s ezzel együtt módosult Németország nemzetközi megítélése is. 1945-ben a német nemzet kitaszítottatott a náci elnyomás alól szabaduló Európából. Testét idegen hatalmak szállták meg, s szabdalták szét. Az ország katonai ereje megtört, gazdasága összeomlott. Az újraegyesített, modern Németország ma Európa egyik vezető gazdasági és politikai nagyhatalma, a Közös Piac nagy befolyással bíró tagállama.

Németország gazdasági és politikai integrációjával párhuzamosan eltűntek a németekkel, különösen a náci Németország volt katonáival szemben táplált előítéletek. Mi több, az egykori Wehrmacht vagy Luftwaffe legkiemelkedőbb alakjait ma ugyanolyan tisztelet és megbecsülés övezi, mint a szövetségesek volt hadvezéreit és hőseit.

A történelem csupán egyetlen német katonai szervezet számára nem hozott megbocsátást: Európa még fél évszázad múlva sem hagyta feledésbe merülni a náci párt fegyveres ereje, a Waffen-SS által elkövetett rémségeket. A soraiban harcolók tetteit pedig még generációk távlatából is ugyanúgy ítéli meg – ítéli el –, mint a világháború lezárását követően.

Az ok kézenfekvő: a Waffen-SS Hitler nemzetiszocialista pártjának volt a fegyveres testülete. Nem tartozott a reguláris hadsereg kötelékébe, bár

Heinrich Himmler Reichsführer Waffen-SS-katonáknak gratulál. Az SS-ben betöltött pozíciója ellenére a háború idején nem vett részt Waffen-SS hadosztályai irányításában.

hadosztályai együtt harcoltak a *Wehrmacht*tal. Annak az erőszakszervezetnek volt a része, mely felügyelte a koncentrációs táborokat, őrizte a gettókat, szervezte milliók kényszermunkáját, kíméletlenül elpusztította mindazokat – legyenek bár németek –, akik nem értettek egyet a nemzetiszocialista eszmékkal, s mely halálosztágot és megsemmisítő központokat állított fel, ahol zsidók, cigányok, homoszexuálisok, öregek és betegek millióit irtották ki.

A *Waffen-SS* veteránjai úgy érzik, többségüket a történelem igazságtalanul ítélte el. Amint az a beszámolókból kitűnik majd, ezek az emberek elsősorban katonák voltak – objektíve a hadtörténelem legnagyobb kitartással, odaadással, hatékonysággal harcoló katonái közé tartoztak –, akik legjobb tudásuk szerint küzdöttek egy ügyért, melyben akkor, huszonevésen hittek. A világ a mai napig úgy ítéli meg, a *Waffen-SS* nem a háborús ellen-

fél, hanem az emberiség ellen fogott fegyvert. A veteránok véleménye szerint ez annak a következménye, hogy a köztudatban összemósódott és összemósodik a *Waffen-SS* és Himmler SS apparátusának II. világháborús tevékenysége.

Úgy vélik, az SD *Einsatzgruppen*eknek, a *Gestapo* inkvizítorainak, a koncentrációs táborok halálfejes egységeinek s az *Endlösung* végrehajtóinak működése vezetett oda, hogy Nürnbergben az SS egészét háborús bűnösnek nyilvánították.

Kutatásaim során számos volt *Waffen-SS*-katonával találkoztam. Eleinte mindannyian vonakodtak beszélni tapasztalataikról, az átélt élményekről, mondván, a róluk kialakult negatív kép tovább mélyülhet. Csak később

A Waffen-SS ünnepélyes tiszteletadása. A Leibstandarte SS Adolf Hitler katonái mereven állnak vigyázzba, amikor 1935 novemberében Hitler tiszteletgésüket fogadja Münchenben. Zubbonyuk jobb ujján a V rangjelzés mutatja, hogy melyikük volt tagja az SS-nek vagy a náci pártnak 1933 januárja előtt.

Waffen-SS-katonák 1941 telének kezdetén. Az orosz ellenoffenzíva idején, 1941 végén és 1942 elején ezek a hadosztályok szívósság és állhatatosság tekintetében a Wehrmacht-egységeken messze túltettek.

nyíltak meg, mikor belátták, e könyv keretén belül lehetőségük van nyilvánosság elé tárni, hogyan éltek meg a háború eseményeit, s ezáltal tisztázni szerepüket.

Beszámolóikból kiderül majd, mi motiválta őket arra, hogy csatlakozzanak a *Waffen-SS*-hez, s miként váltak elit katonákká. Elmondják, mit tapasztaltak a frontokon, s mi történt velük a háború után. Nem próbálják tisztára mosni a *Waffen-SS* azon tagjait, akik részt vállaltak a náciizmus rémtetteiben.

Amint azt az olvasók is tapasztalni fogják, a könyvben nyilatkozók a háború idején 20 év körüli fiatalok voltak, s koruknál fogva tiszthelyettesi, al-tiszti rangban szolgáltak a *Waffen-SS* kötelékében. Az idősebb, magasabb rangú tisztek megszólaltatására nincs lehetőség: többségük ma már nem él.

Könyvem háborús élményekből összeállított forrásgyűjtemény. Olyan emberek, katonák visszaemlékezései, akik a frontokon éltek meg a háborút. Hogy történetüket megértsük, s helyesen értelmezzük, ismernünk kell a *Waffen-SS* történetét, s tisztáznunk kell azt is, milyen kapcsolatban állt a reguláris német haderővel. S mindenekelőtt elengedhetetlen nyomon követni az SS születését és felemelkedését.

Az I. világháborút követő években a német politika színpadán minden-napos volt az erőszak. A gombamód szaporodó szélsőséges csoportok, pártok – köztük Hitler nemzetiszocialista pártja –, semmitől sem riadtak vissza, hogy elnyerjék a megkeseredett, munka és megélhetés nélkül tengődő tömegek támogatását.

Nyilvános gyűléseket szerveztek, ahol demagóg, zengzetes frázisokkal teletűzdelt beszédekben ígérték a szebb jövőt. A rivális pártok ténykedése nyomán ezek a gyűlések gyakran fulladtak tömegverekedésbe. Hogy szónokaikat s párttagjaikat megvédjék, az I. világháborús katonákból verbuválódott jobboldali *Freikorps*ból a náci felállították a *Sturmabteilung* (rohamosztag). Az SA tagjai az akkori politikai és katonai vezetők közül kiábrándulva csupán vezérükben, Ernst Röhm-ben bíztak, csak neki engedelmesskedtek. Egy idő után Röhm már saját magánhadseregének tekintette a szervezetet, sőt, hatalma biztos tudatában attól sem riadt vissza, hogy bírálja a náci párt vezetőit.

Az SS születése

A bajor kormány megdöntését célzó sikertelen müncheni „sörpuccs” után Hitlert kilenc hónapi szabadságvesztésre ítélték. Míg a náci párt vezére börtönbüntetését töltötte, Röhm követőinek száma 2000-ről 30 000-re növekedett. Ha nem akarta, hogy kiüssék a nyeregéből, Hitlernek cselekednie kellett. Szüksége volt egy olyan katonai jellegű szervezetre, mely kizárólag neki engedelmeskedik, s hajlandó megvédeni Röhm intrikáitól. Ezért 1925-ben személyes védelmére elit csapatot állított fel.

A *Schutzstaffel* – rövidítve SS – kezdetben politikai körzetenként tíz tagból s egy vezetőből állt, s hivatalosan az SA fennhatósága alá tartozott. Aki csatlakozni kívánt a szervezethez, büntetlen előéletűnek és egészségesnek kellett lennie, s miután felvételt nyert, Hitler személyére kellett felesküdni. Az SS egészen 1929-ig háttérbe szorult az SA mögött. Ám abban az esztendőben Heinrich Himmler vette át irányítását, s új távlatokat nyitott a szervezet előtt.

Himmler Hitler legfanatikusabb támogatói közé tartozott. Szilárdan hitt a német faj felsőbbrendűségében, s rendkívül érdekelte a germán népek mitológiába visszanyúló régmúltja. Kivételes szervezési tehetsége folytán az SS taglétszáma rövid idő alatt többszörösére duzzadt, a szervezet kikerült az SA hatásköréből, saját egyenruhát, rendfokozatokat és kitüntetésekét kapott. Hitler Himmlernek köszönhette, hogy mikor az SA 1930-ban, majd 1931-ben fellázadt ellene, az SS kitartott mellette rendületlenül.

Viszonzásképpen Hitler hozzásegítette az SS-t, hogy a náci párt első számú védelmi szervezetévé váljon. Ezt követően Himmler azonnal hozzákezdett egy olyan apparátus kiépítéséhez, melynek feladata a „pártidegenek” azonosítása és likvidálása volt.

A náci párt fegyveres szervezeteinek taglétszáma négyszerese volt a *Reichswehr*ének, mely a húszas-harmincas években egyedülálló politikai-társadalmi erőt képviselt. Alan Bullock szavaival élve: „elsőbbséget élvezett minden más szervezettel szemben”.

Tábornokai közül többen szimpatizáltak a nációkkal, ugyanakkor nyugtalanította őket Röhm magánhadseregének hatalma. 1933 januárja után a totális hatalomra törő Hitlernek nem maradt sok választása: nem fordíthatta maga ellen a konzervatív tábornoki kart. Ígéretet tett, hogy leszámol az SA-val.

Az indítékot maga Röhm szolgáltatta, mikor 1934 februárjában nyilvánosan kijelentette: az SA a nemzetiszocializmus kizárólagos hadserege. Beszédében javasolta továbbá, a szervezet gondoskodjon ezentúl a reguláris hadsereg újoncainak kiképzéséről.

Hitler azonnal lépett: feloszlatta az akkor már hárommillió tagot számláló szervezetet, majd 1934. június 30-án SS-különítményesek – a Hitler személyes rendelkezésére álló *Leibstandarte* és az *SS-Totenkopfverbände* tagjai – Röhmöt és az SA több vezetőjét kivégezték. Ezzel egy időben államellenes összeesküvés vádjával országszerte likvidálták Hitler politikai ellenfeleit. A „hosszú kések éjszakája” végleg eltiporta az SA-t. 1934. július 26-án az SS hivatalosan is a náci párt „független fegyveres szervezeté”-vé lett. Himmler előtt nyitva állt az út, hogy kiépítse saját „államát az államban”. Ehhez pedig, mint minden „államalapító”-nak, fegyveres erőre, hadseregre volt szüksége. Hat nappal az SS új státusának bejelentése után minden katonának új esküt kellett tennie:

„Szent esküvel fogadom, mindig, minden körülmények között, feltétel nélkül engedelmeskedni fogok a Német Birodalom és a német nép vezérének, Adolf Hitlernek... és bátor katonaként kész leszek életemet áldozni eskümrért.”

Az eskü lehetetlenné tette, hogy a tábornoki kar fellépjen Hitlerrel szemben, elejét vette a náci rezsim megbuktatását célzó bármilyen törekvésnek, s szabad utat nyitott a párt fegyveres erejének felemelkedése előtt.

A Waffen-SS varázslata a nagy kaland ígérete nem német fiatalok ezreit vonzotta. Sokan azért álltak be, hogy harcoljanak keleten a bolsevizmus ellenes vezetett kereszties hadjáratban. A képen látható holland fiatalok a Freiwilligen légio önkéntesei.

Az SS felfegyverzése

Hitler ügyesen taktikázott. 1935 márciusában kijelentette: Németországot nem kötelezik többé a versailles-i béke katonai rendelkezései. Elrendelte a sorozások újraindítását és a hadsereg 36 hadosztályra történő növelését.

Ezzel egy időben bejelentette az *SS-Verfügungstruppen* (különleges feladatokkal megbízott csapatok) megalakulását, mely a későbbi *Waffen-SS* magját alkotta. A tábornoki kar tiltakozását megelőzendő, a *Verfügungstrupp*ékat a *Totenkopfverbänd*ével (halálfejes egységekkel) együtt a rendőrség költségvetésébe utalta. Az SS fegyveres egységeinek létszámemelését célzó hitleri terv egyet jelentett a német társadalom egészének militarizálásával. 1934-ben a *Führer* a következőket mondta Himmlernek: „...a jövő

német birodalmában az SS, a rendőrség és az állampolgárok együttesen birtokolják majd a hatalmat. De akkor, és csakis akkor, ha a polgári személyek már kellő katonai szemlélettel és attitűddel rendelkeznek. A hajdani német katonai győzelmek és az NSDAP oktatómunkájának köszönhetően a lakosság harci szelleme máris eléri a kellő mértéket... A civileknek és a katonáknak egyenlő arányban kell áldozatot hozniuk."

Az SS-Verfügungstruppe és a Waffen-SS voltaképpen Hitler náci misztikumról kialakított elképzelésének köszönhetette létét, s nem katonai céljainak. Ám Hitler hatalma az SS-alakulatok hűségétől s engedelmességétől függött. Ezért, bár Ausztria bekebelezését 1938 márciusában a 8. német hadsereg hajtotta végre, a hadműveletekben a Leibstandarte, a Deutschland és a Germania SS-VT ezredek is részt vettek. Az Anschlusst követően az SS százával tartóztatta le a „német nép ellenségeit”, lefoglalta és Németországba szállította a legértékesebb műkincseket, s a zsidókat tömegével végezte ki. 1938 októberében a Der Führerrel kiegészülve hajtották végre Csehszlovákia feldarabolását.

Szolgálatkész önkéntesek

A német csapatok bevonulása Ausztriába és Csehországba lényegében semmiféle ellenállásba nem ütközött.

Az SS-Verfügungstruppék 1939 szeptemberében, Lengyelország lerohanásakor estek át a tűzkeresztségen. A gépesített, több zászlóaljjal megerősített Leibstandartét, a három gyalogsági ezredet (kettő gépesített), a tüzérségi ezredet, valamint a híradós-, felderítő- és műszaki egységeket (a Deutschland gépesített gyalogsági ezred kivételével) a hadsereg különböző alakulataihoz osztották.

A hadművelet során az SS súlyos veszteségeket szenvedett: a tábornokok véleménye szerint a katonák vakmerőséggel próbálták ellensúlyozni tapasztalatlanságukat, vezetőik pedig csapnivalóan gyengék voltak. Himmler azzal vágott vissza, hogy a Wehrmacht (1935 után a szárazföldi, tengeri és légi fegyveres erőket összefogó német haderő elnevezése) a legnehezebb és legveszélyesebb feladatokat bízta az SS-egységekre.

Tulajdonképpen mindkét félnek igaza volt: az SS-katonákat valóban mély vízbe dobták, s valóban meghaltak inkább, minthogy megfutamodjanak. A veszteségeket pótolandó, Hitler hozzájárult három új SS-hadosztály felállításához és felszereléséhez. Ezek után az SS-Verfügungstruppen 1940 márciusában hivatalosan felvette a Waffen-SS nevet. Néhány hónappal később az SS fegyveres ereje ismét harcra vonul, hogy tevékeny része-

se legyen Nyugat-Európa – Franciaország, Belgium és a Benelux államok – lerohanásának és leigázásának.

A harcok 1940. május 9-én kezdődtek, és június 25-én, Franciaország elfoglalásával értek véget. A Waffen-SS szereplését illetően ismét eltértek a vélemények.

Az újonnan megszervezett hadosztályok komoly vérveszteséget szenvedtek, ugyanakkor azok az egységek, melyek Lengyelországban már megkapták az első leckét, taktikusabban hajtották végre harci feladataikat, csekély veszteséggel. Ám komoly gondok adódtak a fegyvellemmel: Le Paradisnál a Totenkopf 2. gyalogsági ezred, Wormhoudtnál a Leibstandarte emberei brit hadifoglyokat mészároltak le vadállati kegyetlenséggel. Efféle atrocitásokra a későbbiekben is sor került, főleg a keleti fronton. Az okokat ismerjük: a Waffen-SS katonáit arra képezték ki, hogy harcban ne ismerjenek óvatosságot, s a legkíméletlenebb módszerekkel irtották ki lelükből a szánalmat és a halálfélelmet.

A Wehrmacht növekvő aggodalommal – és megvetéssel – szemlélte az SS-alakulatok térnyerését a hadműveletek végrehajtásában. A tábornoki kar ellenállását felszámolandó, bár jóváhagyta egy újabb SS-hadosztály felállítását, Hitler biztosította a hadsereget arról, a Waffen-SS ereje nem fogja meghaladni a Wehrmacht erejének 10%-át, vagyis nem lesz nagyobb hat hadosztálynyinál.

1941-ben és 1942-ben a balkáni, illetve a Szovjetunió elleni hadműveletek során a Waffen-SS jelentős veszteségeket szenvedett. Ám olyan bátorságot, kitartást és hozzáértést – a kiképzés programjába immár belefoglalták a legmodernebb harcéljárásokat – mutattak a harcban, hogy még a Wehrmacht is kénytelen volt elismerően nyilatkozni teljesítményükről. 1942-ben két újabb hadosztály kezdte meg működését a Waffen-SS kötelékében. (A háború végére az SS fegyveres ereje 38 hadosztállyal büszkélkedhetett, melyből 25 teljes létszámmal működött.)

A Wehrmacht nem csupán növekvő hatékonysága miatt szemlélte féltékenyen riválisát. Tisztában volt vele, hogy meglehetősen korlátozott számú emberanyag áll a rendelkezésére, s nem akarta, hogy az SS-alakulatok még ezt a forrást is megcsapolják. Beleegyezett ugyan, hogy békeidőben a fiatalok a Waffen-SS-nél is letölthessék kötelező sorkatonai szolgálatukat, de amikor kitört a háború, a Wehrmacht azonnal igényt tartott minden újoncra.

Ám míg a Wehrmacht csupán a Reichsdeutshból – az anyaország területén élő német férfiak közül – sorozhatott, a Waffen-SS a megszállt területek német nemzetiségű lakosságából, a Volksdeutshból is feltölthette sorait. Sőt,

ha egy csepp „árja vér” csörgedezett az ereiben, s ezt bizonyítani tudta, még idegen nemzetiségű önkéntest is befogadtak.

A „rokon fajhoz tartozó”-nak nyilvánított önkéntesekből önálló alakulatokat szerveztek – például a holland, flamand, dán és norvég nemzetiségűekből állították fel az 5. Wiking SS-páncélosadosztályt. A háború végén már közel egymillió ember viselte a Waffen-SS egyenruháját.

Addigra a faji tisztaság idegenektől való megóvására tett minden kísérlet félbemaradt, s a külföldi önkéntesek között megjelentek a nem árja franciák és vallonok, balkáni muzulmánok, sőt az „alsóbbrendű”-nek bélyegzett szlávok is.

Mint ahogy arról az első fejezetben olvashatunk, a nyilatkozók eltérő okok miatt csatlakoztak a Waffen-SS-hez.

Mivel hozzávetőleg pontos adatok állnak rendelkezésünkre arról, az SS fegyveres ereje 1945-ben mekkora s milyen összetételű volt, nem nehéz megértenünk, miért fájlalják, hogy ugyanúgy elítélték s megbélyegezték őket, mint azokat, akik valóban bűnt követtek el az emberiség ellen.

Tény, hogy a könyvben szereplő veteránok valaha a Waffen-SS egyenruháját viselték. Biztos vagyok benne, ez nem fogja megakadályozni az olvasókat abban, hogy beszámolóikat objektíven szemléljék és helyesen értelmezzék.

MIÉRT HALÁLFEJ?

Sokak szemében a Waffen-SS ma is egyet jelent a náciizmus rémtetteivel. Hitler fekete hadtestének katonái mégis büszkén viselték a halálfejes jelvényt. S hogy miért? Mert csakis a legjobbak ölthették magukra a fekete egyenruhát, melynek SS-rúnái azt hirdették, viselője a Harmadik Birodalom elit fegyveres testületéhez tartozik.

Első kérdésemmel azt igyekeztem megtudni interjúalanyaimtól, hogy a reguláris hadsereggel szemben miért álltak inkább a Waffen-SS kötelékébe? Olvasóim bizonyára meglepőnek találják majd, milyen kevesen érvelnek azzal: döntésüket a társadalmi-politikai nyomás vagy saját politikai meggyőződésük befolyásolta. Mielőtt feltárnánk a valódi okokat, vessünk egy pillantást arra a társadalomra, melyben a Waffen-SS tagjainak jó része fel-
nőtt.

A háború kitörése előtt az SS-Verfügungstruppe, majd a Waffen-SS a 17 és 22 év közötti fiatalokból igyekezett feltölteni sorait. A Lengyelország lerohanását követő hónapokban – mielőtt a keleti fronton elszenvedett vereségek szükségessé tették más korosztályok besorozását – az átlagos SS-újonc 1920-as születésű, vagyis húsz év körüli lehetett: túlságosan fiatal ahhoz, hogy értékelje a húszas években végbement változásokat, s ismerje az SS születésének körülményeit. Mindazonáltal legtöbbjüknek érzékelniük kellett a munkanélküliség s a hiperinfláció nyomán támadó szegénységet, mely akkoriban a legtöbb német családot sújtotta. Az 1930-as években serdülő ifjúként már szemtanúja lehetett a szélsőséges csoportok utcai összecsapásainak, a politikai életben elharapódzó erőszaknak, melyből tisztán láthatta: erős kezű vezetés híján Németország az anarchia és a káosz szakadéka felé sodródik.

A rend helyreállítása

1933 januárjában Hitler hatalomra került, melyből fiatalemberünk valószínűleg annyit érezhetett csupán, hogy az utcáról eltűnt az erőszak, apja ismét munkát kapott, s családjának nem kellett nélkülöznie többé. Valóban: a nem-

zetiszocialisták rövid időn belül helyreállították a rendet, az inflációt leszorították, s felszámolták a munkanélküliséget. A német nemzet, melyet a győztesek békéje megnyomorított és megalázott, új életre kelt. Mindezek után az lett volna különös, ha a német fiatalságot hidegen hagyják a nemzetiszocialisták sikerei. Annál is inkább, hisz őket dicsérte a sajtó, s a vezető napilapok hasábjain a nemzetközi politika legkiemelkedőbb alakjai is elismeréssel szoltak Hitler intézkedéseiről, melyekkel rendet teremtett Németországban.

A katonaság ismét elfoglalta az őt megillető helyet a német társadalomban, s hamarosan rendfenntartó, katonai és félkatonai alakulatok özönlötték el az utcákat. Nem akadt német férfi, akinek ne töltötte volna el büszkeség a szívét a parádékon és díszszemléken fekete díszegyenruhában masírozó SS-katonák láttán – és vágyakozás, hogy közejük tartozzon.

Igény a különlegességre

GERD ROMMEL
SS-ROTTENFÜHRER
10. SS-páncélosadosztály
(Frundsberg)

EDUARD JANKE
SS-UNTERSCHARFÜHRER
11. SS önkéntes páncélosgránátos-
adosztály (Nordland)

ERWIN BARTMANN
SS-UNTERSCHARFÜHRER
1. SS-páncélosadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

FRIEDRICH-KARL WACKER
SS-STURMMANN
16. SS-páncélosgránátos-hadosztály
(Reichsführer-SS)

Friedrich-Karl Wacker a Deutsche Jung-
volk egyenruhájában. Ez az ifjúsági
szervezet elsősorban a 10 és 14 év közötti
korosztályt célozta meg.

„Abban az időben minden vágyam az volt, hogy a páncéloscsapatoknál harcoljak. 1942-ben az újoncokat főleg a tűzértséghez és a gyalogsághoz irányították. A *Waffen-SS*-be való jelentkezésem után a páncélossegységekhez kerülhettem. Semmiféle politikai meggyőződés nem játszott szerepet az elhatározásomban.”

GERD ROMMEL

„Miért a *Waffen-SS*-hez és nem a *Wehrmacht*hoz jelentkeztem? Egyszerű a magyarázat: elit alakulatnál akartam szolgálni.”

EDUARD JANKE

„1941. május 1-jén léptem be a *Leibstandarte SS Adolf Hitler*-be. Berlinben éltem, és mindig is tudtam, hogy ide fogok jelentkezni. Gyakran láttam felvonulni őket a városban, őrséget adtak a Birodalmi Kancelláriában, és így tovább. Szép egyenruhát hordtak, létezett soraikban a bajtársiaság, és mindezek felett mindnyájan szálfatermetű katonák voltak. Legalább 182 cm magasak.”

ERWIN BARTMANN

„Már a háború előtt rajongtam az SS-ért, mióta láttam Berlinben a *Leibstandarte SS Adolf Hitler* egységeket. Nagyon jól mutattak fess egyenruhájukban a díszszemléken. Az igazság az, hogy minden alakulatuk osztályon felülnek tűnt. És ez a háború előtt sok évvel történt. Tiszta, jó

magaviseletű, és nagyon jól öltözött emberek voltak.”

FREIDRICH-KARL WACKER

Az ehhez hasonló hozzáállás számunkra talán túlságosan felületessnek tűnik. Természetesen hat évtized távlatából, az akkoritól teljes mértékben eltérő politikai és kulturális nézőpontból nehéz megértenünk – és elfogadnunk – a német társadalom miért tulajdonított ekkora jelentőséget a katonaságnak. Annyi bizonyos, a hadsereg az ország minden más intézményét felülmúlta. A náci ráadásul ügyesen taktikáztak a mítosszal, mely szerint a német hadsereget 1918-ban a zsidók, a liberális és baloldali politikusok, valamint a hazai uzorások „döfték hátba”. Az igazságból, hogy Németországra a fronton mérték a megsemmisítő csapást a szövetséges hatalmak, hallgattak. Mindezek következtében a tábornokok hiába szemlélték növekvő bizalmatlansággal a náciakat, a német néptömegek üdvözölték Hitler döntését, hogy áthágva a versailles-i diktátumot, újra felfegyverzi Németországot.

Mindazonáltal nem lehet figyelmen kívül hagyni a tényt, hogy a *Waffen-SS* nem az állam, hanem a nemzetiszocialista párt fegyveres testülete volt. Igaz, 1940-re e kettő már egyet jelentett, főleg azok számára, akik kora gyermekkoruktól náci eszméken nevelkedtek. 1933 után senki nem vonhatta ki magát a náci propa-

ganda hatása alól, mely elsősorban a legifjabb generációt célozta meg. Időben és térben távol a náci Németországtól mindebből arra következtethetünk, a rezsim idején felnövekvő nemzedék teljes mértékben hozzászokott a politikai elnyomáshoz.

Az „agymosás” már az iskolában elkezdődött. 1934 áprilisában a bigott nemzetiszocialista Bernhard Rustot nevezték ki a birodalom közművelődési és oktatási miniszterévé. Rust hivatalba lépésekor azzal dicsekedett, Poroszországban már felszámolta az iskolákat, ahogyan ő nevezte: „az intellektuális hókuszpókusz intézményei”-t. Hamarosan a közoktatási intézményeket országszerte kivonták a helyi hatóságok szárnyai alól, s Rust fennhatósága alá helyezték őket. A tanárokat arra kötelezték, hogy csatlakozzanak a Nemzetiszocialista Tanárok Szövetségéhez, melynek az volt a feladata, hogy „a pedagógusok világnézeti és politikai felfogását összhangba hozza a nemzetiszocializmus eszméivel”, s a párt irányelvei alapján átképezze őket. A náci fajelmélet az oktatáspolitikát is áthatotta. Zsidók nem taníthattak, s az új történelemkönyvekben a gyerekek azt olvashatták: „a világon létező gonoszság a zsidók műve”. Megtudhatták azt is, a német nép arra hivatott, hogy uralkodjon a világ többi népe fölött.

Az ifjúság átnevelése

Az oktatás, sőt a tudomány nemzeti-szocialista alapokra helyezését célzó törekvés nem ismert határokat. A modern fizikát megteremtő einsteini relativitáselméletet „zsidó intrikának” bélyegezték, mely „bemocskolja a tudományt, és romba dönti a civilizációt”. A modern fizika állításuk szerint „olyan eszköz a zsidóság kezében, mellyel a germán tudományt akarják megsemmisíteni. A tudomány, „mint minden emberi alkotás, faji alapon létezik, és vér szerint meghatározott”. Még a matematikát is faji szempontok szerint kellett értelmezni.

Az efféle veszélyes szölamok egyre mélyebbre hatottak, persze épp ez volt a náci hatalom célja. 1933. novemberi beszédében Hitler ekképp szólt az „Új Rend” ellenzőihez: „Mik vagytok ti? Az időtök hamarosan lejár. De ivadékaitok már az új rend táborában állnak, s rövidesen nem ismernek majd mást, mint ezt az új közösséget.” A német ifjúság agymosását Hitler nem csupán az oktatás elferdítésével és az élet minden színterét átható propagandával kívánta végrehajtani. A kulcseszköz a *Hitlerjugend* volt.

1933 júniusában a nácik saját hatáskörükbe vonták a Német Fiatalok Szövetségének Birodalmi Bizottságát, mely a körülbelül tízmillió tagot számláló ifjúsági szervezeteket ellenőrizte és irányította. 1936-ra – *Waffen-*

Friedrich-Karl Wacker a Hitlerjugend lovas-alakulata, a Reiter-Hitlerjugend egyenruhájában. A csizmán jól kivehető a sarkantyú. A karszalag fölött, a körzeti jelvényen Ost-Berlin felirat szerepel. Övében a szervezet törét hordja.

újoncunk ekkor 16 éves lehet – minden nem náci ifjúsági szervezetet betiltottak. Hitler kijelentette: „a német fiatalokat testileg, intellektuálisan és morálisan a nemzetiszocializmus szellemében kell nevelni ... a *Hitlerjugend* keretén belül”. Ez csupán a kezdetét jelentette a katonai létre való felkészítés időszakának, mely legkevesebb kétévi sorkatonai szolgálattal ért véget.

A fiúk három lépcsőben kerülhettek a *Hitlerjugend*-be. Hatéves korukban *Pimpfek* (farkaskölykök), azaz kiscserkészek lettek. Tízévesen a *Jungvolk* (ifjak) soraiba léptek, ahol a következő esküt kellett tenniük: „Minden energiámat és minden erőmet a nemzet megmentőjének, Adolf Hitlernek szentelem, s kész vagyok az életemet áldozni érte. Isten engem úgy segéljen.” A *Waffen-SS*-újoncjelölt tizennégy éves korában csatlakozott a *Hitlerjugend*-hez, ahol a rendszeres testedzés és táborozás mellett nemzetiszocialista világnézeti oktatásban és kemény katonai kiképzésben részesült. Tizennyolc évesen megkezdte a kötelező munkaszolgá-

latot, majd ennek letöltése után katonai szolgálatra jelentkezett. A tizenhét éveseket csak 1939-ben kötelezték a *Hitlerjugend*-be való belépésre. Ennek ellenére a szervezet már 1938-ban 7 728 529 taggal büszkélkedhetett, vagyis a fiatalok 70%-át tömörítette magába. A tízévesek számára 1941-ben vált kötelezővé a belépés.

Maguk a fiúk talán egyetlen pillanatilag sem kételkedtek abban, a *Hitlerjugend*-ben a helyük. A fess egyenruhák, a katonás élet, a fegy-

Külföldi önkéntesek is csatlakoztak a Waffen-SS-hez. A képen frissen toborzott dán önkéntesek állnak egy plakát előtt, amely a Freikorps Danmarkba való belépésre és „a dán zászló alatti bolsevizmus elleni harcra” buzdít.

lem és a kiképzés pedig – a politikai és faji eszméktől függetlenül – kétségtelenül segített megerősíteni a náci rezsim iránti feltétlen hűségüket. William Shirer, aki szemtanúja volt a hitleri uralom első éveinek, s aki Németországban élte át a II. világháborút, így ír a *Hitlerjugend*-ről:

„Bár lelküket tudatosan mérgezték, iskoláztatásukat megszakították, s nevelésük ideje alatt otthonukból is kiszakították őket, ezek a fiúk és lányok roppant boldognak tűntek, tele a náci fiatalok élete iránti határtalan lelkesedéssel. Annak, aki akkoriban Németországban utazgatott, s beszélt ezekkel a fiatalokkal, látta őket dolgozni, játszani vagy énekelni, nem kerülhette el a figyelmét, bármily gonosz célokat is szolgált a ne-

velés, hihetetlenül dinamikus ifjúsági mozgalom bontakozott ki Németországban.”

A fanatizmus gyökerei

Az új nevelési módszereket a társadalom elfogadta, olyannyira, hogy a nihilista totalitárius állam, melynek legfőbb célja Kelet-Európa gyarmatosítása, s az elvakult antiszemitizmus erkölcsi értékke történő emelése volt, minden tekintetben kifogástalannak tűnt.

1933-tól zsidók nem lehettek köztisztviselők, kizárták őket a szórakoztatóiparból, az újságírás területéről, még mezőgazdasági tevékenységet sem folytathattak. 1934-ben a pénzügyektől tiltották el a zsidókat, 1935-ben pedig megfosztották őket állampolgári jogaitól, s megtiltották, hogy „árjakkal” házasodjanak vagy szexuális kapcsolatot létesítsenek. Ettől kezdve nem akadt bolt, étterem vagy gyógyszertár Németországban, melynek falán ott ne lógott volna a felirat: ZSIDÓKAT NEM SZOLGÁLKUNK KI.

1938. november 9-én az intézményesített terror tetőfokára hágott: a „kristályéjszaka” során országszerte több ezer zsidó üzletet és 200 zsinagógát rongáltak meg, és legalább 36 zsidót koncoltak fel. A gyilkosokat a náci bíróságok nem ítélték el, mi több, a gyűlölet orgiáját ösztönös demonstrációnak értékelték. Mindazonáltal, ahogy azt egy hivatalos je-

lentésben is olvasni: „A közvélemény tisztában van vele, az efféle politikai megmozdulásokat a párt szervezi és irányítja – akár beismeri, akár nem.” Mivel a pogromot követő kártérítési igények csődbe juttatták volna a német biztosítótársaságokat, a nácik a zsidó közösséget egymilliárd márka megfizetésére kötelezték, mondván, ők maguk „okozták” a zavargásokat. Ezenfelül üzleteiket is elkobozták, s ezzel kizárták őket a német gazdaságból. A zsidókat sújtó terror ellen egyetlen egyházi vagy katonai vezető sem emelte fel szavát. Hitler 1939. január 30-án a *Reichstag* ülésén bejelentette: egy esetleges háború során az európai zsidóságot ki kell irtani. Innen már egyenes út vezetett a haláltáborokhoz. A náci állam elvakultsága nemcsak a zsidókérdésben mutatkozott meg. 1933 májusában Goebbels utasítására könyvek ezreit égették el – ez előjátéka volt csupán az irodalmi életet megfojtó állami cenzúrának. Hitler egyetlen pillanatilag sem tagadta felelősségét az 1934. júniusi vérengzésekért, melynek során többek között Ernst Röhmöt és a volt kancellárt, Schleicher-t is meggyilkolták. Nyilvánvaló volt az is, a hadsereg – a tisztikar kétélyei ellenére – arra törekszik, hogy minél teljesebben azonosuljon a náci rezsimmel. A fegyveres erők és az új rend közeledésének első jele már 1934 augusztusában, a Hitlerre tett új katonai hűségkü során megnyilvánult, s 1935-ben, a hírhedt nürnbergi

nagygyűlésen, mikor Hitler megfosztotta a zsidókat állampolgári jogaiktól, a *Wehrmacht* egységei már együtt masíroztak a náci párt fegyveres alakulataival.

Minden németnek, aki ekkoriban nőtt fel, tudnia kellett, milyen kormány vezet a népet, s azt is, mivé lett az ország.

Úgy tűnik mégis, sokkal többre tartották a rezsim által biztosított rendet, a politikai erő állandó fitogtatását s Németország felfegyverzését annál, hogy megvédjék saját polgári jogait, felemeljék szavukat a zsidóüldözések ellen, vagy megakadályozzák a világ egyik legcsodálatosabb, legkifinomultabb kultúrájának szándékos romba döntését. Meg kell itt emléntünk azokat a II. világháborút megelőző német külpolitikai sikereket, melyek a náci politikát igazolták: Németország puskalövés nélkül kebelezte be Ausztriát, a Szudéta- és a Memel-vidéket.

Amikor kitört a háború, az agresszív terjeszkedő politika még látványosabb sikert aratott. Lengyelország néhány nap alatt elesett, az 1940. évi hadjárat eredményeképpen az angolok eltűntek a kontinensről, melyet Franciaország és a Benelux államok birtokában immár a Harmadik Birodalom uralt.

Mindent egybevetve nem csodálkozhatunk azon, hogy a német fiatalok úgy érezték: a hadseregben biztos és fényes jövő vár rájuk. 1940 körül a férfiaknak különben sem volt más vá-

lasztásuk – lévén a katonai szolgálat kötelező –, mint belépni a hadseregbe. Sokuk számára a *Waffen-SS*-hez való csatlakozás nem volt több ésszerű karrierválasztásnál: a szervezet a párt védelmét és kegyeit élvezte, elit alakulatnak számított, és biztos megélhetést ígért tagjainak a harcok után is. Ahogy a háború tovább folytatódott, s a *Waffen-SS* sikert sikerre halmozott a fronton, az újságok és mozihíradók révén a publikum közelről megismerhette legkiválóbb egységeit, a katonák bajtársiasságát és bátorságát. A legsikeresebb parancsnokokat hamarosan úgy ünnepezték, mint ma a sztárokat. Nem meglepő hát, hogy az önkéntesek ezrével özőnlöttek a *Waffen-SS* soraiba, még akkor is, mikor a hadiszerecsse elpártolt Németországtól.

Az *SS-Verfügungstruppek*, illetve a *Waffen-SS* első önkénteseinek többsége ma már nem él. A könyvben nyilatkozók a háború kitörése után jelentkeztek szolgálatra, s tinédzser koruk végén, húszas éveik elején járhattak, mikor Németország 1945-ben letette a fegyvert. Mindez természetesen semmit nem von le beszámolóik értékéből vagy hitelességéből. Különösen igaz ez azon megjegyzéseikre, melyekben elmondják, mi motiválta őket, mikor úgy döntöttek, csatlakoznak a *Waffen-SS*-hez. A legáltalánosabb ok, mely arra készítette őket, hogy belépjenek a fegyveres *SS*-be, egyszerű és nyilvánvaló: elit katonai alakulathoz akartak tartozni.

Ifjúság és idealizmus

**KARL-HEINZ DECKER
SS-STURMMANN
(UNTERFÜHRERANWARTER)**
25. SS-páncélosgránátos-ezred
12. SS-páncélosadosztály
(Hitlerjugend)

**HEINZ KÖHNE
SS-UNTERSCHARFÜHRER**
1. SS-páncélosadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

**WERNER BUSSE
SS-UNTERSCHARFÜHRER**
10. SS-páncélosezred,
10. SS-páncélosadosztály
(Frundsberg)

**HANS-GERHARD STARCK
SS-OBERSCHARFÜHRER**
1. SS-páncélosadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

Az ifjúsági szervezetek jelentős szerepet játszottak a náci párt mozgalmában, melyeknek célja a fiatal nemzedék militarizálása és a német társadalom átnevelése volt.

„Mint minden német fiatal, én is a Hitlerjugend tagja voltam. Gazdálkodó családból származtam, és mindig is szerettem a lovakat. A lovassághoz szerettem volna csatlakozni. Aztán egyszer hallottam, hogy egy új *Waffen-SS* hadosztályt állítanak fel a Hitlerjugend tagjaiból. Nekem azt mondták, ha jelentkezem, rögtön tiszthelyettesképzésre javasolnak. Így kerültem a 12. SS-páncélosadosztályba.”

KARL-HEINZ DECKER

„Azt hiszem, minden fiatal, aki felvételt nyert a *Waffen-SS*-be, nagyon büszke volt erre. Az én csoportom körülbelül ötszáz fiatalemberből állt, akiket arra készítettek fel, hogy az elit egységhez csatlakozzanak. De csak 28 felelt meg az elvárásoknak. Már maga az a tény, hogy felvettek, büszkeséggel töltött el, hisz a változás nagyon szigorú volt. És ezt nekünk beszámították a kötelező katonai szolgálatba.”

HEINZ KÖHNE

„Habár tagja voltam, mint minden más fiatal a *Hitlerjugend*nek, soha sem kényszerített senki, hogy a *Wehrmacht*, a *Luftwaffe* vagy a tengerészlet helyett a *Waffen-SS*-hez csatlakozzam. Azért esett a választásom a *Waffen-SS*-re, mert bajtársi szellem uralkodott soraiban, és természetesen azért, mert olyan elit fegyveres erő volt, mely teljes mértékben elkötelezte magát Németország ügye mellett.”

WERNER BUSSE

„A *Waffen-SS*-hez való jelentkezésem oka részben az életkorommal hozható összefüggésbe. Minden iskolatársam egy vagy két évvel idősebb volt nálam. 1942. márciusban, 17 évesen leérettségiztem. Mivel szemüveges voltam, a jelentkezésemet sem a *Luftwaffe*, sem az deszantosok nem fogadták volna el. A *Hitlerjugend*ben gyalogsági kiképzésben vettem részt a gyalogsági kiképzőezrednél, Doberitzben és a 9. gyalogsági ezrednél, Potsdamban. Azonban a kiképzések legfeljebb néhány napig vagy hétig tartottak. Jó sportoló voltam, erős fizikummal, ezért határoztam úgy, hogy a gyalogsághoz szegődök. Nem voltak jó benyomásaim a *Wehrmacht*ről, ezért a *Waffen-SS*-be jelentkeztem. A kiképzítő híradós zászlóaljhoz kerültem Nürnbergbe.”

HANS-GERHARD STARCK

RICHARD FUCHS
SS-UNTERSCHARFÜHRER
5. SS-páncélosadosztály (*Wiking*)

MATHIEU KLEIN
SS-HAUPTSTURMFÜHRER
1. SS-páncélosadosztály
(*Leibstandarte SS Adolf Hitler*)

WERNER VÖLKNER
SS-ROTTENFÜHRER
3. SS-páncélosadosztály (*Totenkopf*)

FRIEDRICH-KARL WACKER
SS-STURMMANN
16. SS-páncélosgránátos-hadosztály
(*Reichsführer-SS*)

Az SS-Verfügungstruppe egyik toborzóplakátja

„Miért a *Waffen-SS*-hez jelentkeztem és nem a *Wehrmacht*hoz? Én és a *Waffen-SS* egyaránt a bolsevikokban láttuk a fő ellenséget, akik ellen elit alakulatban akartam harcolni.”

RICHARD FUCHS

„1934-ben jelentkeztem a *Leibstandarte SS Adolf Hitler*-be. Azért, mert elit alakulathoz akartam tartozni. A százhusz jelentkező közül csak huszonhármunkat választották ki három alapos orvosi vizsgálat után.”

MATHIEU KLEIN

„Mivel »tartalékos katonának« számítottam, engedélyezték, hogy le-

Az elit alakulat csábítása

Merkblatt
für den Eintritt als Freiwilliger in die SS-Verfügungstruppe
(Ausgabe Juli 1938)

Wann
erfolgt die Einstellung in die SS-Verfügungstruppe?
Von 1. Oktober. Voraussetzung für die Einstellung im Oktober: 1. Geburtsdatum.

Wer
kann eingestellt werden?
Personen von mindestens 17 Jahren bis zum 22. Lebensjahr mit 20 Jahren jedoch nur nach beendeter Wehrdienstzeit.

Wohin
Einstellung in: *Leibstandarte SS Adolf Hitler* (Juli) 17km
SS-Verfügungstruppe (in: *SS-Verfügungstruppe*) (Juli) 17km
SS-Verfügungstruppe (in: *SS-Verfügungstruppe*) (Juli) 17km

Was
ist Voraussetzung für die Einstellung?
a) Ein deutscher Staatsangehöriger sein.
b) körperlich und geistig für die SS geeignet, gesund, tüchtig und nach Möglichkeit nach Wehrdienstzeit.
c) bei Einstellung keine andere Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
d) einwandfrei sein und nach der Einstellung keine andere Wehrdienstzeit vorliegen.
e) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
f) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
g) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
h) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
i) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
j) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
k) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
l) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
m) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
n) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
o) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
p) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
q) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
r) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
s) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
t) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
u) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
v) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
w) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
x) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
y) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.
z) bei Einstellung keine Wehrdienstzeit bis zum 1. Oktober 1938 vorliegen.

Wie lange
dauert der Wehrdienst?
Die Wehrdienstzeit beträgt 4 Jahre, bestehend aus 3 Jahren Wehrdienst und 1 Jahr Wehrdienst als Ersatzmann.
Einzug, bei dem der Wehrdienst beginnt, erfolgt am 1. Oktober 1938.
Die Wehrdienstzeit beginnt am 1. Oktober 1938.

töltsem a tanulói időmet, amíg alkalmas nem leszek arra, hogy behívjanak. A *Hitlerjugend*ben csináltam néhány siklórepülést, és mindenáron pilóta akartam lenni. De a *Luftwaffe* visszautasította jelentkezésemet egy régi fülbetegség miatt. Semmi esetre sem akartam a szárazföldi alakulatokhoz kerülni. Mikor a hadkiegészítő parancsnokság folyosóján sétáltam, megláttam egy toborzóplakátot a *Waffen-SS* páncélosseregébe. »Igen, ez nekem való!« – gondoltam.”

WERNER VÖLKNER

„A kötelező hat hónapos katonai szolgálatot a *Reichs Arbeits Dienst*nél

[a munkaszolgálatnál] töltöttem 1942 októberében. Ezalatt egy SS toborzótiszt látogatott el hozzánk. Arról beszélt, hogyha a *Waffen-SS*-hez csatlakoznánk, nemcsak a kötelességünket teljesítenénk, de a háború után biztos egzisztenciát teremthetnénk magunknak. Ezt ésszerű gondolatnak tartottam."

FREIDRICH-KARL WACKER

A legtöbb fiatal nem politikai megfontolásból csatlakozott a *Waffen-SS*-hez. Azokat a külföldi önkénteseket

azonban, akik magukra öltötték a náci párt fegyveres erejének szürke egyenruháját, a páneurópaiság eszméje, de legfőképpen a szláv népektől s a kommunizmus terjedésétől való félelem motiválta. Sokan csodálták a németeket, s bigott nacionalisták lévén rokonszenveztek a nemzetiszocializmussal. Mindazonáltal Ausztria példáján okulva foggal-körömmel harcoltak az ellen, hogy hazájukat a Harmadik Birodalom magába olvassza. Inkább partnerként kívántak közreműködni az új „európai rend” megteremtésében.

Külföldi önkéntesek

REMY SCHRIJNEN
SS-UNTERSCHARFÜHRER
SS Freiwilligen Sturmbrigade

JAN MUNK
SS-STANDARTENOBBERJUNKER
SS-páncélosgránátos-ezred (Westland)
5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

A Sturmbrigade Wallonie gépesített szakasz vallon nyelvű toborzóplakátja. A hivatal Brüsszelben működött.

„Mivel flamand nacionalista és anti-kommunista voltam, és a németeket nagyon csodáltam, 1940 júliusának elején munkára jelentkeztem Németországba. Éppen azon a napon ajánlottam fel szolgálataimat »germán önkéntesként« a *Waffen-SS*-nek, amikor a

Szovjetunió ellen megindult a harc. Sajnos elutasítottak, mivel csak 164 cm magas voltam. 178 cm magasságtól lehetett bekerülni. Azonban ez sem tántorított el szándékomtól. Végül 1942 nyarán felvettek a flamand önkéntes légióba. A keleti front északi

hadszínterén szolgáltam futárként, Leningrád lápos vidékén."

REMY SCHRIJNEN

„Gyerekkoromban gyakran látogattuk meg szüleim barátait Hollandia keleti részén, a német határ közelében. 1935-ben vagy 1936-ban autóval mentünk Németországba. A szüleim és a barátaik ismertek egy jó éttermet, ahol kitűnő pisztrángot lehetett enni. Gyönyörű nyári nap volt, és éppen akkor értük el a kis német falut, amikor valamilyen felvonulás kezdődött. Horogkeresztes zászlók, lobogók, virágfüzerek mindenhol. Nagyon tetszett. Fiúk és lányok meneteltek és énekeltek boldogan. Csofátatosnak tartottam az egészet,

mindaddig, amíg az apám ezt nem mondta a barátjának: »Nézd meg ezeket a náci gyerekeket. Szörnyű, hogy rosszra nevelik őket.« Egyszerűen nem értettem az apámat. A családom náciellenes volt, de nem németellenes. Amikor az apám ezt a megjegyzést tette azokra a fiatalokra, kiknek menetelését és éneklését anynyira gyönyörűnek tartottam, a náci mellé álltam. Az érzés csak erősödött, különösen azért, mert állandóak voltak a veszekedések köztem és az apám között. A *Waffen-SS*-hez való csatlakozásommal vettem véget a dolognak. A család fekete báránya lettem, de az anyám és a testvéreim mindig írtak nekem."

JAN MUNK

A katonaság, mint karrier

ERIC BRÖRUP
SS-OBERSTURMFÜHRER
5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

Sokak – például Eric Brörup – számára a katonaság iránti vonzalom elegendő késztetést jelentett ahhoz, hogy belépjenek a *Waffen-SS*-be.

Eric Brörup dán önkéntes 1944 májusában SS-Untersturmführerként. 1945. január 30-án léptették elő SS-Obersturmführerré. A Wiking hadosztály elit felderítőkülönítményénél szolgált.

„Dániában a *Konigens Livjaeger Korps*-nál szolgáltam, melynek nevét nagyjából *Királyi Lövészezrednek* lehetne lefordítani. 1801-ben alapították, hogy az angolok ellen harcoljon. Amikor behívtak, a lovasságot választottam, mert a moziban láttam *A bengáli lándzsák* című filmet. 1937. október 22-én kezdtem meg a kiképzést a *Gardehusar* ezrednél. Ez volt a királyi lovasság, vérbeli sznob társaság. Valahogy meg kellett szabadulnom tőlük, mivel a háború kezdetén, 1939 szeptemberében nem kaptam meg a hadnagyi kinevezésemet. Szolgálatomnak 1940 áprilisában lett vége, a németek megérkezésekor. Századosunk pontosan elmagyarázta, mi az az *SS-Verfügungstruppe* és a *Waffen-SS*.

Tudtam arról is, hogy Koppenhágában működik a *Waffen-SS* toborzóosztályának egyik kirendeltsége. Katonákat irányítottak át a *Nordland SS*-ezredbe. Úgy gondoltam, nem árt érdeklődni, ezért elmentem. Felvettem a Sam Browne-övemet és a sarkantyúmat.

Megvizsgáltak, és úgy találták, hogy nem is vagyok rossz katona, és kezdetnek a rangommal egyenértékű kinevezést ajánlottak fel – *SS-Standartenjunker* lettem – és lehetőséget kaptam arra, hogy a következő tiszti képzésben részt vegyek az *SS-Junkerschule*-ben, amely Bad Tölzben működött, Bajorországban. 1941. április 25-én aláírtam a szerződést. Amikor a *Barbarossa*-hadművelet,

vagyis a Szovjetunió elleni támadás megindult, a dán nácik csatlakozni akartak a dicső vállalkozáshoz. Ezért megszervezték a *Dania Freikorps*-ot. Ezt egyáltalán nem bántam, de engem félre akartak állítani. Soha sem szerettem a politikusokat – a kerítőkkel és prédikátorokkal együtt lenéztem őket. Amikor szavaztam, mindig olyan pártra esett a választásom, amely a fegyverkezést támogatta. Máskülönbén semmilyen hasznom nem származott belőlük.

Ennyit az ösztönzésről. Alapjában véve azért mentem Németországba, mert ott jól bántak a katonákkal. Én hivatásos katona voltam, és büszke vagyok arra, hogy »idegenként« az egyik legjobb hadosztályban lettem tisz. Soha nem bántam meg, amit tettem.”

Néhány esetben előzetes elbeszélgetés nélkül osztották be a katonákat a *Waffen-SS*-hez. Ez akkor történt így, ha különleges szakértelemre volt szükség. Azok esetében, akik a rendőrségnél dolgoztak, ez gyakran a *Waffen-SS*-hez való átirányítást jelentette, mivel a katonai rendőrség tagjait a *Waffen-SS* hadosztályaihoz vagy alakulataihoz csatolták. Heinrich Himmler *Reichsführer-SS* számára ez nem okozott nehézséget – ő német rendőrfőkapitányi címmel is büszkélkedhetett. Hatásköre kiterjedt a Gestapo irányítására, ami a Harmadik Birodalom titkosrendőrsége volt.

A Waffen-SS rendőrei

OSKAR LÖSEL
SS-OBERSTURMFÜHRER

17. SS-Feldgendarmerie Kompanie

Sokan úgy hiszik, a Waffen-SS-ben kizárólag katonák szolgáltak. Pedig mint minden szervezetben, itt is szükség volt hivatalnokokra, adminisztrátorokra, gépkocsivezetőkre. Oskar Lösel Oroszországban szolgált a Waffen-SS-nél.

Oskar Lösel volt rendőrtiszt az SS-Feldgendarmerie SS-Untersturmführere. A Götz von Berlichingen 17. SS-páncélosgránátos-hadosztály katonai rendészetét irányította.

„Hivatásos rendőr voltam, amikor 1941 végén továbbképzésre küldtek, hogy tiszt lehessenek. Hadnagyként küldtek a *Schutzpolizei*-be, majd Stettinbe irányítottak 1942 elején. Ugyanennek az évnek a közepén szakaszparancsnokként az 1. SS-páncélos-hadosztályhoz irányítottak át Paul

Hausser parancsnoksága alá. Ennél az alakulatnál szolgáltam a Szovjetunióban, az új, Götz von Berlichingen 17. SS-páncélosgránátos-hadosztály megalakításáig. Azután átirányítottak, hogy a 17. SS-Feldgendarmerie Kompanie parancsnoka legyek.”

KIKÉPZÉS ÉS ÁTNEVELÉS

A Waffen-SS soraiba lépő újoncok kíméletlen kiképzésben vettek részt. A program céljai között hangsúlyozottan szerepelt az agresszív harceljárások, valamint a nemzetiszocialista dogmák bevésése. Amint az a következő beszámolókból kiderül, csakis a testileg és szellemileg egyaránt alkalmas jelöltek válhattak „fekete lovaggá”.

Megalakulásuk idején az SS-Verfügungstruppe, majd a Waffen-SS csupán önkéntesekből építkezhetett. Körülbelül 1940-ig az SS-nek minden katonáért keményen meg kellett küzdenie nagy riválisával, a Wehrmachttal, melynek a három hagyományos haderőnem közül egyedül kellett gondoskodnia az SS igényeinek kielégítéséről. Nem meglepő tehát, hogy miután az SS azonnal lecsapott minden jó képességű újoncra, a hadsereg egyre dühöttebben tiltakozott, s egyre feszültebbé vált a viszony a két szervezet között.

A Waffen-SS toborzószolgálatát 1939 decemberében állították fel, s a berlini SS-főhivatal hatáskörébe utalták. Vezetője a nemzetiszocializmus elkötelezett híve, Gottlob Berger SS-Gruppenführer volt, aki mindent elkövetett, hogy Himmler növekvő birodalmának haderejét tovább növelje.

Az SS-Verfügungstruppéknak, a későbbi Waffen-SS-nek eleinte négy toborzóhivatala működött Berlinben, Hamburgban, Münchenben és Bécsben. A fegyveres SS katonai állományának növelése ekkoriban még számos nehézségbe ütközött, a Wehrmacht ellenállásán túl elsősorban a Himmler által diktált rendkívül szigorú felvételi követelmények miatt. A határokon túli német kisebbségek, a Volksdeutsche körében végzett toborzás sem hozott számottevő eredményt.

A Wehrmacht mindent elkövetett, hogy megakadályozza a Waffen-SS tevékenységének és hatalmának további növekedését. Féltette ugyanis saját – a birodalmat védő egyedüli fegyveres erő – pozícióját.

A Waffen-SS besorozott tisztjei rövid pihenőt tartanak Bad Tölzben a kiképzés alatt. A gyakorlatok arra irányultak, hogy elérjék a legjobb szellemi és fizikai erőnlétet. A párt azt remélte, hogy az SS-katonák a harcmezőkön a náci erények megtestesítői lesznek.

Mindazonáltal, miután az 1940. évi hadjárat során Európa nagy része behódolt, a német fegyveres erők hatalmas mennyiségű emberanyag-utánpótláshoz jutottak. Mivel a hadsereg először nem tartott igényt rájuk, Hitler jóváhagyta, hogy az SS meghódított területekről származó „árjak” jelentkezését is elfogadja. Hamarosan dán, holland, norvég, flamand, svájci és svéd önkéntesek öltötték magukra a Waffen-SS szürke egyenruháját. A hadsereg későn kapott észbe: nekik már „csak” a „nem árja” származású franciák és vallonok jutottak.

A sport és a testedzés jelentős szerepet játszottak a Waffen-SS kiképzési programjában. Kettős céljuk volt: erősítették a bajtársi szellemet, és elősegítették, hogy a Waffen-SS erős fizikumú emberekből álljon. A képen Bad Tölz-i tiszthallgatók láthatók. Érdeemes megfigyelni az emblémát fekete terepruhájukon.

1941-ben, a Szovjetunió megtámadását követően a jelentkezők száma ugrásszerűen megnőtt. Az ok egyszerű: Hitler sokat hangoztatott „bolsevizmus elleni keresztes hadjárata” rengeteg olyan fiataalt vonzott az SS zászlaja alá, akik bár nem szimpatizáltak különösképpen a náci Németországgal, s nem gyűlölték az angolokat, egyvalamiben mégis egyetértettek a németekkel: el kell pusztítani mindent, amit a kommunizmus képvisel.

Amikor 1942-ben a németeket elhagyta a hadiszerencse, a megszállt területekről érkező önkéntesek száma apadni kezdett. Ekképp vette kezdetét a Waffen-SS történetében az erőszakos sorozások korszaka. Nem szükséges magyarázni, a „kötéllel fogott” újoncok milyen hatást gyakoroltak a szervezet harcértékére.

Az első Waffen-SS hadosztályok felállítása idején az újoncoknak a legszigorúbb erőnléti és faji követelményeknek kellett megfelelniük ahhoz, hogy be-

kerülhessenek a fegyveres SS katonái közé. Bár legtöbbjük nem hitt igazán a Himmler, Rosenberg és más náci ideológusok által hangoztatott áltudományos fajelméletekben, még a legfanatikusabb nácik is némi cinizmussal szemlélték kelet-európai muzulmán „bajtársaikat”, akik Mekka felé fordulva, imaszőnyegükön térdepelve imádták Allahot.

Ami a Reich területéről történő toborzást illeti, még a háború későbbi szakaszában is sokan csatlakoztak a Waffen-SS-hez, bár közel sem annyian, hogy pótolják a súlyos veszteségeket. Kellő számú hajó, illetve repülőgép híján a Kriegsmarine matrózai és a Luftwaffe pilótái közül sokan találták magukat a Waffen-SS-ben, de bárhol is helyezték át őket, hamar magukba szívták az ott uralkodó harci és bajtársi szellemet, s mint bármelyik SS-katona, kitartottak a végsőkig.

A háború előtt a birodalom területéről lakhely szerint toborozták az embereket. Az 1. SS-toborzóállomás a Liebstandarte SS Adolf Hitler lichterfeldi laktanyájában működött, s az I. (Königsberg), a II. (Stettin), III. (Berlin), IV. (Drezda) és az VIII. (Breslau) katonai körzetben élő önkéntesek jelentkezését fogadta.

Bad Tölz-i tisztjelöltek alaki kiképzésen. A frissen képzett fiatal tisztek voltak felelősek a Waffen-SS hírnevének megalapozásáért. Megbízatusuk kitartást, hűséget és fanatikus hitet követelt.

A 2. SS-toborzóállomás a Germania ezred hamburgi laktanyájában rendezkedett be, és a VI. (Münster), a IX. (Kassel), a X. (Hamburg) és a XI. (Hannover) katonai körzetben végezte a toborzást.

A 3. SS-toborzóállomás a Deutschland ezreddel osztozott müncheni kaszárnyáján, és az V. (Stuttgart), a VII. (München), a XII. (Wiesbaden) és a XIII. (Nürnberg) katonai körzet területén élők jelentkezését fogadta.

A 4. SS-toborzóállomás a bécsi Radetzky kaszárnyában rendezkedett be, a Der Führer ezred szálláshelyén.

Kezdetben tehát az újoncok a lakhelyük szerint „illetékes” ezredhez kerültek. Ez alól csak a Liebstandarte képezett kivételt, mely kivételes képességű újoncokat a birodalom bármely részéről fogadott.

Az újoncok az ezreden belül bizonyos mértékig maguk dönthettek arról, melyik fegyvernemnél, illetve szakcsapatnál kívánnak szolgálni: a gyalogságnál, híradósoknál stb.

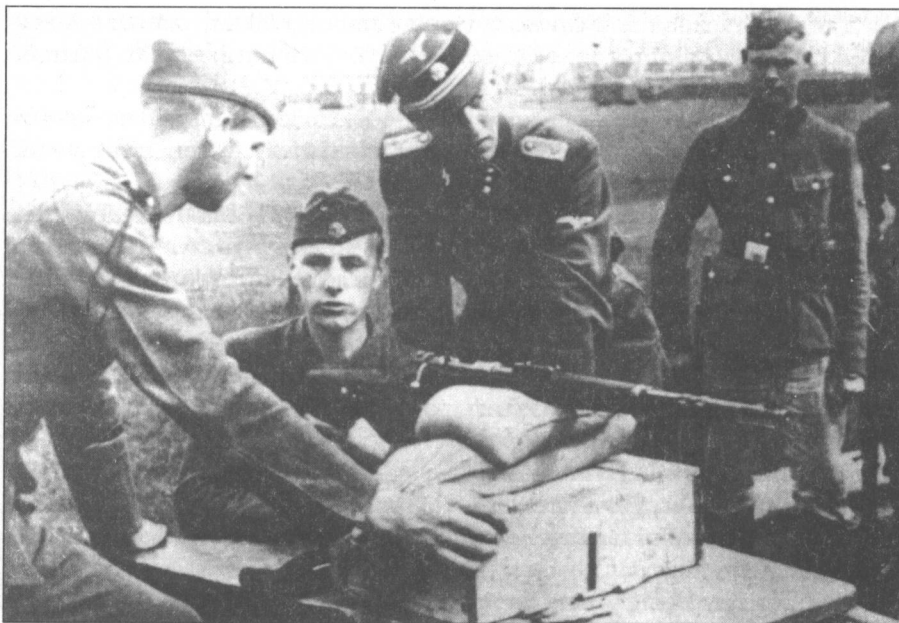
Az SS-Verfügungstruppe/Waffen-SS katonajelöltek a 17–22 év közötti korosztályokból kerültek ki. 22 éven felüliek jelentkezését csak kivételes esetben fogadták el, amennyiben megfeleltek az alábbi követelményeknek:

- német állampolgárság
- katonai alkalmasság

- elfogadható politikai szemlélet
- 1800-ig visszamenően „árja” származás igazolása
- nőtlenség
- letöltött munkaszolgálati idő
- szülő vagy gondviselő írásos beleegyezése 17 éves korú önkéntesek esetén
- amennyiben a jelentkezés idején az önkéntes iskolai tanulmányokat folytat, ha sikeresen befejezte a kur-

Paul Hausser, aki meghatározó szerepet játszott a Waffen-SS arculatának és adminisztrációs rendszerének kialakításában. Számos újítást vezetett be, például azt, hogy a tisztek és a légénység közösen vegyenek részt a különféle sporttevékenységekben.

1942-ben flamand katonák vesznek részt lövészeti kiképzésen Klagenfurtban, egy SS-Unterscharführer és egy SS-Untersturmführer irányításával. Észrevehető, hogy a háttérben álló katonák gallériáján nincs jelzés.

zust, vagy megszerezte az oktató (mester) beleegyezését a tanulmányok megszakításáról

- a felvételi vizsgálat során megállapított szükséges fogorvosi kezelésen való részvétel még a tényleges katonai szolgálat megkezdése előtt
- jó látás, szemüveg nélkül
- büntetlen előélet.

A háború előrehaladtával a szigorú követelményeken fokozatosan enyhítettek, végül feladták mindet.

A kritériumok már akkor megváltoztak, mikor a *Waffen-SS* soraiba fogadta a „rokon fajhoz tartozó”-nak nyilvánított külföldi önkénteseket. A testmagasságra vonatkozó korlátozást gyakorlatilag feloldották: az alkalmas jelöltnek minimum 165 cm magasnak kellett lennie. Az „árja” származást csupán a nagyszülőikig visszamenőleg kellett igazolni, s a leendő katonáknak „csupán” jellemzilárdnak kellett lennie. Az újoncok akár 12 éves szolgálatot is vállal-

hattak, s ugyanazokat a járandóságokat kapták, és hasonló kedvezményekben részesültek, mint német bajtársaik. Mi több, a 12 évi szolgálati idő letöltése után német állampolgárságért is folyamodhattak.

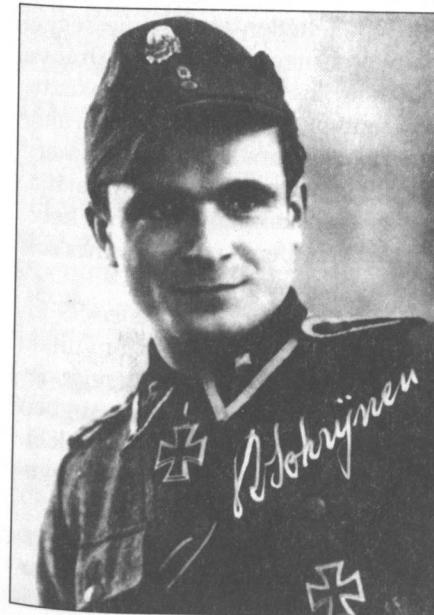
Ezeket az önkénteseket még hivatásos katonáknak tekintették, ám azokat, akik a későbbiekben jelentkeztek a külföldiekből szervezett légiókhoz, csupán a *Waffen-SS* ideiglenes „munkavállalóinak” tartották, és sokkal kedvezőtlenebb feltételek mellett fogadták maguk közé. Szerződésük két évre szólt, melynek lejártával eldönthették, hogy tovább szolgálnak vagy hazatérnek. Miután megtapasztalták a keleti fronton folyó embertelen küzdelmet, sokan az utóbbit választották.

Az első külföldi önkénteseket kiképzésük során nem egyszer alázták meg német feletteseik. Szerencsére az újoncok nem hagyták annyiban, s panaszt tettek, melyet az illetékes szervek nagyon is komolyan vettek. Bizonyítja ezt, hogy a külföldieknek ezután ugyanolyan bánásmódban volt részük, mint német bajtársaiknak.

A *SS-Verfügungstruppek*, a későbbi *Waffen-SS* kiképzőtisztjei tapasztalatból ismerték az elhúzódó, hatalmas anyagi- és vérvesztéssel járó, gyakran értelmetlen állóháborút. A *Waffen-SS* kialakításában kétségtelenül Paul Hausser *SS-Brigadeführer*, később *SS-Gruppenführer* játszott a főszerepet. Hausser

kezdetől fogva támogatta az I. világháborús *Stosstruppek* mintájára felállítandó nagy hadműveleti mozgékony, ütőképes, jól felszerelt egységek létrehozását (Felix Steiner, Hausser egyik alárendeltje tisztként szolgált egy ilyen rohamosztagnál). E cél érdekében a *Wehrmacht* hagyományos módszereire épülő *SS* kiképzési rendszert korszerűsítette: a katonák felkészítésében nagyobb hangsúlyt kapott a sport, a testedzés, és mindezekelőtt a harci tudás.

Az újoncok egységük állomáshelyétől távoli kiképzőközpontokban

Remy Schrijnen SS-Unterscharführer. Jobb oldali gallériáján kivehető a Sturmbrigade Langemarck háromlábú „Trifó”-ja, vagyis a napkereszt.

kapták meg az alapkiképzést. A legjobbakat kiemelték, s a Bad Tölzben és Brunswickban működő tisztképző iskolába küldték.

A kiképzés részeként minden újoncnak 20 perc alatt kellett teljesítenie a 3 km-es menettávot, természetesen teljes hadrendben és felszereléssel, mely kb. 100 kg-ot nyomott. A hadgyakorlatokra valóságosnak tűnő körülmények között került sor, valódi tüzérség és kisebb tűzfegyverek alkalmazása mellett. Nem csoda, hogy a kiképzés során gyakran fordultak elő halálos balesetek. A kiképzőtisztek mindent elkövettek, hogy a *Waffen-SS* leendő katonái mesterei legyenek a kézitusának, illetve a fegyveres közelharcnak.

A fegyveres SS kiképzési módszereiről a mai napig számos „rémtörténet” él a köztudatban, melyeknek nem sok közük van a valósághoz. Sokan például tudni vélik, a kiképzés során a katonákat arra kényszerítették, hogy kibiztosított kézigránátot egyensúlyozzanak rohamsisakjukon, és vigyázzban állva, fegyelmezetten várják, míg felrobban. Ha kitartanak, a gránátzilánkok – legalábbis elméletben – felfelé és oldalra repülnek, s a bátor újoncok karcolás nélkül megússzák. Ám ha nem bírják idegekkel, s elmozdulnak, a gránát leesik sisakjukról, s megöli őket. Bizonyos, hogy a *Waffen-SS* kiképzési rendszerében nem volt helye efféle ostobaságoknak: egyetlen túlélő katona sem hallott ilyesmiről.

Képtelensége ellenére a történetben van némi igazság, ha azt vesszük alapul, hogy az SS-katonákat valóban arra nevelték, feltétlen engedelmisséggel tartoznak feletteseiknek. Ennek persze megvolt a maga előnye és hátránya is. Tény, a *Waffen-SS* súlyos vérvesztését nem kis mértékben az okozta, hogy katonái vakon teljesítettek minden parancsot, s utolsó csepp vérükig harcoltak, bármily kilátástalan is volt a küzdelem. Ugyanakkor, Montgomery tábornok szavaival élve: „a rövid élettartam” minden elit alakulat sajátja. A csatatéren nincs helye vitának, s kétségtelen, ha a katonáknak olyan helyzetekben kell győzelmet kicsikarni, ahol a pusztá életbenmaradásra sincs sok esély, a vasfegyelem és a feltétlen engedelmisség alapvető.

A könyvben nyilatkozók mindegyike egyetért abban, bár a *Waffen-SS* kiképzési módszerei a kegyetlenség határát súrolták, hasznosnak bizonyultak. A kiképzőtisztek nem egyszer tették próbára a katonák testi-lelki erejét, fegyelmeztségüket, kitartásukat. Természetesen – mint minden hadseregben – itt is előfordultak túlkapások, melyek azonban minden negatív vonásuk ellenére erősítették a katonák közötti összetartást s parancsnokaik iránti engedelmisségüket.

Ami az ideológiai nevelést, átnevelést illeti, bár nem bátorította őket buzgó vallásosságra, a *Waffen-SS* soha nem kényszerítette katonáit arra, hogy lemondjanak hitükről. Igaz, a felettes szervek nem nézték jó szemmel, ha kö-

zülük bárki is valamelyik történelmi egyház kötelékébe tartozott: a náci rezsimnek jobban megfelelt, ha katonái inkább a *Gottlaubigkeit* meglehetősen homályos státusát fogadják el. Ennek ellenére a magasabb rangú tisztek többsége mindvégig hű maradt egyházához. Bár a *Waffen-SS* újoncai közül sokan elkötelezett támogatói voltak Hitlernek és a nemzetiszocializmusnak, hisz többségük a *Hitlerjugend* tagja volt, további ideológiai nevelésük merőben fölösleges erőfeszítésnek bizonyult, csakúgy mint a külföldi önkéntesek esetében, akik szilárdan kitartottak saját nacionalizmusuk mellett.

Az önkéntesek többsége életerős, aktív fiatalember volt, akik szívesebben vettek részt katonai gyakorlatokon, edzéseken, sportversenyeken, mint a *Mein Kampf*-ról vagy a náci „szakértők” őrült fajelméleteiről tartott unalmas, hosszú előadásokon.

A kiképzés ezen aspektusa valójában oly csekély hatást gyakorolt a *Waffen-SS* katonáira, hogy a könyvben nyilatkozók szinte semmire nem emlékeztek abból, amit kiképzésük idején próbáltak beléjük nevelni.

Elitképzés

ERIC BRÖRUP
SS-OBERSTURMFÜHRER
5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

REMY SCHRIJNEN
SS-UNTERSCHARFÜHRER
SS Freiwilligen Sturmbrigade
(Langemarck)

HEINZ KÖHNE
SS-OBERSCHARFÜHRER
1. SS-páncélosadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

HANS-GERHARD STARCK
SS-OBERSCHARFÜHRER
1. SS-páncélosadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

A Das Reich hadosztály Lovagkeresztet viselő SS-Hauptsturmführere magyarázza el az MG 42-es gépfegyver használatát.

„Engem személy szerint soha nem aláztak meg dán származásom miatt. Elvégeztem a tisztképző iskolát, ahol mindenkinek kijárt a tisztelet. Nem úgy, mint amit West Pointban, az Amerikai Katonai Akadémián láthat az ember.

Mennyire volt nehéz? Kategorikusan kijelenthetem, hogy a képzés, amiben a Dán Lovasságnál volt részem, keményebb volt, mint bármi, amivel a későbbiekben a *Waffen-SS*-nél találkoztam. A hadgyakorlatok a valóság határát súrolták, igazi lőszert használtunk bizonyos feladatoknál, természetesen csak azt követően, hogy mindenki megismerte fegyverét, és tudta, hogyan kell fedezéket keresni. Egyébként hasonló lőgyakorlatokat a dán seregben is alkalmaztak.”

ERIC BRÖRUP

„Nagyon kemény volt a kiképzés a *Waffen-SS*-nél. Sok más dolog mellett meg kellett tanulnunk a *Parademarschot* dízlépést, felkészítettek a fronton történő ütközetekre, és természetesen rengeteget sportoltunk. Újoncként úgy gondoltam, hogy a kiképzés nagyon jó, és mindenre megtanított, amire egy katonának szüksége lehet. A kiképzőink többéves tapasztalattal rendelkeztek. Ugyanúgy bántak velünk, mint a német újoncokkal.”

REMY SCHRIJNEN

„A *Waffen-SS*-nél a kiképzés valóban nagyon kemény volt. Persze ennek később, a fronton nagy hasznát vettük. A katonatársaim közötti összetartás a »mindenki egyért, egy mindenkiért« elvre épült. A kiképzések során erre mindig nagy hangsúlyt fektettek.”

HEINZ KÖHNE

„Azok a napok, melyeket gyakorlatozással töltöttünk, hosszúak és kemények voltak. Mindig addig gyakorlatoztunk, amíg a feladatokat automatikusan nem teljesítettük. De azt hiszem, hogy sokunk életét ez mentette meg a háborúban.

A sportban mindannyian megálltuk a helyünket, de a kiképzőtisztek állandóan próbára tették kitartásunkat. Egyik nap például teljes hadfelszerelésben kellett menetelnünk gázmaszkkal a fejünkön.

Elértük a Dutzend-Teich nevű tavat vagy víztározót, ami kb. 150-180 cm mély lehetett. Mi átlagosan 177 cm magasak voltunk. Azt az utasítást kaptuk, hogy gyalogoljunk tovább, egyenesen bele a tóba, közben pedig énekeljünk. Senki sem dőlt ki. Amikor a víz a nyakunkig ért, visszapa-rancsoltak bennünket. Csuumvize-sen, futólépésben tértünk vissza a laktanyába.”

HANS-GERHARD STARCK

A gyufaszál temetése

JAN MUNK

SS-STANDARTEN OBERJUNKER

SS-páncélosgránátos-ezred (*Westland*)5. SS-páncélos hadosztály (*Wiking*)

Munk nem felejtette el, a Waffen-SS külföldi újoncainak milyen nehézségekkel kellett megbirkózniuk. Ilyen volt például idegen nyelven olvasni és megérteni a nemzetiszocializmus tanait.

Jan Munk SS-Oberjunker, a Bad Tölz-i SS-Junkerschule hallgatója.

„Feletteseink nagy részét szerettük. A rajvezetőt, a szakaszvezetőt és a századparancsnokot nemcsak szeret-tük, hanem tiszteltük is. Amikor fáztunk, vizesek és fáradtak voltunk, tudtuk, hogy rendesek lesznek velünk. Egyetlenegyszer történt meg az, hogy egy tiszthelyettes közutalát tárgya lett. Egy tizedesről van szó, akit a flamandokkal való bánásmódja miatt az egész szakasz megvetett. Emlékszem, karácsony este volt. A fickó beszívott, mi meg betekertük egy takaróba, és a lábánál fogva lehúztuk a pincébe, ahol bedobtuk a hosszú mosóteknőbe és rányitottuk a hideg vizet. Alapos verést kapott, de a kollégái szemet hunytak a dolog

felett. Az eset után sokkal rendesebben viselkedett velünk.

A kiképzés főleg a fegyelmi nevelésre összpontosult. Gyökeresen belénk nevelték, hogy a feljebbvalóknak engedelmisséggel tartozunk. Legyen az egy *Oberschutze*, aki csak egy kicsivel állt felettünk a ranglétrán, akkor is a felettesünknek számított, és engedelmeskedni kellett a parancsainak. Persze sohasem kérték tőlünk értelmetlen dolgokat, mint például olyat, hogy ugorjunk ki az ablakon anélkül, hogy előtte meg-néznénk, milyen magas. Az olyan parancsoknak, hogy például rejtőzünk el vízzel teli árokba, szederbo-korba vagy latyakos hóba, nagyon is

20			21		
noch IV. Aktiver			Wehrdienst		
Ausbildung (auch im Kriege)			Ausbildung (auch im Kriege)		
Mit der Waffe	Gasmasken	Leuchtpistole	Seitliche Ausbildung, Lehrgänge		
Karabiner 98 k			Sinnhaft im Munition u. min. Munition		
Handgranate	M. G. 34	Pist. 08	Jah. lang		
Pist. 38	M. P.	Pz. B.	Unteroffizier u. Jähr. Lehrgang		
la. Gr. W.	Gew. Gr.	M. G. 42	1.5. - 30.9.44 5. Lehrgang an der		
			1./H - Unteroffizierschule - Lauenburg, Dom.		
			1.8. - 1.10.44. 1. u. 2. Lehrgang beim Gefh. H.		
			Don. 1.8. bis 25.10.44		
			am 18. Fe. - Lehrgang		
			an der Nachr. Schule der Waffen-H		
			mit einem Erfolg teilgenommen		
Abzeichen ufm. (auch im Kriege)			H. J. 2.		

megvolt az értelmük. Ezek a gyakorlatok ugyanis a későbbiekben menthették az életünket."

„A képzés akaraterők harca volt. Persze ez nem azt jelentette, hogy a lelkünket meg akarták törni. Csupán azt, ha parancsot kaptunk, azt maradéktalanul teljesíteni kellett. Egyszer egy olyan réten gyakorlatoztunk, amelyet elöntött a víz. Ideális volt rejtőzködő gyakorlatok elmélyítésére. Eleinte mindenki próbálta szárazon megúszni, de aztán ahogy fáradtunk, négykézláb és térden járva végeztük a gyakorlatot. Végül mindenki belátta, hogy mennyire hasztalan dolog volt nem engedelmeskedni a parancsnak. Ugyanis már nyakig sá-

Egy lap a Waffen-SS-katonakönyvből, amelyben azt rögzítették, hogy a katona milyen kiképzéseken vett részt. A bal oldalon jegyezték, milyen fegyverek használatából kapott kiképzést. A jobb oldalon pedig annak az alakulatnak a nevét tüntették fel, ahol a kiképzés folyt.

rosak voltunk. Aztán szórakozni kezdtünk: minden alkalommal, amikor fedezékbe kellett ugranunk, megpróbáltuk elkapni tiszthelyettesünket, hogy lenyomjuk a sárba. Egy kis szerencsével sikerült, a szárazon maradt tiszthelyettesek pedig vihogtak rajta.

A takarítás olyan volt, mint valami szertartás. Ha azt mondták, hogy a

Jobb karjukat felemelve, bal kezüket a katonatiszt kardjának lapjára téve tesznek hűségesküát a frissen kiképzett Waffen-SS-katonák.

szobát, a puskát vagy az egyenruhát ki kell tisztítani, akkor valódi tisztaságot értettek rajta. Általában szombatn végeztünk nagytakarítást, mely a kőfolyosók és lépcsők felsúrolásával kezdődött. Miután ezzel végeztünk (ami azt jelentette, hogy legalább kétszer vagy háromszor csináltuk végig mire feletteseink kielégítőnek találták), a szobánkkal folytattuk. Odébb toltuk az ágyakat és szekrényeket, felsikáltuk a padlót, és leporoltunk minden párkányt, illetve polcot. Az ablakokat nedves újsággal

pírral dörzsöltük fényesre. Ezután következett az ellenőrzés. A hétvé programunk a takarítástól függött. Az ellenőrzés során nemcsak a szobát vizsgálták át, hanem minden katonát is. Az egyetlen dolog, ami kimaradt az ellenőrzésből, az a zsákunk volt, amelyben az olyan személyes dolgok voltak, mint leveleink, leveleket otthonról hozott fényképeket, leveleket otthonról hozott így tovább. Hamar rájöttem azonban, hogy érdemes néhány dologból kettőt tartani – például fogkefe, fésű, borotva, zsebkendő és zokni. Amikor az új dolgokat a szekrénybe raktam, azzal a szándékkal, hogy elkápráztassák az ellenőröket, a használtakat a zsákomba gyömöszöltem.

Egyszer, az egyik ellenőrzés során gyufaszálat találtak az egyik szekrény lába mögött. Ekkor nem szóltak semmit, de azon az éjszakán 11 óra körül, amikor már mindannyian aludtunk, felkeltettek és utasítottak bennünket, hogy teljes felszerelésben sorakozzunk. Megparancsolták, hogy takarót is vigyünk. Amikor összegyűltünk és készen voltunk, négy embernek azt mondták, hogy vigyék a takarót a négy sarkánál fogva, a gyufaszállal a közepén. Körülbelül egy órát meneteltünk így. Azután pontosan egy méter mély, egy méter széles gödröt kellett ásni, amibe a gyufát eltemettük. Másnap minden visszatért a normális kerékvágásba, mintha mi sem történt volna.

Bad Tölzben az első továbbképzési szint elvégzése után *Standarten-oberjunkerek* [tisztí kadéttokká] váltunk, amellyel együtt járt a kinevezett tiszthelyettesi rang. Valamiért az egyik kiképző heves szóváltásba keveredett az egyik dán bajtársunkkal. A vita az európai országokra kényszerített német szövetség körül alakult ki, de hamar belekeveredtünk mindannyian, hisz egyetlen »germán önkéntes« sem akarta, hogy hazáját Németország megszállja. Az indulatok magasba csaptak, és szükségét éreztük valamilyen eljárásnak. Azon az estén majdnem mindegyik külföldi kadét megfogadta, hogy felvarrja saját hazája nemzeti katonai jelvényét a bal ingujjára. Végül is csak néhányan tették meg, a legtöbb-

ben semmit sem varrtak fel, vagy csak az ezred katonai jelvényét.

Másnap semmilyen visszajelzés nem érkezett a feletteseinktől, illetve a társainktól. Senki sem nyújtott be panaszt, senki sem tett fel kérdéseket, de azt a tisztet, aki kiprovokálta a vitát, a frontra irányították.

Ami a politikai átnevelést illeti, pontosan emlékszem, utasítottak minket, hogy tanuljunk meg bizonyos részeket Hitler *Mein Kampf*-jából, mert a következő összejövetelen kikérdeznék minket. Ezt mindannyian utáltuk. A szabadidőnk nagy részét olyan dologgal kellett töltenünk, ami nem igazán érdekelt bennünket, nem beszélve arról, hogy nem a saját anyanyelvünkön kellett elmondanunk azt, amit olvastunk. Németül pedig még a hétköznapi, alapvető kifejezéseket sem ismertük. Megértettük a parancsokat, ismertük az összes egység és a fegyvereink részeit németül, még az egyenruhánkét is. Amikor bementünk a városba, nem okozott nehézséget, hogy sört vagy ételt rendeljünk, illetve hogy beszélgetésbe elegyedjünk egy civil személlyel. De a szókincsünk nem terjedt ki a politikai viták szókészletére.

Bad Tölzben természetesen megvalósították ezt a *Weltanschauung*ot – életfilozófiát, politikai iskolázást. A kiképzőnk neve Weidemann volt. Ő is forgatta a *Mein Kampf*ot, de sokkal jobban belemerült, mint mi. A szobánkban, ahol nyolc *Junker* [tisztí ka-

dét] lakott, volt egy holland is Nijmegenből. Frans Goedhartnak hívták. Ő már ekkor SS őrmesterként szolgált, és a német aranykeresztet is magára tűzhette.

Sohasem tudtuk meg, mivel érdekelte ki. Minden este, amikor mi a házi feladatunk felett görnyedtünk, ő szórakozni ment a városba. Amikor visszajött, kérdezte meg, hogy másnap mik a teendői. Aztán átfutotta a jegyzeteit, és lefeküdt. Másnap mindig jól felelt, ha előadáson felszólították.

Az órán a kiképzőnk kiosztotta szerepeket. Az egyik katona volt a ellenség, mondjuk egy kommunista tisztünk pedig az NSDAP tagjaként védelmezte a pártot és az országot. Normális körülmények közt a kiképzőnk, Weidemann, nagyon hamar megsemmisítette érveinket. Amikor egyik napon Goedhartot nevezte ki angol újságíróvá. A vitát Goedhart nyerte meg, Weidemann pedig majdnem teljesen elvesztette önuralmát, és tiszta bolondot csinált magából.”

Kiképzés Franciaországban

ERHARD KINSCHER SS-STURMMANN

25. SS-páncélosgránátos-ezred
12. SS-páncélosadosztály
(Hitlerjugend)

A Kinscherhez hasonló, különleges szakértelemmel vagy képességekkel bíró fiatalok számára a sorozatos áthelyezések az élet természetes velejárójává váltak.

Erhard Kinscher SS-Schütze egyenruhában, a Hitlerjugend 12. SS-páncélosadosztályának tagjaként. A jellegzetes M 43-as kiképzőruha látható rajta.

„Miután 1943 júliusában befejeztem a munkaszolgálatot, augusztus 30-án a szállítási tartalék központjába irányítottak, Weimar-Buchenwaldba, és el láttak katonai felszereléssel. [Az elosztóközpontokon keresztül a koncentrációs táborokkal együtt állították elő a Waffen-SS-egyenruhákat Buchenwaldban, Ravensbruckban és Dachauban. Önkéntes és kötelező tábori kényszer munkát egyaránt felhasználtak az egyenruhák és jelvények készítésénél.] Körülbelül három hét múlva a belgiumi Beverlooba küldtek bennünket. Itt néhányat közülünk a felderítő [hadmérnöki] zászlóaljhoz irányítottak tovább. Engem a 25. SS-páncélosgránátos-ezred III. zászlóaljának 11. századához küldtek. Kis idő múlva a 9. század-

Waffen-SS-katonák a Wildflecken szakasz gyakorló pályáján. Néhány nappal azután, hogy ez a fénykép készült, Oroszországba mentek és csatlakoztak a Nord ezredhez.

hoz helyeztek át. Mivel ott szükség volt egy kiképzőtisztre – és én korábban a Hitlerjugendben voltam vezető, illetve a munkaszolgálatot is befejeztem már –, a 3. osztág kiképzőtisztje lettem. Október végére összevonták a 9. és 16. századot. Ezek után a 14. században körülbelül 30 ember képezte a magot. Hamar feltornázták a századot névleges létszámra. Én futár lettem. Amint a gyakorlatozás megkezdődött, 20 mm-es ágyúk használatából kaptam kiképzést. Ezeket nem járművekkel vontatták, hanem kézi erővel mozgat-

ták, vagy pedig darabokra szedve vitték. Ami a fegyvereket illeti, eligazítást kaptunk a puskák, pisztolyok és géppisztolyok használatáról. Elsősorban a futárok tanulták meg alkalmazni a térképet és iránytűt. Ekkor tettük le az esküt is. Miután a járműveink megérkeztek, megkezdődött a vezetési kiképzés olyan gyorsan, amilyen gyorsan csak lehetett. 1944 januárjában részt vettünk a 26. páncélosgránátos-ezred gépesített gyakorlatán, de az én századomból csak egy szakasz vett részt ezen. Ezután századunkat 20 mm-es önjáró lövegekkel szerelték fel.

A második gépesített gyakorlatot Von Rundstedt tábornagy is megtekintette. Ebben az egész század részt vett: páncélosok, tüzérség, gránátosok és így tovább. Ezredparancsnokunk, Kurt »Panzer« Meyer sorakoztatta a századot, és gratulált az első szimbolikus győzelmünkhöz. Mindössze egy Fieseler Storch [egy hajtóműves, könnyű szállító repülőgép] rongálódott meg, mivel egy 20 mm-es ágyú eltalálta a gyakorlatozás közben. Ezek után Franciaországba, Espenaybe mentünk, ahol a légvédelmi taktikáról kaptunk kiképzést. A lövészet kitűnően sikerült, még a Luftwaffe is gratulált. Aztán visszatértünk Beverlooba, ahonnan néhány hét elteltével az ezred főhadiszállására küldtek futárként.”

Meghívó a bálba

WERNER VÖLKNER SS-ROTTENFÜHRER

Flak Abteilung

3. SS-páncélosadosztály (Totenkopf)

Azok az emberek, akik elit alakulat harcosaivá akartak válni, a kemény kiképzésekkel eltöltött napokat szükségyszerűnek fogadták el. Azonban Völkner másfajta módszerekre is emlékezik, melyekkel összetartó egységgé forrasztották a katonákat.

Kadétok gyakorlatozás közben Bad Tölzben. Az SS-tisztek kemények és könyörtelenek voltak, de mindig példát mutattak.

„A kiképzés nagyon kemény volt. Lövészeti gyakorlaton, hosszú távú meneteléseken, nyolchetes gyalogsági alapkiképzésen, különleges lövészeti legénységi gyakorlaton, fegyveres kiképzésen vettünk részt. Annyi mindent kellett csinálnunk, hogy alig jutott idő alvásra.

Az egyik szobatársunk diftériát kapott, és kórházba kellett vinni. A szobánkat elkerítették, és mindannyiunkat karanténba zártak. Egyik napon a soros tiszthelyettes bejött, hogy szemügyre vegye a szobánkat. Hatalmas rendetlenség volt nálunk. Majdnem megőrült, és ki akart kergetni bennünket a laktanya terére, de nem tehetette a karantén miatt. Dührohamában kiűrtette a szekrényünket, és mindent kidobált az ablakon – acélsisakot, mindent. Közben azt üvöltötte, hogy majd ő megtanítja nekünk, hogyan kell rendbe rakni egy szobát. Persze teljesen megfeledezett a karanténról. Mivel mi nem hagyhattuk el a szobát, neki kellett kimenni, és embereket szerezni, hogy összeszedjék a kidobált holmikat.

Az egyik kiképzőnk kedvenc módszere az »álarcosbál« volt, amit min-

dig az éjszaka közepén tartott. Ezzel akarta elérni, hogy tartósan foglalkozunk egy adott dologgal. Néha az egész osztagot, szakaszt vagy századot riadóztatták. Három percet kaptunk arra, hogy sportfelszerelésben jelenjünk meg. Az első három embert elengedték, és visszamehettek az ágyukba. A többiek további hat percet kaptak, hogy teljes menetfelszerelésben megjelenjenek. Ismét az első hármat engedték vissza aludni.

Néhányan megpróbáltak csalni úgy, hogy nem öltöztek át teljesen, és a sportszerelésre vették rá a harci öltözetet. De bárki volt is a visszaküldött három ember, mindig ellenőrizték az öltözőküket. Jaj volt annak, aki megpróbált csalni. Mivel öt vagy hat fajta öltözőnk volt – gyakorlóruha, kimenőöltözék, díszegyenruha és így tovább – egész éjszaka fenntarthattak minket az öltözködéssel. Természetesen ezzel bizonyos fokú versenyszellemet idéztek elő, és megkegyelmitették a társaságot. Azt akarták elérni, hogy ne hagyjuk, hogy a kiképzőtisztek megtörjenek minket. Azt hiszem, nagyon hasznos gyakorlat volt az »álarcosbál«.

A birodalom védelmében

GERD ROMMEL
SS-ROTTENFÜHRER
10. SS-páncélosadosztály
(Frundsberg)

FRIEDRICH-KARL WACKER
SS-STURMMANN
16. SS-páncélosgránátos-hadosztály
(Reichsführer-SS)

KARL-HEINZ DECKER
SS-STURMMANN
(UNTERFÜHRERANWARTER)
12. SS-páncélosadosztály
(Hitlerjugend)

Gerd Rommel SS-Schützeként. A fotó 1942-ben készült, amikor Rommel 18 éves volt.

„A kiképzés nagyon kemény volt, különösen azokban a hadosztályokban, amelyeket később, a háború alatt hoztak létre. Ilyen volt például a 9. SS-páncélosadosztály (Hohenstaufen), a 10. SS-páncélosadosztály (Frundsberg) és a 12. SS-páncélosadosztály (Hitlerjugend). Ezek voltak az utolsó olyan hadosztályok, amelyek a kiképzéseket illetően a nyugati fronton fennálló viszonylagos békét még kihasználhatták a normandiai partraszállás, vagyis 1944 júniusa előtt. A kiképzés során a legmodernebb eszközöket kapták meg, de ép-

pen ezért sokat vártak tőlük, amikor harcra került sor.”

GERD ROMMEL

„Az 1943-as év nagy részét kiképzéseken töltöttem. Különböző gyakorlatokon vettem részt, mint például céllövészet; páncélosok ellen alkalmazható gyalogsági taktikákat ismerttettem meg, mágneses aknákat és így tovább. Valódi orosz T-34-es tankokkal gyakoroltunk. Számomra a legfontosabb dolog az Unterführer Lehrgang [tiszthelyettesképzés] volt 1943 novemberében. Lengyelországban né-

FENT: A Bad Tölz-i tisztikar. Érdekes megfigyelni a zubbony hajtókájára varrt különböző parolikat. Balról jobbra: SS rovásírásos paroli, halálfejes paroli rendfokozattal, SS rovásírásos paroli rendfokozati felvarrással, az SST rovásírásos paroli, amit Tölzben a Junkerschulében használtak; SS rovásírásos gallér rendfokozati felvarrással, az SS rendőrségi alakulatok Polizeistílusú parolija, kétoldali halálfejes paroli, és végül SS rovásírás rendfokozati felvarrással.

BALRA: Karl-Heinz Decker SS-Sturmmann tiszthelyettesjelölt a 25. SS-páncélosgránátos-ezred Hitlerjugend hadosztályánál.

hány partizánellenes bevetésben vettünk részt, és Magyarország megszállásánál is ott voltunk.”

FRIEDRICH-KARL WACKER

„A tiszthelyettesképző tanfolyamon ugyanolyan alapvető kiképzésen estünk át, mint minden más katonára. De azt is megtanultuk, hogyan válhatunk tiszthelyettesé. Taktikai és gyalogsági fegyvereket ismertünk elméletben és gyakorlatban egyaránt. Ezért képesek voltunk arra, hogy újoncokat tanítsunk és oktassunk, illetve hogy példát mutassunk.

Mivel mindannyian nagyon fiatalok voltunk, és a kiképzés rettenetesen megterhelő volt, naponta egyórás pihenőt kaptunk. A tiszthelyetteseknek kellett ellenőrizniük, hogy ez így is legyen. Amikor a többi katonának cigarettát és sört adtak, mi csokoládét és édességet kaptunk.”

KARL-HEINZ DECKER

BAJTÁRSÁK

A Waffen-SS kezdettől fogva különböző, a Wehrmachttól független szervezet volt. Tagjai erősebbnek, jobbnak, céltudatosabbnak tekintették magukat a reguláris hadsereg kötelékében szolgáló bajtársaiknál. A harctéren és azon kívül zárt rendet alkottak, tudván, erejük egymás iránti hűségükből fakad. Ez a kötelék fűzi össze őket a mai napig.

Már kiképzése első napján tudatosították a Waffen-SS újoncában, hogy válogatott csapat tagja. Persze e büszke státus rengeteg felelősséggel járt. A katonáktól feltétlen engedelmisséget, becsületességet és odaadást követeltek. A fegyveres SS soraiba tartozók kivétel nélkül elfogadták ezen elveket, sőt minden bajtársuktól elvárták, hogy olyan engedelmesek, becsületesek és odaadók legyenek, mint ők maguk. A kemény kiképzés és a fegyelem csak részben szolgálta a Waffen-SS azon törekvését, hogy növelje katonái önbizalmát, illetve megtanítsa őket bízni társaikban. A veteránok gyakran utalnak a Waffen-SS kötelékében uralkodó erős bajtársi szellemre és a katonák közötti teljes egyenlőségre rangtól, pozíciótól függetlenül. Manapság ez minden elit alakulat sajátja, ám akkoriban meglehetősen szokatlannak számított, különösen a német katonaság berkeiben, ahol a mélyen gyökerező porosz fegyelem áthatólatlan falat állított a tisztek és a sorkatonák közé.

Amint arra a nyilatkozók is rávilágítanak, a Waffen-SS kiképzési rendszerének sajátossága, hogy megszüntette a tiszteket és alacsonyabb rangú bajtársaikat elválasztó „ők és mi” osztályrendet. A tisztektől elvárták, hogy kiérdemeljék embereik elismerését s a rangjukat megillető tiszteletet. Minden leendő parancsnoknak legalább két évet kellett közkatonának közönségszolgálnia, mielőtt előléptették, s ez tovább erősítette a tisztek és a legények összetartását. A katonák nem „uram”-nak, hanem rangfokozatuknak megfelelően szólították feletteseiket. Ugyanakkor a tisztek együtt étkeztek

és néhanapján együtt szórakoztak embereikkel. Az akkortájt kialakult bajtársi kötelek még ma, fél évszázad múltán sem lazultak fel.

A parancsnokokba vetett töretlen hit

A *Waffen-SS* tisztjeinek többsége sokkal fiatalabb volt, mint a reguláris hadsereg parancsnokai, s a harcban is vakmerőbb – személyesen vezették embereiket a csatába. Következésképpen igen magas volt közöttük a veszteségi arány. Az utánpótlást általában azok a tapasztalt tiszthelyettesek jelentették, akik maguk is nagyon fiatalok voltak.

Ezek a bátor, tettekre kész katonák bármily gyorsan is haladtak felfelé a ranglétrán, ugyanúgy tisztelték s bajtársuknak tekintették alacsonyabb rangú embereiket, mint mikor közéjük tartoztak.

Még a magasabbegységek, hadosztályok „vezérei” sem feledték, honnan indultak. *SS-Oberstgruppenführer* Josef „Sepp” Dietrich például, aki Hitler elkötelezett híveként 1934-ben maga is részt vett a „hosszú kések éjszakáján” végrehajtott tisztogatásokban, s nem éppen könyörületességéről volt nevezetes, csapatai mégis megjárta volna akár a poklot is, ha úgy kívánja. Mielőtt harcba indultak, Dietrich mindig figyelmeztette ezredparancsnokait, hogy „egészben hozzák vissza fiait”.

A *Waffen-SS* nem kis mértékben köszönhette sikereit annak, hogy a kiképzés során nagy figyelmet fordított a bajtársi kötelek erősítésére. A katonák tisztelték feletteseiket, s gondolkodás nélkül teljesítették parancsait, tudván, soha nem kérnek tőlük olyasmit, amit maguk meg ne tennének.

Mindazonáltal ők is emberek voltak. A harccal töltött hosszú hónapok, évek nem múltak el nyomtalanul fölöttük: lelkük megkérgesedett, s egyre kritikusabban – és cinikusabban – szemlélték a német politikai vezetést. A háború végső szakaszában már valószínűleg egyetlen *Waffen-SS*-katona sem akadt, aki hitt volna a győzelemben. Mégis hűségesen követték parancsnokaikat, bármilyen kilátástalan is volt a küzdelem. A veteránok a mai napig tisztelettel adóznak parancsnokaik emlékének. „Sepp” Dietrichet csak „a mi Sepp”-ünkként, Kurt Meyert „a mi Panzermeyer”-ünkként emlegetik.

Magunk is beláthatjuk, a *Waffen-SS* páratlanul erős harci szelleme a bajtársiasságban gyökerezett. A katonák mindig, minden körülmények között kitartottak egymás mellett, még hosszú évekkel a háború után is. A könyvben nyilatkozó veteránok büszkén emlékeznek a hűség, bajtársiasság, engedelmesség megannyi szép példájára. Többen is megerősítették a tapasztalt,

harcedzett tiszthelyettesek szinte apai módon gondoskodtak fiatal katonáikról.

Szólnunk kell a feltétlen engedelmesség árnyoldalairól is. Igaz, a *Waffen-SS* gránátosai a háború legkiválóbb harcosai közé tartoztak, kellő élettapasztalat nélkül, nagyon-nagyon fiatalon álltak katonának. Lelki és érzelmi érettség híján pedig előfordult, hogy egy-egy helyzetben nem állták meg a helyüket. Különösen igaz ez azokra, akik a háború vége felé csatlakoztak a *Waffen-SS*-hez, és nem ismertek a Harmadik Birodalom mesterségesen szított gyűlöleten alapuló parancsuralmi rendszerén kívül más politikai és szociális berendezkedést. Ezeknek a fiatal fiúknak eszükbe sem jutott megkérdőjelezni a kapott parancsok jogosságát: ha azt az utasítást kapták, hogy végezzék ki a hadifoglyaikat, gondolkodás nélkül megtették.

A feltétlen engedelmesség legnagyobb hátránya mégis az volt, hogy elejét vette minden önálló kezdeményezésnek, mely talán megfosztotta volna a *Waffen-SS*-t néhány fényes győzelmétől, de kétségtelenül emberéletek tízezreit mentette volna meg. A fegyveres *SS* súlyos veszteségeket szenvedett. A háború során a *Wehrmacht* 12 millió katonájából 2,9 milliót veszített el, vagyis állománya közel 25%-át. A körülbelül 1 millió *Waffen-SS*-katonából 253 000-en estek el, veszteségi aránya tehát meghaladja a 25%-ot. Érdemes megemlíteni még, hogy a *Waffen-SS* katonák csak elvétele adták meg magukat az ellenségnek, mely talán motiváltságuk magasabb fokára utal.

A fegyveres *SS* tagjainak egymás iránti hűsége olyan erős volt, hogy hajlandók voltak szemet hunyni nemcsak kisebb vétségek, de sajnálatos módon törvénytelen, súlyos büntettek fölött is. Ugyanakkor, ha úgy ítélték meg, hogy egy *Waffen-SS*-katona becsületlenül viselkedett, a legszigorúbb büntetés várt rá, amint az az alábbi beszámolókból is kiderül majd. A veteránok gyakran említik, tilos volt bezárniuk öltözőszekrényüket. Ez ugyanis azt jelentette volna, hogy nem bíznak társaikban, mely rácsfolt volna a *Waffen-SS* moráljára. Senki sem lakatolta hát be szekrényét, de jaj volt annak, akit lopáson értek!

A bajtársiasság örökké él

A bajtársi szellem, mely a katonai elithez való tartozás tudatából született, s melyet a küzdelmes élet és a harcokban hozott áldozatok tovább erősítettek, a *Waffen-SS* katonai sikereinek és hírnevének alapkövét jelentette. Az összetartozás tudata sokakat segített át a háborút követő viszontagságokon, mely gyakorta egyet jelentett a sztálini gulágok borzalmaival.

A háború után a *Waffen-SS* vált a bűnösnek bélyegzett német nemzet „alibijévé”. Némelyek mindent elkövettek, hogy a náci rezsim bűneiért a *Waffen-SS*-t tegyék felelőssé. Ugyanakkor, még csak meg sem kíséreltek különbséget tenni a fegyveres SS fronton harcoló csapatai és a koncentrációs táborokat felügyelő egységek, a *Gestapo* emberei, valamint az *Einsatzgruppen*ek halálosztagai között. Mintegy természetes reakcióként a katonákat eltéphetetlen szállal összekötő bajtársi szellem – mint oly sokszor a háború során – ismét felszínre tört. A társadalomból kivetett volt katonák egymáshoz fordultak segítségért és támogatásért, végül megalakították a volt *Waffen-SS* katonák Kölcsönös Segélynyújtási Társaságát (HIAG).

A tiszték és embereik közötti tisztelet, a professzionalizmus és a lovagiaság csodálata, a közös szenvedés és túlélés története büszkeséget és hűséget plántált a *Waffen-SS* minden volt katonájának szívébe, rendfokozatra, sőt nemzeti hovatartozásra való tekintet nélkül.

A körülményektől és hadszíntértől függetlenül a *Waffen-SS* halottainak mindig kijárt a méltó temetés. A képen Joachim Peiper SS-Standartenführer látható egy ünnepélyes temetésen, ahol egyik elesett katonáját temetik. Amikor a fénykép készült, Peiper SS-Sturmbannführer volt.

A felülmúlhatatlan büszkeség

FRIEDRICH-KARL WACKER SS-STURMMANN

16. SS-páncélosgránátos-hadosztály
(*Reichsführer-SS*)

ERIC BRÖRUP SS-OBERSTURMFÜHRER

5. SS-páncéloshadosztály (*Wiking*)

ERHARD KINSCHER SS-STURMMANN

25. SS-páncélosgránátos-ezred
12. SS-páncéloshadosztály
(*Hitlerjugend*)

Friedrich-Karl Wacker tiszthelyettes hallgatóként. A *Totenkopf* hadosztályban szolgált.

„Bizalmunk határtalan volt. Erősen hitünk magunkban, mintha mi volnánk a felülmúlhatatlan »esprit de corps« [közöségi szellem] megtestesítői. Mindig jobban éreztem magam, mint bármelyik *Wehrmacht*-ban szolgáló katona. Persze nem voltam boldogabb, csak úgy éreztem. Annyi mindent mondanak arról a különleges bajtársiasságról, ami fennállt a tiszték és beosztottjaik között – azonban ez nem mindig felelt meg a valóságnak. Például a 16. páncélosgránátos-hadosztályban (a *Reichsführer-SS*-ben) csak a háború végén tudtam meg, hogy Max Simon volt a hadosztályparancsnokom. Sokszor még azt sem tudtuk, hogy ki a századparancsnok. A régi hűségeskü elmúlt. Például Franciaország-

ban, a *Totenkopf* hadosztály néhány tiszthelyettese zárt kantint épített magának, ahol közkatonákat nem szívesen láttak.

Persze minden másképp történt, ha becsületünk forgott kockán. Emlékszem egy alkalomra, amikor egy tizedes cselezte ki a katonákat. Elkapta és halálra ítélték. A végzőosztagba önkénteseket kértek, csak az öregebb katonák jelentkezését fogadták el az egységből. Minket, fiatalabbakat elutasítottak. Emlékszem, nagyon csalódottak voltunk, amiért visszautasítottak bennünket.”

FRIEDRICH-KARL WACKER

„Senki becsületét és méltóságát, legye az tiszt vagy más rendfokozatban lévő

személy, nem lehetett megsérteni. Ennek sok köze van ahhoz a nagyfokú bajtársi szellemhez, amelyet a *Waffen-SS*-katonákba beleneveltek. Kölcsonösen tiszteletben tartottuk egymást. Sok parancsnok olyan személyes kisugárzással bírt, hogy a szakaszai még a más-világra is követték volna és vissza.”

ERIC BRÖRUP

„A D-nap után, mikor a szövetségesek partra szálltak, a szakaszom a franciaországi Caennél harcolt. Itt csatlakoztunk az I. zászlóaljhoz, de másik három szakasz is segített a front stabilizálásában. A parancsnoki állomáshellyel együtt ásta be magát a III. zászlóalj és a 16. század közé, gyalogsági támogatás nélkül. A 20 mm-es ágyúk mögött a 88 mm-es

ágyúkat helyezték el. Július 7-én este erős tüzérségi támadás kezdődött. Másnap csak egyetlen embert találtam ebből a három szakaszból, aki túlélte a támadást. Sok más dolog mellett azt is megtudtam, hogy Grabash *SS-Hauptscharführer* golyót kapott a mellkasába, de csak bekötözte magát, s harcolt tovább. »A fiaimmal akarok maradni« – mondta. Ő volt a legidősebb a századunkban. Kicsivel később meghalt.

Korábban, 1944. június 5-én egy katonaszökevényt végeztek ki az egész zászlóalj előtt. »Panzer Meyer« így szólt: »A német anyák azért hozzák világra fiaikat, hogy harcoljanak, és nem azért, hogy elárulják a hazájukat.«”

ERHARD KINSCHER

Becsületedre

HEINZ KÖHNE
SS-OBERSCHARFÜHRER

1. SS-páncélosadosztály (*Leibstandarte SS Adolf Hitler*)

KARL-HEINZ DECKER
SS-STURMMANN

25. SS-páncélosgránátos-ezred
12. SS-páncélosadosztály (*Hitlerjugend*)

HANS-GERHARD STARCK
SS-OBERSCHARFÜHRER

1. SS-páncélosadosztály (*Leibstandarte SS Adolf Hitler*)

Az aranyozott SS-sas alatt a *Waffen-SS* mottója látható: „A hűség a becsületem”.

„A *Wehrmacht*-ban mindenkinek zárva kellett tartania a szekrényét, a *Waffen-SS*-nél pedig nem. Nálunk nem voltak lopások. Ha egy *Waffen-SS*-katonát rajtakaptak társai meglopásán, a büntetés rendkívül szigorú volt. Ezért minden katonának ki kellett irtania lelkéből a csábítást, hogy megszerezze más ember tulajdonát.

A *Waffen-SS*-nél a »mindenki egyért, egy mindenkiért« elv működött. A kiképzések során nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy ez az elv a gyakorlatban is működjön.”

HEINZ KÖHNE

„A *Waffen-SS*-nél mindig nyitva kellett hagynunk a szekrényünket. A

bajtársaidtól való lopást nagyon mélyen megbüntették. Meg kellett tanulnunk bízni egymásban, függetlenül egymástól és megosztani a másokkal. Ezek a dolgok mind hozzájárultak ahhoz a legendás katonai összetartáshoz, amely átjárta a *Waffen-SS*-t.”

KARL-HEINZ DECKER

„Ezredünkben és századunkban volt két katona, akiket társaik meglopásán kaptak. Mindkettőt halálra ítélték, és kivégezték. Azután az egész század átmenetelt sírjukon letaposta azt. Ezt az árat kellett fizetnie annak, aki meglopta társait.”

HANS-GERHARD STARCK

Bajtársiasság az alakulatoknál

JAN MUNK
SS-STANDARTENOBERJUNKER
10. SS-páncélosgránátos-ezred (*Westland*)
5. SS-páncélosadosztály (*Wiking*)

A *Waffen-SS* katonai egységeinél fennálló összetartás mindennél fontosabb volt. Munk tréfásan emlékezik vissza azokra az időkre, amikor a századok egymás legyőzéséért versengtek.

Kurt Meyer *SS-Standartenführer* (*Panzer Meyer*) a *Hitlerjugend* hadosztály egyik fiatal katonája fölött „atyáskodik”. A *Waffen-SS* bajtársai között nagyfokú volt az összetartás.

„Egy krakkói kórházból érkeztem Ellwangenbe 1944. június 4-én. Azt hiszem, a *Waffen-SS*-nél töltött szolgálatom legboldogabb időszakát éltem Ellwangenben. Imádtam a századomat. A 3. *SS*-páncélosgránátoszázad V. kiképző és kiegészítő zászlóaljához kerültem.”

Nagyszerű érzés menetelni

„A századparancsnokunk tartott parancsnoktársaitól. Ha elintéznivalója volt valakivel, szombat estig várt. Azon az estén mozi volt a városban. A film után meggyőződött arról, hogy kijöttünk a moziból, majd megálltunk a mögött a század mögött, amelynek a parancsnoka megbántotta őt. Vártunk egy kis ideig, aztán követtük. Mindenki énekelt, miközben meneteltünk. Abban a pillanat-

ban, ahogy megkezdtük a másik század megelőzését, gyorsabban meneteltünk, és más dalt énekeltünk. Hangosabban, mint a másik századból valók. Erre ők elrontották a lépést, és hamisan énekeltek, amiért később a parancsnokukat tették felelőssé.

Legtöbbször kihívásként működött ez a módszer két tiszt között, így volt némi pozitív oldala is. A vesztes század a jövőben többet gyakorolt, fejlesztette menetelési és éneklési technikáját. Egyetlen század sem tudta megverni a miénket. Valóban nagyszerű érzés volt egy emberként menetelni. Az is jó volt, hogy ilyenkor magunkra ölthettük díszegyenruhánkat. A mozgás annyira összehangolt volt, hogy a lépések egyetlen csattanásként hallatszottak.”

Tartós kötelék

**RUDY SPLINTER
SS-STURMMANN**

10. *SS*-páncélosadosztály (*Fruntsberg*)

**GERD ROMMEL
SS-ROTTENFÜHRER**

SS-Panzer Aufklarungs Abteilung 10
10. *SS*-páncélosadosztály (*Fruntsberg*)

Kiképzésen frissen átesett *Waffen-SS*-katonák. A harcokban örökre bajtársak maradtak.

„Amíg családommal Németországban vakációztunk, elhaladtam Heinz Harmel, korábbi *SS-Brigadeführer*em háza előtt, aki a hadosztályparancsnokom volt. Elhatároztam, hogy tiszteletemet teszem nála. Harmel örömmel fogadott, megkérdezte, hogy mi járatban vagyok Németország e vidékén, és ragaszkodott ahhoz, hogy nála maradjak vendégként. Tiszteletteljesen visszautasítottam, és megmondtam neki, hogy az egész családomat nem kényszeríthetem a nyakába. Nála volt a jegyzetfüzete, amelybe a *Fruntsberg* hadosztálynál szolgált katonák nevét jegyezte fel. Megtalálta a nevemet a listán, és érdekes beszélgetést folytattunk a régi időről.

Felelevenítettem nála azt az időt, amikor Harmelt frissen kinevezték hadosztályparancsnoknak. A fiúk azt kérdezték tőlünk, hogy milyen az új parancsnok. Néhányan szellemsen megjegyezték: »Ha láttok egy fickót egy üveg brandyvel az egyik zsebében, egy nagy doboz cigarettával a másikkban, és csillogó Lovagkeresztet a nyakában, akkor megtaláltátok.« Persze ezt cikizésnek szánták. Aztán egy kicsit később, a normandiai harcok idején, egy elfogott amerikai dzsip érkezett a táborhelyünkre. Kiszállt belőle egy pasas, egy üveg brandy állt ki az egyik zsebéből, egy doboz cigaretta a másikkban, és a nyakában ott volt a Lovagkereszt. Egyszerű ruhában volt, nem hordott szűk nadrágot vagy kifényesített

csizmát, hanem lovaglónadrágot. A bakancsszegecs magas szárú cipő volt. Harmel volt az. Igazi katona, nem játszotta meg magát, és bár meggett volna katonáiért. Nem csoda, hogy katonái bárhova követték, és meggették volna, bármit is. Még ma is, 50 év elteltével.”

RUDY SPLINTER

„A *Waffen-SS*-ről legelevenebb emlékem az az érzés, amely mindannyiunkat áthatott akkoriban. 18 évesek voltunk, és tisztjeink is csupán 20-30 év közöttiek. A hadosztályparancsnokunk, Heinz Harmel *Brigadeführer* mindössze 38 éves volt. A beosztottak sohasem szólították »tábornok úrnak«, csak *Brigadeführer*nek. Az egyenlőség érzése büszkeséggel töltötte el szívünket.

A legjobb példa, amit a *Waffen-SS*-nél fennállt bajtársiasságról adhatunk, nem is olyan régen történt. Egyszer csöngött a telefon, és a vonal másik végén Heinz Harmel tábornok volt. Szélt, aki akkoriban töltötte be a tábornoki állását. Hallotta valakitől, hogy kórházba kellett mennem egy szívműtét miatt. Most kérdezem én, melyik hajnalra katonát hívja fel felettese azért, hogy megkérdezze, hogy alakulnak a dolgai? Nem árul el mindent ez az eset az összetartásról? Csak egy tisztes voltam, és azt a tankot vezettettem, amelyet Harmel néhanapján használt.”

GERD ROMMEL

KELETI FRONT, ELSŐ RÉSZ: VÉRES ELŐRENYOMULÁS

„Rúgják be az ajtót, és az egész roskatag építmény összeomlik” – jegyezte meg Hitler tábornokainak a Szovjetunió elleni támadás terveinek kidolgozása idején. 1941 júniusában a német fegyveres erők a gyakorlatban is kipróbálták a teóriát. A keleten folyó harc a Waffen-SS számára többet jelentett egyszerű hadjáratnál. Ideológiai keresztes háború volt inkább, mely a bolsevizmus elpusztítását célozta.

A keleti háborúban ideológiák csaptak össze. A nácizmus zászlóvivőként az SS szervezet minden tagja esküdt ellenségének tekintette a Szovjetuniót és szláv lakóit. A német *Lebensraum* kiterjesztése érdekében az országot el kellett foglalni és leigázni. A háború ideológiai köntösben jelentkezett, mivel két szélsőséges világnézet csapott össze, a harcok kegyetlenebbek és embertelenebbek voltak annál, amit az emberi faj hosszú története során valaha is tapasztalt. Himmler légiói itt, a keleti fronton vívták le a véresebb csatáikat, s itt szenvedték el legsúlyosabb veszteségeiket. Mivel viszonylag szívesen szavonulásra nem gondolhattak, s az orosz hadifogság egyet jelentett a halállal (Himmler ezért tiltotta meg katonáinak, hogy megadják magukat), néhány *Waffen-SS* egység szó szerint megsemmisült a Vörös Hadsereggel való összecsapások során.

Nyilvánvaló volt, már a kezdet kezdetén, hogy a keleti háború semmiben sem hasonlít majd az 1939–1940. évi hadjáratokhoz. Mindkét oldalon előfordultak atrocitások, s mindkét hadviselő fél megsértette a hadifoglyok és polgári személyek védelmére hozott nemzetközi konvenciókat. A borzalmas közepette a *Waffen-SS*-nek mégis sikerült néhány igen látványos győzelmet aratnia, sőt nagyságához mérten óriási befolyásra szert tennie.

1941. június 22-én hajnali 3-kor a *Barbarossa*-hadművelet végrehajtására összehívott gigantikus német haderő – 140 hadosztály több mint 3 millió katonával, 7100 löveggel, 3000 harckocsival, 2770 repülőgéppel – megindította

a támadást a Szovjetunió ellen. A haderőt három hadseregcsoportba osztották: az Észak hadseregcsoport a balti államokat és Leningrádot vette célba; a Közép hadseregcsoport a szovjet megszállás alatt lévő lengyel területeken át Szmolenszk felé tört, hogy onnan indítson támadást Moszkva ellen; a Dél hadseregcsoport Ukrajnán át a kaukázusi olajmezők és a Krím-félsziget elfoglalására vezetett offenzívát. A *Waffen-SS* hadosztályok közül a *Totenkopf* és a *Polizei* Von Leeb tábornagy parancsnoksága alá, az északon összevont hadosztályok közé került, a *Das Reich* Von Bock tábornagy Közép hadseregcsoportját, a *Leibstandarte* és a *Wiking* Von Rundstedt tábornagy Dél hadseregcsoportját erősítette. A *Kampfgruppe Nord*ot Finnországban Von Falkenhorst tábornok parancsnoksága alá helyezték.

A hadjárat első néhány hetében minden úgy alakult, ahogy a németek eltervezték. A Vörös Hadsereg Lengyelországban állomásozó alakulatait, melyek defenzív stratégiája kimerült a határ lineáris védelmében, szétszórták és megsemmisítették. Sztálin, aki sorozatosan figyelmen kívül hagyta a hírszer-

1941 nyarán *Waffen-SS*-katonák szereztek meg egy szovjet zászlót. Himmler arra utasította parancsnokait, hogy „ideológiánknak és hitünknek megfelelően buzdítsák embereiket, és ne engedjék őket harcolni, míg át nem itatja lelküket a náci szellem”.

zés és a diplomáciai testület jelentéseit, melyek közelgő német támadást soltak, nem kis mértékben járult hozzá a súlyos vereséghez.

A *Luftwaffe* már a támadás kezdetén megsemmisített 4000 szovjet repülőgépet, többségüket a földön. Szeptember végére a tengelyhatalmak bekebealták Leningrádot, 320 km-re megközelítették Moszkvát, s Kijevtől déli irányba megtörték a szovjet ellenállást. A hadműveletek során több mint félmillió foglyot ejtettek.

A *Waffen-SS* pontos feljegyzéseket készített győzelmeiről. A *Totenkopf* hadosztály Dvinszknél és Opocskánál törte át az ellenség arcvonalát, majd Leningrádnál beásta magát. Középen a *Das Reich* hadosztály részt vett Gorodok ostromában, ellenőrzése alá vonta a Léna folyó bal partját, majd bekapcsolt a 11. szovjet hadsereg feltartóztatását célzó hadműveletbe. Szeptemberben bevette Sasnyicát, s ott volt Kijev elfoglalásánál is. Ezt követően utasították, hogy vegyen részt a Tájfun hadművelet (Moszkva elleni támadás) végrehajtásában. A védők hihetetlen erejű ellenállása s a rendkívül kedvezőtlen időjárási viszonyok ellenére a *Das Reich*nek sikerült 20 km-re megközelítenie a szovjet fővárost.

Délen a *Leibstandarte* egészen június 27-ig nem vett részt a harcokban, ezután a hadseregcsoport legeredményesebb hadosztályaként elfoglalta Moszkvot, Miropolt, Sepkovát, Zsitomirt és Cserzont. Az augusztus végén a pihenő után a *Leibstandartét* ismét a frontra küldték, ahol igen hatékony támogatást nyújtott az előrenyomuló német haderőnek.

A *Wiking* hadosztály is eredményesen harcolt: részt vett az Umanynál kezdett szovjet erők bekerítésében és Dnyepropetrovszknál az orosz ellenállás felszámolásában. Ezek után a várható szovjet ellentámadás feltartóztatására beásta magát.

Ám a Szovjetuniót a látványos sikerek ellenére sem sikerült térdre kényszeríteni. 1941 végére a keleti fronton harcoló német egységek tartalékai jelentősen megfogyatkoztak, s ami még súlyosabb problémát jelentett, nem voltak felkészülve a kegyetlen orosz télre. A *Waffen-SS* szörnyű veszteségeket szenvedett. Június 22-én 160 405 katonával – közöttük a tartalék egységek, a kiképzőalakulatok és a koncentrációs táborokat felügyelő különítmények embereivel – indult harcba. 1941 decemberére 407 tisztje és 7930 katonája esett el, további 816 tiszt és 26 299 közkatona súlyosan megsebesült. 10 000 tiszt és 923 közlegény eltűnt, 4 tiszt és 125 katona baleset következtében halt meg. Kétségtelen azonban, hogy veszteségei ellenére a *Waffen-SS* ekkor a legmegerősítettebb és leglegendásabb német egységgé emelkedett, melyet az elkövetkező négy esztendő további öregbítettek.

BALRA FENT: Fanatikus Waffen-SS-katonák harcolnak a Barbarossa-hadművelet idején, de a vágytól, hogy ököltre menjenek az ideológiai ellenséggel. A képen látható katonák a Das Reich hadosztályban harcoltak 1941 augusztusában, amely Oroszország déli részén áttört a szovjet hadosztályt.

BALRA LENT: Waffen-SS-tiszt vallat egy fogságba esett orosz 1941-ben, a német előrenyomulás idején. A faji és ideológiai harc elérte a brutalitás azon fokát, mely a háborúk világát tényleg eddig ismeretlen volt.

A szovjet haderő 1941. december 6-án Moszkva előterében indította elszenvedett támadását az agresszorok feltartóztatására. Az egy hónappal később északon kibontakozó második ellenoffenzíva során sikerült bekeríteni a 16. német hadsereget. A 3. SS-páncélos hadosztály (Totenkopf) a hírhedt diófa-árokban a janszki katlanban 17 000 katonájából 12 600-at veszített el.

1942 márciusára a német támadás a frontvonal egészen megtorpant. Ekkor a helyzetben Hitler úgy döntött, minden rendelkezésre álló erőt a déli irányba fordítandó nagy offenzívára kell összpontosítani, melynek célja a kaukázusi olajmezők és a Kaszpi-tenger melléki olajmezők elfoglalása. A terv sikerült, s

német erők május elejére bevonultak a Krim-félszigetre. Augusztus első felében a majkopi olajmezőket is elfoglalták, bár a kitermelő és finomító üzemek rendezések megrongálódottak. Az előrenyomulás azonban – üzemen kívül – szeptemberben elakadt. Mindeközben a Don menti szovjet haderőt visszaszorították a Don kanyarától keletre, s augusztus végén 25 km-re megközelítették Sztálingrádot.

Sztálingrád története 1943. február 2-án ért véget, mikor a gyűrűbe zárt

BALRA: A képen a Das Reich hadosztály tisztje látható. Már a Szovjetunió elleni harc elején megmutatkozott a Waffen-SS-re jellemző mentalitás: erő, határozottság és hiénabekövetkező végső győzelemben.

FENT: „Ha csatlakozol a Waffen-SS-hez, olyan csapathoz fogsz tartozni, amely a kezdetektől fogva kiváló tetteket vitt véghez.” (Ez a mondat a Waffen-SS egyik toborzó röpiratán volt olvasható.) A képen a Das Reich hadosztály járműoszlopát látjuk, az 1941-es, a Szovjetunió déli részén történt előrenyomulás során.

JOBBRA FENT: Habár Minszknél, Kijevnél és Szmolenszknél is „berúgták az ajtót”, a Barbarossa-hadművelet elbukott. Amint a nyár ősze fordult, a német előrenyomulás lelassult. Aztán beköszöntött a tél.

JOBBRA LENT: A német Tájfün offenzíva bukása, amely Moszkva elfoglalására irányult, hosszú háború kezdetét jelentette a Waffen-SS és a Wehrmacht számára keleten. A képen Waffen-SS SdKfz 250-es félhernyótalpas járművek küzdenek a téllal.

német hadsereg maradványai – 280 000 katonából 147 000 esett áldozatul a harcoknak, a télnek és az éhezésnek – letették a fegyvert. A vereség nemcsak a katonaságra, de a német polgári lakosságra is romboló lelki hatást gyakorolt. Hitler előtt pedig nem volt hitele többé a tábornoki karnak.

A Waffen-SS megerősítése

A fegyveres SS 1942-ben szinte kivétel nélkül védekező harcokat folytatott. Azon túl, hogy a *Totenkopf* hadosztály megsemmisült a demjanszki katlanban, január és március között Moszkva előtt a Zsukov marsallal folytatott küzdelmekben a *Das Reich* 4000 katonáját veszítette el. A hadosztályt végül márciusban kivonták a frontról, s Franciaországban páncélosgránátos-hadosztállyá alakították. Csak 1943 januárjában vetették be ismét.

A *Leibstandarte* Dnyepropetrovsknál és Sztalinónál csapott össze a Vörös Hadsereggel. Ezt követően Franciaországba vezényelték, hogy részt vegyen egy esetleges szövetséges invázió feltartóztatásában. A hadosztály abban az esztendőben már nem tért vissza a keleti hadszíntérre. A *Wiking* hadosztály 1942 végéig maradt a Szovjetunióban, s derekasan kivette részét a Kaukázusért folytatott küzdelmekből.

A keleten folyó háború igényeinek kielégítésére növelni kellett a Waffen-SS rendelkezésére álló erőket. Két új hadosztályt szerveztek: a 7. SS *Freiwilligen Gebirgs (Prinz Eugen)* és a 8. SS *Kavallerie (Florian Geyer)* hadosztályokat. Emellett, bár jelentős eredményt nem tudott felmutatni, a *Kampfgruppe Nord* hadosztályi minősítést nyert. (6. SS *Gebirgs (Nord)* hadosztály néven harcolt tovább.) Parancsnoka, Paul Hausser SS-*Obergruppenführer* Hitler utasítása ellenére 1943 februárjában feladta a stratégiai szempontból fontos Harkovot.

Ám a Vörös Hadsereg ekkorra már szinte teljesen kimerült, s utánpótlási vonalai is veszélyesen megnyúltak. Von Manstein tábornagy azonnal kihasználta a kedvező lehetőséget: az I. SS-páncéloshadtesttel az élen elsöprő erejű támadást indított a szovjetek ellen. A hadművelet során – 11 500 katona élete árán – Hausser visszafoglalta Harkovot.

A harkovi ellencsapás sikerén felbuzdulva Hitler két újabb SS-hadtest felállítását hagyta jóvá. A tervek szerint az I. SS-páncéloshadtest a *Leibstandarte*t és az alakulófélben lévő 12. SS-páncélosadosztályt (*Hitlerjugend*) foglalja magában, a II. SS-páncéloshadtest a *Das Reich* és a *Totenkopf* hadosztályokat, a III. SS-páncéloshadtest a *Wiking* hadosztályt és az új 11. SS *Freiwilligen Panzergrenadier (Nordland)* hadosztályt tömöríti. E mellett még két SS-hadosztály volt születőben: a 9. (*Hohenstaufen*) és a 10. (*Frundsberg*) SS-páncélos-hadosztály.

De a harkovi sikerek csak taktikai, nem pedig stratégiai jellegűek voltak és a német csapatok számára a legutolsók is a keleti fronton. A németek rülbelül egymillió katonát veszítettek az előző év novembere óta, és már nem tudták tovább tartani azokat az állásokat, amelyeket bekerítettek. Amikor tavaszi olvadás megkezdődött, az egész front megfeneklett a sárban, az állások pedig fokozatosan haladtak előre. Áprilisra a németek 480 km-re voltak Sztálingrádtól (a Taganrogtól Belgorodig terjedő területeken állomásoztak Északon). Kurszk és Nevel környékén erőteljes szovjet áttörési kísérletekhezítették a helyzetet, Leningrád ostromát pedig megtörte a Vörös Hadsereg.

Hitler szerint a hadjárat kulcsa a kurszki kiszögellésben rejtett. Elvetette a lehetőséget, hogy kivárja a Vörös Hadsereg kitörését. Ennek ellenére júliusban – mikor már elegendő erő állt rendelkezésére (17 hadosztály a modernebb fegyverekkel, például Tigris és Párduc harckocsikkal felszerelve) – rendelte el a támadást. Manstein tábornagy 900 000 katonával, 2700 tankkal, 10 000 tüzérségi harceszközzel és 2000 repülővel rendelkezett ekkor. A szovjet csapatoknak ekkorra már sikerült visszavonulniuk a legfenyegetőbb harcállásokból, óriási aknamezőket hoztak létre, és nagyszabású védelemmel erősítették meg az állásokat. Több mint kétmillió katona, 6000 tank és 5000 repülőgép harcolt 1943. július 5-én. A II. SS-páncéloshadtestet, amely a *Leibstandarte*, a *Das Reich* és a *Totenkopf* hadosztályokat foglalta magában, páncélos-hadsereghez irányították.

A történelem legnagyobb páncélosütközete egy hétig tartott. A negyedik napon a német támadás kifulladásra kényszerült. Másnap a szovjetek megállították őket, mivel új tankok érkeztek a frontra. Ekkorra a csatateret por- és füstfelleg borította, és a német támadás bevetése lehetetlenné vált. A németek számos próbálkozásuk ellenére nem tudtak áttörni a látszólag vég nélküli szovjet utánpótláson. Július 12-én a Vörös Hadsereg tovább növelte a nyomást, és északon megindított egy másik ellentámadást. Hitler elrendelte a visszavonulást. Hausser hadosztályából, amely tankkal kezdte meg az ütközetet, 280 ép harckocsi tért vissza.

Az egyéni hőstettektől eltekintve, amely a Kurszk körüli csatában volt tapasztalható, a csata végeredménye az lett, hogy a veszteségektől szenvedő, kimerült német hadsereg megmaradt erejét csak behatárolt megmozdulásokra tudta használni. Kurszknál az összes használható haderőt bevetették, amit a csata tovább apasztott. A front összeomlása elkerülhetetlen volt, a stratégiai kezdeményezés pedig a Vörös Hadsereg kezébe került.

A keleti fronton folyó háború természete

A nyomasztó helyzet ismételtén a Waffen-SS-t segítette, mivel több hadosztályt hoztak létre a keleti fronton harcoló csapatok megsegítésére. Ezen hadosztályok minősége változó volt.

1943 végén megszületett a 13. Waffen-SS gránátoshadosztály (*Der SS-Handschar*), a 14. és a 15. Waffen-SS gránátoshadosztály, a 16. SS-páncélosgránátos-hadosztály (*Reichsführer-SS*) és a 17. SS-páncélosgránátos-hadosztály (*Götz von Berlichingen*).

Azoknak a Waffen-SS-katonáknak az élményei, akik részt vettek ezekben a harcokban, élesen illusztrálják a keleti fronton dúló háború sajátosságait. Eszerint a harci cselekmények nagysága, a rendezetlenség, amelytől még az elit alakulatok is szenvedtek, az utánpótlási rendszer összeomlása, a megdöbbentő életkörülmények és a harcok kegyetlensége általános volt. Ezt a beszámolókból is megítélhetjük, mivel a nyilatkozók részt vettek és meg is sebesültek a Szovjetunió elleni harcokban.

A Barbarossa-hadművelet

ERWIN BARTMANN
SS-UNTERSCHARFÜHRER
1. SS-páncélos-hadosztály
(*Leibstandarte SS Adolf Hitler*)

Bartmann felidézi azt a botladozó előrenyomulást, melyben hadosztálya vett részt a Barbarossa-hadművelet végrehajtása során. Arról az elkéseredett harcról is beszél, melyben ő és bajtársai vettek részt az oroszok ellen.

Erwin Bartmann SS-Sturmmann. Jól látható a bal vállpánton a fekete hajtóka, melyen a Leibstandarte SS Adolf Hitler monogramja olvasható, és a tüzérségi támadójelvény az M 43-as gyakorlózubzony bal mellzsebében.

„Amikor az előrenyomulás kelet felé folytatódott, mi Cserszon felé indultunk, Odesszától keletre a Dnyeper folyó mentén. Itt a harcok 1941. augusztus 19-től 22-ig tartottak. Az I. zászlóalj, melyben én is szolgáltam, Znyigerovka falut támadta meg. Az oroszok elmenekültek, és nagy mennyiségű fegyvert, valamint lőszert hagytak ott. Ezután a Kaukázuson keresztül haladtunk tovább, és elfoglaltuk Berdanszkot, Mariupolt és Taganrogot. Ez utóbbit október 17-én.

Miközben Mariupol és Taganrog között haladtunk, leállítottuk a járműveinket az út szélén, hogy pihenjünk egy kicsit. Egy felderítő járőr küldtünk előre, aki hamarosan szovjet csapatok mozgását jelentette, melyek nyugat felé igyekeztek. Lehet, nem vették észre, hogy mi már előzőnklöttük az állásaikat, de az is előfordulhatott, hogy a hátunk mögé akartak kerülni, bár ezt nem hiszem. Felállítottuk gépfegyvereinket egy vasúti töltésen az embereinkkel együtt.

Az ezt követő események gyorsan játszódtak le. Hála Istennek, mi semmilyen veszteséget nem szenvedtünk, de a szovjetek elvesztették az összes fegyverüket és ellátmányukat. Amint tovább haladtunk Taganrog felé, egy reptér került az utunkba. Újra le kellett szállnunk a teherautókról. Elfoglaltuk a repülőteret, pedig még akkor is fel- és leszálltak a repülőgépek.

Amikor végre elértük Taganrogot, azt a feladatot kaptuk, hogy fogadjuk el a kikötőt raktáraival együtt, a rádióállomást is szerezzük meg, a kikötő magasabban fekvő része volt.

Megrohamoztuk a raktárokat. Amint beözönlöttünk az ajtón, az oroszok a hátsó kijáraton rohantak ki. Tönkretették a rádióantennát, a padló higanyban úszott a megrohamolt gépek miatt. Egy nagy hajó akarta hagyni a kikötőt, de egy mm-es légvédelmi ágyúnk kilőtt. Emlékszem, amikor 1942-ben Franciaországba kellett visszatérni, láttam ezt a hajót a sekély vízben.

Taganrogból kelet felé vonultunk, majd megálltunk és beástuk magunkat. Körülbelül három hétig maradtunk ott. Széles körben szétszórtunk, mivel elég nagy területet kellett védenünk.

A telefonnal a századparancsnokság és a harmadik szakasz közötti kapcsolatot tartottam. Állandóan esett az eső, és a szovjetek mindennap tüzérséggel lőttek minket. Mindig készen voltunk egy esetleges támadásra, úgy tűnt, hogy erre sohasem fogunk kerülni.

Aztán az egyik napon épp arra gödörre esett egy gránát, ahol én voltam. A telefont a kézigránátossal együtt felrobbantotta. A légnyomás és a becsapódás miatt semmi sem hallottam. Azon gondolkodtam, vajon meghaltam-e, de csak elképzeltem. A telefonnak vége lett, de a

alább életben maradtam, és csak ez számított.

A veszteségeink gyorsan nőttek, ezért minden emberre szükség volt. A tüzéségi támadás után következett az ellenség gyalogsági rohama. A löszerünk kifogyófélben volt, ezért minden lövést meg kellett gondolnunk.

Aztán a szuronyainkat készenlétben tartva vártunk. Hirtelen megjelentek a szovjetek, de a kezüket a magasba emelték, megadták magukat. Nem támadtak, és azt kiabálták felénk, hogy ne lőjünk. Elegük volt. Ekkor láttuk meg politikai biztosait elfutni a katonák mögött. Rájuk lőttünk, de túl gyorsak voltak. Azt hiszem, azon a napon mindkét oldalon boldogok voltunk, hogy sikerült túlélnünk a harcokat.

1941. november 17-re készen álltunk a rosztovi támadásra. November 20-án kezdődött kora reggel. Eredetileg 5 órára terveztük, de olyan nagy volt a köd, hogy el kellett halasztanunk. 11 órakor a felderítőosztagok kezdték meg az előrenyomulást, majd körülbelül 20 perc múlva indult meg a gyalogság a hadsereg tankjaival.

Később a katonák azt mondták, hogy ilyen támadásban még nem volt részük. Általában a tankok megállnak, hogy a gyalogság beáshassa magát. Amikor Rosztovnál a tankoknak a védelmi árkok miatt meg kellett állniuk, mi tovább nyomultunk előre.

Hirtelen megszólaltak a légvédelmi ágyúk

Amikor folytattuk az előrenyomulást, mögöttünk jöttek a löszerszállító kocsik – a felderítők meggyőződtek arról, hogy át tudunk jutni a védelmi árkokon. Másnapra bent voltunk Rosztovban. Azt a feladatot kaptuk, hogy foglaljuk el a vasúti hidat a folyó felett. Ugyanezt a parancsot kapta Springer SS-Hauptsturmführer százada is.

Amikor a vasúti sínek végéhez értünk, egy páncélozott vonatot láttunk, melyet két mozdony húzott. Éppen indulni készültek. Épp akkor értem a sínek végéhez, amikor a vonat elindult. Az ágyúkkal rájuk lőttünk, és a két mozdonyt eltaláltuk. Kiderült, hogy a vonat tele volt politikai biztosokkal és családtagjaikkal. El akartak menekülni, de a dolgok nem úgy alakultak, ahogy ezek az úriemberek elgondolták. A századunk átvette az ellenőrzést az állomáson. Engem a zászlóaljhoz küldtek híradósnak és telefonkezelőnek. Jelenttem Fritz Witt SS-Sturmabführernek, hogy a 3. század elfoglalta a hidat.

Végül utasítást kaptam, hogy a híd másik oldalára is vezessünk telefonvonalat, de a katonák csak keveset haladtak, mert hamarosan visszahívták őket. A híd másik oldalát az oroszok támadták, de nem tudtak áttörni, megtartottuk a hídfőt.

December 2-án ismét ki kellett üríteniünk Rosztovot, mivel az oroszok nagyon erősen támadtak. Igen csekély, vagy jóformán semmilyen tartalékkal sem rendelkezünk. Amikor elfoglaltuk Rosztovot, nem volt rádió-összeköttetésünk sem az utánpótlással, sem pedig a főhadiszállással. Magunkra maradtunk. Nagyon hideg volt, és nem rendelkezünk téli ruházattal, csak azzal, ami rajtunk volt – az pedig nem volt sok. Olyan gyorsan visszavonultunk, amilyen gyorsan csak lehetett.

Az üzemanyagtartályokban a gázolaj megfagyott, ezért közvetlenül a motorba kellett tankolni. Egy ember a vezetőfülkében ült egy gázolajjal teli kannával, egy másik pedig ivópoharából öntögette a gázolajat az üzemanyagtartályba. Ezt csináltuk egész úton, amíg el nem értük állomáshelyünket.

Bajtársaink a Wehrmachttól már megérkeztek, mivel nem követtek minket Rosztovba. A fagyott gödrekben töltöttük a karácsonyt és az újévet. Föld alatti poklunkat olyan lakhatóvá tettük, amennyire csak lehetett, és lámpákat gyártottunk úgy, hogy kisebb konzervdobozokat gázolajjal töltöttünk meg, és kanócot raktunk bele. 1942 januárjában egy faluba helyeztek át minket, és házakba tudtunk behúzódní, ahol felállítottuk géppuskáinkat is. Számunkra ez luxus volt. Előttünk, a folyónál

egy felfegyverzett század helyetted el, amely kevés emberével szűk területen szóródott szét. A mi helyzetünk sem volt sokkal jobb. Jelenek voltak a veszteségeink, és rendelkezünk utánpótlással. Enszem, négyóránként váltottuk mászt a szolgálatban. A lövészszrosszabb helyzetben volt, mivel a tonák a frontvonalon voltak, és kik kellett kivédeniük az ellensémadását. Nekünk egy kicsivel volt, mivel a bunkereink némileg deztek bennünket a nehéz gépfvereinkkel együtt.

Az ellenség visszaszorításágyakran kellett segítenünk a szának. Amint az idő melegebbredult, a munkánk eredménye is n látszott. Amikor elkezdett olvadr hullák láthatóvá váltak, és rothaknak indultak. Elviselhetetlen bűzengett.

Végül átirányítottak máshová az állomáshelyünkre rendészeti patokat küldtek. Éppen félúton tunk vissza Taganrogba, amikor megérkezett a hír, hogy az előzőlásunkat elfoglalták az oroszok. Vsa kellett fordulnunk, hogy újraűzzük őket. Az orosz hangosbeslők kellemes tartózkodást kívánekünk Franciaországban. Ekhallottuk először, hogy kivonminket az orosz frontról, és Franciaországba küldenek feljavítás és úszervezés céljából."

A demjanszki katlan

WERNER VÖLKNER
SS-ROTTENFÜHRER

Flak Abteilung

3. SS-páncélosadosztály (Totenkopf)

Amikor az oroszok 1942 januárjában a Szovjetunió északi részén megindították téli offenzívájukat, a 3. SS-páncélosadosztály a demjanszki katlanba rekedt. Völkner és bajtársai 73 napot töltöttek elszigeteltségben.

Werner Völkner SS-Rottenführer, a 3. SS-páncélosadosztály 4. századának katonája. A fénykép 1944-ben készült a Szovjetunióban. Felidézi azokat a szörnyűségeket, amiket az oroszok bajtársaival műveltek.

„1942. február 26-án figyelmeztettek bennünket, hogy az oroszok áttörték az arcvonalat, és a tartalékainkat támadják. Bajtársaink segítségére siettünk, de Ivánék megelőztek bennünket. A hóban elhagyott teherautók rostokoltak, rakományuk szerteszét szóródott. Az oroszok tökéletes pusztítást végeztek: a sofőröket kirángatták a vezetőfülkékből, és vagy a fejüket verték szét puskatussal, vagy a torkukat vágták el, vagy pedig szuronnal szurkálták össze őket. Émelyítő látvány volt.

Később arról értesültünk, hogy az oroszok kitörték a gyűrűből, amelybe beszorítottuk őket. A gyalogsá-

gunk nem volt elég ahhoz, hogy fel tartóztassuk őket. Megtámadták az utánpótlást szállító járműveink konvoját, elvették az összes élelmet, majd elmenekültek. Azt a parancsot kaptuk, hogy felláncaltapasainkkal eredjünk a fosztogatók nyomába.

Rövid és heves harc következett. A motorunk találatot kapott. Moccanni sem bírtunk. A lövegparancsnokot fejen találták, a lövedék egyenesen az acélsisakján fúródott keresztül. A tüzernek a keze sérült, az őrmestert pedig repesz tépte szét. Gyorsan el kellett tűnnünk. Leugrottunk a járműről a hóba, mely egy méter vastag volt, így nem ütöttük meg ma-

gunkat, bár igaz, utána a mozgást eléggé nehézkessé tette. Rohantam a fegyvertartóhoz a puskáért. A szabályzatunk azt írta elő, ha biztonságba helyeztük fegyverünket a tartórácson, a hurkot a puskatushoz kell merevíteni. Az egyik katonatársam gondatlan volt és lazán hagyta. A figyelmetlensége mentette meg az életemet: a laza hurok összegabalyodott a puskámmal, így jó pár másodpercembe telt, míg kiszabadítottam. Abban a pillanatban éppen mellettem

A 3. SS-páncélosadosztály katonái készenlétben állnak a demjanszki katlanban orosz támadásra várva. A hadosztály 17 000 fővel kezdte meg a Szovjetunió elleni háborút.

Amikor sikerült kimenekülniük a katlanból, 6700 katonára csökkent a létszám.

találta el egy lövedék a járművet. a meglazult hurok nem tart vissz a lövedék engem talál el.

Megragadtam két puskát a csőkolatnál. Síként használtam, h keresztlüvegődjek a havon. Közül 10 métert haladhattam, am tüzet nyitottak rám. Nem láttam aki rám lőtt, de azzal tisztában voltam, hogy összesen tíz lövést adtak le a két puskával. Tüzelni ke-tem abba az irányba, ahonnan a vések jöttek, de tudtam, csak idő kérdése, mikor találnak el. Szerencs megjelent egy félhernyótálpas, megmentett minket.

Másnap visszamentünk a járműért. A lövegparancsnokot az orosz csúnyán megcsönkítették. Pers már halott volt, amikor ezt tették

le, de akkor is, mi szükség volt erre? Mivel utánpótlási problémáink súlyosbodtak, „a földből kellett élnünk”, hogy a fejadagunkat kiegészítsük. Megpróbáltuk a helyi lakosokkal elcserélni a cigarettánkat kenyérért és tojásért.

Természetesen voltak néhányan, akik nem problémáztak azon, hogy milyen úton lássák el magukat. Például egyszer az egyik helybeli paraszt tett azért, mert néhány katona ellopta az egyik disznóját. A parancsnok felsorakoztatott minket azonosítási szemle céljából. Ám terepszínű zubbonyunkban, teljes felszerelésünkben, mindannyian egyformán néztünk ki a szegény paraszt így nem ismert arra az emberre, aki elvette a disznóját.

*Aztán pedig gödröket
kellett ásnunk*

Az egyik alkalommal felsorakoztattak bennünket, hogy ellenőrizték, ki ette már meg az élelmiszerartalékát, ami kétszersültből és főtt húsból készült konzervekből állt. Ezt csak vészhelyzetben lehetett felhasználni, de kizárólag akkor, ha egy tiszt vagy tiszthelyettes jóváhagyta. A parancsnokunk kiadta az utasítást, hogy a sorból lépjen ki három lépést az, aki az adagját már megette. Nos, egymásra néztünk, és az egész század három lépést tett előre. Normális esetben három nap fogda járt volna

ezért, de az egész századot nem csukhatták le. Büntetésként viszont olyan mély árkokat kellett ásnunk, amelyek járműveinknek a repeszek elől menedéket nyújtottak. El kell mondanom, hogy egy olyan árok, amely egy nyolctonnás félhernyótalpas elrejtésére alkalmas, igencsak mély. Amikor végeztünk, lövészárkokat kellett ásni. Természetesen büntetésből dolgoztunk, de legalább ellenséges támadás idején fedezéket nyújtottak.

A csata végén a parancsnokhoz hívtak. Meg voltam győződve arról, hogy semmit sem csináltam, ami miatt bajba kerülhettem volna. Már leróttuk a konzervadagok elfogyasztásáért járó büntetést. Parancsnokom amint meglátott, azt kérdezte: »Völknér, mikor volt utoljára eltávozásod?» Azt feleltem neki, hogy még soha. Nem büntetést kaptam, hanem hazautazási engedélyt.

Mindez olyan gyorsan történt, hogy még arra sem volt időm, hogy a szüleimet levélben értesítem. Ezért a látogatásom nagy meglepetést okozott. Az anyám nagyon aggodott az élelmiszerjegyem miatt, ezért azt javasolta, hogy rögtön keressünk fel egy hentest, és vegyünk nála sertéshúst. Sertéshúst! Azt sem bántam volna, hogyha sohasem látok többet sertéshúst, mivel egyike voltam azoknak, akik a lopott disznó húsából ettek.”

Egy férfi és kutyája

ERICH HELLER

SS-UNTERSTURMFÜHRER

2. SS-páncéloshadosztály (Das Reich)

Heller beszámolója jól érzékelteti a szovjetunióbeli nagy távolságokat. Bemutatja azt is, hogyan lehetett a fronttól és harcoktól távol normálisan élni.

Erich Heller SS-Oberjunker. Később előléptették SS-Untersturmführerré. Az Általános Támadási Érdemrendet és a Sebesülési Érdemrendet láthatjuk mellzsebén. Zubbonyának gomblyukában a keleti hadjárat résztvevőinek medálja látható.

„A javítóműhely felügyelőjének volt egy német juhászkutyája. Mindig az asztal mellé telepedett le, és sohasem vette le a szemét rólam és a BMW motorbicikliről. Két nappal azután tűnt fel, hogy a dandár elhagyta az állomáshelyét. Tudtam, hogy a dandárból valakinek van egy német juhásza. Szóval odamentem az orvosunkhoz, és megkérdeztem, hogy magammal vihetem-e a kutyát. Rexnek hívták. Azt mondta, hogy rendben. Augusztus 15-én beálltam egy katonai teherautó mögé, és elindultam az állomásra Latnaja felé. Az

oldalkocsis motorkerékpárt a vagonok közé pakolták fel egy rohamágyú mögé.

1942. augusztus 18-án a vonat megérkezett Kurszkba. Leszedték a motoromat. A parancsnok utasítására Kijevbe kellett mennem a következő vonattal. De a vonat az elkövetkező néhány napban nemigen indult. Ekkor is jelentkeztem a távozási irodánál, ahol le kellett bélyegeztetnem papírjaimat. Döbbenet értesültem arról, hogy a kutyának is kell küldetnie papír ahhoz, hogy neki is vélelmezhesek élelmiszer-fejadagot. Szabadulás után egy idősebb Hauptmann

mann katona, aki I. világháborús Vas-keresztet viselt, mindent megszerzett nekem. Este vele és egy hadnaggyal mentünk el a kurszki állami színházba. Jó muri volt. Sok csinos, elegánsan öltözött hölgyet láttam, néhánynak a gyereke is ott volt. Mindegyiknek Wehrmacht-katona volt a kísérője.

Éjfél körül indult a vonatunk Kijevbe, ahova másnap reggel érkezünk meg. Lepakoltam a motoromat, és jelentkeztem a távozási irodánál. Itt lebélyegezték az utazási papírjaimat Minszkig, majd felvettem saját fejadagomat és Rexét is. Megkaptam a fizetésemet és az élelmiszerkuponokat. El kell ismerni, a német ügyintézési rendszer tökéletesen működött. Mivel két napom volt az indulásig, városnézésre mentem Kijevbe. A várost az előző évben foglaltuk el.

Végül elértem egy üres olasz vonatot, mely Gomel felé ment. Ott kenyeret cseréltem paradicsomra egy olasz katonával. Emlékszem, az egyetlen meleg étel, amit kapni lehetett, a spagetti volt. Két nap múlva a vonat befutott Minszkbe. Jelentkeztem a távozási irodánál, ahol utasítottak, hogy jelentsek a dandár gyülekezési pontjánál. Ezt azonnal megtaláltam – a Boriszov melletti faluban volt. Itt azt a parancsot kaptam, hogy jelentkezsek a 10. ezrednél.

Esteledett, amikor elindultam. Szerencsére az utak jó állapotban voltak, és ez elviselhetővé tette az utazást. Hirtelen jobbról, az erdő felől tüzet nyitottak rám. Két vagy három löve-

dék eltalálta a motoromat. Szerencsére a tankot nem érte golyó, de a bal alkaromat igen. Rex sértetlenül úszta meg a lövéseket. Azonnal gázt adtam, és elhajtottam. Az ezredparancsnokságon egy orvos ellátta a sebemet, és adott egy tetanuszinjekciót. A támadóim partizánok voltak, akik igen aktív tevékenységet folytattak abban a térségben, mellyel elsősorban az utak és vasutak biztonságát fenyegették. Jelentkeztem további szolgálatételre, de az orvos kétnapos pihenőt rendelt el.

Aztán kiadták a parancsot az indulásra. Az ezred Briszovból Gsatckba tartott, majd észak felé fordult. Kévéssel Rakov előtt a motor sebességváltó karja eltört. Egy orosz segített eltolni a motort egy faluba, ahol kovácműhely működött. A kovács felhegesztett egy új váltókart. Olyan tökéletes munkát végzett, hogy a mai napig megdőbent, mit tudott az az ember csinálni. Ekkorra már nagyon besötétedett, és veszélyes lett volna tovább folytatni az utamat a partizántámadások miatt. A kovácsnak kenyeret és dohányt adtam fizetés gyanánt. A felesége nem engedett be a lakásba, mivel a húga náluk lakott. Talán attól félt, hogy molesztálnám a lányt, vagy lehet, hogy a tetvektől félt, amik elleptek. Cinkkenőccsel kentük magunkat, hogy megszabaduljunk ezektől a parazitáktól.

Másnap reggel csatlakoztam egy Ivjenezbe tartó hadoszlophoz. Összeismerkedtem az összekötő tiszttel. Elmondta, hogy a 10. ezred állomáshelye megváltozott. A dandárnál ismét

jelentkeznünk kellett. A hirtelen felbukkanásunknak nagyon megörültek. Rex és gazdája (egy idősebb tisztt), kitörő lelkesedéssel üdvözölték egymást. Kaptam egy üveg konyakot és néhány szál cigarettát, amiért vigyáztam a kutyára. Furcsa, de a következő napok alatt Rex csak velem volt hajlandó utazni.

Ott álltunk, a kutya meg én, és nem tudtuk, hogy mit tegyünk

1942. szeptemberének első felében egy erdőn mentünk keresztül, amikor az akkumulátorkábel eltört. Ott álltunk, a kutya meg én, és nem tudtuk, hogy

mit tegyünk. Néhány perc elteltével a gyerekek hangját hallottam. Fiúk és lányok tűntek fel, és ámulva néztek ránk. Rájöttem, hogy a közelben valahol falunak kell lennie. Megkértem a gyerekeket, hogy segítsenek eltolni a járgányt. Mondhatom nagyon élvezték a mókát. A falubeli felnőttek nagyon zavartatták magukat, amikor megláttak egy oldalkocsis motorkerékpárt, melyet egy SS-Sturmmann

Oldalkocsis motorkerékpárok a Das Reich hadosztályból Oroszországban. Egy ilyen motorkerékpáron élt meg a kalandokat Heller és négy társa. Érdemes megfigyelni az erdő táját, ami a partizánokat kiválóan elrejtette.

mányzott, gyerekek toltak, és aminek oldalkocsijában egy német juhász ült. Kihívták a falu polgármesterét. Egy öreg férfi jelent meg. A következő szavakkal üdvözölt: »Guten Tag, lieber Mensch.« Nálam jobban senki sem lepődhetett meg ezen. Leszálltam a motorról, kezet ráztam vele, és megkérdeztem, honnan tud németül. Neveztett, és azt felelte, hogy beszél németül, lengyelül és oroszul. 1914-ben részt vett a tannenbergi csatában, s fogságba esett. [A tannenbergi csata az I. világháború elején történt, 1914 augusztusában. Az oroszok 300 000 katonával megtámadtak egy hasonló nagyságú német erőt, azonban az oroszok mindkét szárnyát bekerítették. 30 000 emberük esett el vagy sebesült meg, 92 000 esett fogságba. A 600 tüzérségi lövegükből 400 semmisült meg.] Az öreg a Saar-vidékre került 5 évre, és azt mondta, hogy rendszeren bántak vele. Megparancsolta egy fiatalembernek, hogy tegye fel a motoromat egy szekérre, majd behívott a házába. Ott krétával lerajzolta, hogy hol helyezkedik el a falu. Szerinte 10 km-re a falutól, egy kisebb városban vannak a német egységek. De először is ettünk valamit.

Egy serpenyő sonkás tojást készítették

Egy nagy serpenyő sonkás tojást készítettek, és egy kis vodka is előkerült. Láttam, hogy néhány férfi cigarettát sodort újságpapírból és Mahorka dohányból. Odaintettem őket, aztán az

asztalra tettem egy csomag dohányt meg cigarettapapírt, és intettem nekik, hogy szolgálják ki magukat. Megmutattam, hogy hogyan kell ezt csinálni. Megettem és megittam az adagomat, aztán megkérdeztem a polgármestert, hogy vannak-e partizánok a környéken. Azt mondta, hogy addig nem lesznek partizánok, amíg ő a faluban van. Csak sokkal később döbbsentem rá szavainak kétértelműségére. A fiatalember, aki a motoromat feltette a szekérre, elvitt egy kisvárosba, ahol a német egységek állomásoztak. Egy *Schutzpolizei* századot találtam ott. Megjavították a motoromat, amíg kipihentem az ital okozta mámorosságot. Aztán egy Rakov felé tartó hadoszlophoz csatlakoztam. Amikor megérkeztem, a parancsnok közölte velem, hogy nem tudja, hol a dandár. Azt mondta, várjak. Adtak nekem és a kutyának egy kis élelmet. Aztán vártunk. Másnap reggel csatlakoztam egy utánpótlási hadoszlophoz, melynek célállomása egy falu volt a Sluzker erdőtől 30 km-re. Ott közölték velem, hogy másnap reggelig kell várnom, mielőtt továbbindulhatok. A partizánok miatt az előrehaladást csak napközben, hadoszlopban, fegyveres kísérettel engedélyezték.

Az ég hirtelen besötétedett, és zuhogni kezdett az eső

Két negyvenes hölgyhöz szállásoltak be éjszakára. Az egyik állandóan mosolygott – a gyönyörű aranyfogát

mutogatta. Csak 19 éves voltam, és nem igazán találtam vonzónak a negyvenéves hölgyeket. Egyre több nő érkezett, majd német tiszthelyettesek és őrmesterek. Megszólalt egy gramofon, és kialakult egy igazi parti. Mivel rengeteg vodkát megittam, elmentem aludni. Mint mindig, most is a kutyával.

Másnap reggel Sluzkig jutottam a motorral. Ott megebédeltem: spagettit ettem és gulyáslevest. Mivel a hadoszlop nem erre ment tovább, egyedül kellett folytatnom az utamat. Rendszeren felfegyvereztem magam. Nálam volt a pisztolyom, a puska és egy nagyszerű finn géppisztoly. Vittem még néhány tojás- és botgránátot is. Egy utazó arzenál voltam.

Miután néhány kilométert jó minőségű úton sikerült megtennem, hirtelen besötétedett az ég és zuhogni kezdett az eső. Nem tudtam folytatni az utamat. Lekanyarodtam az útról egy parasztház mellett, és egyenesen az ajtóig hajtottam. A kutya meg én a verandán álltunk bőrig ázva. Bekopogtam az ajtón. Olyan gyönyörű orosz lány nyitott ajtót, akihez fogható még sohasem láttam. Nevetésben tört ki, amikor meglátott minket – a kutya és én biztosan jól mutattunk. Meleg tejet adott, és megszállíthattam a vizes ruhámat. Adtam neki egy kis kenyeret és kolbászpástétomot. Nagyon hálás volt érte. Beszélt egy kicsit németül. Azt vettem ki a szavaiból, hogy a házban koráb-

ban híradós német egységek szálltak meg, és hogy Sluzkban vagyok. Az egység összes tiszthelyetteséről készült fénykép megvolt nála. Megmutatta nekem. A kemence mellett álltam, és szárítottam magamat. Amikor közelebből megnéztem, majd hanyatt estem a megdöbbenéstől.

Találtam egy gyerekkori barátot a hatalmas Szovjetunióban

Az első sorban állt régi barátom, Heini Schmidt Kölnből. A *Hitlerjugend*et vezette, amikor én a *Deutschejugend* csapatát. Ez nagy örömmel töltött el, és a lány is el volt ragadtatva. Elköszöntem, és útnak indultam. Megígértem, hogy benézek újra, ha ismét arra járok.

Néhány perc múlva abban a lakatnyában voltam, ahova a híradós századot helyezték. Megkérdeztem, hol lakik a barátom. Abba a szobába irányítottak, melyet két tiszthelyettesel osztott meg. Az arcára döbbenet ült. Rengeteget ettünk és ittunk. Csodálatos véletlen, hogy a felhőszakadás éppen az előtt a ház előtt kapott el.

Másnap megálltam a lány házánál, hogy elújságoljam a híreket. Mivel későre járt, ott töltöttem az éjszakát. Olyanok voltunk, mint két testvér. Kifőzte és kimosta az alsóneműmet, ami tele volt tetvekkel. Kentem egy kis cinkkenőcsöt magamra, és átkötöttem a karomon a sebet, mivel kezdett elgennyesedni. Másnap reggel csatlakoztam egy hadoszlophoz, és

végül visszaértem a dandáromhoz. A tetvek és a sebem miatt rögtön kórházba küldtek. Nagyon rossz állapotban voltam. A dolgok később ren-

deződtek. 1942. október végén, felgyógyulásom után, sikerült kijárnom egy kis betegszabadságot."

Harc az erdőben

ERIC BRÖRUP SS-OBERSTURMFÜHRER

5. SS-Panzer Aufklärungs Abteilung
5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

1942 nyarán a német offenzíva kudarcot vallott, ezért az év vége közeledtével a Wehrmacht erőkre óriási nyomás nehezedett. Keleten a Waffen-SS-hadosztályok előtt hosszú és kemény tél állt.

Waffen-SS-csapatok indulnak útnak 1942 telén, hogy összecsapjanak a Vörös Hadsereg egységeivel. 1942 végén a Wiking hadosztály a Kaukázusban harcolt. Abban a térségben nem volt olyan kemény a tél, mint a Szovjetunió északi részén.

„1942 novemberében, mikor beköszöntött a tél, szakaszpáncsnokként az 5. SS-páncélosadosztályhoz irányítottak. A felderítő-zászlóalj síruhát öltött, és számunkra érdekes háború kezdődött el. Hasonlított ahhoz, ahogy a finn, síléccel felszerelt csapatok harcoltak. Fák között küzdeni más, mint hagyományos csatában, ahol mindenféle fegyver felhasználható: ágyúk, aknavetők, rakéták, gépfegyverek és mindenféle eszköz, ami segít a harcban. Az erdő-

ben az ember magára marad. Csak puskát, géppisztolyt és gránátot tudtunk használni. Alattomos egy játék, mondhatom. Egymást kerülgettük a halálos bújócskában.

[A német hadsereg készített egy 372 oldalas könyvet az 1942-es téli hadjáratról. Célja a német katonák meggyőzése volt arról, hogy a téli hónapok alatt könnyen alkalmazkodhatnak a szovjetunióbeli viszonyokhoz – sőt az időjárást még előnyükre is fordíthatják. A könyv meg-

jelentetésével javítani akarták a katonák hangulatát, mivel a keleti fronton átvészelt első tél után a harci morál erősen hanyatlani kezdett a Wehrmachtban. Azt a szóbeszédet is igyekeztek eloszlatni, hogy a német csapatok nincsenek kellőképpen felszerelve az orosz téllal szemben. Néhány egységnek valóban lehetősége volt nagy mennyiségű téli ruházathoz jutni. Amikor a Totenkopf hadosztály 1942 elején a demjanszki katonalában rekedt, a Luftwaffe sok meleg

ruhaneműt tudott ledobni a Waffen-SS-katonáknak.]

1942. december 1-jén megkaptam a másodosztályú Vaskeresztet az oroszok elleni harcban való részvételemért: az volt a feladatomban, hogy felmérjem, mennyire mélyen nyomultak be az oroszok az erdőbe. Sokat megöltünk közülük, és mi csak egy embert veszítettünk. Hat foglyot ejtettünk, kettő közülük tiszthelyettes volt."

A Szovjetunió déli részén

RICHARD FUCHS SS-UNTERSCHARFÜHRER 5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

A keleti fronton folyó téli háborúnak a Waffen-SS páncélosított és összerék meghajtású fegyveres egységei számára voltak előnyei és hátrányai is. Egyrészt a sziklakemény föld nagyban megkönnyítette az előrehaladást.

A terület, amely melegebb időszakban járhatatlan volt, a hidegben használhatóvá vált. Ám a fagypon alatti hőmérsékleten a járművek és fegyverek működtetése sok gondot okozott. Erről számol be Richard Fuchs.

Richard Fuchs SS-Unterscharführer a Wiking hadosztályban szolgált. Ezen a képen Fuchs a páncélosok terepszínű egyenruháját viseli melyet a félhernyótalpas és más páncélosított járművek légénysége számára terveztek.

„Egységem, a Wiking hadosztály Panzerjäger Abteilungja, elsősorban 37 mm-es és 50 mm-es harckocsi-elhárító lövegekkel volt felszerelve. Később 7,62 cm-es félhernyótalpas kaptunk, melyeket a 2. páncéloszred tankjainak alvázára szereltek fel. [1942 áprilisától a 7,62 cm-es PaK(r) auf Fgst Pz Kpfw II (SF) harckocsikat átadták a keleti front páncélos és páncélosgránátos harckocsi elhárító osztagainak. Bár fegyverzetbe állításukat átmeneti megoldásnak szánták, a katonák 1944 elejéig alkalmazták]. Később megkaptuk a 38 tonnás cseh páncélosalvázakra szerelt 75 mm-es ágyúkat. 1943 januárjában a század egyik rádiós és parancsnoki félhernyótalpas járművének voltam a vezetője, melyeket fegyverzet gyanánt csak egy MG 34-es géppuskával

szereltek fel. Őrjáratoztunk Mecsidiinszka falu közelében, a Kalmük sztyeppén. A dermesztő hideg ellenére a hat darab 75 mm-es löveg jól működött, ám az összes cseh géppuska befagyott, és teljesen használhatatlanná vált. Hirtelen orosz gyalogsági zászlóalj támadott meg minket. Tüzet nyitottunk, de a géppuskákat a hideg miatt nem tudtuk használni. Szerencsére arra a kocsira, amit én vezettem, egy MG 34-es volt felszerelve. Tökéletesen működött. Lövéseink gyorsasága és pontossága megtörte a támadást, és az oroszok megbomlott sorokban kezdtek visszavonulni. A parancsnokom dicséretben részesített a csatában való helytállásomért. Kis idő múlva megkaptam a Vaskeresztet. Összesen már 25 csatában vettem részt.”

Harkov visszafoglalása

ERWIN BARTMANN
SS-UNTERSCHARFÜHRER
1. SS-páncéloshadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

Harkov 1943. márciusi visszafoglalását a Waffen-SS egyik legnagyobb győzelmeként tartják számon. Akik az I. SS-páncéloshadtest katonáiként vettek részt a harcokban, kemény, embert próbáló közelharcokban volt részük.

Erwin Bartmann SS-Unterscharführer. M 36-os terepszínű zubbonyt visel sötétzöld gallérral. A vállpántján a fehér szegély azt jelzi, hogy lövészként harcolt. Viszont fekete szegélyes csúcsos sapkája arra utal, hogy felderítőként tevékenykedett. Ennek egyszerű a magyarázata: a sapkát kölcsönkérte egy felderítő katonatársától.

„Visszatértem a saját egységemhez, mert készülődtünk Harkov megtámadására. Egy területet kemény ütközet árán foglaltunk el. Aztán az oroszok visszafoglalták. Majd újra kiűztük őket. Úgy tűnt, soha nem lesz vége a harcnak. Azt a részt háromszor foglaltuk vissza. Az utolsó visszavételnél azt reméltük, hogy már megfelelően biztosítottuk. Azonban az oroszok az éjszaka folyamán meglepték védőinket, és nem tudtuk tartani az állást. Szakaszomat csupán ravaszága mentette meg. Az oroszok előrenyomulását abból a házból figyeltük, ahol megbújtunk. Elhatároztuk, hogy inkább túljárunk

az eszükön, s nem bocsátkozunk harcba velük. Volt köztünk egy tolmács, aki ránk üvöltött oroszul, mire mi kinyitottuk az ablakot, kiugráltunk a házból, és elszaladtunk. Az oroszok meglepődtek, amikor megjelentünk az ablakban, és elrohan-

Az 1943-as év eleje sikeresnek bizonyult a Waffen-SS számára a keleti fronton. A képen az 5. SS-Panzerjäger Abteilung katonáit láthatjuk, amint egy kilőtt brit Churchill harckocsi mellett állnak. Más egységtől kérték kölcsön a fotózás kedvéért. A könyv egyik alanya, Richard Fuchs jobb szélén áll a sorban.

tunk előttük. Szerencsére csak egy magányos egységgel volt dolgunk. Bár kiűztek minket a faluból, kevés veszteséget szenvedtünk.

Később elfoglaltuk pozíciónkat a Harkov elleni támadás megindításához. Számomra úgy tűnt, hogy minden a legnagyobb rendben van, mégis súlyos veszteségeket szenvedtünk, amikor visszaverték a támadásunkat. Helyzetünk kezdett a sztálingrádira hasonlítani, a főparancsnokság sem állt a helyzet magaslatán. Az ismételt harkovi offenzíva 1943. február 18-án kezdődött és március 18-án fejeződött be. A *Leibstandarte* és a *Das Reich* hadosztályok március 6-án kapcsolódtak a harcokba. Néhány nap múlva a város külső

A Das Reich páncéloshadosztály katonái haragnak valamit, mielőtt Harkov ellen indulnának. Hitlerre mély benyomást tettek az I. SS-páncéloshadtest sikerei. Ragaszkodott hozzá, hogy a továbbiakban a Waffen-SS-nek a legjobb tankokat és felszerelést biztosítsák. Hitt abban, ha megvannak a megfelelő eszközök, a harcok sikerrel zárulhatnak a keleti fronton.

védelmi vonalába ékelődöttünk. Azonban az oroszok ellenállása felerősödött, és kemény utcai harcokba keveredtünk.

Amikor a város peremkerületeit elértük, visszaküldtek az ellátási egységhez, hogy lőszerutánpótlást kérjek. Az úton egy elágazáshoz értem. Döntenem kellett, hogy jobbra vagy

balra folytatom az utamat. Egy pernyi gondolkodás után jobbra indultam tovább. Néhány métert haladtam ezen az úton, ám elbizonytalanodtam, amikor a távolban megpillantottam néhány embert, akik nem tűntek német katonáknak. Ők is megálltak. Integgettek, hogy menjek oda hozzájuk. Ekkor jöttem rá, hogy oroszok. Olyan gyorsan száguldtam vissza a kereszteződéshez, ahogy csak bírtam. Végül elértem az ellátási egységet, és jelentettem a törzsőrmesternek az üzenetet, és persze azt is elmondtam, hogy oroszokat láttam. Ez némi felbolydulást okozott, hisz csak ekkor tudták meg, hogy az oroszok csak néhány kilométerre vannak az ellátási egységtől. A lőszerrel és egy sofőrrel este értem vissza az egységemhez.

Mire odaértem, már házról házra folyt a kemény harc. Emlékszem egy emeletes házra, melyet meg kellett tisztítanunk. Egy *SS-Oberscharführer* ment előttem a lépcsőn. Egyszer csak eltűnt az ajtóban. Amikor felértünk, be volt zárva. Semmilyen jel nem utalt arra, hogy ott volt. Kiűztük az oroszokat, de őt mintha a föld nyelte volna el, valószínűleg elkapták. Soha többé nem láttuk.

Az oroszok tüzet nyitottak ránk

Miután Harkovot elfoglaltuk, továbbindultunk Olkanyiba. Pár nap múlva visszatérhettünk a városba a *Soldatenheimbe*. Itt tetvetlenítették

minket, és jó kis fürdőt vettünk. A finom vacsora után moziba vagy operába mehettünk. Én a *Borisz Godunovot* néztem meg.

Az előrenyomulás Belgorod felé folytatódott. Az egyik incidensre úgy emlékszem, mintha tegnap történt volna. Felderítő küldetésen vettünk részt, és minden a legnagyobb rendben haladt. Egy dombra baktattunk felfelé. A domb tetején orosz tüzérségi lövegre bukkantunk. Szerencsére a légénység nem volt a fegyver közelében, így sikerült elhúznunk a csíkot, mielőtt ránk lőhettek volna. Oldalkocsis motorral voltunk, de a sofőr nem tudta beindítani a járgányt. Odarohantunk egy másik járműhöz. Felvettek minket. Ideges voltam, mivel az oldalkocsinkban felejtettem a fényképezőgépet. Másnap, az éj leple alatt egyik katonatársammal és a motorvezetővel visszalopóztunk a dombra, hogy visszaszerezzük a gépet. Az út menti árokban lopakodtunk, amikor megpillantottuk a motorbiciklit. Pont azon a helyen állt, ahol hagytuk. Elkúszunk a motorig, az első rúgásra beindult. Az oroszok tüzet nyitottak ránk, de sikerült elmenekülnünk. A motor és a fényképezőgép biztonságban voltak.

Az egész zászlóalj megindult. Egyik katonatársammal felderítő őrzőjáratra küldtek, hogy felmérjük, az ellenség láthatáron belül van-e.

Egy szénakazalnál álltunk meg. Innen jól ráláttunk a terepre. Kényelmesen elhelyezkedtünk, de azért fi-

gyeltünk és készültségben álltunk. Így visszagondolva az eseményekre, elég buták voltunk, amiért nem gondoskodtunk telefon- vagy rádióösszeköttetésről az egységünkkel. Amikor két német repülő elszállt felettünk, felálltunk és integetni kezdtünk. Észrevettek bennünket, de azt hitték, hogy oroszok vagyunk, és lőni kezdtek. A társam egyenesen a golyózápor közepébe futott, de csodával határos módon sértetlenül meg-

úsza. Lehasaltam a földre, de az egyik lövedék a jobb combomat eltalálta. Éreztem a vér melegét. Amikor a repülő elszállt, feltúrtem a nadrágom szárát, és megnéztem a sebet. Szerencsére nem fúródott túl mélyre. Visszamentünk az egységhez, és jelentkeztünk a századparancsnoknál. Arra számítottam, hogy kórházba küldenek, de úgy döntöttek, hogy nem sérültem meg annyira. Szóval maradtam."

Születésnapok és meszárlások

WERNER VÖLKNER SS-ROTTENFÜHRER

Flak Abteilung

3. SS-páncélosadosztály (Totenkopf)

A fiatal Waffen-SS-katonák számára ünneplésre csak nagyon kevés alkalom adódott. Különösen akkor, amikor az életükért harcoltak a keleti fronton. Werner Völkner idézi most fel azt a születésnapját, mely akár az utolsó is lehetett volna.

1943. Ivanovka. A Totenkopf hadosztály katonái egy szétszerelt 37 mm-es légvédelmi ágyúnak támaszkodnak. A szerkezetet földi használatra alakították át. Völkner a jobb szélén látható.

„Azon a napon volt a születésnapom, amikor visszafoglaltuk Harkovot. A századparancsnokom minden jót kívánt, és egy üveg brandyvel jelent meg. Nagyot kortyolt belőle, és körbeadta az üveget, majd elköszönt. Örültünk az italnak, és jól éreztük magunkat. Mindez csak addig tartott, amíg a sebesülteket el nem szállították mellettünk. A megcsonkított testek látványa kijózanította a társaságot. Szomorúan eltettük az üveget, és újra harcra készüldtünk. Amikor 1943. március végén visszafoglaltuk Harkovot, egységünk azt a feladatot kapta, hogy fésüljük át a területet. Ekkor történt, hogy hajszál híján otthagytam a fo-

gam. Erdőkön és falvakon keresztül kutattunk az oroszok után, egyszer csak sebesülten bukkantam. Azt hiszem, a lába roncsolódott. Ott feküdt, és a hó csupa vér volt körülötte. Nagyon megsajnáltam. Amikor elhaladtam mellette, kivettem a sebkötöző csomagot a zubbonyom belső zsebéből, és odadoztam neki, hogy legyen mivel bekötnie a sebet. Amint továbbhaladtam, valami arra készítette, hogy megforduljak, és visszanézzek rá. Fegyvert fogott rám, s kibiztosította. Szerencsére az egyik társam gyorsabban húzta meg a ravaszt, mint ő, és lelőtte. Azokban a napokban az ember nem tudhatta, hogy mikor éri utol a halál."

Harc a túlélésért

JAN MUNK
SS-STANDARTENOBERJUNKER
10. SS-páncélosgránátos-ezred
(Westland)
5. SS-páncélosadosztály
(Wiking)

A Wiking hadosztály egyik teherautója küzd a sárral, hogy az utánpótlást eljuttassa a frontra. 1943 júliusában a hadosztályt átirányították a Donyec hadszíntérre. A vesztes kurszki csata idején tartalékos állományban tartották őket.

„Az indulásra szólító parancs 1943. július 11-én érkezett. Kora este indultunk útnak, éjszaka utaztunk. Másnap az egész napot átaludtuk. Mindennap másképp mutatkoztunk, melynek az volt a célja, hogy az ellenséget megtévezzük: az első nap az összes fegyverünket megmutattuk, másnap elrejtettük mindet. Aztán mindenki ingujjban ült az utazás alatt, a következő napon zubbonyban, majd terepruhát öltöttünk magunkra. A kocsikon még az alakulat jelét is találomra váltogattuk. Az orosz partizánok biztosan beleőrültek, amikor tisztázni akarták, hogy melyik alakulatot látták.

(Ezt a taktikát bevetettük a *Tavaszi ébredés* [Frühlingserwachen] hadművelet során is, mellyel a Vörös Hadsereget Magyarországról akartuk kiűzni 1945-ben. Az ellenség megtévesztésére minden azonosítójelet levettek a katonák.)

A lövészárkom előtt láttam az orosz gyalogságot

Végre megérkeztünk kijelölt állomáshelyünkre. Kisebb alakulatokra osztódtunk. Ilyenkor az ember, soha nem tudja, mi fog történni a tőle jobbra és balra lévőekkel.

Századunk találkozott útközben néhány *Wehrmacht*-alakulattal, melyeket nagy valószínűséggel az oroszok vertek ki állomáshelyükről. Az előrehaladás során hamarosan le kellett szállnunk a kocsikról, mivel az

oroszok lőttek ránk. Nagyon puha, homokos talajon haladtunk tovább. A gyaloglás és a nehéz géppuskák cipelése nagyon fárasztó volt. Rettenetesen kimerültem már, amikor a századparancsnok utolért, és elvette a géppuskát, hogy pihenjek egy kicsit. Egész idő alatt biztatott minket, hogy gyorsabban menjünk, mert nagy szükség volt századunk segítségére.

Végül elfoglaltuk a harcállásainkat, és pihenhetünk egy keveset. Az állás, amit visszafoglaltunk, nagyszerű volt, lövészárkokkal és bunkerekkel. Az oroszok hirtelen támadást intézhettek ellene, mivel a bunkerekben számos kibontatlan német csomagot, sok fegyvert és készletet találtunk. A felszerelések között turkálva bolondoztunk, amikor a főhadiszállásról a következő parancs érkezett: Munk és beosztottja azonnal jöjjen a főhadiszállásra. Mérges voltam, amiért azt a sok jó dolgot és ételmet ott kellett hagynom. Amikor odaértünk, azt a parancsot kaptuk, hogy húzódjunk a lövészárkokba, és védjük a főhadiszállást.

Mindez délután 3 órakor történt. 5 óra körül egy foglyot hoztak, aki azt mondta, hogy az oroszok július 19-én kora reggel tankokkal akarnak támadást indítani. Igazat mondott! Nagy erővel támadtak, hamarosan feltűntek a lövészárkom előtt.

Volt nálam egy MG 34-es, nagyszerű géppuska, nagyon pontos és precíz szerkezet. Beosztottam román pa-

rasztgyerek volt. Nem beszélt németül valami jól, de lelkesen harcolt és rettenetesen erős volt. Amíg mások két katonai ládát bírtak el, ő négyet. Abban az időben Németországban hiány volt sárgarézből, ezért a lövedékek a puskákhoz és géppuskákhoz egyaránt acélból készültek. Ezeket belakkozták, hogy ne rozsdásodjanak.

Szóval ott álltam kiváló géppuskámmal meg a kezelőmmel rengeteg orosz szemben, de rossz minőségű lőszerekkel. Normális esetben igyekeztünk jól célozni, ezért csak rövidebb sorozatokat adtunk le. De olyan sok orosz jelent meg, hogy hosszabb sorozatokra volt szükség. Ettől a cső felforrósodott. Még mielőtt lecserélhettem volna egy hűl-

tebbre, a fegyver megakadt. Egy fényezett lövedék beakadt a csőbe. A rendbehozás körüli nagy igyekezetben megfellebbeztem saját biztonságomról.

Úgy éreztem, mintha kalapáccsal ütötték volna meg a vállamat. Megsebesültem. Azonban nem éreztem fájdalmat, és szerencsére még tudtam mozgatni a karomat.

A Westland ezred szakaszát 1943. júliusában T-34-es tankokkal győzték le az oroszok. Jan Munk számol be erről részletesen – a képen az első sor jobb szélén látható. A rangidős tiszthelyettes (csúcsos sapkában) és Munk voltak a csata egyedüli túlélői.

A beosztottamat a bal halántékán eltalálták. Azonnal meghalt.

Később jobbról zajt hallottam. Odafordultam, és láttam, hogy a beosztottam visszaesett a lövészárokba. Éppen fel akart emelni egy lőszeresládát, amikor egy lövedék találta el a bal halántékán. Azonnal meghalt. A lövésnek bal oldali irányból kellett érkeznie. Amikor arra néztem, orosz egyenruhákat láttam. Mivel a géppuskám használhatatlanná vált, a pisztolyommal lőttem. Közben viszarohantam a lövészárokba.

Hamarosan SS-katonákkal találkoztam, akikben felismertem a főhadiszállás beosztottjait, szakácsait, írnokait és az ételmezési személyzetét. Nem tartoztak a harcoló katonák sorába, ezért nem volt meglepő, hogy egyikük se tudta, mi a teendő.

A Waffen-SS SdKfz 251-es félhernyótalpas páncélosalakulatának hadoszlopa egy orosz falun halad keresztül. A kurszki csata előkészületei ekkor már megkezdődtek. A kép előterében azért van az autó horogkereszttel megjelölve, hogy a légi csapatok felismerjék az egységet.

Századparancsnokunk a földön feködött. A többiek azt mondták, hogy meghalt, de én közelebbről is szemügyre akartam venni. A bal szeme mellett találta el egy lövedék, s a bal fülcimpájánál jött ki. Borzasztó látvány volt, és én is azt hittem, hogy tényleg meghalt, de megmozdult. A többiek egy lövészárakra mutattak, és azt mondták, hogy arra mennek.

A parancsnokomat felvettem a hátamra, és éppen utánuk akartam indulni. Ekkor sikerült kimondania, hogy ne arra menjünk, hanem egyenesen előre a szomszédos tankelhárító egységhez. A társaim azt hitték, félrebeszél, ezért nem hallgattak rá. Én és egy holland katona mégis hitünk neki. Először a nyakam köré tettem a karját, de valahányszor lövést hallott, a saját lábán akart tovább menni. Ennek az lett az eredménye, hogy állandóan a csizmám sarkára lépett, és mindkettőnk a földre rántott. A holland katonát a combján találták el, ezért nem tudott segíteni. A legjobb szállítási módnak az bizonyult, ha a parancsnokot a vállamon át vittem tűzoltófogasban. Nem volt kényelmes, mert a sebesült vállam fájni kezdett. De azért tovább haladtunk.

A társam mögöttem jött, és sikerült távol tartania azt a maroknyi orosz katonát, akik követtek minket. Ők is annyira féltek, mint mi, így egyetlen puskalövés is elég volt ahhoz, hogy távol tartsuk őket.

Egyszer csak meg kellett állnom, hogy egy kicsit pihenjek. A parancsnok kinyitotta a térképet, hogy megmutassa milyen irányba tartunk. Nagyon akartam hinni neki, mivel hármunkon és a maroknyi oroszok kívül egy teremtetett lelket sem láttam sehol. A lövészáraknak vége lett, és a földön csúsztuk, amíg egy csomó fát nem láttam. A parancsnok azt mondta, hogy ott találhatjuk meg a tankelhárítókat. A következő pillanatban egy nagy bombatölcsérbe bújtunk el. Szóltam a holland gyerekeknek, hogy segítsen, mivel teljesen kimerültem. Ő cipelte tovább a parancsnokot.

Fél óra múlva egy Volkswagen jelent meg, és felvett minket. Egy kötözőállomásra vittek, ahol elláttak. Legnagyobb megkönnyebbülésemre közölték velem, hogy a sebem csak felületi sérülés, és nem jelent komoly veszélyt. Ott találkoztam újra a szakaszparancsnokkal, aki elmondott egy szomorú történetet. Ahogy ő tudta, az egész századot megsemmisítették az orosz tankok a kora reggeli órákban. A kötözőállomásról egy dnyepropetrovszki kórházba szállítottak.

Amikor felépültem, 1943. augusztus 23-án Hollandiába mentem szabadságra. Amikor visszatértem, már várt rám a másodosztályú Vaskeleszt. Egy félénk és zavarban lévő asszony adta át a századom levelével együtt."

Összecsapás Kurszknál

ERWIN BARTMANN
SS-UNTERSCHARFÜHRER

1. SS-páncéloshadosztály
 (Leibstandarte SS Adolf Hitler)

A Waffen-SS-egységek a kurszki csatában súlyos veszteségeket szenvedtek. Erwin Bartmann a csata kezdeti szakaszában sebesült meg.

A II. SS-páncéloshadtest Das Reich hadosztályának Tigris tankjai a kurszki offenzíva idején nyomulnak előre. A felvétel 1943 júliusában készült.

„1943-ban a világtörténelem legnagyobb páncélosütközetére került sor. Délről támadtunk a Grossdeutschland páncélosgránátos-hadosztály segítségével a kurszki kiszögellésnél. [Paul Hausser SS-Obergruppenführer irányítása alatt állt a Leibstandarte, a II. SS-páncéloshadtest részeként – ez pedig a 4. páncéloshadzsereg. Az utóbbit azal bízták meg, hogy az orosz védelmi vonalon át haladjon a voronyezsi frontra, majd forduljon északra, és foglalja el Prohorovkát. A kurszki csata második napján a Leibstandarte ádáz harcokat vívott az 1. orosz páncélosdandárral.]

Amint támadásba lendültünk, egy erdőn kellett átvágnunk. A gránátok fákat téptek ki, repeszek és szilánkok repültek a levegőben. Minden második katona megsebesült. Engem a bal vállamon talált el egy szilánk, s a

bordák között mindössze pár méterrel a szívem mellett fúródott át a tüdőmön. Rövid időre elvesztettem a látásomat, és nehezen tudtam megkülönböztetni a fényt a sötétségtől. Egy könnyebben sérült társam vitt el a kötőzőhelyre.

Éreztem, ha elkábulok, sohasem ébredek fel újra

Ellátták a sebeimet, és kórházba szállítottak. Odafele menet át kellett haladnunk egy olyan útszakaszon, ahol semmilyen fedezékünk sem volt. Nem engedték át a mentőautókat. Gyilkos tűzbe kerültünk, de szerencsére épségben sikerült átjutni azon a szakaszon. Sátorlapot használtak hordágyként, melynek segítségével kivettek a mentőautóból, és szalmára fektettek. Ott vártam soromra, mivel

sokkal súlyosabban sérült bajtársaimat látták el először. Sokan haltak meg körülöttem. Az éjszaka közepén vittek be a műtőszátorba, ahol felfektettek a műtőasztalra. Elég gyenge érzéstelenítőt adtak, de mindenképpen magamnál akartam lenni a műtét alatt. Éreztem, ha elkábulok, sohasem ébredek fel újra.

[A Leibstandarte, a Das Reich és a Totenkopf hadosztályokkal jól haladtak előre. A Leibstandarte és a Das Reich Tyetyerevino közelében ádáz tankcsatában legyőzte az oroszokat. A 6. orosz gárdahadsereg súlyos veszteségeket szenvedett. Július 10-re a Totenkopf – melyet átirányítottak a légvédelmi ágyúk fedezésére – csatlakozott a Das Reich és a Leibstandarte egységeihez Prohorovka megtámadásánál.

Hausser 600 harckocsija ellen az oroszok az összes páncélozott járművet bevetették, szám szerint 850 harckocsit és az 5. páncélosdandzsereg önjáró páncélozott lövegeit is. Ezek a páncélosok 1943. július 12-én csaptak össze. 1500 harckocsi lőtt egymásra közvetlen közletről. A harc végén 700 harckocsi maradt a csatamezőn lánokban állva.

Mindkét fél felismerte, hogy az utánpótlásra égető szükség lesz, amennyiben el akarják kerülni a vereséget. Az oroszoknak sikerült ezt elsőként megszerezni. Hitler 1943. július 13-án leállította a Kurszk elleni offenzívát.]

Másnap az állomásra szállítottak, ahol sok társammal arra vártunk, hogy elutazhassunk. Egész nap ott feküdtünk, és hallottuk, hogy az oroszok áttörtek Kurszknál. Most mi lesz? – tettem fel a kérdést.

Tudtam, mi történt azokkal a Waffen-SS-katonákkal, akik megsebesültek, és orosz fogságba estek. Szerencsére minden jól ment: a vonat megérkezett, és a frontvonalról távolabb vitt bennünket. Ott beszálltunk egy kórházvagonba. Egy krakkói kórházban kötöttem ki, ahol egy hetet töltöttem. Aztán újra vonatra szálltam. Átutaztam Csehszlovákián Ausztriába, egy katonai kórházba. Amikor leszálltunk a vonatról, mindenkinek, aki képes volt járni, a saját lábán kellett megtennie az utat a kórházig. Én is ezek közé tartoztam. A kötőzőállomáson elvették az egyenruhám. Csak az ingem és a hosszú alsónadrágom maradhatott rajtam. Micsoda látványt nyújthattunk, amikor végigvonultunk a városon!

A kurszki győzelemmel a Szovjetunió megnyerte a háborút

A kórházban az orvosok nem találtak bennem repeszt. Tudtam, hogy valami belém fúródott, ezért kértem, hogy küldjenek át egy bécsi SS-kórházba. Sok huzavona után az orvosok beleegyeztek. Bécsben megröntgeneztek, és megtalálták a repeszt a bordámba fúródva. Még ma is örööm.”

FENT: A kurszki csata. Waffen-SS-katonák és hadianyagok mindenhol, ameddig a szem el-
lát. Mint mindig, a Harmadik Birodalom elit
alakulata most is szívéssen harcolt, azonban
még egy szuperman sem tudott volna áttörni
azon a Vörös Hadsereg által felállított hat
védelmi zónán, melyet harckocsi-elhárító ár-
kok, aknák és gyalogság védett.

ALUL: Waffen-SS-katonák nyomulnak

A keleti fronton elszenvedett kurszki vereség katasztrófát jelentett a németek számára. 70 000 német katonát megöltek; 2900 harckocsit és 195 önjáró löveget, 844 tüzérségi ágyút, 1392 repülőgépet és 5000 motorkerékpárt vesztek a németek. Az orosz oldalon sokkal súlyosabbak voltak a veszteségek. Csak a kurszki csatában elesett orosz katonák számát 250 000-re becsülik. Azonban ez-

zel a győzelemmel az oroszok a keleti fronton megnyerték a háborút. Az offenzíva idején helytállt Bartmann Leibstandarte hadosztálya a többi Waffen-SS-egységgel együtt. A Leibstandarte 500 orosz harckocsit lőtt ki a július 14-ig tartó kilenc nap alatt. 1943 után a Leibstandarte és a keleten lévő más német alakulatok már csak reménytelen utóvédharcot folytattak a Vörös Hadsereggel szemben.

VERESÉG NYUGATON

*Amikor a szövetségesek partra szálltak Normandiában
1944 júniusában, tapasztalatlan és harcedzett
Waffen-SS-egységeket egyaránt bevetettek ellenük. Bár a tőlük
megszokott kitartással és bátorsággal harcoltak, a
Waffen-SS-katonák felett elsőprő győzelmet aratott a
szövetségesek magasabb színvonalú haditechnikája.*

nagyobb mennyiségű

Hitler és a német főparancsnokság már régóta számított arra, hogy a szövetségesek egy második frontot nyitnak Európában, és hogy Franciaországban szállnak partra 1944 nyarának kezdetén. De a partraszállás pontos időpontjáról és helyéről semmit nem tudtak. A nagyarányú szövetséges félrevezető hadjárat, mely hamis rádióüzeneteket és makettfelszereléseket vetett be, meggyőzte a németeket arról, hogy a fő erők Calais-ban támadnak majd. Június 6-án megérkeztek a szövetségesek Normandiába, de még több mint egy héttel később is Hitler hitt abban, hogy egy nagyobb haderő Calais-ba fog befutni. Ezért minden eshetőségre számítva tartalékosokat hagyott hátra.

A szövetséges támadás sikereinek kulcsa a légtér feletti ellenőrzésben rejlett, mely biztosította a kezdeti támadások sikerét, valamint a tengerpart védelmében, mely utánpótlással látta el a frontot. Ezért a tervük az volt, hogy először balra, Caen felé indulnak meg a kanadaiak, míg az amerikaiak jobbra, a Corentin félsziget és Cherbourg kikötője felé haladnak. Innen Bretagne partja mentén Bresztbe vonulnak. Ezzel egy időben a légi-erőt is bevetik, amivel a német csapatmozgásokat és utánpótlási vonalakat zavarják, illetve a tartalékosok frontra irányítását is nehezítik.

A németek azt tervezték, hogy rögtön nagy erőkkel támadják meg a szövetségeseket, amint az invázió legelső csapatai partra szállnak a kontinensen. Később hajóikra úznék őket vissza.

A másik javaslatot, mely szerint a partraszállás pillanatában kell lecsapni a szövetségesekre, elvetették. Bár az 1944. június 6-i invázió – legalább-

Német katonák 1944 júniusában, a normandiai Bocage-ban. Habár a szövetségesek uralták az eget, és hadianyag tekintetében is jelentős fölényben voltak a partraszállás idején, a Wehrmacht és a Waffen-SS elszánt ellenállásával kellett szembenézniük. Június végére hat Waffen-SS páncélosadosztály vette fel velük a harcot Normandiában.

is helyét és időzítését illetően – váratlanul érte a német főparancsnokságot, a tartalék erőket sikerült villámgyorsan mozgósítani az előrenyomulás fel-tartóztatására. A normandiai harcokban oroszládként küzdő Waffen-SS páncélosadosztályok olyan tapasztalatot szereztek a keleti fronton – néhányuk a kurszki poklot is megjárta –, melynek itt igen nagy hasznát vették.

Az inváziós haderő páncélosai hozzájuk képest „zöldfülűek” voltak. Mindazonáltal meg kell említenünk, hogy nem minden német egységet szereltek fel félelmetes Tigris, Königstiger (királytigris) vagy Párduc harckocsikkal. A páncélos haderő gerincét továbbra is megbízható MK IV-es harcjárművek alkották, melyekkel a szövetségesek minden tekintetben felvették a versenyt, sőt, hatalmas ember- és hadianyagtartalék birtokában talán még kedvezőbb helyzetben is voltak.

A Waffen-SS hadosztályok közül a Hitlerjugend vérzett el elsőként Normandiában. A Párizs és Caen között fekvő Dreuxban állomásozó egység június 7-én csapott össze a Caen felé nyomuló Montgomery vezette brit és kanadai hadseregekkel. (A város csak július 9-én került a szövetségesek kezére.) Június 13-án Normandiába érkezett a Götz von Berlichingen hadosztály, mely azt a parancsot kapta, hogy Carentannál tartóztassa fel az amerikaiakat. Június 17-én a Brugesben állomásozó Leibstandarte is megérkezett, hogy megerősítse Caen védelmét. A Hohenstaufen és a Frundsberg hadosztályokat június 14-én irányították át Caenbe. Ekkor már bizonyos volt, hogy Észak-Franciaország felől nem várható támadás. A Toulouse-ban állomásozó Das Reich július 10-én érkezett Normandiába, hogy feltartóztassák az inváziós erőket.

Amerikai katonák tisztítják meg az utat a normandiai hadjárat idején. A szárazföldi szövetséges csapatok nem rendelkeztek olyan háborús tapasztalatokkal, mint a németek. Rövid idejük volt arra, hogy megtanulják, hogyan lehet túlélni a harcokat. Különösen amikor Waffen-SS-katonákkal találták szembe magukat.

A *Hitlerjugend* hadosztály fiatal gránátosai utolsó csepp vérükig küzdöttek Normandia legádázabb csatáiban. Nem csoda, hogy sokan a mai napig úgy vélik, inkább harcosoknak, mint katonáknak képezték ki őket. Való igaz, kiképzésük során nagyobb hangsúlyt kaptak a taktikai és harci gyakorlatok. Ennek ellenére még ők sem tudták feltartóztatni a szövetségesek offenzíváját, s augusztus elejére a normandiai német hadsereg katlanba szorult Falaise-nél.

A falaise-i katlant a Caentől délnyugati és a Vire folyótól nyugati irányban előrenyomuló brit és kanadai, valamint a Coucantes, Avranches és Argentan felé törő amerikai csapatok alakították ki. Ám északon, a Cotentin félszigeten még mindig jelentős német haderő volt jelen, s fennállt a veszély, hogy július végére elvágják őket a többi hadtesttől. Ezt megelőzendő, Hitler Avranches ellen küldte csapatait, azzal az utasítással, hogy vágják át az amerikaiak utánpótlási vonalait. A német előrenyomulás azonban a kezdeti sikereket követően, melyekben a *Leibstandarte* és a *Das Reich* hadosztályok is részt vállaltak, a szövetségesek túlerejével szemben elakadt. A német hadosztályok kíméletlen utóvédharcok és kétségbeesett ellentámadások közepette fokozatosan kiszorultak a félszigetről, s a szövetségesek arcvonalán Argentan és Falaise között támadt 50 km-es rés felé vették az irányt.

1944. augusztus 21-re a szövetségesek bezárták a falaise-i rést. Néhány hadosztálynak ugyan sikerült ép bőrrel kimenekülnie az egyre zsugorodó katlanból, ám a német hadvezetésnek tudomásul kellett vennie: Németország elveszítette a normandiai csatát. A *Waffen-SS* szinte teljesen elvérzett. Félelmetes hadosztályai zászlóaljnyira zsugorodva kerültek ki a küzdelmekből. A *Leibstandarte* és a *Fruntsberg* teljes páncélos erejét és tűzértségét elveszítette. A *Das Reich* hadosztálynak 450 embere és 15 harcjárműve maradt. A *Hohenstaufen* 460 katonával és 25 harckocsival élte túl a normandiai poklot, a *Hitlerjugend* hadosztályból pedig csupán 300-an tértek vissza 10 páncélos kíséretében.

A *Leibstandarte* Aachenbe vonták vissza, hogy erejét feltöltsék. Ám még ez az út is óriási megpróbáltatást jelentett, hisz a légiteret uraló szövetségesek a német arcvonalon túl is bénítani igyekeztek minden mozgást.

1944. szeptember közepén, inkább a véletlennek, mint bármiféle tudatos tervezésnek köszönhetően a *Waffen-SS* tevékeny résztvevője lehetett a szövetségesek egyik legnagyobb katonai vereségének. Bernard Montgomery merész lépésre szánta el magát, hogy meggyorsítsa a Hollandiából Németország szíve felé törő 21. hadseregcsoport haladását. A *Market Garden* fedőnevű hadműveleti terv szerint az amerikai légideszant-hadosztályoknak el

kell foglalniuk a nijmegeni és eindhoveni hidakat, míg az 1. brit légideszant-hadosztály az arnhemi átkelőhelyet szerzi meg, előkészítve a keskeny frontvonalon előrenyomuló XXX. brit hadtest útját. Montgomery csekély német ellenállásra számított, különösen Arnhemnél.

A Waffen-SS Arnhemnél

Montgomery óriásit tévedett. A *Hohenstaufen* és a *Fruntsberg* hadosztályok feltöltésre visszavont maradványai épp akkor érkeztek Arnhembe, mikor – szeptember 17-én – az 1. brit légideszant-hadosztály egységei földet értek az arnhemi híd közelében. A két SS-páncélos-hadosztály – nem lévén más választása – *Kampfgruppékra* oszlott. Helyzetük korántsem volt kilátástalan: páncélos harcjárműveik birtokában ugyanis sokkal nagyobb harcértéket képviseltek, mint akár a könnyűfegyverzetű deszantosok, akár a XXX. hadtest egységei. Az 1. brit légideszant-hadosztály tíz napig küzdött a *Königstigerekkel* felszerelt német csapatokkal. 10 000 katonájából csupán 2000-nek sikerült megmenekülnie a halál torkából.

A németek nem sokáig örülhettek a győzelmüknek. A XXX. hadtest tíz napon belül megtörte a II. SS-páncélos-hadtest ellenállását, és a szövetséges bombázók támogatásával lezárták az arnhemi átkelőhelyet a német forgalom elől.

Az ardenneki offenzíva

Mindeközben George Patton 3. amerikai hadserege átvágatott Nyugat-Franciaországon, s Párizst megkerülve Metz ellen vonult, a délfrancia tengerparton francia és amerikai csapatok szálltak partra; Belgium csaknem teljes egészében felszabadult, és 1944. október elején az 1. amerikai hadsereg már a birodalmat támadta Arnhemtől északra, a Siegfried-vonal mentén.

Hitlert régóta foglalkoztatta már az Ardenneknben indítandó támadás gondolata, mellyel – reményei szerint – ismét kezébe vehette volna a kezdeményezést a nyugati fronton, s megállíthatta volna a birodalma határait ostromló szövetségeseket. A siker zálogát Antwerpen jelentette, melynek elfoglalásával „Sepp” Dietrich 6. SS-páncélos-hadseregét bízták meg. A terv szerint a *Hitlerjugend* és a *Leibstandarte* hadosztályokkal az élen az Ardennek felől, a Maas folyón át kellett előretörniük, míg északon az 5. páncélos-hadsereg elfoglalja Brüsszelt, délen pedig a 7. páncélos-hadsereg biztosítja a további átkelést a Maason.

Az 1944. december 16-án indított offenzíva meglepetésként érte a szövetséges csapatokat. A németek alig egy hét leforgása alatt mélyen benyomultak a 12. amerikai hadseregcsoport vonalaiba, s Bastogne-nál bekerítették az amerikai légideszant-egységeket, melyek azonban egészen december 26-ig tartották a várost.

Ekkorra a német támadás lendülete – a rossz út- és terepviszonyok, valamint az egyre súlyosbodó üzemanyaghiány következtében megfeneklett. Ismét bebizonyosodott, akárcsak a keleti fronton, a németek nem rendelkeznek kellő erővel a szövetségesek útvonalának áttöréséhez. 1945. január 3-án a rendkívül kedvezőtlen időjárási viszonyok ellenére a szövetségesek ellentámadásba lendültek, s január 16-ra megtisztították a térséget.

A visszavonulás során a németek 120 000 katonát veszítettek, s utolsó ardeneki nehézfegyverzettel felszerelt egységeik is megsemmisültek. Február 10-re visszavonultak a Rajna vonala mögé. Erejükből már csak utóvédharcokra futotta, melyekkel csupán meghosszabbították az ostromlott birodalom agóniáját. A valaha az egekig dicsőített *Waffen-SS*-légiók számára feltartóztathatatlanul közeledett a vég.

Anyagháború

EGON SCHULZE
SS-PÁNCÉLOS-RÁDIÓKEZELŐ
 10. SS-páncélosadosztály (Fruntsberg)

Amikor június 25-én elérték Normandiát, a Fruntsberg hadosztály a Hohenstaufen hadosztállyal együtt harcolt Caen és Villers-Bocage között. Egon Schulze beszámolójából kiderül, hogy a Waffen-SS megoldhatatlan feladattal találta szembe magát.

Waffen-SS-csapatok egy normandiai városban, 1944 júniusában. A Führer legjobb katonái is csődöt mondtak a szövetségesek feltartóztatására tett kísérletben.

„Amikor a normandiai partraszállás megkezdődött, a hadosztályomat a Szovjetunióból Normandiába irányították át. Június végén érkezünk meg, s azon nyomban felvettük a harcot az angolokkal. A front Caentól délnyugatra tolódott el.

Mivel tanultam angolt az iskolában, azt az utasítást kaptam néhány társammal együtt, hogy alakítsunk fogolytábort a front mögött egy olyan helyen, ami már a miénk volt. Egy üres falut választottunk. Kutatni kezdtünk egy olyan ház után, amely alkalmas lehet a feladatra, és amely az állandó tűzharc elől menedéket nyújthat. Hamarosan rábukkantunk egy épületre, melynek tágas, masszív pincéje volt. De az ételmezés terén magunkra voltunk utalva.

Miután kipakoltuk a berendezési tárgyakat, bevezettük a foglyokat. Olyan fiatalemberek voltak, mint mi magunk.

Zavarban voltak, de nagyon örültek, hogy számukra véget ért a háború. Próbáltam társalogni velük, és sikerült kialakítani valamilyen szintű kommunikációt. Egyetértettünk a háború értelmetlenségében és hasonló dolgokban. Mindvégig gránátok csapódtak be körülöttünk, ezért a pincében kellett maradnunk.

Az angol foglyok két vagy három napig maradtak nálunk, aztán a front mögé szállították őket. Új

foglyok foglalták el a helyüket. Az alatt a 14 nap alatt sokféle érdekes emberrel találkoztam.

Amikor nem lőttek minket és csend volt, magammal vittem pár foglyot, hogy ételmezt szerezzünk. Mivel jól bántam velük, bíztam benne, nem próbálkoznak szökéssel.

A falu körüli réten még akkor is tehenek legeltek. Habár mind-egyiket megsebesítették a tűzérési lövedékek, még meg lehetett őket enni, tehát levágtuk az egyiket. Az egyik fogoly szakács volt, és egyszerű sültet készített belőle. Amikor letelepedtünk, hogy elfogyaszszuk a sültet, a házat eltalálták, és a szakács súlyosan megsebesült. Szerencsére a váltás aznap este érkezett meg, így a foglyokat elszállították, és a szakácsot ellátták.

Mint már említettem, a pincében kerestünk menedéket a bombázások idején. Amíg odalenn vártunk, a foglyok megmutogatták nekem a fényképeiket. Ugyanabban a csónakban eveztünk mindannyian.

14 nap elteltével el kellett hagynunk a falut, visszavonultunk. Hamarosan csapdába estünk, bekerítették bennünket Falaise közelében. A dolgok nagyon összezavarodtak. 1944. augusztus 18-án parancsot kaptunk, hogy fogjuk a páncélosainkat, és szabadítsuk ki a társainkat az amerikaiak fogságából. Odafele menet megláttam Rudi barátomat egy kereszteződésnél,

de nem tudtunk beszélni, mert akkor is tűz alatt voltunk. Amikor elértük a célállomást, a terület 60%-a már az ellenség kezén volt. Sajnos, az összes lőszerünk az elfoglalt területen maradt. Bár állandóan tüzeltek ránk, sikerült felrobbantalnunk a lőszert, hogy ne jusson az ellenség kezére. Ekkorra az egész területet lezárták a szövetségesek. Teljes káosz uralkodott: mindenhol tüzéségi párbaj dúlt, bombázók és vadászgépek tűntek fel az égen, körülöttünk páncélosok okádták a tüzet.

A kezünkön lévő terület egyre kisebb és kisebb lett. Megpróbáltuk páncélosainkkal elérni az egységünket, de az már nem létezett.

A földet halottak borították

Azon az augusztus 19-i estén sikerült néhány különítményt összegyűjtenünk más egységekből, hogy kitörjünk, hiába. Amikor az ellenség által elfoglalt területekre értünk, rájöttünk, hogy biztonságban vagyunk. Bár mindenhol angol és amerikai tankokat láttunk, nem lőttek ránk. Egyszerűen továbbengedtek minket.

Hátborzongató utazás következett. Nem volt meghatározott úticélunk, ráadásul a parancsnoksággal is elvesztettük a rádió-összeköttetést. A földet német és szövetséges katonák holtteste borították,

mindenhol kiégett járművek és tankok álltak.

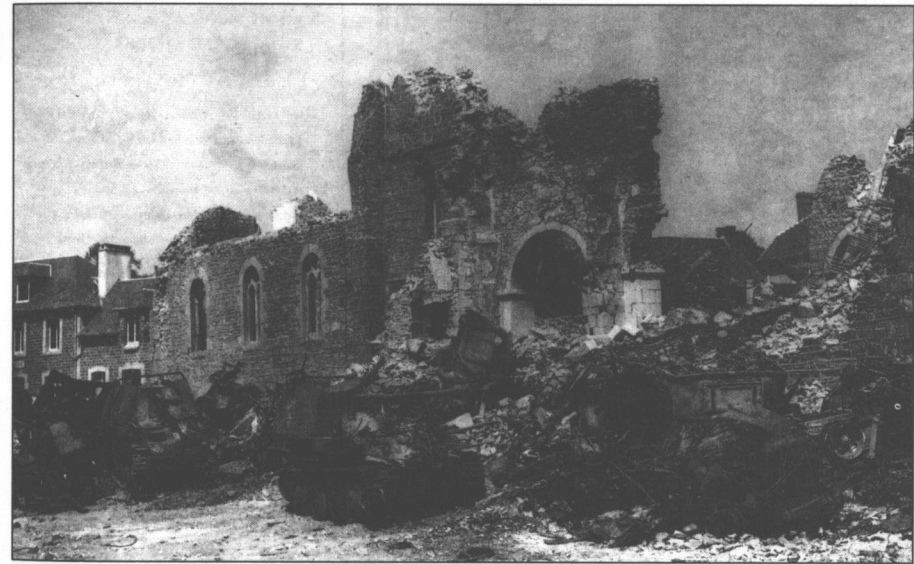
Már hajnalodott, amikor tankommal és egy önjáró löveggel az erdőben egy kereszteződéshez értünk. A távolban egy MG 42-es géppuska ropogását hallottam. Azt hittem, ez a frontvonal. Hirtelen tüzelni kezdtek ránk, és az önjáró löveg felrobant. De sehol sem láttam az ellenséget. Aztán amikor a kereszteződéshez értem, egy hatalmas rázkódást éreztem. Egy gránát leszakította az egyik láncfalat. Mit csinálhattunk a megrongálódott teherautók és halottak között a megbénult harcokcsimmal?

Visszakúsztam a tankhoz

Három társammal ültünk a harcokcsiban. Megegyeztünk, hogy felrobbantjuk a járművet, és gyalog indulunk tovább. Amint leszálltunk a harcokcsiról, az ellenség az út mindkét széléről tüzet nyitott ránk. Két társamat eltalálták, azonnal meghaltak.

Egyedül maradtam. Mit tehettem? Mivel a robbanószerkezet nem működött, visszakúsztam a tankhoz, magamra zártam, és vártam, hogy valami vagy valaki arra jöjjön.

Dél körül járművek, tankok és teherautók hangját hallottam: angolok voltak. Elhaladtak mellettem, s keleti irányba fordultak.

Később két amerikai mentőautó állt meg a kereszteződésnél. Német katonák vezették, és betegkísérők ültek benne. Kiszálltak a mentőautóból, és megvizsgálták a földön fekvő embereket. Mindannyian halottak voltak. Kidugtam a fejemet, hogy lássam, mi történik.

Szinte azonnal észrevettek. Közölték velem, hogy négy napja hadifoglyok, és sebesült német katonák után kutatnak. Nem sebesültem meg, így nem vihettek magukkal.

Ismét magamra maradtam. Hamarosan besötétedett. Fogalmam sem volt róla, mit tegyek, hova menjek, kitől kérjek segítséget.

Amint az erdőben kóboroltam, egy erdészházhoz értem, ahol Waffen-SS-katonatársaimra és néhány

Egy sokszoros túlerőben levő, ekeket uraló ellenséggel folytatott küzdelem valósága: szétzúzott páncélos- és szállítójárművek Franciaországban. Hogy a szövetséges felderítés figyelmét elkerüljék, a hadjárat során a német járművek csak éjszaka közlekedtek, napközben jól álcázott helyeken rostokoltak.

deszantosra találtam. Kitörést szerveztek, s én természetesen csatlakoztam hozzájuk.

Nem sokkal később angol tankok támadtak ránk. Minden ellenállás merőben feleslegesnek bizonyult: az ellenség által megszállt terület kellős közepén voltunk, szinte teljesen fegyvertelenül.

Megadtuk magunkat. Mindez 1944. augusztus 21-én történt."

Félelmetes hírnév

**EWALD KRASSMANN
SS-UNTERSCHARFÜHRER**

9. SS-Panzer Nachrichten Abteilung
9. SS-páncélosadosztály (Hohenstaufen)

A Waffen-SS-katonák félelmetes harci hírnévnek örvendtek azon szövetséges katonák között, akik Normandiában vették fel a harcot ellenük. Azt is gondolták róluk, hogy a foglyokkal embertelenül bánnak. Krassmann szerint ez nem igaz, csak a képzelet szüleménye.

Ewald Krassmann SS-Sturmmann egyenruhában. A 9. páncélosadosztály 9. páncéloskísérő különítményénél szolgált. Az olyan emberek harci tudását, mint Krassmann, a szövetséges szárazföldi csapatok főparancsnoka, Eisenhower is elismerte. A szövetséges katonák félték és iszonyodtak a Waffen-SS-től.

„1944. júniusának közepén Normandiába irányították a hadosztályunkat. Tíz napig tartott, amíg a fegyvereket és az embereket átvittük a frontvonalra. Nagyon kemény volt a harc, mindkét oldal súlyos veszteséget szenvedett.

Egyszer egy fogságba ejtett kanadai pilótát szállásoltunk el a rádiókocsinkban. Két napig úgy bántunk vele, mintha közülünk való lenne. Ugyanakkora fejadagot kapott, ugyanolyan ellátásban részesült, és ugyanazokban a veszélyekben volt

része, mint nekünk. Mivel tudott egy kicsit németül, elég jól elboldogultunk. A későbbiek során el tudtuk szállítani az egyik hadifogolytáborba. Mielőtt elszállították volna, azt mondta nekünk, örült annak, hogy nem az SS-nél volt fogságban. Erre megmutattuk neki szürke egyenruhánkat, gallérján az SS-rovásírással. Az arca először elvörösödött, majd elsápadt. Azoknak az embereknek a fogságába került, akiktől a legjobban félt – és még csak észre sem vette. Csatában álcaöltözékünket vettük fel

az egyenruhánkra, ami elrejtette SS-jelvényünket.”

(A Hohenstaufen hadosztály létrehozására 1943 decemberében adtak parancsot. Az év azzal telt, hogy kidolgozták a tervet a hadosztály megalapítására. Először a Szovjetunióban vetették be Tarnopolnál, 1944 áprili-

sában. Habár soraiban sok 18 éves fiatal harcolt, nagyon sikeresnek bizonyult. A Frundsberg hadosztállyal működött együtt azoknak a Wehrmacht- és Waffen-SS-egységek kiszabadításán, melyek az úgynevezett Kamenyec-Podolszk katlanba szorultak.)

A falaise-i katlan

**KARL-HEINZ DECKER
SS-STURMMANN
(UNTERFÜHRERANWARTER)**
25. SS-páncélosgránátos ezred
12. SS-páncélosadosztály
(Hitlerjugend)

Az egyik támadásnál a Hitlerjugend egy Kamfgruppéját a kanadaiak elvágta a hadosztály többi részétől Falaise-ban, a főiskolánál. A jelentések szerint katonái nem a fegyverletélig harcoltak, hanem a végsőkig. Egy maroknyi katona túlélte a harcokat, akik közül az egyik, az akkor 18 éves Karl-Heinz Decker volt.

Elszánt gránátosok a Hitlerjugend hadosztályból. A frontra indulnak az 1944-es franciaországi hadjárat idején.

„A partraszállás első napján kaptuk a parancsot, hogy azonnal induljunk a frontra. A szövetségesek bombázógépeitől itt szenvedtük el első veszteségeinket. Az állásainkat Caen külvárosában állítottuk fel, de a kerület nevére már nem emlékszem. A városban ször-

nyű pusztítást vittek véghez az angol bombázók. Állásainkat körülbelül egy hónapig tartottuk nagyobb veszteségek nélkül. Július 7-én kemény tüzérségi harcok után közelharcot vívtunk az ellenséggel, majd Caenon keresztül vonultunk vissza. Állásainkat ettől

kezdve minden éjjel változtatni kellett, mivel a szövetségesek mindkét oldalról szétzúzták a frontvonalat. Az egyik támadás alatt – azt hiszem, egy hídfőállást akartunk elfoglalni – tűz alá fogtak bennünket, amikor az erdőből jöttünk kifelé. Egy gránát telibe találta a szakaszomat. Az egyik katonatársamnak széttroncsolta mindkét lábát, és az egyik karját is megsebesítette, egy másíknak az egyik lábát roncsolta össze. Nem volt a közelben orvos, ezért a kötőzőállomásra kellett őket szállítani vízálló, háromszög alakú köpenyűnkön, melyből többet összekapcsolva kisebb sátrat lehetett csinálni. Közben elvesztettem a kapcsolatot a századommal, és a hadosztály egyik kisebb harci csoportjában találtam magam.

Falaise-ba augusztus 16-án éjjel érkeztek meg. Rögtön kemény géppuskatűz alá kerültünk. Nyomjelző lövedékekkel lőttek ránk a sötétben. Elrejtőztünk a házak között, és elfoglaltuk a főiskolát. Az épületből jól láttuk a kereszteződést, melyen kanadai utánpótláskonvojok haladtak keresztül. Tűzet nyitottunk rájuk. Erre ők egy páncélost küldtek ellenünk, melyet *Panzerfaust*-tal tettünk harcképtelenné. Később elvontattuk a kanadai tankot. Kisebbség gyalogsági támadás is indult ellenünk, mely végül elfoglalta a velünk szemben álló házat. Emlékszem, az utca azon oldalán, amelyiken a mi épületünk állt, volt egy hosszú fal és egy gyümölcsöskert. A főépületben a sebesülteket helyeztük el, akiket egy orvostanhallgatónk látott el egy hadifogoly

segítségével. A súlyos sebesültek közt volt egy kanadai katona is. Neki azonnali ellátásra volt szüksége. A vöröskeresztes zászló segítségével – melyet úgy készítettünk el, hogy egy fehér lepedőre vérrel festettük fel a vörös keresztet – az orvostanhallgató és a kanadai fogoly, kihasználva egy rövid tűzszünetet, átjutottak az utca túloldalára, a kanadai katonákhoz. Így az orvostanhallgató katonánk került fogságba, de kis idő múlva elengedték, és visszatérhetett hozzánk.

Mivel helyzetünk kilátástalannak látszott, kitörést szerveztünk. Augusztus 17-én éjjel elhagytuk az állásainkat, és a gyümölcsöskerten keresztül átjutottunk a főépületbe. Elkészöntünk a sebesültektől és az orvostanhallgatótól, aki önként vállalta, hogy ott marad velük. Amint kiértünk az utcára, erős tűzharcba keveredtünk. Ezért behúzódtunk a házakba, és pirkadatig ott vártunk. Német légitámadás fedezett minket (ami ritkaságszámba ment), és sikerült átcsúsznunk az ellenség állásain. Követtük a géppuskazajt, hogy megpróbáljuk megtalálni csapatainkat, de nem sikerült. Akkorra már csak tizenennyolcan maradtunk. Órákon át gyalogoltunk. Nem volt élelmünk, és teljesen kimerültünk. Betértünk egy parasztházba, hogy élelmet kérjünk és pihenjünk egy kicsit. Elcsigázottan rogytunk le. Egy óra múlva már foglyok voltunk: a paraszt elárult bennünket a szövetségeseknek. Ma már tudom, hogy a falaise-i katlanban harcoltunk.”

Az ellenség lerótt tartozását

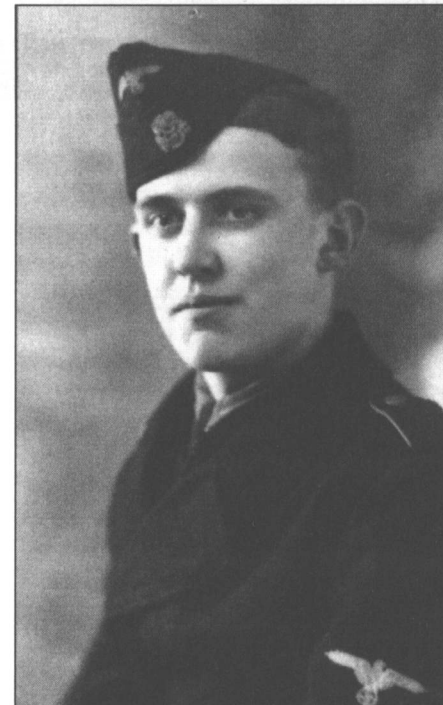
WILHELM FECHT
SS-SCHÜTZE

12. SS-Werfer Abteilung

12. SS-páncélosadosztály (Hitlerjugend)

A Hitlerjugend keményen küdött a falaise-i rés nyitva tartásáért, így lehetővé tette más egységek visszavonulását. A harcokban kis híján oda veszett a hadosztály. Ám a fiatal Waffen-SS-katonák harci szelleme mindvégig megmaradt.

Wilhelm Fecht SS-Schütze a 12. SS-Werfer Abteilungnál (12. gránátoszszakasz) szolgált, a Hitlerjugend hadosztályánál. A páncélos-egységek különleges fekete ruháját hordja, melyet harckocsizó alakulatok és egyéb páncélos járművek legénységén lehetett látni. 1944 júniusának végén Fechtnek és bajtársainak köszönhetően a szövetségeseket kiűzték a 112-es magaslatról, mely Caentől délnyugatra állt.

„Amikor megkezdődött a normandiai csata, különítményünk még nem volt teljesen felszerelve. Mivel csak az egyik üteg rendelkezett járművekkel, a második üteggel csak 1944 júniusának végén kezdtük meg a harcot.

Éjjel küldtek bennünket előre. Csak éjszaka tudtunk haladni, mert az ellenség nappal bombázott. Gránátvető ütegünk 36 ágyúval rendelkezett. [A Hitlerjugend hadosztályának négy ütege volt a gránátosegységé-

nél.] Ezekkel tönkrevertük az ellenséget a 112-es magaslat körül, Caen közelében. Az állásainkat minden második sortűz után meg kellett változtatni. Így a szövetségesek nem tudták bemérni pozícióinkat. Harci szellemünkkel soha nem volt baj.

Egyedül a *Luftwaffe*-t hiányoltuk – sehol sem lehetett látni a gépeit. A szövetségesek oldaláról sok mindenrel kellett szembenézni, és számos szőnyegbombázást éltünk túl. Néha előfordult, hogy gránátvetőinkkel

tankok ellen küzdöttünk. Még rádiót sem használhattunk, nehogy bemérenek bennünket a szövetségesek. A

falaise-i katlant 20 emberünk élte túl. A többieket vagy megölték, vagy foglyul ejtették.”

Elsőpró áradat

ERHARD KINSCHER SS-STURMMANN

25. SS-páncélosgránátos-ezred
12. SS-páncélosadosztály
(Hitlerjugend)

Erhard Kinscher a 25. SS-páncélosgránátos-ezred motoros futára. Egyike azon katonáknak, akiket utóvédként hagytak hátra, amikor az ezrede visszavonult a parancsnoki főhadiszállásról, mely az ardenne-i apátságban működött.

Arthur Axmann Reichsjugendführer. Tőle származik az önkéntes fiatalokból álló Waffen-SS hadosztályok létrehozásának gondolata.

„Július 8-án késő délután Kaminszki főhadnagytól azt a parancsot kaptam, hogy fogjak egy MG 42-es géppuskát, és Hampel SS-Sturmmann-nal és a 13. század egyik küldöncével fedezzem az ezred visszavonulását. [Minden páncélosadosztálynak két páncélosgránátos-ezrede volt, melyek egyenként három, négy-négy századból álló zászlóaljjal bírtak. A harmadik zászlóaljhoz egy nehézfegyverzetű század, egy légvédelmi század, egy felderítő- és egy utászszázad is tartozott. A Hitlerjugend páncélosgránátos-ezredei a 25. és a 26. sorszámot kapták.] A nyakamba akasz-

tottam egy 300 töltényes hevedert, és még egy 100 töltényt tartalmazó övet is magamra csatoltam. A társaim kis távolságban követtek, ahogy szétbombázott épületek között haladtunk keresztül. Átvágtunk a lángokban álló lőszerraktár mellett a templom felé. Hogy jól tudjak célozni az MG 42-sel, az apátság északnyugati bejáratához mentem. Akkorra már a bejáratot is erős tűz alá vették. Egy alacsonyabb fal állt. Mögötte rét terült el, melyet sövény szegélyezett. Hátrafordultam, társam úgy 50 méterről követett. Meg akartam nézni, mi van a sövény mögött. Átmásztam a

falon, és nekivágtam a mezőnek. Félúton lehettem, amikor löni kezdtek rám. Hallottam Hampel kiabálását: »Erhard, gyere vissza, gyere vissza!« Az övemből az összes töltényemet kilőttem a sövényre és cikcakkban rohantam vissza, majd átugrottam a falon. Eltűntem az ellenség szeme elől.

Gyorsan összedugtuk a fejünket, és elhatároztuk, hogy északnyugati irányban vágunk át az apátságon. Cussy tőlünk északra volt. A lélegzetünk is elállt, amikor megláttuk a szövetséges tankok és gyalogos katonák sokaságát. Kis idő múlva a századparancsnok, Kneip SS-Untersturmführer odajött hozzánk. A csata füstje lassan felszállt, így tisztán láthattuk, hogy a szövetségesek elfoglalták Ardenne-t. Amikor elbújtunk egy fal mögé, a régi parancsnoki állásunk mellett lévő magtár tetejéről tüzet nyitottak ránk. Az MG 42-sel és egy kézigránáttal viszonoztuk a tüzet, így hamar csend lett.

Amikor Kneip SS-Untersturmführer kikémlt a falon lévő résen Cussy felé, egy géppisztolysorozat mellkason találta. Azon a kis falnyíláson keresztül hét golyót kapott. Hampel megragadta, és segített fedezékbe húzni. Meg akartam nézni, hogy honnan jöhettek a lövések, ezért óvatosan átosontam az ajtón a fal irányába. Amikor odaértem, megjelent egy szövetséges katona. Ott álltam az MG 42-sel, melyet épp a gyomrára irányítottam. Szerencsére egyedül volt, és elment mellettem anélkül, hogy észrevett volna. Hosz-

szabb várakozás után Hampel és én visszamentünk oda, ahol Kneip feküdt. Fogtuk a kezét, mikor meghalt.

Amikor gyanús mozgást érzékeltem, kilőttem egy sorozatot

Feküdtünk ott egy darabig, de semmi sem történt. Amikor gyanús mozgást észleltem, kilőttem egy sorozatot. Pirkadatkor, lövegek és aknavetőök hangját hallottuk, hál' istennek távolból. De ez nem tartott sokáig – hamarosan gránátok csapódtak be a közelünkben. A bombázás miatt keletkezett füst leple alatt visszahúzódtunk. 900 méterre kelet felé megtaláltuk a gyülekezési pontot. Amikor megérkeztünk, Milius SS-Sturmabführer így szólt hozzám: »Kinscher, mit csinál maga itt?« Nyilvánvalóan halottnak hitt minket. Az ardenne-i apátságból való visszavonulás fedezésért 1944. július 20-án átvettem a másodosztályú Vaskeresztet. [Augusztusban Kinschert SS-Sturmmann-ná léptették elő. Később részt vett a falaise-i résen történt visszavonulásban.]

Augusztus 19-re csak 20 katona maradt a századunkból: egy tiszt, egy tiszthelyettes és 18 közlegény. Dél körül azt a parancsot kaptuk, hogy a két megmaradt félhernyótalpassal menjünk át egy másik faluba. Amikor indulni készültünk, egy Volkswagen robogott el mellettünk, és behajtott egy gödörbe. A zökkenéskor egy doboz cigaretta esett ki belőle. Gyorsan elosztottuk, és kihasználtuk az alkal-

mat, hogy indulás előtt elszívjunk egy szálat – sok katonának az volt az utolsó: ugyanis a gyülekezőponton 800 méter távolságra tüzet nyitottak ránk. Mindkét jármű megsérült, és használhatatlanná vált. Motoromon gyorsan visszahajtottam a faluba, és vártam. Tisztünk így szólt: „Azt hiszem, bekerítették minket.”

*Mindenhol szénné égett,
összeaszalódott hullák feküdtek*

Végül elhatároztuk, hogy más irányból próbáljuk megközelíteni a parancsnoki állást. Mire odaértünk, a századból csak ketten maradtunk életben. Később, miután fogságba estem, az egyik bajtársamtól hallottam, aki a helyszínen volt, hogy mindkét félhernyótalpas kiegészít.

Mindenhol szénné égett, összeaszalódott hullák feküdtek. Foszforgránatok végeztek velük. Így lett vége a 14. századnak. [Később Kinschernek sikerült felkészünie egy háromtonnás félhernyótalpasra, amely egy 37 mm-es ágyúval volt felszerelve, de a falun kívül közlekedési dugóba kerültek.]

Amikor elértük a falut, rájöttünk, mi akadályozza a haladást. Egy szövetséges harckocsi állt a faluban, egy domb tetején, és senki sem tudott elhaladni mellette. Egy főhadnagy volt a parancsnok. Odamentem hozzá, megkérdeztem, hogy nem tehetnék-e valamit, amivel a tankhoz közelebb kerülhetnék. Körbenéztem, és megláttam egy elhagyott 75 mm-es harckocsi-el-

hárító ágyút. Eszembe jutott, hogy valahol az út mentén láttam néhány löszeresládát. Elküldtem néhány embert, hogy keressék meg, és hozzák ide. Beállítottuk az ágyút a megfelelő irányba. Hasznosítani tudtam korábbi tanulmányaimat a kisebb, 20 mm-es ágyúk használatáról: a második lövéssel kilőtük az ellenséges tankot.

A főhadnagy magához hívatott, és saját első osztályú Vaskeresztjét tűzte a zubbonyomra. Hamarosan egy lebombázott ház falán térdepelve magyarázta kitörési tervét. Eszerint két csoportra kellett válnunk. Hirtelen lövés dörrent, és a parancsnok holtan terült el. A robbanólövedék elvitte a fél nyakát.

Ekkorra a házakban megbúvó katonák közül néhányan már feladták a reményt. Géppisztollyal a kezemben győztem meg őket arról, hogy még mindig érdemes harcolni. Elmondtam nekik a déli irányú kitörési tervet, melyet a főhadnagy magyarázott el nekem.

Aztán hirtelen angol teherautó-oszlop tűnt fel. Ismét közelharcba keveredtünk a szövetségesekkel, és ekkor egy pisztollyal meglöttek. Visszamentem a ház fedezékébe, és levettem a zubbonyomat, hogy megnézzem a mellkasomon a sebet. A lövedék ütötte lyukra nyomtam az öklömet, és próbáltam megállítani a kilövellő vért. Hamar rájöttem, hogy a tudómet érte találat.

Kis idő múlva néhány katona haladt el mellettem, akik adtak némi kötszert,

amit a sebre nyomhattam. Ekkorra a csata már alábbhagyott. Körülbelül egy óra múlva két katona jött a házba, felkaroltak, és átvonszoltak abba az épületbe, ahol orvos volt. A vérveszteség miatt már nem tudtam volna lábra állni. Az orvos légmentes kötést rakott a sebemre, és adott egy injekciót. Tizenegyen voltunk a helyiségben.

Estefelé az orvosnak sikerült egy rozszant teherautót szereznie. Szalma volt az alján. Alig tettünk néhány kilométert, mikor tűz alá kerültünk. Az orvos integetni kezdett, a vöröskeresztes zászlóval, mire abbahagyták a lövést. Aztán leszállt, hogy a biztonságos átjutásunkról tárgyaljon, de nem álltak szóba vele. Ha tovább akartunk haladni, meg kellett adni magunkat. Fegyvereinket egy patakba hajigáltuk, és vártuk a szövetséges katonákat. Számunkra a háború véget ért.

Már javában besötétedett, amikor megérkezett két angol mentőautó, elszállított minket egy kötözőhelyre, ahol egy angol orvos látott el bennünket. A vizsgálat után egy angol százados odajött hozzám egy tábori lelkész kíséretében, aki megkérdezte, hogy milyen vallású vagyok. Az orvos azt mondta neki, nem valószínű, hogy túléltem az éjszakát, és fel akarták adni az utolsó kenetet.

Azonban másnap reggel még mindig életben voltam. Ezért aztán beraktak egy mentőautóba, és egy nagyobb kötözőállomásra szállítottak. Onnan egy Bayeux közelében lévő kórházba vittek, ahol augusztus 22-én megope-

A szövetségesek egyik „Tajfun” repülőgépe bombát dob ellenséges célpontokra 1944-ben, a normandiai csata idején. A szövetséges repülőgép-támadások miatt a németek nappali csapatmozgásai az öngyilkossággal voltak egyenlők.

ráltak. Szeptember elején hajón szállítottak Angliába. A gyógyításom tovább folytatódott. 68 penicillininjekciót kaptam a fertőzés miatt. Október 19-én az orvosok megint feladták a küzdelmet, és újra az ágyamhoz hívták a lelkészt. De ismét túléltem az éjszakát, és az erőm kezdett visszatérni. El kell ismernem, az angol orvosok mindent elkövettek, hogy megmentsék az életem.

Harckocsivezető

MANFRED THORN
HARCKOCSIVEZETŐ

1. SS-páncélosezred
1. SS-páncélosadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

*Manfred Thorn, az 1. SS-páncélosezred II. zászlóaljának 7. páncélosszá-
zadában volt harckocsivezető. Ez az
egység a Leibstandarte hadosztály
harckocsizóegységeként működött.*

*A frontra igyekvő Leibstandarte hadosztály
harckocsija keresztülhalad egy francia váro-
son. A hadosztály Normandiában először
Caentől délre került bevetésre, 1944 júniusá-
ban.*

„1944. július 18-án Tilly-la-Campagne felé haladtam a 25 harckocsi egyi-
kén, melyek a kora reggeli órákban
hagyták el Bully-sur-L'Ornet. A 734-
est vezettem. 19 éves korom ellenére
az egység »öregkatonájának« számí-
tottam.

Egy kiürített faluba érkeztünk, és
semmilyen elképzelésünk nem volt a
jövőt illetően. A házak még mind áll-
tak: úgy tűnt, a kövér szántók és bu-
ja, zöld kaszálók között megbúvó kis
településnek eddig sikerült elkerül-
nie a háború pusztításait. A szaka-
szom a falu keleti oldalán egy gyü-
mölcösben állt meg. A harckocsikat
északkelet felé fordítottuk, Bourgue-
bus felé. Én az utolsó ház mellett vá-

lasztottam helyet, ahol elég jól tud-
tam álcázni magam. A csata zaja a tá-
volból hallatszott, de néha sípólva
be-becsapódott egy-egy lövedék a fa-
lu közelében, ezért kénytelenek
voltunk a harckocsikban fedezékbe
húzódni. Másnapra a gyümölcsös
helyén csak farönkök maradtak.

Nem telt bele sok idő, s már meg-
tudtuk különböztetni a szárazföldi
tüzérségi lövedékek hangját azoké-
től, melyeket a part menti hadihajók-
ról lőttek ki. Mivel a lövések erősöd-
tek és egyre pontosabbak lettek a ta-
lálatok, megengedték, hogy a házak-
ban keressünk fedezéket. Ekkorra a
légnyomás elfújta az álcánkat, ezért

szőlővenyigével takartuk le a harc-
kocsit.

Július 22-én a zárótűz két teljes
órán át tartott. Az előttünk harcoló
gyalogságnak nem volt fedezéke. A
melegtől és a füsttől a légénység
majdnem megfulladt a harckocsik-
ban: a hőmérséklet elérte a 45 °C-ot.
A bombázás lerombolta a falut, és
odalettek a vízkészleteink is. Nem
tudtunk inni és tisztálkodni. Szeren-
csénkre sok almaborra akadtunk an-
nak a háznak a pincéjében, ahol
meghúzódtunk. Kénytelenek vol-

tunk borban mosakodni. A követke-
ző két hét során alig, vagy egyáltalán
nem volt alkalmunk tisztálkodni és
átöltözni, pedig a lelkünket odaad-
tuk volna egy fürdőért.

*Egy Tigris harckocsi Normandiában 1944.
júliusában. Öttagú légénységével és 88 mm-
es ágyújával félelmetes ellenfélnek bizonyult.
A Waffen-SS harckocsizóinak ásza, Michael
Wittmann, 1944. június 10-én 30 szövetsé-
ges harckocsit lőtt ki.*

Július 25-én reggel 6 órakor kezdődött meg a légitámadás. A falutól 2 km-re dobták le a bombákat. 2 órán keresztül tartott, és állítólag 70 repülőgép vett részt benne. Félelmetes volt. Alig vártuk, hogy leszálljon az este, amikor minden elcsendesedett egy kicsit. Úgy látszott, az ellenség is szünetet akart tartani, hogy a katonák egyenek és pihenjenek. Az ételmezési kocsink csak az éj leple alatt tudott eljutni hozzánk, ezért a napi ételmünket este 11-kor fogyasztottuk el. Azon az estén egy tüzért és engem választottak ki arra, hogy elmenjünk az élelmiszerért. Amint áthaladtunk a falun, megdöb-bentünk azon, amit láttunk. Egyetlen ház sem maradt.

Másnap a kora reggeli órákban tűzvédelmi fedezés alatt átvágták magukat az Észak-Új Skót Felföld egységei, és elérték a falut. A gyalogságunkon 15 vagy 16 ellenséges katona jutott át, és beásták magukat annak a falnak a másik oldalánál, amely a kertet körülvette, és ahol mi voltunk. Először azt hittük, hogy a mieink közül valók. De amikor kivilágosodott, a parancsnokunk a toronyból azonnal kiszúrta a »Tommy« sisakok jellegzetes alakját. Ők természetesen nem vettek észre bennünket, hisz még mindig rejtekhelyünkön lapultunk.

Első döbbenetünkben ocsúdva úgy döntöttünk, kihasználjuk helyzeti előnyünket, s egyszerűen lerohanjuk az ellenséget. Beindítottam a harckocsit, és elhajtottam a ház romjaitól, keresztül a másfél méter magas, évszázadok

óta ott álló falon. Aztán megpillantottam az ellenséget – akkor láttam őket először. Dermedten lapultak a lövészárkokban. Kivéve két utaszt, akik egy páncéloköllel gyorsan megpróbálták közvetlen közletről ránk lőni. A fenyegetést nagy erejű gránáttal hárítottuk. Felszólítottuk őket, hogy emeljék fel a kezüket, és a többségük engedelmeskedett. Észrevettem, hogy három-négy ellenséges katona beásta magát a lövészárkok falába, ezért alig lehetett látni őket. A harckocsival néhány centiméterre a lövészároktól álltam meg, és a csövét egyenesen rájuk irányítottam. Megadták magukat! Így ejtettük az első »Tommy« hadifoglyainkat. Fiatal, rágógumizó kanadaiak voltak. Feltartott fejjel, büszkén vonultak el előttünk, amikor elvezették őket.

Augusztus 1-jén a kanadaiak rövid fegyverszünetet kértek, és kaptak. A sebesülteiket akarták összeszedni. Nagyon sok halott és sebesült, illetve haladokló maradt a csatatéren, ami korán sem meglepő: síkságon harcoltunk, mely semmilyen fedezéket nem nyújtott. Gyalogos katonáink segítettek a kanadaiaknak a sebesültek elszállításában.

A zárótűz hajnali négy órakor kezdődött: gránátok ezrei csapódtak be

A szövetségesek másnap, augusztus 2-án nagy erejű bombatámadással akartak leszámolni velünk. Hajnali négy órakor kezdődött: egyszerre gránátok ezrei csapódtak be. P-38-as vadász-

bombázók is bekapcsolódtak a harcokba. Akik ott voltak akkor, soha nem felejtik el. A ház egyetlen ép fala, amely mögött rejtőzködünk, rádőlt a harckocsinkra, és nekünk kellett kiásni.

A 4. szakasz egyik harckocsija súlyosan megsérült. A páncélburkolat egy lemeze a vezető ölbe hasított, és levágta mindkét lábát. Könyörgött a társainak, hogy ne hagyják szenvedni, lőjék le inkább. Körülöttünk mindenhol akkora bombatölcsek voltak, hogy egy harckocsi is elakadt volna bennük. Tényleg azt hittük, ütött az utolsó órák. Csoda, hogy csak 15 harckocsinkat lőttek ki. [Az SS-páncélosezredek általában két osztagból álltak. Az egyik négy páncélos- és egy javítószázaddal rendelkezett, míg a másik öt páncélos- és egy javítószázaddal. A harckocsik száma ezredről ezredre változott, különösen a háború utolsó szakaszában, mikor az ember- és anyagveszteséget már nem lehetett pótolni. Elvileg egy páncéloszázad 22 harckocsival rendelkezett.]

Fülsiketítő zaj volt, s mi csak ültünk a harckocsiban gondolatainkba merülve. A szemünket abba az irányba szegeztük, ahonnan az ellenséges támadást vártuk. Tudtuk, akkor indul majd, amikor a zárótűznek vége. Ez lenne az a csata, melyet el fogunk veszíteni? A szövetségesek nem számoltak azzal, hogy Tillyben még nem pusztítottak el mindenkit. Mi még mindig életben voltunk, és még másnap is harcoltunk. A calgaryi felföldiek azt mondták ró-

lunk, hogy: »Olyanok, mint a patkányok. Annyiszor csaphatsz le rájuk, ahányszor csak akarsz, de még akkor sem elég.«

Végül augusztus 5-én kiszabadultunk ebből a pokolból. Tillyt körülbelül három hétig tartottuk. A 89. gyalogsági ezred vette át helyünket, akik még két napig tartották a várost.

Az órákon át tartó ágyúzás teljesen felőrölte idegeinket

Bár magam is megírtam a keleti frontot, még ott sem tapasztaltam ahhoz fogható szörnyűséget, mint amit Tilly-nél éltem meg. Az órákon át tartó folytonos ágyúzás teljesen felőrölte idegeinket. Azokat a politikusokat, akik manapság azzal szórakoznak, hogy fiatalokat küldenek háborúba, szívesen elküldeném egy tilly-la-campagne-ihoz hasonló csatába, hogy megtudják, mit jelent katonának lenni.

(A Leibstandarte számára a normandiai harcok katasztrofálisnak bizonyultak. A hadosztály több mint 200 harckocsival kezdte meg az ütközetet, de 1944 augusztusának közepére 30-nál is kevesebbre csökkent a bevethető páncélosok száma: 14 darab Mk IV, 7 darab Mk V harckocsi és 8 darab önjáró lövegük maradt. A normandiai csata súlyos veszteséget okozott a német hadseregnek. Több mint 160 000 katonát halt meg, tűnt el, sebesült meg vagy esett fogságba. Az utánpótlás mindössze 30 000 embert tett ki.)

Megmutatkozik a jártasság

RUDI SPLINTER
SS-ROTTENFÜHRER

10. SS-páncéloshadosztály (Frundsberg)

A normandiai harcok nem mindig alakultak a szövetségesek elképzelései szerint. A németek alkalomadtán hadifoglyokat is ejtettek. Rudi Splinter beszámolója rávilágít: a harcban való jártasság és a tapasztalat mindennél többet ért azok számára, akik nap mint nap szembe néztek a halállal.

Rudi Splinter SS-Oberschütze kimenőruhában, családtagjai körében. Splinter hadosztályának egy része a falaise-i katlanban semmisült meg.

„1944 augusztusában egy kisebb erdőben foglaltuk el állásainkat. Kiásztunk egy nagy lövészgödrt, és fedezék gyanánt ráállítottuk a járművünket. Alig pihentünk egy kicsit, amikor a szakasziparancsnok azt az utasítást kapta, hogy jelenjen meg a századparancsnokságon, ahol azt a parancsot kaptuk, hogy foglaljunk el egy kisebb falut, melyet rohamágyúkkal védtek az ellenséges katonai alakulatok. Néhányan közülünk a lövegre kapaszkodtak, a többiek pedig gyalog mentek utánuk. Kis idő múlva aknavetővel tá-

madtak ránk. A jármű megállt, és mindenki leugrott róla. A földön kúsztunk fedezékbe, s úgy összepréselődünk, mint a szardíniák.

Amikor a tüzelés abbamaradt, folytattuk utunkat. Egy vasúti híd alatt haladtunk át. A túloldalon, körülbelül 50 méterre a hídtól, két Sherman harckocsi állt. Hallottuk a fejünk fölött elsüvítő gránátokat, aztán láttuk a sűrű füstoszlopokat, miután becsapódtak. Továbbhaladtunk az úton, majd a híd alatt. Ekkor pillantottuk meg a két lángokban álló Sherman tankot. Roham-

ágyúink mindkettőt eltalálták. Folytattuk utunkat, és hamarosan egy kisebb faluhoz értünk. Befordultam az egyik ház sarkánál, a következő pillanatban egy rohamágyú mellett találtam magam. Sohasem kerültem még ilyen közel működő löveghez. A légnyomás levert a lábamról. Nagy nehezen feltápázkodtam, s végigtapogattam a testemet, hogy meggyőződjek róla, nem sebesültem meg. A löveg mellett hirtelen kinyílt a búvólyuk. Egy katona dugta ki a fejét: »Mi a baj fiú? – ugratott –, azt hitted, eltaláltak?«

Aztán az utca másik végéből géppisztollyal lőttek ránk. A parancsnok intett nekem és két társamnak, hogy intézzük el a támadót. Kézi fegyvereinkkel nyitottunk rá tüzet, és gyorsan elhallgattattuk. Megjelent egy fehér zászló. Nem beszéltem angolul, de tudtam, hogy mondják azt: »kezeket fel«. Mindannyian ezt kiáltottuk. Alig hittem a szememnek, amikor előmerészkedtek a szövetséges katonák. Egy más után bújtak ki fedezékükből, összesen 80-an. Egyikük tiszt volt, aki pisztolyt viselt, és ragaszkodott hozzá, hogy angol tisztként ne kelljen átadnia személyes fegyverét. Arrogáns viselkedésével már majdnem meggyőzött, de társamat nem igen tudta megatni: odalépett a tiszt elé, elővette éles törét, és elvágta pisztolyövét. A tiszt elsápadt rémületében. Szerintem azt hitte,

hogy a társam a hasába akarja döfni a kést.

Összetereltük és a legközelebbi házba kísértük a foglyokat. Megdöbbenve vettem észre egy sebesült angol katonát, aki felém botladozott. A kezét a nyakához szorította, ahonnan ömlött a vér. Rögtön átvonsoltam az épület túlsó végébe a többiek közé, és kötözni kezdtem a sebét. Emlékszem, akkor gyűlöltem a társait. Egyikőjük sem akart segíteni, csak álltak ott, és bámultak.

Azt a parancsot kaptuk, hogy a foglyokat vezessük hátra, és vigyázzunk arra, hogy mindegyik magasba emelt kézzel haladjon előttünk. Nagyon fárasztó felemelt kézzel masírozni, ezért egy kis idő múlva azt mondtam nekik, hogy leengedhetik. Alig tettünk meg pár száz métert, amikor az utat szegélyező ösvényből a harckocsi-elhárító egység egyik őrmestere ugrott elő. Olyan jól álcázták magukat, hogy észre sem vettük az egységet. Megkérdezte, hogy ki a parancsnok, aztán jól beolvasott nekem, amiért hagytam, hogy a foglyok leengedett kézzel meneteljenek. A mellettem álló fogoly nem tudott németül, de megértette, hogy miről van szó, és jót mulatott azon, hogy letoltak. A foglyoknak jeleznem kellett, hogy emeljék fel a kezüket újra, de ahogy tisztos távolságba kerültünk, ismét megengedtem, hogy leeresszék.

Később, miután megszabadultunk a foglyoktól, és a zsákmányolt angol fejadagokat fogyasztottuk – ami olyan luxus dolgokból állt, mint csokoládé, fehér kenyér, aranszegélyű cigaretta – egy közelgő jármű hangjára lettünk figyelmesek. Egy brit lövegvonató volt az. Tüzet nyitottunk rá. A vezetője kiugrott, és elszaladt, olyan hirtelen, hogy még a motorját is járva hagyta.

A brit fejadagok sokkal finomabbak voltak

Az egyik társunk műszaki zseni volt. Hamar megtanulta vezetni a

lővegynatót. Felkerekedtünk hát, összeszedtük az élelmiszeradagunkat, és felpakoltuk a járgányra. Egyikünk magasba tartotta német acélsisakját, hogy az előbbi tankelhárító egység jól láthasson, és ne tévesszen össze bennünket az ellenséggel. Visszatértünk, de saját élelmiszeradagunkat otthagytuk a brit élelem helyén. Gyakran eszembe jut, amikor az ellenség elfoglalta azokat az állásokat, biztosan azt hitte, olyan pánikszzerűen menekültünk, hogy még élelmiszeradagunkat is hátrahagytuk. Az szerintem meg sem fordult a fejükben, hogy azért, mert annyi brit élelmiszert zsákmányoltunk.

Egy hadsereg összeomlása

ERICH HELLER

SS-UNTERSTURMFÜHRER

2. SS-páncélosadosztály (*Das Reich*)

Eric Heller beszámolója bemutatja nekünk, hogyan vált a franciaországi taktikai visszavonulás teljes megsemmisüléssé. Minden mozzanata harc volt az életben maradásért.

Normandiában kilőtt Tigris harckocsi.

„1944. szeptember 1-jén a Rue de Paris-n szolgáltam, körülbelül 10 km-re Hirsontól. [A francia-belga határon található, 350 km-re Aachentől.] Egész éjszaka meneteltünk. A *Das Reich* hadosztály megmaradt katonái voltunk, mivel a percyi csata után nem sokan maradtunk. Percynél az egész tüzérségi ezred és a teljes légvédelmi különítmény elesett. Mindez a falaise-i menekülés után történt. Néhány deszantos és a 2. páncélosadosztály életben maradt páncélosgránátosai csatlakoztak hozzánk, valamint egy Mk IV-es harckocsi a *Lehr* páncéloskiképző hadosztálytól. Sikertelenül szerettem volna egy Párduc harckocsit, amelyet üzemanyaghiány miatt később ott kellett hagynunk.

Hajnali négy óra körül Peter Cousin *SS-Unterscharführer* azt javasolta, hogy keressünk fedezéket, mert az ellenséges bombázógépek bármely pillanatban megjelenhetnek. Az egyik útkereszteződésnél utasítottam a Párduc vezetőjét, hogy a kereszteződéstől 100 m-re álljon meg, és biztosítsa a csomópontot. Megmutattam neki a térképen, hogy mi, többiek hol leszünk: egy gazdasági épületnél, ami 3 km-re keletre állt, a Hirsont felé vezető út bal oldalán. A páncélosgránátosok közül kettőt hátrahagytam, hogy futárként biztosítsák az összeköttetést a harcjármű és az egység között. Az Mk IV-esen utaztunk tovább, és a légi felderítés elől egy erdőbe húzódtunk. Mielőtt elrendeltem volna a pihenőt, átnéz-

tük a készleteinket. Annyi üzemanyagunk sem maradt, hogy beindítsuk járművünket, de az Mk IV-es harckocsinak volt két harckocsi-elhárító és egy nagy robbanóerejű lövedéke, sőt még élelmiszerünk is akadt. Üzemanyagot kellett szereznünk. Cousin Hirsontba ment egy zsákmányolt dzsippel és egy sofőrrel. Néhány óra elteltével tért vissza, és elmondta, hogy egyetlen liter üzemanyagot sem kapott, német katonákat pedig sehol sem látott.

Mivel nem messzire ágyúdörgést és vadászgépek hangját hallottuk, magamhoz rendeltem a tüzérek és a páncélosok parancsnokát. A támadás mindössze pár percig tartott. Kis idő múlva füstöt láttunk abban az irányban, ahol a Párduc harckocsit hagytuk. A vezetőjét egy órával később egy páncélosgránátos hozta bűvőhelyünkre. Megégett, az arca fekete volt a puskaportól, a keze véres. Bekötöttem, és adtam neki egy kis konyakot. Úgy aludt, mint akit fejbe vágta. Mielőtt elaludt, elmondta, hogy a légénység többi tagját megölték. Ő az egyetlen, aki megmenekült. Egy vadászbombázó lepte meg őket. Hihetetlen, hogy megúsza viszonylag könnyebb sérülésekkel.

Összehívtam a csoportvezetőket, és kikértem a véleményüket a továbbiakat illetően. Egyhangú volt a válaszuk: harcképtelenné kell tenni az Mk IV-est és az ágyúkat, és gyalog indulni tovább. Hirtelen megjelent az egyik páncélosgránátos katona, akit

járórként hagyunk hátra. Jelentette, hogy amerikai dzsipek és önjáró lövegek tűntek fel az úton, és egyenesen felénk tartanak. Megparancsoltam a katonáknak, hogy maradjanak csendben, aztán elmentem Cousinnal ellenőrizni, igaz-e a jelentés. Este hat körül hosszú oszlopban haladtak el mellettünk az amerikaiak, alig 200 m-re tőlünk.

Sürgősen távoznunk kellett. A nagyobb fegyvereket használhatatlanná tettük, a kisebbeket – puskákat, pisztolyokat, géppisztolyokat és néhány kézigránátot – pedig egyenlő arányban osztottuk szét a csoport tagjai között. Megtöltöttük élelemmel a hátizsákunkat, kulacsunkat pedig vízzel. Mindannyian készen álltunk az indulásra. A Párduc harcokcsi sebesült vezetőjét már a délután folyamán útnak indítottuk. Az őt kísérő vezetőt eligazítottuk, hogy hol talál vöröskeresztes állomást. Később, amikor visszatértünk a hadosztályhoz, megtudtam, hogy eljutott oda, és segített a kórház kiürítésében is.

Amerikai járművek hosszú oszlopa húzódott le az út szélére

Amikor sötétedni kezdett, elhagytuk a tanyát. Igyekeztünk fák és sövények között menni, az úttal párhuzamosan haladni. Miután 3 km-t gyalogoltunk, elértünk egy utat, mely egyenesen észak felé tartott.

Nemsokára zsvajra lettünk figyelmesek. Kíváncsiak voltunk, mi törté-

nik néhány száz méterrel arrébb. Amerikai járművek hosszú oszlopa húzódott le az út szélére pihenni. A katonák biztonságban érezhették magukat, mivel bekapcsolták rádiójukat, és a világítást is rajtahagyták a kocsikon. Meleg étel illatát is éreztük. Katonáimtól teljes csendet kértem. Csak ültünk ott, és néztük őket. Este 10 óra körül elindultak. A fák és sövények között mi is folytattuk utunkat. (A környékről készült térképem nagyon pontosnak bizonyult.)

Óvatosan haladtunk előre

Másnap hajnali 4 órakor egy ház közelébe értünk, melyből fény szűrődött ki. Óvatosan haladtunk előre. Az örök aludtak. Fegyvereinket kibiztosítottuk, és az elfojtott hangok irányába indultunk. Odabent németül beszéltek! Utasítottam az embereket, hogy engedjék le a fegyvereiket. Beleptünk a szobába, amit néhány szál gyertya világított meg. Hirtelen óriási hangzavar támadt odakint – az örök felébredtek. A szobában lévők közül felállt az egyik katona, egy SS-Hauptsturmführer. Épp befejeztem a jelentésemet, amikor egy SS-Obersturmführer lépett be a szobába. Ma már tudom, hogy Otto Weidinger volt az. [A *Der Führer* ezred parancsnoka.] Elmagyaráztam a helyzetet, és további utasításra vártam. Azt mondtam, a döntést rám bízta. Erre azt válaszoltam, hogy a Maas folyón keresztül Németországba akarom vissza-

vinni a katonáimat, veszteségek nélkül.

Csoportunk továbbhaladt. Az elenséggel nem futottunk össze, a kihalt erdők és ösvények védelmet nyújtottak. Délelőtt 11 körül egy német védelmi állásba ütköztünk. Az egyik őrszem elvitt minket abba az erődítménybe, ahol a 116. páncélos-hadosztály szállásolta el magát. Gyorsan elmagyaráztam a helyzetet a rangidős tisztnek, aki valószínűleg ezredes volt. Ő telefonon szólta át a hadosztályparancsnoknak a szomszéd szobába.

Szólta az ezredesnek, hogy nincsenek biztonságban. Szinte ugyanabban a pillanatban megjelent az őrségből egy katona, és jelentette, hogy a közelben amerikai harcokcsikat észleltek. Leléptem, és gyorsan összegyűjtöttem az embereimet. Szerencsére Cousin SS-Unterscharführer már sorakoztatta őket. Két perc múlva már az erdőben masíroztunk. A hadosztály járművei keleti irányban húztak el mellettünk. Hamar dél lett. Megálltunk, hogy pihenjünk egy kicsit és harapjunk valamit. Mindkettő ránk fért.

Estefelé indultunk tovább Eppe-Sauvage felé, ahonnan motorzajt hallottunk. Ütközben találtunk egy elhagyott teherautót, tele élelmiszerekkel. De akkorra már besötétedett. Feltöltöttük készleteinket, és elindultunk a Maas folyó irányába.

Az éjszaka folyamán „motorizáltuk” magunkat. Hogy gyorsabban

haladjunk, egy helyi gazdaságból elvettünk néhány biciklit, egy lovat és egy szekert, amire a csomagjainkat pakoltuk. A másnapot még az erdőben kellett töltenünk, mivel a térkép nem mutatott több erdős területet, és nem kockáztathattuk meg, hogy meglássanak bennünket. Mindenhol amerikai egységek és vadászgépek voltak. Az éjszaka folyamán a falvakat messzire el kellett kerülnünk.

Hajnal körül elértük a Maas folyót. Én és két másik jól úszó katona derítettük fel a terepet. A part kavicsos volt, a folyó 100 méter széles. Gyenge volt a sodrás, és találtunk egy alkalmas helyet a túlparton, ahol biztonságban kimászhattunk. Ezek után visszaúsztuk.

Cousin mindenkit felsorakoztatott az átúszáshoz, sőt még egy lapos fenekű csónakot is talált. Azok, akik jól tudtak úszni, átszelték a folyót, a többiek a csónakban eveztek át a túlpartra. Lassan világosodni kezdett, ezért igyekeznünk kellett, hogy a fák között találjunk menedéket. Amikor odaértünk, ettünk és aludtunk egy kicsit.

Ismét gyalog kellett továbbmennünk

Már fényes nappal volt, mikor neki-vágtunk az erdőnek. Az út felől a immár megszokott hangokat hallottuk: csapatok menetelését. Ismét gyalog kellett továbbmennünk, mivel a bicikliket, a lovat és a szekert a folyó

túlpartján hagytuk. 1944. szeptember 8-án elértük Theux-t, ahol elhagyott utánpótlás-lerakatot találtunk. Az élelmiszert magunkhoz vettük. Nagy ívben elkerültük Vervierst [Aachentől 30 km-re fekszik]. Másnap épp Erezee előtt jöttünk ki az erdőből, majd dél felé haladtunk, és Francorchamps déli részén meneteltünk tovább.

Eszembe jutott egy történet. Erezee-ben, ahol nem voltak ellenséges csapatok (bár én azt hallottam, hogy ellenséges felderítőegységek haladtak át a városon), egy belga családnál kávé ittam, a család házának teraszán. Már esteledett. Megszokott gyakorlatunktól eltérően, a városon haladtunk keresztül – természetesen nagyon óvatosan és mindig csőre töltött fegyverekkel.

A város szélén egy nagy épület bejáratí ajtajában egy öreg néni állt. Megkérdeztem tőle, beszél-e németül. Azt válaszolta, igen. Elmondta, hogy amerikai csapatok haladtak el arra korábban, és hogy a környéken már jó ideje nem látott német katonákat. Kávéval is megkínált minket, és megengedte a keleti fronton harcolt veteránoknak, hogy sátraikat a kertjében verjék fel. Olyan békés volt minden, mintha nem is lett volna háború. A ház ura megkérdezte, még mindig elhiszem-e azt, hogy a Harmadik Birodalom kerül ki győztesen a háborúból. Persze igennel válaszol-

tam, pedig már nem hittem benne. A szövetségesek túl sokan voltak.

Másnap a *Volksgrenadier* hadosztály kóbor katonáival találkoztunk. Idősebbek voltak nálunk, és egyáltalán nem néztek ki katonáknak. Majdnem sírva fakadtak örömeikben, amikor megengedtem nekik, hogy velünk tartsanak.

Továbbindultunk, és egy erdészházhoz értünk. Ekkor már Németország közelében jártunk. Végül 1944. szeptember 11-én elértük a határt Losheimnél. Az amerikaiak már nem követtek bennünket. Csupán néhány ellenséges felderítőcsapattal találkoztunk útközben, de lőtávolságon kívül maradtak. Nem hallottunk ágyúzajt, sem vadászgépeket és harckocsikat. Megkönnyebbülten sóhajtottunk fel.

Felkerestem a polgármestert és a tábori lelkészt, majd szállást szereztem az embereimnek. Cousins elküldtem jelentést tenni. Nem tudtam, kinek jelentett, és azt sem, ki volt a felettesem: 14 napja nem álltunk kapcsolatban a hadvezetéssel.

Nagyon elégedett voltam, hisz majdnem 50 embert juttattam vissza élve Németországba. Visszagondolva a háborúra, azt hiszem, azokban az években ez volt a legnagyobb tettem. A sikerhez hozzájárult a tiszthelyetese és közkatonák hozzáállása, mely nagyon megkönnyítette dolgomat az út alatt, és lehetővé tette, hogy ne essünk fogságba."

Az ardenneki offenzíva

**HEINRICH SPRINGER
SS-STURMBANNFÜHRER**

1. SS-páncéloshadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

Heinrich Springer SS-Sturmbannführer Model tábornagy beosztottja jelen volt azon a találkozón, ahol Hitler a nyugati front ardenneki offenzívájáról tartott eligazítást tábornokainak.

Heinrich Springer SS-Hauptsturmführer, megkapja a Vaskereszt Lovagkeresztjét. (1941 novemberében Rosztovnál elfoglalt egy létfontosságú hidat a Don folyón.) Akkoriban a Leibstandarte felderítő-zászlóaljánál szolgált.

„Abban az időben Walter Model tábornagy segédtisztje voltam. Megkért, kísérjem el a *Führer* főhadiszállására, ahol 1944. december 11-én magas szintű eligazítást tartottak. A főhadiszállás [Adlerhorst] Bad Neuenheimben volt.

A nyugati front B hadseregcsoportjának minden főbb parancsnoka jelen volt. A B hadseregcsoport főparancsnokán, Walter Model tábornagyon kívül a megbeszélésen részt vett még a nyugati főparancsnok, Von Rundstedt tábornagy, „Sepp” Dietrich vezérezredes, a 6. SS-páncéloshadereg parancsnoka, Von Manthey tábornok az 5. páncélos-

hadsereg parancsnoka és számos más magas rangú tiszt. Körülbelül 50 vagy 60 ember gyűlt össze. Mindenki ismerte az eligazítás okát. Adolf Hitler személyesen magyarázta el tábornokainak a nyugati fronton indítandó utolsó nagy offenzíva feladatait. Ezzel akarta növelni elszántságukat, és rábírti őket, hogy elképzelését minden erejükkel és befolyásukkal támogassák.

Ha az emlékezetem nem csal, Hitler egy órán keresztül beszélt. A találkozó nem volt eligazítás jellegű a szó igazi értelmében. Inkább ötletek felterjesztésére és következtetések levonására összpontosult. Hitler be-

szédét Nagy Frigyes emlékének szánta, aki 1757. február 4-én háromszoros túlerővel szemben győzte le az osztrák seregeket Leuthennél.

Heinrich Springer SS-Sturmbannführer (középen, térképekkel a kezében) Model hadseregtábornok társaságában (bal szélén). Model segédtisztjeként vett részt azon az eligazításon, amelyen Hitler a nyugati frontot irányító parancsnokaival közölte az ardenneki offenzíva tervét.

Hitler nyugodt, higgadt beszédet mondott, mellőzte indulatait. Mint minden ilyen alkalommal, hosszan beszélt történelmi dolgokról, mielőtt ráért volna az ardenneki offenzívára. Világosan és nyíltan beszélt, nem gesztikulált a kezeivel.

Élénken és meggyőzően szólt a művelet lényegéről: az amerikai és brit csapatokat villámgyorsan elzárnák egymástól Luttichon keresztül Antwerpen irányában – a brit erőket pedig

Aachentől nyugatra, bekerítő hadművelettel semmisítenék meg.

Tisztán emlékszem záró szavaira, melyek szerint a nyugati fronton az ardenneki lehet az utolsó német offenzíva. A következőket mondta: »Mein Herren! Ha nem sikerül az áttörés Ant-

werpen felé, a háború véres befejezésével kell szembesülnünk. Az idő nem nekünk, hanem ellenünk dolgozik. Valóban ez az utolsó lehetőségünk arra, hogy magunk mellé állítsuk a hadiszerecsét. Köszönöm önöknek, uraim.«

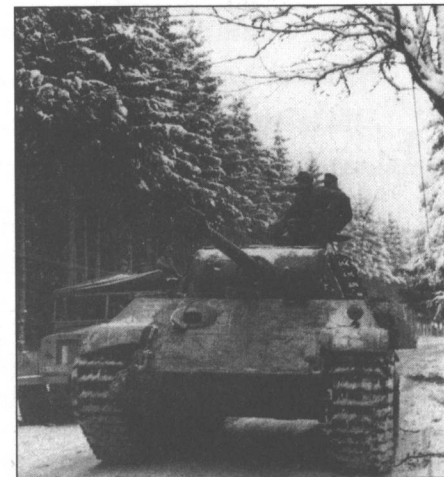
A nyugati fronton véget érnek a harcok

HANS-GERHARD STARCK SS-OBERSCHARFÜHRER

1. SS-páncélosadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

Hitler seregei a háború utolsó hónapjaira teljesen kimerültek. Ez a helyzet nemcsak a szétfúzott csapatok és az elvesztett felszerelések miatt alakult ki. A katonák belefáradtak a harcokba, és nem maradt semmi, amivel tűzbe lehetett hozni őket.

Hitler utolsó kockázatos vállalkozása a nyugati fronton. Egy Párdúc harckocsi halad néhezkesen előre az ardenneki offenzíva idején.

„Az ardenneki offenzíva után keletre irányítottak minket. Vonattal mentünk Magyarországra. Minden átszállítási műveletet szövetséges vadászgépek zavartak, ezért a vonatot négyszer kellett kiürítenünk. Hála Istennek, nem szenvedtünk veszteségeket.

Egy alkalommal elaludtam, később pedig magamtól felébredtem a vonaton. Üresen állt. Az ajtóhoz mentem. Láttam, hogy minden katona a vonattól távol helyezkedett el, a domb

alján, néhány fa tövében. Lenéztem a padlóra, és észrevettem a 20 mm-es ágyúlövedékek nyomait mindenhol a vagonban, amiben feküdtem. Amikor bajtársaim visszatértek, alig tudták elhinni, hogy a vonaton maradtam, és életben vagyok. Annyira fáradt és elcsigázott voltam, hogy átaludtam a támadást, amiről semmit nem tudtam.

Csodával határos módon egy karcolás nélkül úsztam meg az egészet.”

KELETI FRONT, MÁSODIK RÉSZ: A LASSÚ VISSZAVONULÁS

A németek 1943 közepétől gyakorlatilag a keleti front minden szakaszán defenzívába szorultak. Himmler

Waffen-SS hadosztályai elkeseredett védekező harcokra kényszerültek a feltartóztathatatlan vörös áradattal.

A beszámolókból kiderül, az összetartás, a Harmadik Birodalom katonai elitjének sajátja a végveszély óráiban mutatkozott meg leginkább.

A kurszki vereség fordulópontot jelentett a háború menetében: Hitlert végleg elhagyta hadiszerencséje, legalábbis a keleti fronton. Az SS-hadosztályok létszáma ugyanakkor épp 1943 és 1945 között növekedett számottevően. Hogy miért? Nos, a Führer elhatározta, kerül, amibe kerül, megállítja a vörösöket, ehhez pedig rengeteg katonára volt szüksége. Emellett arról sem feledkezhetünk meg, Hitler szemernyit sem bízott a Wehrmacht hűségében. (Bizalmatlanságát csak tovább erősítette a személye ellen 1944 júliusában megkísérelt merénylet, melyben több magas rangú katonatiszt vett részt.)

A Waffen-SS-nek ütőképes erővé kellett válnia, mely feltétlenül hű Führeréhez, s kész gondolkodás nélkül teljesíteni parancsait. Himmler, aki mindig készségesen teljesítette vezére óhaját – különösképpen, ha ezzel saját hatalmát is növelhette –, sorozást rendelt el. A minőségről egyre inkább a mennyiségre tolodott át a hangsúly.

A Waffen-SS élő erejének növelését célzó minden törekvés ellenére 1943 nyarán a Vörös Hadsereg már négyszeres túlerőben volt a keleti fronton. A kurszki csata után az oroszoknak lehetőségük nyílt arra, hogy széles arcvonalon indítsanak támadást a defenzívába szorult agresszorok kiszorítására. Természetesen mindez nem jelentette azt, hogy könnyű helyzetben lettek

volna: a németek egyes frontszakaszokon biztosan tartották pozíciójukat, sőt néhol ellentámadásra is futotta erejükből. Mindazonáltal tagadhatatlan, 1943 közepétől az orosz katonai fölény érvényesült szárazföldön és levegőben egyaránt.

1943. augusztus közepén a kurszki kiszögellés két oldalán összevont szovjet csapatok támadásba lendültek, visszafoglalták északon Orjolt, délen pedig Harkovot. Szeptember végére az Ukrajnában harcoló német hadseregcsoportot a Don folyótól a Dnyeper túlsópartjáig szorították vissza. Ezzel egy időben a szövetségesek partra szálltak Szicíliában, s a *Duce*, Benito Mussolini megbukott. Az előretörő angol-amerikai csapatok feltartóztatására a német hadvezetésnek jelentős erőket kellett keletről a déli frontra csoportosítania. Így került a *Leibstandarte* is Olaszországba.

Október 10-én a Vörös Hadsereg átkelt a természetes védvonalat jelentő Dnyeperen, s hídfőállást létesített a nyugati parton, megakadályozva ezzel, hogy a németek megerősítsék szétzilált arcvonalukat.

A Szovjetunióban harcoló *Waffen-SS* hadosztályoknak nem volt esélyük a sokszoros túlerőben lévő oroszokkal szemben.

A *Leibstandart*-t novemberben visszarendelték a déli frontról, s a 4. páncéloshadtest XLVIII. páncéloshadtestéhez csatolták. A hadosztály, bár akcióit zömmel siker kísérte, végül kiszorult Kijev térségéből. A XXIV. páncéloshadtesthez vezényelt *Das Reich* Bruszilovból kényszerült kivonni egységeit, melyek súlyos utóvédhazrcokat folytatva vonultak vissza Zsitomir felé. A *Totenkopf* hadosztály a szó szoros értelmében „tűzoltómunkát” végzett: mindig ott vetették be, ahol „égett a ház”. Novemberben és decemberben például Hube 1. páncéloshadserégét segítette Krivoj Rog és a Dnyeper folyó mentén kialakított védelmi állások megtartásában.

Az oroszok novemberben elvágták a Krím-félszigeten harcoló német seregek útját, s felszabadították Kijevet, a legnagyobb szovjet várost, melyet az agresszoroknak sikerült meghódítaniuk. A félelmetes erejű orosz offenzíva

BALRA FENT: A keleti fronton kialakult tipikus helyzetet ábrázolja a kép 1944-ben: *Waffen-SS*-katonák ássák be magukat, és védekezésre kényszerülnek.

BALRA LENT: A fényképezés ideje alatt a Nordland hadosztály katonái ragadják meg a ritka alkalmat egy kis pihenésre az északon 1944-ben. Gallérjukon jól látható a nap sugaraihoz hasonlóan szétágazó horogkereszt, ami a Nordland hadosztály jelvénye volt. Érdekes az egyenruhák és sapkák változatossága. A háború végső szakaszában ez is megszokott jelenség volt a *Waffen-SS* katonák körében.

feltartóztatására nagyobb páncéloskontingenst vezényeltek a térségbe, ám küldetésüket nem koronázta siker. Még ebben a hónapban Hitler kiadta 51. számú direktíváját, mely a szövetségesek franciaországi invázióját megelőzendő, jelentős erőket kívánt összevonni nyugaton.

12 nap leforgása alatt a németek 25 hadosztályt és 100 000 katonát veszítettek

1943. december 24-én az oroszok újabb támadást indítottak délen, s a németeket 160 km-re szorították vissza. A harcok során két hadtest – közöttük a *Wiking* hadosztály és a *Wallonien SS-Sturmbrigade* – Cserkasszi térségében katlanba rekedt. Február közepén 32 000 katonának ugyan sikerült kimene-külnie, de minden felszerelésük odaveszett.

A Vörös Hadsereg folytatta előrenyomulását. Bár a *Totenkopf* hadosztály kísérletet tett feltartóztatásukra, az oroszok 1944 márciusában elérték a Dnyesztert, Proszkurovnál éket vágtak az 1. és a 4. páncéloshadsereg közé, és az 1. páncéloshadsereget Kamenyec és Podolszk között katlanba szorították. A bekerített *Leibstandart*-t, valamint a *Das Reich* egyik *Kampfgruppe*-jét a *Hohenstaufen* és a *Frundsberg* hadosztályok menekítették meg a biztos pusztulástól. A helyzet hasonlóképp alakult északon is. A német csapatok elvontak Leningrád alól, s Észtország és Lettország felé hátráltak. E frontszakaszban vonták össze a legtöbb nyugat- és kelet-európai *Waffen-SS*-önkéntest, méghozzá a III. SS-páncéloshadtest zászlaja alatt, mely magában foglalta a *Nordland* hadosztályt és a hollandokból toborzott *Nederland* önkéntes SS-dandárt. Itt harcolt továbbá a 15. és a 19. SS-gránátoshadosztály Lettországból, a 20. SS-gránátoshadosztály Észtországból, a flamand *Langemarck* dandár és a *Wallonien Sturmbrigade*. Február elejére a német csapatok Narváig szorultak vissza, s fél évig tartották pozíciójukat a sokszoros túlerővel szemben. Délen katasztrofális helyzet alakult ki. Március végén a Vörös Hadsereg előtt már nyitva állt az út Magyarország és Románia felé. Április 10-én elesett Odessza, s a németek megkezdték csapataik evakuálását a Krím-félszigetről. Alig egy hónappal később végleg elhagyták a térséget. A megszállt területeken kibontakozó partizánmozgalmak tovább nehezítették az agresszorok helyzetét: a polgári lakosokból szervezett csapatok súlyos károkat okoztak a német utánpótlási és hírközlési vonalakban. Májusban az oroszok szándékosan kiszivárogtatták, hogy koncentrált támadást indítanak a déli arcvonalon. A német hadvezetés azonnal reagált, s délre csoportosította a középső arcvonalon harcoló csapatait. Mire rádöbbenek, csapda volt az egész, az oroszok már mélyen Belorusszia területén masíroztak. A front meg-

FENT: A Vörös Hadsereg katonái T-34-es harckocsikon kelnek át az „Ukrajna jobb partja” fedőnevet viselő hadművelet idején, mely 1943 decemberétől 1944 áprilisáig tartott.

JOBBRA: Egy elcsigázott *Waffen-SS*-katona várja a vörös csapatást.

tört, s az elkövetkező küzdelmekben a németek 12 nap alatt 25 hadosztályt és 100 000 katonát veszítettek el. Július 3-án a Vörös Hadsereg bevette Minszkét, a hónap közepére pedig fennhatósága alá vonta Litvániát és Észak-Lengyelországot.

Budapest elesik

1944 második fele sem hozott megváltást a német seregeknek. A *Waffen-SS* az első vonalban harcolt a vörös áradat ellen, miközben egyre na-

gyobb veszteségeket szenvedett. A 21. *Waffen-SS (Skanderberg)* hadosztály és a 23. *Der SS-Kama Waffen-Gebirgs* hadosztály Jugoszláviában megsemmisült. Amikor a Vörös Hadsereg már Budapestet fenyegette, nagy *Waffen-SS* erőket vontak össze védelmére, többek között a *Florian Geyert*, a 22. *SS-Freiwilligen-Kavallerie (Maria Theresia)* hadosztályt és a 18. *SS-Freiwilligen páncélosgránátos (Horst Wessel)* hadosztályt. Erőfeszítésük hiábavalónak bizonyult: az oroszok 1944. december végére ostromgyűrűbe fogták a várost.

A magyar főváros felmentésére Hitler az ostromlók ellen küldte a IV. páncéloshadtestet, melynek soraiban ott küzdött a *Totenkopf* és a *Wiking* hadosztály is. Ám az oroszok lebírhatatlan ellenfélnek bizonyultak, és a IV. páncéloshadtest hamarosan maga is védekezésre kényszerült. Budapest 1945. február 12-én elesett. Kitörési kísérletük során a *Florian Geyer* és a *Maria Theresia* hadosztályokat megsemmisítették. A Vörös Hadsereg tovább nyugat felé, s hamarosan elérte a magyarországi német olajmezőket. Hitler azonnal reagált: parancsot adott az utolsó nagy offenzíva megindítására. A „Tavaszi ébredés” fedőnevű hadműveletben – mely 3. Ukrán Front előrenyomulását volt hivatott megállítani – a 6. SS-páncéloshadereg, a 8. és a 6. hadsereg, valamint a 3. magyar hadsereg vett részt. A *Leibstandarte*, a *Das Reich*, a *Hohenstaufen* és a *Hitlerjugend* hadosztályokat tömörítő 6. SS-páncéloshadereget maga „Sepp” Dietrich *SS-Obergruppenführer* vezette.

Az offenzíva 1945. március 6-án indult, de a rossz időjárási viszonyok miatt lelassult, majd elakadt. Március 16-án a Vörös Hadsereg ellentámadásba lendült, s felmorzsolta a *Waffen-SS* hadosztályokat: a *Horst Wessel*, csakúgy mint a *Hohenstaufen*, megsemmisült. A *Das Reich* nyugat felé hátrált, a *Reichsführer-SS* szétmorzsolódott Dél-Ausztriában.

Hasonlóképp alakultak a dolgok a keleti front középső és északi részén is: az előretörő oroszokat szétszórta, maroknyi kis csoportok próbálták megállítani. 1944. augusztus 1-jén a Vörös Hadsereg közeledésének hírére a Lengyel Honi Hadsereg felkelt a német megszállók ellen. Az oroszok feltartóztatására küldött három *Waffen-SS* hadosztály, miután a Vörös Hadsereg megállt a Visztulánál, vérbe fojtotta a lázadást. A Honi Hadsereg október 2-án Varsó romjai között megadta magát. Az oroszok csak ezt követően folytatták offenzívájukat. 1944. október végén Románia és Bulgária már az oroszok oldalán harcolt, Finnország pedig békét ajánlott. Ezzel egy időben a Vörös Hadsereg 33 német hadosztályt vágott el Kurföldön, bár 12 hadosztálynak – többek között *Nederland* dandár túlélő katonáinak – sikerült kicsúsznia a vörös veszedelem karmaiból.

1945 februárjára a Vörös Hadsereg kiszorította a németeket Lengyelországból, s már a Berlin elleni végső csapásra készülődött: 2 200 000 katonát vont

össze a térségben, s élő erejét 33 500 tüzérségi ágyúval, 7000 harckocsival és löveggel, valamint 5000 repülőgéppel erősítette meg. Velük szemben a németek „csupán” 980 000 embert, 1800 harckocsit és löveget, illetve 800 repülőgépet tudtak kiállítani. A végső összecsapás kimenetele nem lehetett kétséges: a német csapatok felbomlottak, bekerítették és megsemmisítették őket a keleti front minden szakaszán. Ekkor már a szövetségesek is a birodalom területén harcoltak. A háború még ezen kései szakaszában is történtek erőfeszítések a *Waffen-SS* egységek megreformálására. Új hadosztályokat állítottak fel, Hitler ugyanis a *Waffen-SS*-t tekintette az oroszok elleni egyetlen hatásos fegyvernek. Február 16-án a *Führer* utasítására a *Frundsberg*, a *Nordland*, a *Nederland* és a *Wallonien* hadosztályok támadást intéztek Zsukov marsall hadseregének északi szárnya ellen, ám nem volt elég erejük a hadművelet végrehajtására. Az oroszok két nap alatt végeztek velük.

1945 tavaszára a német csapatok teljesen kimerültek. A légiteret uraló szövetségesek sorra semmisítették meg üzemanyag-, élelmiszer- és hadianyag-utánpótlási szállítmányaikat, melynek következtében az egységek sorra tettk le a fegyvert. A legkitartóbbak elszántan védekeztek, de semmi esélyük sem volt a túlerőben lévő ellenséggel szemben. Az összeomlás elkerülhetetlenül bekövetkezett: Berlin 1945. április 25-én kapitulált.

Esküjéhez híven a *Waffen-SS* a Harmadik Birodalom utolsó napjáig harcolt Berlinért. A védők többsége – a *Nordland* katonái, valamint a *Charlemagne*, a 15. *Waffen-SS* hadosztály és egy lettországi zászlóalj gránátosai – nem német születésű volt.

Hitler öngyilkos lett, s Weidling vezérőrnagy május 2-án feladta Berlint. Németország és a *Waffen-SS* számára a háború véget ért.

Ám a *Waffen-SS* katonái között még az összeomlás idején is tovább élt a lojalitás. Bár néhányan még hittek abban, hogy Németország talpra tud állni, a *Waffen-SS* veteránjainak állítása szerint inkább a társaik és feletteseik iránti hűség volt az, mely kitartásra buzdította őket a háború utolsó napjaiban. Beszámolóik is ezt bizonyítják.

A Dnyeper megtartásáért folyt küzdelem

JAN MUNK

SS-STANDARTENOBBERJUNKER

10. SS-páncélosgránátos-ezred (Westland)

5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

1943 októberére az oroszok hídfőket létesítettek a Dnyeper folyón.

A Wiking hadosztály elszántan küzdött a terület megtartásáért. Jan Munk ezekben a harcokban sebesült meg október elején, s csak október 25-én tért vissza a frontra.

Orosz katonák próbálnak kihúzni egy tüzérségi ágyút a Dnyeper folyóból 1943 októberében. A németek a folyó összes hídját felrobbantották, hogy megállítsák a Vörös Hadsereg előrenyomulását. Ennek ellenére november elején az oroszok áttörtek a folyón.

„Abban az időben nagyon sok idegen fiatal szolgált a Waffen-SS-nél, főleg románok. Állásaink, bár meglehetősen védtelen helyzetben, még mindig a Dnyepernél voltak. Sok bokor, erős aljnövényzet, de nem túl sok fa volt azon a területen. Az oroszok sokszor intéztek támadást ellenünk a számukra előnyös terepen, de mindig sikerült visszaverni őket. Az éjszakai támadások kivitelezése például zajkeltés nélkül szinte lehetetlen volt, ezért az ilyen törekvéseket idejében észrevettük.

1943. november 2-án éreztük, hogy valami történni fog, mert énekelni és zajongani hallottuk az ellenséget. Magyarán szólva megkapták vodkaadagjukat, ami támadás előtt öntött beléjük bátorságot. Este 6 óra körül hírt kaptunk a támadás előkészületeiről.

Akkoriban egy osztag parancsnoka voltam. A katonáimat kiküldtem a bunkerből, és elfoglaltuk állásainkat a lövészárkokban. Mindenki kiment, kivéve egy román katonát. Valaki összekeverte és elvette az

acélsisakját (ami pedig ott maradt, kicsi volt a fejére). Ott akart maradni, és őrizni a bunkert. Elmondtam neki, mi a véleményem a dologról, és odaadtam a saját sisakomat. Az jó volt rá. Felvettem a terepsapkámat, majd beosztottammal egy géppuskánál vártunk.

Megkezdődött a támadás, ami egy kicsivel erősebb volt, mint máskor, de sikerült ismét visszavernünk. Mint mindig, először a tüzéséget indítottuk támadásra. Ezzel a visszavonuló ellenséget beszorítottuk a tüzéségi lövedékek és a géppuskazápor közé. Akkor már folyt a közelharc. Hallottam az egyik gépfegyver rövid sorozatát tőlem balra, és a többi is becsapódott, de már valamivel közelebb.

A következő lövés telitalálat volt. Pont előttünk csapódott be, és tönkretette a géppuskát. A másodperc töredéke alatt kellett cselekednünk, így már nem volt idő arra, hogy fedezéket keressünk. Úgy éreztem, mintha valami nagy erővel nyomna le a földre. A beosztottam hadarni kezdett, és azt ordította, hogy a lövedék levitte az orrát. De a dolog nem volt annyira súlyos. Egy kisebb szilánk találta el, ami keresztülrepesztette az orrát. Emiatt nagyon vérzett. Megegyeztünk, hogy visszamegyünk a bunkerbe, ahol el tudom látni a sebét.

Legnagyobb meglepetésemre nem tudtam járni. Azt gondoltam, hogy mivel guggoltam, csupán vér-

keringési problémáról van szó. A következő becsapódó gránát olyan erővel repített át a lövészárkon, hogy nem tudtam egyenesen maradni. Arccal a földre estem. Azt gondoltam, hogy valaki ellökött. Odakiáltottam a beosztottamnak, hogy maradjon nyugton, és ne csináljon ilyen hülyeséget. Segített elmenni a bunkerig. Odabenn azonban elmondta, hogy hozzám se ért, nemhogy ellökött volna.

És akkor rájöttem, hogy valami nincs rendjén. A lábaim még mindig nem éreztem. Kicsatoltam az övem, és kigomboltam a zubbonyomat. Valamit éreztem a hátamon, de semmit nem találtam. Meglazítottam a nadrágomat, és megnéztem magam. Ott sem találtam semmit. Újra felöltöztem, és visszatértem a barátom kötözéséhez. Rágyújtottunk, majd melegem lett, és kivert a verejték. Levettem a sapkámat, és ekkor vér folyt végig az arcomon. Az ujjaimmal kitapogattam honnan jön: a fejem tetején egy kis vágásból szivárgott. Akkor már értettem, miért nem tudtam használni a lábamat.

Kis idő múlva elvittek a lövészárkon át egy olyan helyre, ami elég széles volt ahhoz, hogy hordágyat lehessen használni. Ezek után egy gyűjtőhelyre vittek, ahol a továbbszállításra vártam. Elég sok katona volt már ott – néhányan hordágyakon feküdtek, páran komolyabb sérülésekkel vártak, és voltak olyanok

is, akik kisebb sérülésekkel ütek ott.

Az oroszok újra támadásba lendültek, ezért azoknak, akik tudtak járni, vissza kellett menniük harcolni. Azokat, akik erre nem voltak képesek, otthagyták, és saját magukról kellett valahogy gondoskodniuk. Ezek közé tartoztam én is. Néhány gránátot és géppisztolyt adtak nekünk, majd sok szerencsét kívántak. Megértettük, és elfogadtuk ezt a helyzetet. Az elszállításunkhoz több mint tucatnyi emberre lett volna szükség, de senki sem volt nélkülözhető.

Az oroszok tüzet nyitottak ránk

Megjelentek az oroszok, és tüzet nyitottak. Mi pedig viszonzottuk. Kézigránátot dobtak ránk, majd mi is rájuk. Szerencsére az ellentámadásba néhány könnyűharckocsival a *Wehrmacht* is bekapcsolódott. Nem vesztettünk el egyetlen otthagyt, sebesült katonát sem. De néhányan még egy pár kisebb sérülésekre szert tettek. Ezek után ismételt hordágyon szállítottak el egy *Wehrmacht*-bunkerba. Ez egy jól védett bejáratú, mély bunker volt, melyet nagyon vastag tető fedett. Odabenn asztalokat és kisebb székeket láttam.

Szólt a rádió – valahogy olyan volt az egész, mintha egy propagandakép elevenedett volna meg. Az orvos megvizsgált, majd így

szólt: »Mikor volt legutóbb vizelete?« Ahogy vissza tudtam emlékezni, azt hiszem, előző nap délben. Legalább 17 órája. Mielőtt megértettem volna, hogy mi történik, már belém is rakták a katétert. Nem éreztem magam veszélyben, de az orvos azt mondta, hogy éppen időben vittek oda.

A német ellentámadás alatt és után sok orosz hadifoglyot ejtettünk. Arra használtuk őket, hogy a lőszerkészletet vigyék, illetve ez alkalommal a hordágyakat is ők cipelték. Ahhoz, hogy eljussunk a kötőállomáshoz, át kellett haladnunk egy kopár, sík mezőn.

Az oroszok tüzéségi lövedékeket irányítottak erre a területre. Minden egyes alkalommal, amikor egy lövedék becsapódott, a két orosz, akik a hordágyon cipelték engem, egyszerűen ledobtak, és fedezéket kerestek. A fejemnél lévő orosz óvatossabb volt, és lassan helyezett le. Akkorra már majdnem szétpattant a fejem. A hordágy zökkenései pedig egyáltalán nem használtak. Szóltam a lábamnál igyekvő orosz hadifogolynak, hogy ha még egyszer zökkenni fog a hordágy, lelövöm.

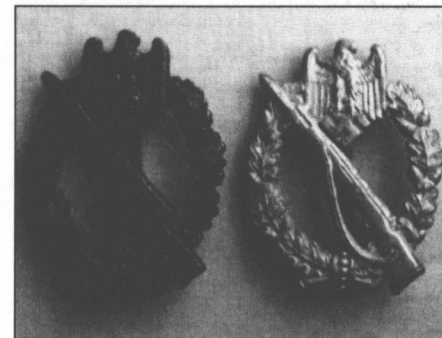
Még kétszer kellett rászólnom az út során. Minden figyelmeztetés után először lassan engedte le az ágy végét, de aztán megint csak leejtett. Végül elővettem a pisztolyomat, és a feje fölé lőttem. Ezután már minden rendben ment.”

A Waffen-SS harckocsis ászai

ERNST BARKMANN
SS-OBERSCHARFÜHRER

5. SS-páncéloshadosztály (Wiking)

Barkmann 1944-ben, a normandiai harcok idején szerzett magának hírnevet. Több tucat ellenséges harcjárművet lőtt ki, amiért megkapta a Lovagkeresztet is. A keleti fronton is harckocsin szállt harcba.

A Gyalogsági Támadási Érdemérem (Infanterie-Sturmabzeichen) bronz és ezüst fokozatát láthatjuk a képen.

„Abban az időben nagyon kemény harcok folytak a Szovjetunió területén, különösen a Kaukázusban. Mindezek ellenére jó hírnevet vívtunk ki magunknak. Az oroszok kelletlenül ugyan, de elismerték a *Wiking* hadosztály érdemeit.

Minden katona, akit gyalogsági támadásra képeztek ki, és a későbbiek folyamán részt vett a kaukázusi harcokban, mindent tud ezen haderőnem nehézségeiről. Én is ilyen katona voltam.

A csatában azokat a katonákat, akik három gyalogsági támadásban (ellentámadást is beleértve), fegyveres felderítésben, kézicsatában vagy a frontvonal visszaállításában vettek részt három különböző napon, Gyalogsági Támadási Érdeméremmel tüntették ki.

Sohasem felejtettük el az első harci élményünket – beleégett az emlékezetünkbe. Ezért sohasem vettük le a gyalogsági jelvényünket. Soha nem felejtettük el azt az időszakot, amit a gyalogságnál töltöttünk.”

Barkmann, miután 25 alkalommal küzdött meg az ellenséggel, megkapta a páncélosok ritka kitüntetését.

1944-ben Normandiában egyetlen csatában kilenc Sherman harckocsit lőtt ki Párduc tankjával. Ezzel a németek legjobb harckocsizó katonájává vált.

WILHELM HILLEN SS-OBERSTURMFÜHRER

1. SS-páncéloshadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

A németek 1941 szeptembere óta ostromolták Leningrádot. 1943 végére az oroszok számbeli fölénybe kerültek, az ostromló sereg pedig védekezésre kényszerült. Ehhez a frontvonal mögött működő partizánmozgalmak is nagyban hozzájárultak.

Wilhelm Hillen a szovjetunióbeli harcok idején, 1943-ban. Érdemes megfigyelni a csúcsos szolgálati sapkáját.

„1943. karácsonya volt. Odakint zivatar tombolt. Süvített a szél, és valahol újra meg újra becsapódott egy ajtó. Ki akartam nyitni a szemem, de képtelen voltam rá. Megint becsapódott az ajtó. Miért nem zárja már be valaki?

BALRA: A páncélosok ásza, Ernst Barkmann SS-Oberscharführer Párduc harckocsijának tornyában. A kép a keleti fronton készült, 1943-ban. Barkmann a harckocsizó személyzet ritka, terepszínű overalljában és sapkájában látható. A Párduc a legjobb közepes nagyságú harckocsinak számított a II. világháborúban. Összesen körülbelül 6000 változata volt ismert.

Hirtelen az egyik őrszem felrázott: »Untersturmführer! Itt vannak Ivánék!« – kiáltotta. Hirtelen visszazuhanam a valóságba. Nem az ágyamban feküdtem otthon, hanem az Észtországban harcoló önkéntes dandár szakaszvezetője voltam egy földbe vajt fedezékben. A Pejpusz-tó vidékén harcoltunk.

[Az észtországi dandárt 1943. májusában hozták létre. Hivatalos neve 3. észtországi SS-Freiwilligen dandár volt.]

Az álomban hallott süvítés az orosz gránátok hangja volt, az ajtócsapkodás pedig az állásunk előtti detonációk robaja lehetett. A

bombázás egy orosz rohamcsapatot fedezett, mely áttört vonalainkon. Elszánt közelharc után végül sikerült viasszaszorítani őket.

A csatában balszerencsés voltam, megsebesültem. Kézigránát repesze találta el jobb térdemet. A sebem néhány nap múlva annyira elfertőződött, hogy a *Kampfgruppe* parancsnoka, Servet *SS-Hauptsturmführer* kórházba küldött egy lőszer szállító autón.

Az Észtországban harcoló csapatok orvosa, dr. Poul Esop, óriású termetű, mennydörgő hangú, de vajszívű férfi volt. Éjjel-nappal dolgozott: operált, és úgy ápolta a sebesülteket, mintha apjuk lett volna. Mindenkihez volt egy-két kedves szava. A pipáját sohasem vette ki a

szájából, és csészeszámra itta a vodkát. Mindig emlékezni fogok a szemére: kékeszöld volt, mint egy hegyi tó vize. Tíz napot töltöttem a kórházban. Ez idő alatt jó barátok lettünk.

Karácsony előtt két nappal a *Kampfgruppénkat* visszarendelték az arcvonalról. A tetvetlenítés, egy jó fürdő és borotválkozás után ismét embernek éreztük magunkat. Elhatároztam, hogy meglátogatom Poul barátomat. Vállveregetéssel üdvözölt, majdnem térdre rogytam tőle. Aztán megkérdezte, nem kísérném-

Waffen-SS-katonák a Narva hadszíntéren 1944 telén. Szolgálati ruhájukra vastag, steppelt téli öltözküiket vették fel.

e el szánon egy erdő mélyén fekvő távoli tanyára, ahol szülést kellene levezetnie. Figyelmeztetett, hogy a környéken partizánok tevékenykednek, és nagyon veszélyes lesz az út. Úgy döntöttem, vele tartok. A századparancsnok jóváhagyta az utazást. Teder *SS-Unterscharführer* és Mickelsar *SS-Rottenführer* híradóst rendelte mellénk kísézőnek.

Felmásztunk a szánra, mely elé alacsony, nagy teherbírású és állóképességű mokány lovakat fogtak. Megkezdődött az utazás. Kegyetlen hideg volt. Szőrmekabátunk és filccsizmánk ellenére percek alatt átfagytak végtagjaink. Gyönyörű, hóval borított tájon át vezetett utunk. Mindvégig kezünk ügyében tartottuk fegyvereinket.

A gazdasszony melegen üdvözölt bennünket, mikor végül a tanyára értünk. Nagyon örült, hogy épp karácsony este lesz belőle nagymama. Nem sokkal éjfél előtt felsírt az egészséges újszülött. Poul megmutatta nekünk a kezében lévő kis »csomagot«. Örömeben majd kibújt a bőrből. A kislányt karácsonyi ajándékának nevezte. Azon a szentestén szívünk megtelt a teremtes örök csodájával.

Hajnalban indultunk vissza. Poul a bakon szundított, Mickelsar fogta

a gyeplőt, Teder és én figyeltük az utat. Az erdőre rejtelmes csend borult. Egyedül a lovak prüsszkölése és patájuk dobogása hallatszott. Az utazás alatt szállásunk kedves emlékein merengtünk.

Aztán elkezdődött: lövéseket hallottunk, és egy gránát robbanását. Teder és én a mély hóba ugrottunk. A lovak felnyerítettek és elmenekültek. Megint elcsendesült minden. Kis idő múlva ágak reccsenését hallottuk, de nem láttunk senkit. Amint ott feküdtünk a hóban, vér melegét éreztem a hátamon. Egy gránátszilánk fúródott testembe a gerincoszlopom mellett. Örökkévalóságnak tűnő két óra telt el, amikor lőszeresautók konvoja haladt el előttünk. Ők vittek vissza minket az egységünkhöz.

Karácsony napjának délutánján az észt rendőrségi járőr találta meg a felborított szánt Esop és Mickelsar holttestével együtt. A lövedékek mindkettőjüket mellkason találták. Poul barátomnak, aki mindig a karján hordta a vöröskeresztes szalagot, átvágták a torkát. Az összes szőrmekabátot, órákat, csizmákat és az orvosi ládát ellopták. Éppen hogy csak megúsztam. A keleti fronton élet és halál nagyon közel álltak egymáshoz."

Harckocsik kilövése

REMY SCHRIJNEN
SS-UNTERSCHARFÜHRER
 27. SS Freiwilligen Sturmbrigade
 (Langemarck)

A keleti fronton 1944 elején a Waffen-SS harcainak sikere az egyéni hőstetteken és a rendkívüli kölcsönös lojalitáson múlt. Ez fogta össze az alakulatokat. Remy Schrijnen beszámolójánál egyetlen nyilatkozat sem tükrözi jobban az elveszett ügy dacára létező harci szellemet.

Ellenséges harckocsik megsemmisítéséért Remy Schrijnen veszi át a Lovagkeresztet az egysége előtt.

„Amikor a Flandern Freiwilligen légiót átszervezték és Langemarck Sturmbrigade névre keresztelték, egy 75 mm-es tankelhárító ágyún lettem tüzér a 3. szakasz 9. lövegénél. Szakaszm 1943. december 31-től Kijev és Zsitomir környékén harcolt szovjet T-34-es harckocsik ellen. Három T-34-est kilőttünk, négy másikat pedig visszavonulásra kényszerítettünk.

1944. január 5-e és 7-e között Szkudnov körül harcoltunk. Kegyetlen csaták folytak, a veszteségek minkét oldalon jelentősek voltak.

Január 6-án a 8. löveg teljes legénysége elpusztult, a 7. löveget eltalálták, és Grabmeyer SS-Oberscharführer

is meghalt. A 9. löveg volt az egyetlen, amely fedezni tudta a gyalogságot az ellenséges harckocsikkal szemben. Miután ez a löveg is harcképtelenné vált, egyedül maradtam. Parancsot kaptunk a visszavonulásra, de én nem engedelmeskedtem, és hátul maradtam. Egyedül kellett töltenem, céloznom és tüzelnem.

A szovjet gyalogság támadásba lendült. Jóformán senki sem maradt, aki megállíthatta volna őket. A szovjet gyalogságot körülbelül 30 harckocsi követte, melyek közül öt az új Sztálin II-es modell volt. Ádáz zárótűzben kilőttem három Sztálin harckocsit, négy T-34-est, és még néhány más tankot. Aztán, körülbelül 30 m-

ről egy Sztálin harckocsi egyenesen az ágyúmrá lőtt. A légnyomás hátrapenderített, és komolyan megsebesített. Órákig feküdtem a földön.

Végül, a nap későbbi szakaszában ellentámadásra induló társaim találtak rám.”

Remy Schrijnent katonatársai találták meg a csatatéren. Körülötte az általa kilőtt szovjet harckocsironcsok

égték, több mint 12-t lőtt ki. Beszámolójának rövidege kizárólag szerénységével hozható összefüggésbe. Ettől jóval részletesebb beszámolók jelentek meg mások elbeszélései alapján. Hősiességéért megkapta a Vaskereszt Lovagkeresztjét. Schrijnen volt az első flamand származású katona, aki megkapta a német fegyveres erők legmagasabb elismerését.

Egy kilőtt T-34-es harckocsi. Schrijnen is ilyen tankokat tett harcképtelenné.

A Wehrmacht

HEINZ KÖHNE
SS-OBERSCHARFÜHRER
 1. SS-páncélosadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

Heinz Köhne a Leibstandarte hadosztály 18. századában harcolt tiszt-helyettesként. Beszámolója az 1944. január végi Umanj környéki harcokat idézi fel, s képet fest arról, miféle versengés folyt a Waffen-SS és a Wehrmacht között.

1944 januárjában Waffen-SS-hadoszlop halad át egy szovjet városon. A középen álló jármű rendszámtábláján jól kivehető az SS-rovásírás.

„Három napja védekező harcot folytattunk az umanyi katlanban. Amikor a Wehrmacht kb. egy hete visszavonult, katonái megkérdezték, mihez akarunk kezdeni. Azt feleltük, három napig tartjuk az állásainkat, majd pedig támadni fogunk. Egy kis sé meglepődtek a válaszon. Azt gondolták, elég lesz az oroszokat feltartóztatnunk, akik valószínűleg légi támogatás mellett fognak támadni. Erre azt válaszoltuk a Wehrmacht katonáinak, ha kell puskáinkkal és ágyúinkkal fogjuk lelőni a gépeket. Valóban sikerült kézifegyvereinkkel leszedni egy ellenséges bombázót.

Az eset után szerencsére eltűntek fejük fölül a repülőgépek. Az erőnkől még ellentámadásra is futotta a harmadik napon, melynek eredményeképp valamennyire visszaszorítottuk az ellenséget.

Egy másik alkalmat is megemlítenék. Egyszer a Waffen-SS-alakulatok közé egy motorbiciklivel felszerelt Wehrmacht-szakaszt helyeztek. Az oroszok a domb mögül támadtak, majd százával özönlöttek el a lejtőt. Akkora létszámú ellenség láttán a Wehrmacht-egység el akart illanni. Ezt látván odamentem a szakaszparancsnokhoz, és közöltem vele, hogy

a csőre töltött géppuskáinkat az embereire fogom irányíttatni, ha megpróbálnak elszaladni. Nem hagytam kétséget a szavaim felől.

A harcban megfutamítottuk az oroszokat, támadásuk összeomlott. A csata után odajöttek hozzánk a Wehrmacht-katonák, és így szóltak:

»Kötélből vannak az idegeitek. Mi elfutottunk volna.« Erre azt válaszoltam nekik, hogy a Waffen-SS katonák megbíznak egymásban és a parancsnokaikban. Mi mindnyájan egyedülállók voltunk, őket viszont a családjuk várta otthon.

A cserkasszi katlan

RAYMOND LEMAIRE
SS-STANDARTENOBBERJUNKER
 28. SS önkéntes páncélosgránátos-hadosztály (Wallonien)

Raymond Lemaire 1941 augusztusában, 19 évesen csatlakozott a Wehrmacht vallon légiójához. Léon Degrelle az apja mellett szolgált. Utóbbi azért csatlakozott az egységhez, hogy vigyázzon rá. A Waffen-SS 1943 júniusában vette át az egység irányítását, melyet Wallonien SS-Sturmbrigádénak neveztek el.

Raymond Lemaire, aki a 28. SS önkéntes páncélosgránátos-hadosztály (Wallonien) tagjaként harcolt a cserkasszi katlanban. Körülbelül 32 000 német katona élte túl a harcot, katonai felszerelésük nagy részét elvesztették. Harcaikkal a Déli hadseregcsoporthoz mentették meg.

„Örmesterként jelentkeztem az utászszakaszhoz. Az az egység kizárólag önkéntesekből állt. Drezdában kaptam meg a kemény kiképzést. 1943 októberében visszatértem az egységemhez, majd novemberben a frontra indultunk, Cserkasszi térségébe. Nekünk, utászoknak kellett elfoglalni néhány gyalogsági pozíciót, hogy tartsuk a vonalat. A bevetések és csaták után én voltam az egyetlen tiszthelyettes, aki még élt a szakaszból. A harcok folytatódtak. A Wiking

hadosztállyal és más egységekkel együtt 1944. január 26-ra katlanba szorítottak bennünket – kb. 60 000 német katonát.

Szakaszomat a szovjetek január 30-án támadták meg. Kétórás közelharc

A Wiking hadosztály Mk IV-es harckocsija megjárta a cserkasszi katlant. A fényképen jól láthatók az 1943–1944-es téli körülmények, melyek között a német és szovjet csapatok harcoltak a Szovjetunió déli részén.

után sikerült visszaverni őket. A harc hevében mindkét lábamat gránátszilánkok sebesítették meg súlyosan. Mivel képtelen voltam járni, repülővel vittek el a harcterről. Nyolc hetet töltöttem kórházban, majd három

hét eltávoztam kórházba. Egységemnek sikerült kitörnie a katlanból, de 1943. november vége és 1944. február 17. között a 2000 vallon katonából 700 meghalt.”

A Lovagkereszt

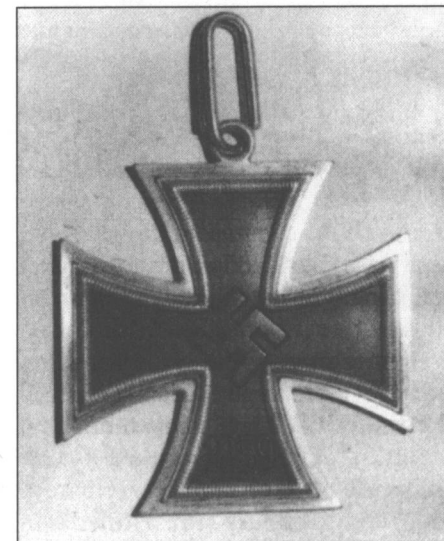
KARL NICOLUSSI-LECK SS-HAUPTSTURMFÜHRER

5. SS-páncélosezred

5. SS-páncéloszadosztály (Wiking)

1944 elején a Vörös Hadsereg a keleti front egészén visszavonulásra kényszerítette a német csapatokat. A Waffen-SS elszántan harcolt, és még akkor is sikerült elérnie néhány figyelemreméltó eredményt.

A Vaskereszt Lovagkeresztje. Szegélyét fémjelzéssel ellátott ezüstből kovácsolták. Nicolussi-Leck a koveli harcokban véghezvitt tettei elismeréseként részesült ilyen kitüntetésben.

„1944 márciusának végén Koveltől 30 km-re nyugatra, szovjet harckocsik indultak támadásra. A város Varsótól 250 km-re fekszik délkeleti irányban. Ezt a fontos vasúti és közúti csomópontot utánpótlási csapatok, vasúti osztagok és 2000 sebesült védte, akik a város különböző kórházaiban voltak.

A Vörös Hadsereg megkezdte a benyomulást a bekerített városba. Ha

figyelembe vesszük a várost védő katonaságot, nem meglepő, hogy a szovjetek győztek.

Ebben a helyzetben Kovelt stratégiai fontosságú helynek minősítették. Azt a parancsot kaptam, hogy csapatommal törjek át a szovjet vonalon, jussunk be a városba, és tartóztassuk fel a szovjet előrenyomulást a német ellentámadás megindulásáig.

Az erős ellenséges csapatok és a havas, mocsaras terep miatt az áttörés nagy veszteségekkel járt, és lassan haladt. Tízórányi lassú előrehaladás után éjfélre csak a távolság felét sikerült megtenni.

Páncélos felszerelésünk egyharmadát – StuG III önjáró lövegeket és Párduc harckocsikat – elvesztettük. Ebben a helyzetben a város felé az áttörés reménytelen próbálkozásnak tűnt.

Amikor a páncélos élcsapat 2 km-re megközelítette Kovelt, a zászlóaljparancsnok megálljt parancsolt. Akkorra az első harckocsik a város északnyugati részén már tűzharcba keveredtek az ellenséggel. Mivel tudtam a kíméletlen harcról, figyelmen kívül hagytam a parancsot, és folytattuk a támadást.

Az erős hóviharnak köszönhetően, mely a balszárnnyunkat fedezte, 18 órás harc után a kora reggeli órákban elértük a várost. Akkorra a páncélosainknak már csupán a fele maradt meg épségben. Azután a túlerőben

lévő ellentámadásoktól védtük a várost, míg végül egy német páncélos-hadtest áttört a gyűrűn. A katonákat és a sebesülteket kihozhatták a városból. A harcok alatt a *Luftwaffe* láttott el bennünket élelmiszerrel, gyógyszerekkel, lőszerrel és üzemanyaggal.”

1944. április 15-én Nicolussi-Leck tetteért dicséretben részesült:

„A *Führer* Nicolussi Leck *SS-Obersturmführer*t (később léptették elő), a 8. század parancsnokát a Vaskereszt Lovagkeresztjével tünteti ki. Nicolussi-Leck egyéni kezdeményezésre, nehéz körülmények között 1944. március 30-án sikeresen tört át a Kovel köré vont szovjet gyűrűn. Tette az állomáshely helyzetét tekintve sorsdöntő volt.

A város kitartása miatt is dicséret illeti. Az ezred büszke arra, hogy ilyen érdemes és régóta szolgáló katonát jutalmazhat meg. Kívánjuk, hogy a katonák jó szerencséje maradjon Karl Nicolussi-Leck *SS-Obersturmführer*rel.”

Párbaj a szovjetekkel

ERIC BRÖRUP

SS-OBERSTURMFÜHRER

5. SS-Panzer Aufklärungs Abteilung

5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

A Wehrmacht és a Waffen-SS 1945-ben újabb területeket volt kénytelen feladni keleten. A Vörös Hadsereg már Lengyelország és Magyarország területén nyomult előre. Ennek ellenére a csapatok harci szelleme erősebb volt, mint valaha.

A Waffen-SS-katonák felállítanak egy 37 mm-es légvédelmi ágyút. A Waffen-SS egységek visszavonulása a keleti fronton 1945-ben sohasem vált fejvesztett meneküléssé.

„Számomra a legemlékezetesebb csata Szent Patrik napján történt, 1945. március 17-én. Székesfehérvár közelében harcoltunk. A tölgyfalombbal ékesített Lovagkeresztrel kitüntetett Fritz Vogt *SS-Sturmbannführer* szárnysegédje voltam *SS-Obersturmführer*i rangban. A szovjetek előző nap kezdték meg a támadást, azon a napon, amikor felettesem a 27. évét töltötte be. Az 5. SS-páncélosadosztályban harcoltam.

Miközben mindenhol gránátok csapódtak be, felállítottam parancsnoki harcálláspontomat egy kisebb házban, ahol telefon- és rádiókapcsolatot létesítettem a hadvezetéssel. Herbert Otto Gille *SS-Ober-*

gruppenführer, a Waffen-SS tábornoka, felhívta Vogtot, és gratulált születésnapja alkalmából. Akkor mondta meg neki, hogy megkapta a tölgyfalombbal ékesített Lovagkeresztet. Vogt arca felragyogott, és meghívott bennünket egy italra. Kicsit húzódoztunk, de aztán a hadtápos tiszték megjelentek néhány üveg sörrel. Mindegyik tiszt egyetértett abban, hogy van idő egy gyors koccintásra. Körülöttünk közben tombolt a háború.

Az egyik századparancsnoknak meggyűlt a baja az ellenséggel. Azt javasoltam Vogtnak, hogy kimegyek és rendbe hozom a dolgokat. Vogt nevetett, majd így szólott: »Magának

ma mi baja van? Mindenáron hössse akar válni?» Azt válaszoltam neki, hogy mivel ő aznap kapta meg a kitüntetését, hagynia kellene másokat is érvényesülni. Azt válaszolta, hogy rendben van, majd hozzátette: »De ne csináljon ostobaságot!«. Akkorra már mindannyian eleget ittunk, és elég jó hangulatban voltunk.

Kaptam egy SdKfz 250/9-est [lánc talpas, páncélozott szerelvényt, amely egy 20 mm-es beépített ágyút húzott], és elindultam a csatába. Nagy robbanóerejű gránátokkal kezdtünk. Olyan könnyű dolgunk volt, mintha puskával lőttünk volna

egy hordó halra. Később a szovjetek egy harckocsi-elhárító ágyúval lőtték a járművemet. Volt nálam egy *Panzerfaust* harckocsi-elhárító rakéta, de nem működött. Amikor közelharcra került a sor, bunkósbotként használtam, és az egyik orosz fejét berepesztettem vele. Végül mégis bajba kerültem, ám ekkor megjelent Fritz Vogt néhány páncélosjárművel, és kimentett. Azt javasolta, hogy pihenjek néhány órát. Később felderítő útra indultunk az ellenséges arcvonal mögé. Ezért a tettért megkaptam az első osztályú Vaskeresztet. Ez a Vogt igazi egyéniség volt.”

Lehetetlen dolgokkal néztünk szembe

JOHANNES HAUSER SS-STURMBANNFÜHRER

4. SS-páncélosgránátos-ezred
(*Der Führer*)

2. SS-páncélosadosztály (*Das Reich*)

Március végére Magyarország nagy része az oroszok kezén volt, és a Vörös Hadsereg Bécs felé közeledett. A szovjetek április 6-ra be akarták venni a várost. Johannes Hauser átélte ezeket a kaotikus napokat: a végső-kig harcolt, illetve próbált harcolni.

Johannes Hauser, SS-Sturmbannführer. Mielőtt a Waffen-SS-hez irányították, a katonai rendészetnél szolgált. Tapasztalt rendőrtiszt volt. Szolgálatiért megkapta a Lovagkeresztet, valamint a Közelharc Érdemérmét is.

„1945 márciusában Berlinből kaptam utasítást arra, hogy az ezredparancsnokság megbízottjaként álljak a *Handschar* hadosztály élére. Azt azonban senki sem tudta megmondani, hogy hol lehet megtalálni a hadosztályt.

A *Handschar* egyik tábori futárával Prágába mentem. Onnan Bécsbe utaztam. Az eligazító állomáson óriási meglepetésben volt részem.

A *Führer* különleges utasítására Felix Steiner SS-Obergruppenführer Waff-SS tábornok felhatalmazást kapott arra, hogy a vonatról bármilyen beosztású tisztet vagy katonát leszá-

A Vörös Hadsereg katonái a lengyelországi harcok idején. Amikor a szovjetek elérték a birodalom határát, német civilek milliói menekültek nyugatra. A szovjetek beözönlöttek Németországba, de a Waffen-SS tovább harcolt.

líthasson. A szabad utazásomat biztosító parancsok érvényüket veszítették. Schönbrunnba vittek, s közölték velem, hogy a Magyarországon kialakult veszélyes helyzet miatt egy újonnan felállított *Kampfgruppe* irányítását bízzák rám.

Minden vonatot átfésültek azért, hogy katonákat szerezzenek. A Führer különleges utasítása alapján mindegyiket Schrönbrennbába vitték. Főleg azokat a katonákat érintette a parancs, akik eltávozásról tértek vissza a frontra, akiket sérülésük miatt egy időre szabadságoltak és azokat, akik teljesen más úti cél felé igyekeztek.

Én az utóbbi csoporthoz tartoztam. Szerencsére a kiválogatottak között volt néhány veterán, akik sok harci tapasztalattal rendelkeztek (illetve voltak bátorságukért kitüntetett katonák): ők segítettek az új Kampf-

Waffen-SS-katonák csoportja 1945 elején, a keleti fronton. Bár helyzetük kilátástalan volt, mégis mosolyognak. Nem sok okuk volt a vidámságra, mivel a német katonai kezdeményezések sorra kudarcba fulladtak.

gruppe kialakításában. Néhány nap alatt elkészültünk, de sok más dolog mellett be kellett érünk könnyű gyalogsági fegyverekkel. A következőkkel rendelkezünk: bajonettes puskák, géppuskák, géppisztolyok, gránátok és Panzerfaustok (harckocsi-elhárító rakéták).

1945. április 1-én küldöncel üzenem meg a parancsot, miszerint minden járműnek vissza kell térnie, hogy utánpótlást szállítsanak a harcra. A Bécsből Burgenland felé vezető úton [Ausztria legkeletibb tartománya] megláttunk egy óriási oszlopot, ami túlnyomórészt fegyverzet nélküli magyar katonákból állt. Bécs felé tartottak.

Néhány perc múlva egyre kisebbnek tűnt az oszlop. Aztán már semmi sem látszott belőlük, és ismét egyedül maradtunk a kelet felé vezető úton.

A háború évei alatt nekünk, tiszteknek kifejlődött a hatodik érzékünk, mellyel mindig előre megérezük a veszélyt, még akkor is, ha minden normálisnak tűnt. Az úton hirtelen veszélyt éreztem. Utasítottam a csapatot, hogy szálljanak le a járművekről, és forduljanak vissza Bécs irányába.

Egy felderítőt Münchedorfba küldtem, hogy megnézze a tőlünk délre fekvő falut. Miután visszatért, megerősítette, hogy a településen továbbra sem állomásoznak ellenséges csapatok.

Már elértük a falu határát, amikor az ellenség három T-34-es harckocsi-ját jelent meg előttünk. Egyenesen felénk tartottak, de gyalogságot sehol sem láttunk. Nem vettek észre bennünket – a hatodik érzékem segített, hogy idejében kikerüljünk a veszélyt.

Előttünk állt egy híd. Körülötte jól el tudtunk rejtőzni. A katonák a tűzparancsra vártak. Csak akkor adtam ki, amikor az első T-34-es elérte a hidat. A Panzerfaust elkezdett tüzelni, és eltalálta a harckocsit, mely rögtön lángra gyúlt. A roncs a hídon maradt, és elzárta az utat, megakadályozva minden további átkelést. A Panzerfaust ismét felugatott, mire a két másik T-34-es megfordult és hamarosan eltűnt a szemünk elől.

A rövid szünetet arra használtuk, hogy állásainkat megerősítsük és álcázzuk. Nagyon fontos volt, hogy sötétedés előtt végezzünk, hisz tudtuk, hogy az ellenség támadni fog. Az biztos, hogy a szovjetek olyan gránát- és rakétaesőt zúdítottak a falura, mely megsüketített minket, és tönkretette a szemünket.

Abban az időben háromszor kellett áttelepíteni a parancsnoki állást, mert mindig eltalálták. A harmadik alkalomnál elesett a szárnysegédem és a napos tiszt. Amikor a zárótűznek vége lett, a T-34-es harckocsi újult erővel lendültek támadásba a falu ellen. Az oroszok lendületét megtörte egy kicsit a Panzerfaust egyik találata, mely újabb harckocsit tett harcképtelenné. A támadás hajnalban elakadt.

Északról még napkelte előtt befutott egy összekötő tiszt. Az volt a feladata, hogy összeköttetést létesítsen a csapatommal. Egy Tigris harckocsi-

val érkezett. Az a tiszt jó dolgokat hallott rólunk.

Látta, hogy csak könnyű gyalogsági fegyverekkel harcolunk, és nincs nehézfegyverzetünk. Megtudtam tőle, hogy nagyon veszélyes pozícióban harcolunk a *Das Reich* hadosztály *Der Führer* és *Deutschland* ezrede között.

Azt a parancsot adta át, hogy Münchendorft legalább három-négy napig tartsuk, amíg a hátunk mögött kialakítanak egy összefüggő frontvonalat.

A sebesülteket akkor tudtuk kiementeni a faluból, amikor létrejött a rádió-összeköttetés a *Das Reich* hadosztállyal. Mindeközben újabb tűzéségi támadás zúdult ránk. Az összekötő tiszt visszatért egységéhez, de biztosított felőle, hogy azonnali erősítést kér számunkra.

Géppisztolyaink segítségével az orosz gyalogság déli irányú támadását feltartóztattuk. Később sikerült kilőnünk egy újabb T-34-est. A támadás lelassult és elakadt. Csak ekkor tudtuk ellátni a sebesültjeinket. A falu főleg egyszintes házakból állt, de annyira megrongálódott minden épület, hogy alig találtunk egy olyat, mely parancsnoki állomáshelynek alkalmas lett volna.

Nyilvánvalóvá vált, hogy az ellenség felderítőinek információi nagyon pontatlanok és hiányosak voltak a falu helyzetére vonatkozóan. Átkarolhattak volna bennünket a település mindkét oldalán, ugyanis ott

volt a védelmünk a leggyengébb, ezzel pedig könnyen elvághattak volna bennünket egymástól. Ehelyett frontálisan támadtak.

A nyomás óriási volt, és már a második napon betörték délen. A nagy veszteségek miatt a harmadik és a negyedik napon fel kellett adnunk a falu területének felét. A negyedik nap végén üzenetet kaptunk a hadosztálytól: az éj leple alatt ki kellett szöknünk a faluból, és jelentkezünk kellett a *Der Führer* ezrednél. Tehát visszavonulhattunk. Szerencsére, ugyanis a túlerőben lévő ellenség állásainkat másnapra biztosan elfoglalta volna.

A csapatom életben maradt katonái alkonyatkor vonultak ki a faluból

A csapatom életben maradt katonái alkonyatkor vonultak ki a faluból. Akadálytalanul haladtunk előre, amíg el nem értük a *Der Führer* ezred előőrseit.

Jelentkeztem az ezredparancsnoknál, Otto Weidinger SS-Obersturmbannführernél. Utasított arra, hogy vegyem át az I. zászlóalj parancsnokságát, melynek parancsnoka megsebesült. Weidinger kifejezte a hadosztályparancsnok háláját és elismerését. Nekem pedig azt mondta, hogy a csapatom nevében felterjeszt a Vaskereszt Lovagkeresztjének kiüntetésére. A *Hauser*-csapattal (*Kampfgruppe*) töltött idő után igazán

örömmel töltött el, hogy a híres *Das Reich* hadosztálynál szolgálhattam tovább. A *Der Führer* ezred I. zászlóaljának parancsnokaként részt vettem a modlingi utóvédharcokban, a bécsi küzdelmekben és a Florisdorfer hídnál lezajlott csatában is. Ezek után Csehszlovákiában kellett felkészülnöm a Berlin felmentését célzó támadásra. Ezredünk végül nem vett részt ebben a tervezett hadműveletben, hanem teljes gőzzel Prágába indult, ahol el kellett fojtanunk egy felkelést.

A cseh hazafiak 1945. május elején lázadtak fel a németek ellen. Erőltetett menetben, május 9–10-én vonultunk át Prágán.

Kihasználtuk azt a lehetőséget, hogy német polgári személyek ezreit menekítsünk ki: női légvédelmi és híradós kisegítő személyzetet, illetve a *Wehrmacht* különböző egységeitől elszakadt katonákat.

Saját járműveink vitték őket Rochizanba. Ott kerítették be minket az amerikai csapatok, és tettük le a fegyvert."

A széthulló hadsereg

JAN MUNK
SS-STANDARTENOBERJUNKER
10. SS-páncélosgránátos ezred
(Westland)
5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

1945. április közepén a szovjetek átlépték a Niesse folyót, és feltartóztathatatlanul törtek előre a német főváros felé. A Harmadik Birodalom csapatai a front minden részén felaprózódtak. Jan Munk beszámolója arról szól, hogy sem az idősebb, sem pedig a fiatal katonák nem tudták megakadályozni a végzetet.

Jan Munk SS-Sturmmann a tisztképző laktanya udvarán. A fotó 1944 júniusában készült Ellwangenben. Gomblyukában a Vaskereszt szalagja látható.

„1945 áprilisának elején a tölzi *Junkerschule* a Fekete-erdőben húzódó a Todtnau vidékére költözött, hogy feláltsa a *Nibelungen* hadosztályt (38. SS-gránátoshadosztály).

Egy századnyi *Volkssturm*-katonát kaptam, idősebb és fiatalabb férfiakat vegyesen, akiket elsősorban a *Panzerfaust* használatára kellett kiképeznem. Az új hadosztály sohasem került bevetésre. Nem rendelkezünk hadianyaggal, és a közkatonák harci szelleme sem érte el a kívánt szintet.

Még mindig meg voltam győződve arról, hogy Németország meg fogja nyerni a háborút. Néhány reménytelen nap után mindenkit hazaküldtünk – a *Nibelungen* hadosztály felbomlott.

Mi, kiképzők, visszamentünk Bad Tölzbe, ahol azt a parancsot kaptuk, hogy térjünk vissza hadosztályainkhoz. Három holland társammal, akik szintén *SS-Standartenoberjunker*ek voltak, a *Wiking* hadosztályhoz indultunk, mely akkoriban Graz környékén harcolt. Annak ellenére, hogy minden szükséges okmányt megkaptunk, tisztában voltunk vele, az utazás rendkívül veszélyes lesz.

A szövetségesek uralták a légtér, és mindenre lőttek, ami megmozdult. Még kerékpározó emberekre is.

A papírjaink semmit sem értek. Tovább nehezítette a helyzetet, hogy SS-fanatikusok (nem a *Waffen-SS*-től, hanem az *Allgemeine SS*-től) randalíroztak az utcákon, és felkoncoltak, illetve lelőttek mindenkit, akiket katonaszökevénynek hittek. Saját szememmel

láttam fára és lámpaoszlopra felakasztott *Waffen-SS*-katonákat.

Hála Istennek nem hagyott el a szerencsénk, és április 4-én összetalálkoztunk egy *SS-Standartenführer*rel, aki tudott velünk kezdeni valamit. Himmler aláírásával ellátott okmányai akkora hatalmat adtak a kezébe, hogy bármit megtehetett.

A következő két hét során utunkba akadt egységektől mindenféle katonai eszközt elkoboztunk, melyeket különböző tanyákon rejtettünk el, hogy a későbbiekben a *Werewolf* egységek (olyan gerillacsoportok, akik a háború befejezése után is folytatták a harcot) fel tudják használni.

A viszonylagos biztonság napjai április 29-én véget értek. Az *SS-Standartenführer* Landshutba vitt minket, s bemutatott a náci párt helyi vezetőjének. Kaptam egy munkacsoport-századot, ami 16-17 éves fiúkból állt. Azt az utasítást kaptam, hogy képezzem ki őket a *Panzerfaust* használatára.

Eggenfeldenben május 1-jén kimentünk a fiúkkal a Vilsbiberg közelében kialakított harcálláshoz. Egy tucat amerikai harckocsit láttunk közeledni, libasorban haladtak egymás után a keskeny úton.

Sikerült kilőnöm az elsőt, de tisztában voltam vele, hogy teljesen reménytelen a helyzetünk. Minden katonámat elbocsátottam: azt mondtam nekik, hogy igyekezzenek megtalálni az otthonuk felé vezető utat. Mindannyian sírtak a hadművelet megghiúsulása miatt.”

Az utolsó golyóig

EDUARD JANKE SS-UNTERSCHARFÜHRER

11. SS önkéntes páncélosgránátos
hadosztály (Nordland)

1945-ben még előfordult, hogy kisebb Waffen-SS egységek elszánt ellenállásba lendültek. Ezzel bár megnehezítették az ellenség dolgát, de nem tudták megállítani a fenyegető összeomlást.

Eduard Janke, a Nordland hadosztály Aufklärungs Abteilung 4. századának szakaszvezetője. 1945. januárjában a Általános Támadási, a Sebesülési és a Közelharc Érdemérem birtokosa.

„Egységemmel egy kis pomerániai faluba vezettünk felderítő őrzőjáratot, amikor rájöttünk, az ellenség elszigetelhet minket a többiektől. Felettesem utasítására elmagyaráztam a szituációt a velünk lévő egyetlen *Königstiger* harckocsi parancsnokának. A 68 tonnás behemót járművet 88 mm-es nagy tűzsebességű ágyúval szerelték fel.

A harckocsi parancsnoka egy *SS-Oberscharführer* volt, aki a Vaskereszt Lovagkeresztjét birtokolta. Parancsba adta, hogy senki nem nyithat tüzet, mielőtt ő le nem adta az első lövést.

A *Königstiger* az ellenség felé indult, és egy kisebb domb mögött állt

meg. Nem sokkal később a falu közelében húzódó erdőből kijöttek az első orosz harckocsik: szám szerint hét. Egyre nyomasztóbb lett a helyzet. Már 13 ellenséges harcjármű állt előttünk, mikor a *Königstiger* tüzelni kezdett. Kilőtte az oszlopot vezető harckocsit, mely rögtön lángra lobbant.

Ezután a harckocsi-elhárító lövegek is támadásba lendültek. Láttuk, hogy az ellenség soraiban kitört a pánik. Ide-oda forgolódtak, és próbálták kikerülni a lövedékeket, hiába. Egyik tankot a másik után lőttük ki. A pánik tovább fokozódott, ahogy a *Königstiger* tovább folytatta a tüze-

lést. Hamarosan az összes orosz harckocsi lángokban állt.”

[A *Königstiger* félelmetes fegyvernek bizonyult a keleti és a nyugati fronton egyaránt.]

Minden katona ujjongott, aki látta az összecsapást. De még mindig

fennállt az a veszély, hogy bekerítenek minket, ezért még aznap ki kellett vonulnunk a faluból.

Ennek ellenére olyan élményben volt részünk, melyet nem felejtünk el soha.”

Hitler testőrsége elesik

ERWIN BARTMANN
SS-UNTERSCHARFÜHRER

1. SS-páncélosadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

A Waffen-SS hadosztályok a végsőig harcoltak, ám közben iszonyatos veszteségeket szenvedtek. A Leibstandarte, melynek létszáma 1941 júniusában 10 000 fő volt, 1945 áprilisára 1500 főre zsugorodott. A háború végére az elitek elitjéből csak egy maroknyi kóborló katona maradt.

Újabb német várost borítanak el a lángok a Vörös Hadsereg Berlin felé vezető útján. Bartmann beszámolója megvilágítja az orosz harcmodor könyörtelenségét.

„Április 17-én érkeztünk Lichtenbergbe, amely Pillgram és Markendorf között található. Még aznap el kellett foglalnunk állásainkat, melyeket egy erdő szélén alakítottunk ki. Én voltam a felelős a nehézgéppuskák szakaszért. Az utasításnak megfelelően két géppuskánkkal az erdő szélén ástuk be magunkat. Az éjsza-

ka eseménytelenül telt el. A távolból, Frankfurt-an-Oder felől fegyverroppogás hallatszott, de azt nem tudtuk volna megmondani, hogy orosz vagy német fegyvereket hallottunk.

Másnap felkészültünk a támadásra, és délután rajtaütöttünk az odaérkező oroszokon. A gyalogság kezdte a harcot, mi pedig mögöttük halad-

tunk pontosan úgy, ahogy a kiképzések idején gyakoroltuk. Hirtelen meghallottuk a Sztálin-orgonák hangját: erős zárótűz ért bennünket, és végül defenzívába szorultunk. [Ezek 82 mm-es rakétákat lőttek ki, melyek kilövőszerkezetét teherautókra szerelték. Az oroszok Katyusáknak hívták őket. Egy kilövőszerkezetről egy sorozattal 36 rakétát le-

hetett kilőni. Repülés közben semmivel össze nem téveszthető, idegtépő hangot adtak.] Túléltek ezt a támadást. Este felé parancsot kaptunk, hogy a foglaljuk el korábbi pozícióinkat. Sajnos két emberünk elesett, én pedig egy kisebb szilánkot kaptam az arcomba.

Az elkövetkező nap viszonylagos nyugalomban telt, így el tudtuk temetni hallottainkat a lichtenbergi temetőben. Aznap orosz harckocsikat és katonákat láttunk a Frankfurt-an-Oder és Mullrose közötti úton. A tankok ágyúcsöveihez német lányokat, asszonyokat, sőt gyerekeket kötözték. Semmit sem tehattünk, hisz nem kockáztathattuk meg, hogy megöljék őket. Tehetetlenül kellett

A Waffen-SS egyik félhernyőtalpasa, amint egy lerombolt falu maradványai közt távozik a helyszínről. 1945 elején a Waffen-SS a keleti fronton sorozatos veszteségeket szenvedett. Hiábavaló volt a Budapest visszafoglalására tett kísérletük is. Ekkor már a Waffen-SS hadosztályok csak önmaguk árnyékai voltak.

végignéznünk azt is, hogy elfoglalják állásaikat.

Április 20-án hajnali fél háromkor az oroszok totális támadást intéztek ellenünk, melynek során súlyos veszteségeket szenvedtek. Később, fél hatkor, nehéztüzérségi előkészítés után, ismét támadtak.

Ez alkalommal már nem tudtuk tartani az állásainkat. A nehézgéppuska-csővek annyira felforrósodtak, hogy használhatatlanná váltak. Visszavonultunk a korábban előkészített védelmi állásba. Este hatkor az oroszok, ekkor már légi- és páncélos-támogatással, ismét támadtak. Velünk szemben ásták be magukat. Este parancsot kaptunk, hogy indítsunk őjrjáratot, s derítsük fel az oroszok erősségét. Magamhoz rendel-

1945 áprilisában német katonák vonulnak vissza a keleti fronton. A háttérben egy magányos Párduc harckocsi. A háború ezen szakaszára a Leibstandarte alig volt nagyobb egy kisebb csoportnál. A Führer legjobb katonái már csak az életükért küzdöttek. Ez azt jelentette, hogy megpróbálták a nyugati szövetségesek fogságába kerülni – az orosz fogság ugyanis egyenlő volt a halállal.

tem két katonát, s elindultunk megvédeni, mi történik.

Nagyon rossz helyzetben voltunk. Senki sem fogta össze a csapatot: a tisztok otthagytak minket, 18 év körüli századparancsnokunk pedig nemrég került ki a kadétiskolából, és nem rendelkezett hadi tapasztalattal. A legrosszabb még csak ez-

után következett. Április 21-én összehívtam egy magasabb rangú tiszti kadéttal, a szakaszparancsnokkal, aki elmondta, hogy ezredparancsnokunk, Rosenbusch SS-Obersturmbannführer főbe lőtte magát.

A Petersdorftól Briesenig húzódó vonalon szerveztük újra egységeinket. A brieseni állomáson azt mondták, hogy hamarosan be fog futni egy vonat, amely elvisz bennünket oda, ahol nagyobb szükség van ránk.

Vártunk egy darabig, de a beígért vonat nem érkezett meg. Az állomáson menekültek ezrei váraakoztak bőrröndökkel, rengeteg katona társaságában. Vártunk még egy kicsit, aztán feladtuk a reményt, hogy a vonatunk valaha is megérkezik. Elindultunk gyalog az autópálya felé, ahol védelmi állásba helyezkedtünk más egységekkel együtt.

Április 21-én az oroszok ismét támadtak: harckocsit, repülőgépet, még a Seydlitz-csapatokat is bevetették ellenünk.

[Seydlitz német katonatiszt volt, aki a sztálingrádi harcokban vett részt. Fogságba esése után német hadifoglyokat toborzott a Vörös Hadseregbe.]

Kis idő elteltével, habár keményen küzdöttünk, fel kellett adnunk az állásainkat, és vissza kellett vonulnunk. Eközben kis csapatom létszáma gyarapodni kezdett: magyar katonák csatlakoztak hozzánk. Úgy emlékszem, ezek után már csak

egyik német kézen lévő faluról a másikra vándoroltunk élelmet keresve, katonáimnak ugyanis már csak a konzervtartalékjuk volt meg.

Waffen-SS katona 1945-ben. Bár kényelmes ruházatot visel, megjelenése távol áll a háború előtti, vagy a háború korai szakaszában megismert Waffen-SS-katonáétól, akik az akkori elit státusuknak megfelelően öltöztek és mutatkoztak.

Az embereknek muszáj volt enniük. Élelem nélkül, korgó gyomorral nem harcolhattak. Az egyik faluban tábornoki főhadiszállásra bukkantunk. Jelentést tettünk, és kaptunk egy kis meleg ételt. Ettől egy kicsit jobb kedvre derültünk. Adtak még kenyeret és néhány dolgot, aminek további út során nagy hasznát vet-tük. Ettől még jobb lett a kedvünk; és továbbindultunk.

Sztorkov közelében találkoztunk Junghans SS-Obersturmbannführerrel, aki a szárnyai alá vett bennünket. Végre ismét egy csapathoz tartozhatunk. A parancsnok megkérdezte, hogy embereimmel elvállalnánk-e a védőkíséretét. Igent mondtunk, és vele maradtunk. Személyi testőreként mindig a közelében maradtam. Egységével, amely különböző századok és zászlóaljok katonáiból állt, és feladata az volt, hogy megszilárdítsa a frontvonalat. Ez szinte csak egy pillanatra sikerült.

Bejártuk régi kiképzőterepünket, melyet úgy ismertem, mint a tenyere-met, aztán Markgrafpieskén keresztül Spreenhagenbe mentünk. Mikor elértük a falu határát, az első amit megpillantottunk, a megadást jelző fehér zászlók voltak. A következő pillanatban orosz akna-meg puskatűz zúdult ránk. Az utunkat Spreeau felé folytattuk. Amint megérkeztünk, láttuk, hogy az oroszok már elfoglalták a falut, és agyonlőttek néhány német katonát, közöttük számos Waffen-SS-tagot. Egy,

a többi háztól félreeső épületben lakó öregember árulta el őket.

Másnap, április 24-én, parancsnokunk úgy döntött, néhány tank segítségével visszafoglal egy tanyát, melyet az oroszok előző nap foglaltak el. Azért akarta visszaszerezni azt a területet, mert nagy volt a stratégiai jelentősége. A próbálkozás azonban megghiúsult, és a parancsnok halálos sebet szerzett a harcban.

Ismét tiszt nélkül maradtunk, és tovább haladtunk nyugatnak. Később az úton katonák és menekültek hosszú oszlopával találkoztunk, akik próbálták menteni a bőrüket. Követ-tük őket. Baj nélkül eljutottunk Kummersdorffig, ott azonban ismételtén oroszokkal kellett összecsap-nunk. Kummersdorf után néhány Waffen-SS-es bajtársammal a Wehr-macht végtelennek tűnő oszlopával találkoztunk össze, amelyben mindenféle rangú katona menetelt: tábornokok, tisztek és közkatonák.

Amikor egy erdőn haladtunk át, Seydlitz-csapatokba futottunk. Mint később megtudtuk, a csapat szovjet komisszárok irányítása alatt állt. Az erdőben szovjet gyalogság támadott meg minket. A tűzszünet idején elvonultunk, de ők követtek bennünket, és oldalról ismét ránk támadtak. A Seydlitz-csapatok német egyenruhát viseltek, de orosz géppuskákkal voltak felszerelve. Állandóan támadtak. Azok, akik nem tudták tartani az iramot, lemaradtak, és beleolvadtak a mi egységünkbe.

[Úgy tűnik, mindenki az amerikai és a brit vonalakat akarta elérni!]

Az egyik katona karszalagján a következő felirat volt olvasható: *Komitee Freies Deutschland*. Az egyik Wehrmacht-tiszt odajött hozzánk, és ránk kiáltott: »Hol van az SS? Ezt az embert le kell lőni!« Én, személy szerint nem tudtam mit kezdeni ezzel a fejessel. Megmondtuk nekik, ha valakit le akarnak lőni, akkor tegyék meg ők. Nagyon utáltam a törzskar úriembereit. Abban az időben csakis az járt a fejükben, hogyan menthet-nék a saját bőrüket.

Egységem céltalanul bolyongott. Először délről észak felé vonultunk, aztán megfordultunk, s ismét délnek vettük az irányt. Az emberek véget nem érő menetelése egyik csomóponttól a másikig tartott, és közben más egységek katonáival is találkoztak. Nem emlékszem pontosan, mikor haladtunk el a Königs Wusterhausenben álló rádiótorony előtt. Azt hiszem, a halbei katlanból történt kitörés után.

Mielőtt az előbb említett katlanba rekedtünk, egy tartály alkoholt talál-tam, amit almalével hígítottunk. Ettől kezdve állandóan útba ejtettük a tartályt, amíg üres nem lett. Vissza-emlékezve a történetekre, üres gyomorral, a »koktélnak« nélkül nem éltük volna túl a harcokat. A katlan szélén lehettünk már, amikor kiértünk az erdőből, és megpillantottunk egy utat, ami nyugatról kelet felé futott. Az egyik oldalon kisebb domb

emelkedett. Az út két szélén egy-egy orosz ágyú állt. Nem maradt számunkra más lehetőség, mint közvetlenül áttörni. Kivártuk a pillanatot, amikor a bal oldali ágyút elsütötték, miközben a jobb oldalit újratöltötték. Valahogy ki tudtuk használni ezt a rövidke szünetet. Mindegyik emberem átjutott: néhányan könnyebb sérülést szenvedtek, de a lényeg az, hogy mindenki élve megúszta.

A tervünk az volt, hogy egyenesen Berlinbe megyünk. Mivel berlini születésű voltam, azt gondoltam, hogy a városban könnyebb dolgunk lesz, mint a háború sújtotta vidéken. Most, visszagondolva az eseményekre, azt hiszem, isteni szerencse volt, hogy mégsem így döntöttem. Sok korábbi bajtársam halt meg a városban folytatott harcok során.

Április 28-án ismét összefutottam századparancsnokkal. Régi egységem tisztjei társaságában volt. Keresztülhaladtunk Beelitzben, Belzigen és Ziesaron, hogy eljussunk Genthinbe, ahol pihentünk egy éjszakát.

Másnap szemügyre vettük a környéket, s azon töprengtünk, hol lehetne átkelni az Elba folyón. Jerichótól nem messze megláttunk egy félig elsüllyedt, cukorral, édes-séggel, csokoládéval és más finomsággal megrakott uszályt. Felmentünk rá, és mindannyian megrak-tunk egy párnahuzatot édességgel. Aztán kimentünk a partra, és elrejtőztünk a bokrok mögé, hogy a túlparton lévő amerikaiak meg ne lássa-

nak minket. Azon az estén, hat óra körül, egy amerikai tiszt saját kezdeményezésére ájtött egy kompon, és megpróbált rábeszélni minket a megadásra. Elküldtük, és egy kisebb hajót kezdtünk keresni, amivel átjuthatunk a túlpartra.

Április 29-én este egy alakulat érkezett hozzánk, törzskarral meg mindennel, ami ezzel járt. El akarták kobozni a hajónkat, hogy a saját életüket megmenték. Mi nem akartuk átengedni. Ekkor a tábornok személyesen jött oda hozzánk, hogy elkobozza a hajót, de mi már előre eldöntöttük, hogy először a mieink kelnek át az Elbán, majd pedig két emberük visszahozza a hajót. Így a tábornok is megmenekül.

A folyó túloldalán az amerikai tüzéség egyik állásánál értünk partot. Sehol sem láttunk őrséget – mindenki aludt. Kikerültük őket, és Königs-lutter-in-der-Elm felé vettük az irányt. A tüzéségi állástól egyenesen

az erdőbe mentünk. Azon a vidéken sok volt az erdő. Egész nap aludtunk, mivel túl veszélyes lett volna nappal továbbhaladni. A környék gazdája naponta változott: egyik nap az amerikaiak, másik nap az angolok, majd pedig az oroszok voltak nyeregben. Emiatt mindig nagyon óvatossá kellett lennünk, hogy elkerüljük mindegyik ellenségünket. Elértük Königs-luttert: egy SS-kórházban húzhattuk meg magunkat, ahol május 13-ig maradtam. Aztán hibát követtem el, és egy koncentrációs tábor korábbi német fegyence le-tartóztatott.

Azok voltak katonaságom utolsó napjai. Aztán három évet és nyolc hónapot töltöttem az angolok fogságában. 1948. december 24-én szabadultam. Mivel berlini voltam, nem térhettem vissza szülővárosomba, ezért Nagy-Britanniában maradtam, ahol 1955. november 5-én kaptam meg az állampolgárságot."

Harc a végsőig

KARL KÖRNER

SS-HAUPTSCHARFÜHRER

503. Schwere SS-Panzer Abteilung
III. SS-páncéloshadtest

Karl Körner egysége, (körülbelül 80 harckocsi) 1945 januárjában kapcsolódott be a harckocba. Königtigerekkel szerelték fel az egész egységet, áprilisra már csak 21 maradt, de még így is figyelemre méltó sikereket arattak.

Karl Körner SS-Hauptscharführer, a félelmetes Königtiger harckocsik egyikének parancsnoka. Berlinben, a háború utolsó napjaiban a Birodalmi Kancellárián vette át a Vaskereszt Lovagkeresztjét.

„Áprilisban Bollersdorf közelében egy német gyalogsági ellentámadást kellett támogatnunk, amikor megláttam két új Sztálin II-es harckocsit 200 m-es távolságban.

Az egyik harckocsi legénysége valószínűleg félálomban lehetett, mert nem vették észre, hogy egyre közelebb érek hozzájuk.

Gyorsan kilőttem az első harckocsit, és a roncs elzárta a második látóterét, mely megpróbált megfordulni, és felém fordítani az ágyúcsövet, de végül beletolatott egy mély árokba.

A Bellersdorftól Strausberg felé vezető úton 11 Sztálin harckocsi sora-

kozott fel. A falu szélén további 120-150 ellenséges harckocsi állt, melyeket épp akkor töltöttek fel lőszerrel és üzemanyaggal.

Tüzet nyitottam rájuk: kilőttem az első és az utolsó harckocsit. Emiatt torlasz keletkezett, és a többi harckocsi nem tudott megfordulni a keskeny úton. Legénységük beindította a motorokat, és tüzelőállást próbáltak felvenni. Eközben folyamatosan lőttem rájuk.

A löporral és üzemanyaggal megterakott teherautók felrobbantak, az oroszok pedig kiugráltak járműveikből, és a falu irányába rohantak fedezéket keresni. Mind a 39 lövedé-

kemet kilőttem, aztán visszavonultam. Abban az ütközetben 39 harcosit semmisítettem meg egyedül. Adigra, mikor visszarendeltek bennünket Berlinbe, több mint 100 elleneséges harcocsit lőttem ki, és 26 tankelhárító löveget semmisítettem meg.

[Körner sikerei elismeréseképpen megkapta a Lovagkeresztet. Az utolsók között volt, aki ebben a kitüntetésben részesült.]

„Április 28-án este 10 körül Lemke SS-Obersturmführer, aki a nehézpáncélos zászlóaljunk szárnysegédje volt, engem és Oskar Schäfer SS-Obersturmführert Berlin-Wilmersdorfból a Birodalmi Kancelláriára kísért. Egy páncélozott személyszállító járművön

Berlin romokban, Hitler halott. A még életben lévő Waffen-SS-katonákra bizonytalan jövő vár.

utaztunk. A bunkerben Schäfer és én Mohnke *Brigadeführer*rel találkoztunk.” [Mohnke korábban a *Leibstandarte*, ekkor pedig a Birodalmi Kancellária parancsnoka volt.]

Április 29-én este megérkezett a zászlóaljparancsnokunk, Fritz Herzig SS-*Sturmbannführer*. Amikor összehgyűltünk, Schäfer, Herzig és én megkaptuk a Vaskereszt Lovagkeresztjét. A Lovagkeresztet a *Führer* bunkerjából hozták el, és Mohnke SS-*Brigadeführer* adta át nekünk Krebs tábornok jelenlétében. Mohnke a katonakönyvünkben is aláírta a bejegyzést.

Miután átvettük a kitüntetést, visszatértünk egységünkhöz Charlottenburgba a Neue Kantstrasséra, ahova a Birodalmi Kancellária épületétől páncélozott személyszállító járművön jutottunk el.”

A FEGYVERLETÉTEL

„Felejtsetek el a szót: hazatérés. Egyiktek sem menekülhet innen.” E szavakat orosz tiszték intézték a lefegyverzett Totenkopf hadosztály katonáihoz 1945-ben.

A Waffen-SS-katonák életében a fegyverletétellel új fejezet kezdődött: a halálos veszedelem és a bizonytalanság korszaka. Nem tudhatták, fogvatartóik könyöröletesen bánnak-e majd velük, vagy mint veszteseket brutálisan meggyilkolják.

1945 tavaszán Adolf Hitler „ezeréves” birodalma végveszélybe került: a szövetségesek megállíthatatlanul nyomultak a keleti és a nyugati fronton Németország szíve felé. A Wehrmacht és a Waffen-SS katonái nem sokat tehettek hazájukért, legfeljebb megnyújthatták agóniáját. Az évekig megszállás alatt sínylődő országok egymás után kapták vissza szabadságukat.

A koncentrációs táborok felszabadításakor került napvilágra az európai zsidóság szörnyű sorsa. A „halálgyárak” borzalmai még a legedzettebb katonákat is megrendítették. Nem csoda, hogy sokan közülük vérszomjas vadakká váltak, akik fel akartak koncolni mindenkit, aki SS egyenruhát viselt.

A megsemmisítő központokat felszabadító szövetséges katonák nem tudtak különbséget tenni a Waffen-SS-harcosok és a haláltáborokat felügyelő őrök között: utóbbiak ugyanolyan egyenruhát, sapkát, váll-lapjukon ugyanolyan rangjelzést viseltek, mint fronton harcoló bajtársaik. Ugyan melyik angol, amerikai vagy orosz katona figyelt volna fel az őrök egyenruháján feltűnő halványbarna szegélyezésre, a zubbonyuk hajtókáját díszítő halálfejre vagy kétágú horogkeresztre? Sajnálatos módon ennek egyenes következménye lett, hogy a táborok őrői által elkövetett atrocitásokért a szövetségesek sokszor olyan Waffen-SS-katonákat büntettek, akik a fronton harcoltak, s nem is tudtak a haláltáborok létezéséről.

Egyes feljegyzések szerint a szövetségesek közeledtének hírére a táborok őrői elhagyták posztjaikat, így a győztesek haragját azon Waffen-SS-katonáknak kellett elszenvedniük, akiket a közelben találtak: általában azonnal kivégezték.

Amerikai katonák kísérik hadifogolytáborba egy csoport német katonát. A szövetségesek előtti fegyverletétel után a Waffen-SS-katonák általában jó bánásmódban részesültek. Azonban az oroszok égett a vágytól, hogy bosszút állhassanak azokért a szenvedésekért, amiket a németek okoztak. Ezért legtöbbször lelőtték a hadifoglyokat.

-----Abschrift-----

Scillat
SS-C'Stuf. u.Kp.Fhr.

Im Felde, 2.8.44.

Sehr geehrte Familie Wacker!

Als Kompanieführer habe ich die traurige Pflicht, Ihnen Mitteilung zu machen, dass Ihr Sohn, der SS-Sturmmann Friedrich Wacker, seit den schweren Kämpfen bei Rosignano am 8.7.44. vermisst wird.

Die Abteilung wurde, als Nachhut eingesetzt, eingeschlossen, als die Kompanie zum Gegenstoß angesetzt werden sollte. Die Kompanie wurde durch schweren Artillerie- und Granatwerferbeschuss sowie durch heftige Gegenstöße des Gegners auseinandergerissen. Seitdem fehlt von Ihrem Jungen jede Spur.

Ihr Sohn hat sich in zahlreichen Kämpfen durch hervorragende Tapferkeit und ermüdliche Einsatzbereitschaft ausgezeichnet und war so seinen Kameraden stets ein leuchtendes Vorbild.

Durch sein offenes, ehrliches Wesen, seine stete Hilfsbereitschaft und Kameradschaft war bei uns allen beliebt. So trifft uns sein Verlust besonders schwer.

Wir wissen alle um den grossen Schmerz, der Sie, liebe Familie Wacker mit dieser Nachricht trifft. Doch wir alle sind in dieser schweren Stunde mit unseren ganzen Herzen bei Ihnen und in der aufrichtigen Hoffnung, dass Ihr lieber Junge am Leben ist und eines Tages gesund zu Ihnen in die Heimat zurückkehren möge.

Möge Ihnen diese Gewissheit die Kraft verleihen, in dieser schweren Stunde stark und hoffnungsvoll und so tapfer zu sein, wie Ihr lieber Junge stets gekämpft hat.

Es grüsst Sie im Namen der gesamten Kompanie in aufrichtigem Mitgefühl

Ihr gez.: M. Scillat

SS - Obersturmführer
und Kompanieführer.

A képen egy olyan ajánlott levél látható, melyben Friedrich-Karl Wacker családját értesítik arról, hogy Wackert hivatalosan felvették a harcban eltűnt személyek listájára.

gezték őket, vagy átadták a foglyoknak, akik agyonverték mindannyiukat. Jogosan merülhet fel bennünk a kérdés, ha a szövetségesek vagy a haláltáborokban sínylődők tudták volna, hogy áldozataik frontkatonák, megkegyelmezték volna-e nekik? A válasz egyértelműen nem. A nemzetiszocializmus nevében elkövetett gaztettek ugyanis olyan mélyen vétettek a humanizmus

törvényei ellen, hogy a bosszú nem maradhatott el, és semmiképpen nem lehetett tekintettel olyan ideákra, mint az ártatlanság véelme.

Amikor a háború végéhez közeledett, s nyilvánvalóvá vált Németország veresége, a szövetségesek kezdtek óvatosabban harcolni – senki nem akarta megöletni magát a győzelem kapujában. Azok az angol, amerikai vagy orosz katonák, akik barátai, bajtársai *Waffen-SS*-alakulatokkal vívott harcok során estek el, a fegyverletétel után bosszút álltak értük.

Egész sor bizonyíték áll rendelkezésünkre arról, szövetséges katonák hidegvérrel gyilkoltak le olyan *Waffen-SS*-katonákat, akik megadták magukat. Úgy tűnik, egyszerre nagy tömegben kapituláló csapatoknak nagyobb esélyük volt az életben maradásra. A kis létszámú alakulatok sokkal könnyebben estek áldozatul a szövetségesek bosszújának. A dokumentumok szerint Oberpfraimmennél 8, Lippachnál 36, Ebersettennél 17, Uttingnál 6, Haarnál szintén 6 katonát lőttek agyon a fegyverletétel után. A legkirívóbb eset Weblingnél történt, ahol 53 katonát végeztek ki csupán azért, mert Németország elveszítette a háborút.

Harc a keleti fronton – kíméletlen küzdelmek

A kapituláció a keleti fronton sem volt életbiztosítás. Ma már közismert, egész *Waffen-SS* hadosztályok tűntek el örökre Sztálin munkatáborainak mé-

Hadifogoly cédula. Mielőtt a hátszágba küldték volna a foglyul ejtett Waffen-SS-katonákat, ilyen cédulát csatoltak egyenruhájukhoz. A képen látható cédula Friedrich-Karl Wackeré volt.

PRISONER OF WAR

Date of capture July 11

Place (or sector) of capture 24

Unit making capture 135

Friedrich-Karl Wacker (OVER)

lyén. A Szovjetunióból évek, sőt évtizedek múltán is csak nagyon kevesen térhettek haza. Persze felmerülhet bennünk a kérdés: a *Waffen-SS*-katonák, akiket Himmler azzal küldött harcba, hogy „könyörület és szájalom nélkül lőjenek agyon” mindenkit, elvárhatták-e ugyanezt áldozataik rokonaitól, barátaitól, bajtársaitól? Természetesen nem. És hiábavaló lenne azzal is érvelni, a *Waffen-SS* kötelékében harcolók csak a csata hevében öltek, s csupán akkor követtek el túlkapásokat, ha bajtársaik halálát akarták megbosszulni.

A győztesek veszélyes, fanatikus náciknak tartották hadifoglyaikat, pedig ez csak néhány *Waffen-SS*-katona esetében volt igaz. Kétségtelen, a *Waffen-SS* kötelékében harcolók tagjai voltak a náci pártnak, de legtöbbjük nem szimpatizált elveivel és eszméivel. Néhány híres parancsnokról utólag kiderült, nem is lépett be soha az NSDAP-be.

Arról sem szabad megfeledkeznünk, a katonák közül sokan nem önként csatlakoztak a fegyveres SS-hez, hanem – főképpen a háború kései szakaszában – besorozták őket. Néhányukat a *Luftwaffétól* és a *Kriegsmarinéból* irányították át: a légierő földi kiszolgáló személyzetének és a haditengerészet támaszpontjainak létszám feletti katonái gyakran eszméltek arra, hogy a *Waffen-SS* szürke egyenruháját viselik. Az önkéntesek közül sokan egyenesen az iskolapadból, esetleg a féléves kötelező munkaszolgálat letöltése után kerültek a fegyveres SS-hez. Ezeknek a fiataloknak sem idejük, sem lehetőségük nem volt arra, hogy megismerjék a valós helyzetet, nem beszélve az ország vezetőinek az őrültség határát súroló, elvakult politikai fanatizmusáról.

A háború végén a legtöbb *Waffen-SS*-katona elszántan próbálta feltartóztatni a többszörös túlerőben lévő ellenséget. Nem politikai meggyőződésből, vagy mert imádták volna Himmlert, hanem mert elkötelezték magukat bajtársaik, egységük, hadosztályuk és hősiességéből példát mutató parancsnokaikkal mellett.

Szerencsés megmenekülés

**RUDI SPLINTER
SS-ROTTENFÜHRER**

10. SS-páncéloshadosztály (Frundsberg)

A lengyelek, akik tanúi voltak annak, amikor országukat a nácik elfoglalták, a szövetségesek soraiban harcolva nem kegyelmeztek ellenségeiknek. Különösen nem, ha azok Waffen-SS-katonák voltak.

A képen látható németek Splinterhez hasonlóan, a falaise-i katlanban estek fogságba. A hadifogságot egyedül Splinter élte túl.

„Egységem 1944 augusztusában harcolt Normandiában a szövetségesek átkaroló hadmozdulata közben keletkezett résen át. Egy esős éjszakán bemásztam egy vontatóhoz kapcsolt 88 mm-es ágyú alá, hogy aludjak egy kicsit. Arra ébredtem, hogy valaki a bakancsom talpát rugdossa.

Azt a parancsot kaptuk, hogy álljunk odébb. A Szajna folyó irányába indultunk. Azt reméltük, ott biztonságban leszünk. Lassan haladtunk előre, pár száz méterenként mindig meg kellett állnunk.

Az egyik pihenő alatt történt, hogy közeledő lövedék hangjára lettem figyelmes. Elugrottam a járműtől, és a

földre vetettem magam – a következő pillanatban egy aknavető gránátja csapódott be a közelemben. A lábamat repesz találta el. Sebesülésem és ijedtségem ellenére el tudtam futni egy ház ajtajáig, mielőtt összeestem. Amikor magamhoz tértem, a házban voltam sok német sebesülttel együtt. Ellátták a sebeimet is.

Az egységem továbbvonult, engem pedig otthagytak a sebesültek között. Végül megpróbáltak teherautóra rakni minket, de a jármű túl nagy volt, és nem tudott a keskeny, sövényekkel szegélyezett úton rázkódás nélkül haladni. A sebesültek már az első bukkanó után üvöltözni

kezdték kínjukban, így visszavittek minket a házba, és otthagytak néhány orvossal együtt.

Bejöttek a szobába és megkérdezték:

»Vannak itt SS-katonák?«

Nem sokkal később brit katonák tűntek fel. A parancsnokuk azonnal felismerte, csak egy csoport súlyosan sebesült katonával van dolga. Nem viselkedett fenyegetően. Azt mondta, nincs felesleges ideje ránk, de majd küld valakit értünk, aki elvisz minket.

Kis idő múlva valóban újabb katonák jelentek meg: lengyelek. Kezdtek kellemetlenül érezni magunkat. Bejöttek a szobába.

Emlékszem, mindannyian Sten gépfegyvert szorongattak a kezükben. Az egyik megkérdezte: »Vannak itt SS-katonák?« Mivel Pomerániából származom, tudtam egy kicsit lengyelül, és válaszoltam neki. Megdöbbent, és megkérdezte, honnan tudok lengyelül.

Azt válaszoltam neki, hogy pomerániai vagyok (a lengyel »Pomorze« szót használtam), és az egyik szülőm lengyel, a másik német. Odaszaladt hozzám, és kezet rázott velem, mint ha régóta ismernénk egymást. Ő is pomerániai volt, a »lengyel korridor« vidékéről származott. Nagyon barátságosan viselkedett, még egy pár szál cigarettát is adott.

A lengyelek ránéztek a fekete színű egyenruháikra, és mindkettőjüket lelőtték

A történethez hozzátartozik, hogy néhány nappal korábban az egyik bajtársammal szétlőtt német teherautóoszlop mellett haladtunk el. Minden ilyen esetben megnéztük, van-e élelem és víz az autókön, hisz ezekből soha nem kaptunk eleget. Persze, figyelmeztettek bennünket, hogy ne használjuk a »talált« vízkészleteket, hátha fertőzöttek vagy mérgezettek. A roncsok között új zubbonyokat találtunk, melyeken nem volt semmiféle jelzés. A rajtunk lévő ócska és rongyos volt, így gondoltunk egyet, ezeket az újakat vetjük fel. Az új zubbonyt viseltem, mikor a lengyelek ránk találtak, így nem tudhatták, hogy Waffen-SS katonává vagyok. Még azt is javasolták, hogy mivel az egyik szülőm lengyel, álljak át hozzájuk, és csatlakozzak a Szabad Lengyel Hadsereghez. Természetesen úgy kellett tennem, mintha ezt jó ötletnek tartanám.

Eközben a lengyelek bementek a másik szobába, ahol a Wehrmacht két sebesült harckocsis katonája feküdt. Az egyiknek a lábát vitte el egy gránát, a másik a lágyékán sérült meg. Nagy bajban voltak, ugyanis a lengyelek a hagyományos, páncélos fekete egyenruhájukra néztek, a galérjukon látták a halálfejes jelvényt, és azt hitték, hogy két sebesült SS-

katonával van dolguk. Nem sokat töprengtek: Sten puskájuk egész tárárt beléjük eresztették. Legyilkolták az ott fekvő, tehetetlen sebesülteket. Amikor valaki háborús bűntettekről beszél, nekem mindig ez az eset jut eszembe.”

Lengyel csapatok is részt vettek a falaise-i katlanál a németek bekerítésében. Patton tábornok 3. hadseregét arra utasították, hogy forduljanak északra La Manstól Argentan irányába, és csatlakozzanak az angol-kanadai haderőhöz, melyek délen támadtak Caen és Falaise felől.

Ezzel nagy létszámú német haderőt kerítettek be.

Az angol-kanadai haderő egyik kontingense volt az 1. lengyel páncélos hadosztály, mely a 4. kanadai hadosztállyal működött együtt, és 1944. augusztus 16-án érte el Falaise-t.

A lengyel és a kanadai katonák három nappal később egyesültek az amerikai csapatokkal Chambois-nál. Bár látványos hadművelet volt, a gyűű nem zárt tökéletesen: körülbelül 40 000 német katona ki tudott menekülni a falaise-i katlanból.

Hosszú út hazafelé

KARL-HEINZ DECKER SS-STURMMANN (UNTERFÜHRERANWARTER)

25. SS-páncélosgránátos-ezred
12. SS-páncélos hadosztály
(Hitlerjugend)

Karl-Heinz Decker, a Hitlerjugend hadosztály 18 éves gránátosának hajszál híján sikerült megmenekülnie, miután kanadai fogságba esett a falaise-i katlanban.

Waffen-SS-foglyok számára kialakított tábor. Az ilyen fogolytáborokban a szövetségesek szigorúan megtiltották a fényképezést. Ezzel magyarázható a felvétel gyenge minősége.

„Egy erdőbe vittek bennünket, ahol ásót adtak a kezünkbe, hogy megássuk a sírunkat. Nyilvánvaló volt, hogy hamarosan meghalunk. Aztán szerencsére megjelent egy angol tiszt, és visszakísért minket az útra, ahol teherautókra kellett szállnunk. Egy fogolytáborba vittek, ahol mindannyiunkat háborús bűnökkel vádoltak.

Ebből a táborból Angliába kerültem. Úgy emlékszem, egy lóversenypályán állt a tábor, London közelében. Amíg ott voltam, a V2-esekkel bombázták a várost. Azt mondták, hogy egy kihallgatótáborban vagyunk, de szerencsére engem nem hallgattak ki. Meg kell mondanom, láttam vallatásról beszámolókat a férfiakat nagy vörös hurkákkal a hátukon, akik este csak a hasukon fekvé tudtak aludni. Velem nem bántak rosszul.

A londoni kihallgatótábor után Amerikába vittek: Arkansasban és Louisianában voltam fogolytáborban. A háború vége után az amerikaiak levetítették nekünk egy filmet a koncentrációs táborokról. Nem bírtuk végignézni. A Waffen-SS-katonáit a kezdetektől háborús bűnösöknek tartották, de mi semmit sem tudtunk azokról a dolgokról, amit a filmen bemutattak.

Miután 1946-ban háborús bűnösnek hazatértem Amerikából, Belgiumba küldtek a 2228-as brit hadifogolytáborba. Olyan kevés ételt kaptunk, hogy csak minden 10-14. napon tudtunk WC-re menni. Ott latrinrudakon ültünk, mint a tyúkok az ülőrúdon. A

fájdalom könnyei folytak végig az arcunkon, miközben testünk funkciójának próbáltunk eleget tenni. Földbe vájt lyukakban éltünk, a sátorunk volt a tetőnk. Alig kaptunk ennielőt, és majdnem éhen haltunk. Néhány hét múlva visszaszállítottak Angliába. Eleinte Sir Brian Horrocks szolgálatában álltam, aki a XXX. brit hadtest parancsnoka volt Arnhemnél. A sofőrjét kivéve házi személyzetének minden tagja Waffen-SS-hadifogoly volt. Horrocks ízig-vérig úriember volt, és tisztességesen bánt velünk. Amikor egy farmon dolgoztam, együtt laktam a gazdáékcal, akik elég nagy szabadságot biztosítottak számomra. 1948/1949 karácsonyán visszavittek bennünket Németországba, ahol hivatalosan szabadon bocsátottak. Értesültünk arról is, ha bármelyikünk, most már szabad emberként, vissza akar térni Angliába, 14 nap múlva jelezze. Tudtam, hogy a családom felbomlott akkor, amikor menekültként elhagyta Kelet-Poroszországot, s láttam a menekültek helyzetét abban a Németországban, mely a háború után megmaradt. Elhárítottam, hogy visszatérek Angliába.

Nem bántam meg, hogy a Waffen-SS-nél szolgáltam, és büszke vagyok arra, hogy a Hitlerjugend hadosztály katonája voltam. Az eltelt évek alatt együtt dolgoztam és beszélgettem számos angol veteránnal. Mindannyian elismerték, hogy a háborúban mindkét oldalon voltak túlkapások, még akkor is, ha a média másképp vélekedik rólunk.”

Harc és fogság

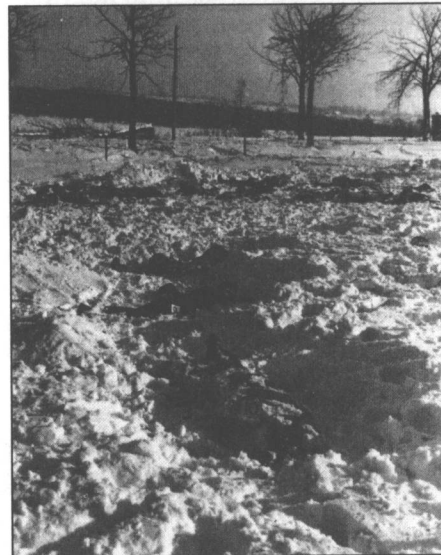
ERICH HELLER

SS-UNTERSTURMFÜHRER

2. SS-páncéloshadosztály (Das Reich)

1944 decemberében, az Ardenneken folytatott harcok idején Erich Heller SS-Untersturmführert amerikai katonák mentették ki egy égő ház romjaiból, így a foglyukká vált. Hellert fogsága kezdetétől balsejtelmek gyötörték.

A Waffen-SS által elkövetett malmédyi mészárlás áldozatai. Az ilyesféle incidensek megnehezítették a fogságba esett Waffen-SS-katonák életét. Erről szól Heller beszámolója is...

„Javaslatomat, mely szerint a felderítőknek kell előremenniük, elutasították azért, mert nem volt elég idő arra, hogy megszervezzék az akciót. Tapasztalt gyalogsági tisztként már akkor láttam, hogy a csatát elveszítjük.

Néhány bajtársam a harckocsikon ült, a többiek gyalog követték őket. Én gyalogos csapatokhoz csatlakoztam. Nyílt terepen haladtunk, így az egyetlen fedezéket a harckocsik jelentették. Alig tettük meg az út egynegyedét, amikor az ellenség tüzet nyitott ránk. Az egyik harckocsit rögtön eltalálták, mely kigyulladt. Ezután azt a járművet vették célba, amely mögött én is haladtam. Az

embereim ösztönösen leugrottak róla, és az árkokban próbáltak menedéket találni. Nyilvánvalóvá vált, hogy lehetetlen tovább haladnunk. Az ellenség vadászbombázói is megjelentek. Szerencsére, mivel az árkot fenyősor szegélyezte, odafentről nem vettek észre bennünket. Miután jelentették, hogy a csapatom semmilyen veszteséget nem szenvedett, kiadtam a parancsot, hogy mindenki próbáljon meg dél felé kúszni az árokban, a városba vezető út felé. Az útról támadást is indíthattunk akár, hisz a házak és a fák mindkét oldalon fedezéket nyújtottak. Még a köd is leszállt, és fejünk fölül a vadászbombázók eltűntek.

Délután egy óra körül gyülekeztünk attól a hídtól nyugatra, amelyen aznap reggel haladtunk át. Ekkor már csendes volt a környék: minden harckocsinkat kilőtték. Futárt küldtem tüzérségi segítségért, egy fél századnyi embert pedig harckocsi-utánpótlásért. Embereimet az út menti fedezékekben – házakban, istállóknban, fák és bokrok rejtekében – helyeztem el.

Először a városközpontban találkoztunk egy ellenséges Sherman harckocsival. Fél óra múlva visszatért a futár Grohmann SS-Obersturmbanführer zászlóaljparancsnoktól azzal a hírrrel, hogy nincs tüzérségi és harckocsi-utánpótlás, csak egy szakasznyi gránátost tudnak küldeni. Azzal a felszereléssel kellett volna bevinnünk a várost, amivel addig is rendelkezünk.

A nehézgéppuskák mögöttünk álltak, hogy fedezzenek minket

Embereimet a következőképpen állítottam fel: kétharmaduk az utca bal oldalán, egyharmaduk a jobb oldalán foglalta el állásait. Jól elkülönítettem őket, hogy a veszteségeket alacsonyan tartsuk. A harckocsi-elhárító fegyvereket is hasonló módon osztottam meg. A nehézgéppuskák mögöttünk álltak, hogy fedezzenek minket, és feltartóztassák az ellenséget.

A tartalék szakasz Drschewianowski SS-Oberscharführer vezetése

alatt a balszárnynon harcolt. Kemény tűz alá kerültek, ezért gyorsan be kellett fejeznünk a támadást. Kevés fedezéknek alkalmas objektum volt körülöttük.

Az egységemnek ekkor adtam ki a parancsot a támadásra. Jól haladtunk előre, és kiűztük az ellenséget az első néhány házból.

Azonban az utca jobb oldalán harcoló alakulat elkövette azt a hibát, hogy előrerohant. A városközpontban álló harckocsi és a géppuskák csak úgy okádták rájuk a tüzet, és néhány perc alatt óriási veszteségeket szenvedtek. A támadás az utca jobb oldalán megrekedt.

Eközben géppuskáim visszaverték az ellenség gyalogságának támadását balról. Egy Panzerfaust-csapatnak sikerült megsemmisítenie a Sherman harckocsit. Az ellenség láthatóan összezavarodott, de nem tartott sokáig, hogy rendezze sorait.

A rövid tűzszünet után balról harckocsival és egyéb fegyverekkel indítottak újabb támadást. A látszóval a város nyugati határán két ellenséges harckocsit pillantottam meg. Azon a szárnyon, a nyílt szín közepén a tartalékos szakaszunkat már utolérte végzete. Kiadtam a parancsot a támadás befejezésére, és utasítottam az embereimet, hogy vonuljanak vissza úgy, hogy közben fedezzék egymást. A Panzerfaustokkal és a gépfegyverekkel három katonának velem kellett maradnia. A visszavonulás negyedóráig tartott.

Ezen az újabb felvételen is a Waffen-SS-katonák számára létrehozott hadifogolytábort láthatjuk. A fénykép éppen a háború befejezése után készült. Jól megfigyelhető a kietlen környék és az építmények hiánya. Az elégtelen táplálkozás és a fagyhalál nagy mértékben hozzájárultak a foglyok magas halandóságához.

Már éppen követni akartuk a többieket, mikor a fedezékünket jelentő házat robbanógránát találta el. Kirohantunk, és a városközpont felé vetjük az irányt. Úgy gondoltam, hogy az ellenség arra számít, hogy az ellenkező irányba futunk, és megpróbáljuk kikerülni a hídnál felállított tüzelőállásaikat. Igazam lett. Új fedezékünkben jól láttuk, hogy tőlünk 120 m-re egy Sherman beássa magát egy tankelhárító ágyúval együtt. Ki kellett törnünk a helyünkről, de először az ellenséget kellett elintéznünk. Két emberem a *Panzerfaust*-tal

kezdte lőni a Sherman, és el is találta. Én a harckocsi és az ágyú legénységét vettem célba, akik kiugráltak a járműből a géppuskáikkal együtt. Később megtudtam, hogy néhányat megöltem, illetve megsebesítettem. A harckocsit később el kellett vontatni.

Amikor elhagytuk a házat, még több gránát csapódott be mellettünk. Valaki nyilvánvalóan észrevett bennünket. Úgy terveztük, én hagyom el utolsónak a házat, de a tető rám omlott, és elvesztettem az eszméletemet. Az eszméletvesztés csak néhány másodpercig tartott, de amikor magamhoz tértem, láttam, hogy egy tetőgerenda alá szorultam. Megpróbáltam kiszabadítani magam, de nem sikerült. Égő deszkák potyogtak rám a tetőről. Kiabáltam a társaim után, de vagy elmentek, vagy elesetek már addigra. Tudtam, a ház előbb vagy utóbb össze fog omlani, akkor pedig végem van.

Az a három amerikai katona, aki hirtelen megjelent a házban, legalább annyira meglepődhetett, mint én. Később megtudtam, hogy felderítők voltak, akiket azért küldtek előre, hogy meggyőződjenek, a várost teljesen megtisztították. Kiszabadítottak, de közben ők is megégették. Elvittek egy házba, ahol átmenetileg bekötözték, és adtak némi élelmet is. Később elaludtam. Este felé fájdalomra ébredtem. Orvost akartam, de azt mondták, hogy nem maradunk ott.

Parancsnokukat Millernek hívták, és 1921-ben született. Az apja német volt, Stuttgartból származott. Ez a tény azonban nem akadályozta meg abban, hogy elvegye az összes rendjeletem és az órámat. Szerencsére a parolim terepszínű zubbonyom alatt rejtve maradt.

Két nappal később a katonai rendészet egyik őrmesterével futottunk össze, aki odajött hozzám néhány belga civil éljenezése kíséretében, és egy nagy kést rázott a kezében. Közben ezt mondta: »Vége a háborúnak, az SS-nek annyi.« A civilek örültek, s azt remélték, hogy elvágja a torkomat. Szerencsére csak a parolim érdekelte.

A katonák nem voltak barátságatlanok hozzám, de keveset beszéltek. Az egyetlen ember, aki szóba elegyedett velem, egy idősebb katona volt, akit „japcsiölőnek” hívtak. Állandóan hosszú törökkel játszadozott, melyekkel hajmeresztő trükköket muta-

tott be. Gyakran elmesélte nekem, hogyan használta a késeket az „átkozott japánok” megölésére.

Amikor besötétedett, egy őrnagy érkezett. Miután megkérdezte a nevemet, beosztásomat, egységem nevét, a támadás célját, megmutattam neki a katonakönyvem, és közöltem vele, hogy nincs több mondani-valóm. Az őrnagy elégedettnek látszott. A tolmács közölte, a tárgyalásokon úgy döntöttek, a *Waffen-SS* tagjait ezentúl nem kezelik reguláris katonaként.

Néhány perc múlva felraktak egy dzsipre, és kórházba szállítottak, ahol megengedték, hogy megmosakodjak, és egyek valamit. Azután megvizsgáltak, és átkötötték a sebeimet. Az orvos közölte velem, hogy a sebeim nem súlyosak, és továbbküld egy másik kórházba, vagy egy olyan fogolytáborba, ahol van orvosi ellátás. A másik lehetőséget választottam, így kocsival odavittek.

Estefelé egy tiszt fogadott valamilyen faluban vagy kisebb városban. Rangjelzések nem voltak az egyenruháján. Nagyon barátságosan bánt velem. Leültetett, itallal és étellel kínálta. Nevetett, amikor megkérdeztem, hogyan szólíthatom. Végül azt válaszolta, hogy akár százados úrnak is hívhatom, ha úgy tetszik. Két vagy három órán át beszélgettünk. Végül rájöttem, hogy az első kihallgatáson estem keresztül. Nagyon nyíltan beszélt velem, még azt is elárulta, hogy bécsi zsidó volt, és 1938-ban emig-

rált. Figyelmeztetett, emiatt nehogy kényelmetlenül érezzem magam. Ő volt életem legtapintatosabb vallatója.

A kihallgatás végén megjelent egy őrnagy és egy másik vallató. Az utóbbi nagyon intelligens személy volt, aki a válaszaimra villámgyorsan reagált, és fondorlatos kérdéseket tett fel. A tolmács mindent lefordított az őrnagynak. A vallatóm azt mondta, érti amit mondok, mert Berlinben tanult, mielőtt szüleivel 1934-ben elhagyta az országot. Már majdnem éjfél volt, amikor befejezték.

Német szokásainknak megfelelően az úgynevezett *Deutsche Gruss*-szal tisztelegtem, amikor elhagyták a helységet, nem pedig a hagyományos katonai tisztelegéssel. Nem viszonozták. A barátságos vallatóm azt tanácsolta, ezentúl tartózkodjak az ilyesféle tisztelegéstől. Ezek után átadtak egy őrmesternek, aki átvitt egy szomszédos szobába. Ott töltöttem az éjszakát.

Közölte velem, hogy a Waffen-SS-katonákat ezentúl háborús bűnösöknek tekintik

Másnap, december 27-én, egész nap a szobámban feküdtem és vártam. Már délután volt, amikor értem jöttek, és elszállítottak. Az utazás végén egy ház előtt megálltunk. Oda-bent nagy volt a lárma: vagy tíz katonai rendész énekelt egymást túl-harsogva, borgőzősen. »Helló«-val

köszöntöttek, mikor az őrmester átadott nekik. Azok az emberek hatalmas termetűek voltak. Egymásra néztek, majd bólintottak, és a szoba két oldalán felsorakoztak. Mielőtt rájöttem volna, hogy mi fog történni, megragadták a ruhámat, és előrán-gattak. Teljes erőből meglendítettek, és jóformán átrepítettek a szobán. Közben ezt ordították: »Repül a superman!« Az utolsó métereket hason csúszva tettem meg.

Mielőtt a másik sorban állók elkap-tak volna, hogy folytassák a játékot, tiszt lépett a szobába, és rájuk kiáltott. Ekkor elengedtek. Jelezte, hogy kövessem, és közölte velem, hogy ami a háború szabályait illeti, már nem állok a genfi vagy a hágai konvenció védelme alatt, ugyanis ezen-túl a *Waffen-SS*-katonákat háborús bűnösöknek tekintik.

Kértem, hogy magyarázza meg, ez mit jelent. Beszélt a Malmédynél történt incidensről, ahol 1944 decembe-rében amerikai foglyokat végeztek ki *Waffen-SS*-katonák. Én erről semmit sem hallottam azelőtt, csak tőle tudtam meg. Fogvatartóim vitatkozni kezdtek, melyből csupán annyit sikerült megtudnom, hogy az elkövetkező néhány nap alatt fel fognak akasztani, attól függően, hogy melyik egységnél szolgáltam.

1944. december 28-án reggel, egy háborús bűnösöknek felállított fogolytáborba szállítottak. Mivel elégé kicsi volt, úgy hiszem, csupán átmeneti tábor lehetett. 16 német tisz-

tet a 2. páncélosadosztály, a 116. páncélosadosztály, illetve a *Brandenburg* hadosztály tisztjeit már oda-szállították.

Az amerikaiak szemmel láthatóan élvezték, hogy a »*Führer hősei*« ilyen megalázó helyzetbe kerültek. Egy óra múlva bevitték egy sötét szobába, és leültettek egy kisebb székre. Hátulról hangokat hallottam. Biztos voltam benne, hogy ütött az utolsó óráim. Ám a szobát hirtelen vakító fény árasztotta el. Az amerikaiak nevetve mondták, hogy a mennyország fényeit látom. Nagyon jól mulattak a látványon, melyet nyújtottam. Ezután visszavitték a többi rab-hoz, akik nagy örömmel látták, hogy életben vagyok. Semmi kétségük nem volt afelől, ha engem kivégez-nek, akkor ők lesznek a következők.

Ugyanezen a napon egy fűtetlen marhavagonban szállítottak minket tovább, amelyben nem volt WC. Négy napon át utaztunk ilyen körü-

mények között. Végre megérkez-tünk egy hadifogolytáborba, Le Mans mellé. Amikor kiszálltunk a marhavagonból, minden erőnket össze kellett szednünk, hogy ne mutassuk gyengeségünket. Nem akar-tunk ugyanis örömet szerezni fogva-tartóinknak.

Miután egy darabig vártunk a der-mesztő hidegben, megjelent egy szá-zados, két őrmester és egy tolmács. A tolmács elmondta nekünk, hogy át-szállítanak minket egy közeli tábor-ba, ahol hadifogolyként fognak bán-ni velünk. Az egyik rangidős orvos tiltakozott az ellen, ahogy el akartak vinni minket, de kifogásait visszautasították. Amikor a százados és a tolmács távozott, az egyik őrmester kétszer pofon vágta az orvost. Ezután átmentünk a börtön kapuján, és egy sátorhoz vezettek minket. Fogságunk a nyugati szövetségeseknél így kezdődött el. Számomra ez 1947 má-sodik feléig tartott.

Kemény bánásmód

**FRIEDRICH-KARL WACKER
SS-STURMMANN**

16. SS-páncélosgránátos-hadosztály
(Reichsführer-SS)

**LEO WILM
SS-OBERSCHARFÜHRER**

3. SS-páncélosadosztály (Totenkopf)

**REMY SCHRIJNEN
SS-UNTERSCHARFÜHRER**

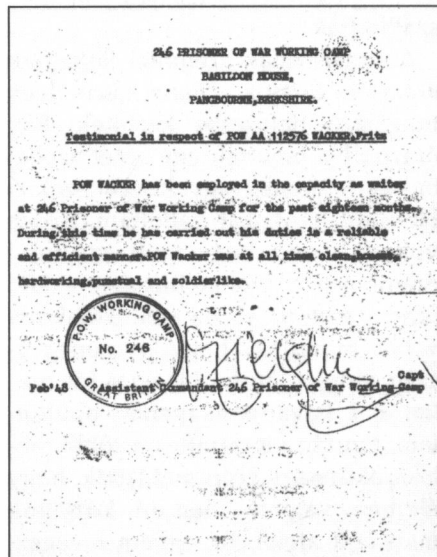
27. SS Freiwilligen Sturmbrigade
(Langemarck)

**RAYMOND LEMAIRE
SS-STANDARTENOVERJUNKER**

28. SS önkéntes páncélosgránátos
adosztály (Wallonien)

„1944. júliusában az Egyesült Államokban voltam hadifogoly. Mi, foglyok, még mindig nem hittük, hogy Németországot le lehet győzni. Amikor 1944 végén az ardenneki offenzívát elindították, mindannyian abban bíztunk, hogy meg fogjuk nyerni a háborút.

Az amerikaiak jól bántak velünk, és az étel is jó volt. Úgy viccelődtünk és viselkedtünk az örökkel, mint a gyerekek. Még horogkeresztes zászlót is sikerült készítenünk, amit 1945. január 30-án éjjel a tábor legmagasabb épületére felhúztunk. Az örök csak másnap, délután fél kettő körül vették észre, és nem büntettek meg bennünket.

Friedrich-Karl Wacker hadifogoly bizonyítványa.

Mindez akkor történt, amikor a háború még folyt, és a németek sok amerikai katonát tartottak fogságban. Ha a jenki rosszul bántak volna velünk, ez eljutott volna az otthoniak fülébe, és akkor hasonlóképpen bántak volna az amerikai foglyokkal. 1945 után már egyetlen amerikai sem volt német fogságban. Következésképpen fogvatartóink már úgy bántak velünk, ahogy nekik tetszett. Néhány táborban a foglyoknak földbe vájt lyukakban kellett élniük, teljesen kitéve az időjárás viszontagságainak.”

FRIEDRICH-KARL WACKER

„Minden táborban másképp bántak velem. Egy dolog azonban mindegyik egyforma volt: állandóan éhesek voltunk.

A kémelhárítás egyik kihallgatásán azért vertek meg, mert partizánok ellen harcoltam. Az amerikaiak szerint azok az emberek nem partizánok voltak, hanem szabadságharcosok. Hallottam, maguk az amerikaiak mondták, hogy egyetlen háború sem folyhat partizánok nélkül.”

LEO WILM

„Háborús bűnösként bestiális bánásmódban volt részem mind az angolok, mind az amerikaiak részéről. Azt azonban ki kell jelentenem, hogy nem a fronton harcoló katonák bántak velem így.

SS-tagként internáltak, „idegenként” kezeltek, nem kaptam meg a hadifogolystátust, és nem élveztem a védelmet, ami ezzel járt. Később, Belgiumban, bottal és puskatussal vertek meg a tábori csendőrök, majd jól ágyékon rúgtak. Kegyetlenségüknek

semmi sem szabott határt. Még a németek oldalán szolgáló vöröskeresztes nővérek is 20 évig terjedő börtönbüntetést kaptak a háború után.”

REMY SCHRIJNEN

„1945. április 1-jén SS-Standartenoberjunker rendfokozattal csatlakoztam a Wallonien hadosztályhoz, amely az Odera folyónál állomásozott. Épp időben érkeztem, hogy részt vegyek az utolsó nagy visszavonulásban. Sok francia bajtársam vett részt a berlini harcokban, és esett el ott. 1945. május 5-én Schwerinnél adtuk meg magunkat.

Szeptemberben visszaküldtek Belgiumba, majd 1946 májusában az apámmal együtt halálra ítélték. Ő ugyanannál az egységnél szolgált, ahol én. A halálos ítéletet 1947 elején megváltoztatták, és végül 1950 augusztusában kiszabadultam. Az apám további két évet töltött börtönben, majd őt is elengedték.”

RAYMOND LEMAIRE

Tisztességes bánásmód

„SEPP” LAINER**SS-OBERSCHARFÜHRER**4. SS-páncélgránátos-ezred
(*Der Führer*)2. SS-páncélosadosztály (*Das Reich*)**WERNER BUSSE****SS-UNTERSCHARFÜHRER**

10. SS-páncélosezred

10. SS-páncélosadosztály (*Frundsberg*)**GERD ROMMEL****SS-ROTTENFÜHRER**

10. SS-Panzer Aufklärungs Abteilung

10. SS-páncélosadosztály (*Frundsberg*)

„Sepp” Lainer SS-Hauptscharführer barátjával, Johan Thaler SS-Unterscharführerrel. Mindkettőjük nyakában ott a Lovagkereszt.

„Franciaországban, 1944. augusztusában estem amerikai hadifogságba. Néhány nap múlva megszöktem, de nyolc nappal később ismét elkaptak. Roppant balszerencsés voltam. Angliába vittek, ahonnan később az Egyesült Államokba szállítottak. 1946 elején visszavittek Európába, és végül Franciaországban helyeztek el egy fogolytáborban. Néhány hónap múlva Németországba mentünk, ahol megtagadták tőlünk a hadifoglyoknak kijáró jogokat. Nem nyertük vissza a szabadságunkat, és továbbra is háborús bűnösökként tartottak minket fogva, de már új néven: »internáltak« lettünk. A

Franciaországban állomásozó amerikaiak többsége rendesen bánt velünk, de előfordult, hogy nem voltak tisztességesek. Angliában nagyon korrekt bánásmódban volt részünk. Amerikában velem mindig jól bántak, de néhány bajtársammal egyáltalán nem.”

„SEPP” LAINER

„1944. július 10-én estem fogságba a normandiai csata idején, amikor a 112-es magaslatért folyt a harc. A Szovjetunióban, rádiósként szolgáltam egy harckocsiban, de később, Franciaországban saját harckocsit kaptam. Néhány nappal a fogságba esésem előtt

SS-Unterscharführerré léptettek elő. A harckocsim tornyát megrongálta egy PIAT-lövedék [harckocsi-elhárító fegyver]. Azonnal kirepített belőle.

Angol orvosok találtak rám, akik kórházba szállítottak. A sebeim nem voltak komolyak, ezért Londonba vittek repülőgéppel. Onnan Skóciába kerültem, ahol Perthshire-be a Cultybraggan nevű táborba vittek. Még ma is használják ezt a helyet, a területi hadsereg kiképzőtáboraként.

A háború végén elhatároztam, hogy Skóciában maradok. Azért döntöttem így, mert a szovjetek elfoglalták a szülővárosomat, másrészt korábbi Waffen-SS-katonaként nem lett volna szerencsés dolog hazatérni. A britek mindig

rendesen és tiszteletteljesen bántak velem.”

WERNER BUSSE

„Négy és fél évet töltöttem orosz hadifogságban. A táborban 9000 ember volt. Egyetlen zsidó származású orosz orvos látott el mindannyiunkat. Ha nem lett volna ott velünk, még több katonánk halt volna meg. Emlékművet kellene állítani annak az embernek a tiszteletére. Az egyik vizsgálatkor megkérdeztem tőle, honnan tud ilyen jól németül. Azt válaszolta, hogy Németországban tanult, és nagyon jól érezte magát ott. Természetesen tudta, hogy Waffen-SS-katona voltam.”

GERD ROMMEL

Harc a végsőkig

HANS-GERHARD STARCK**SS-OBERSCHARFÜHRER**

1. SS-páncélosadosztály

(*Leibstandarte SS Adolf Hitler*)

Bár 1945-ben a birodalom összeomlott, néhány Waffen-SS katona – köztük Starck is – eltökélten harcolt a végsőkig. Azonban a fegyverletétel a fogolyélet és a bizonytalan jövő kezdetét jelentette.

Hans-Gerhard Starck SS-Unterscharführer. A háború végén Ausztriában, Linznél esett fogságba.

„1945 elején, miután a Balaton mellett indított offenzívánk elakadt, kezdetét vette a visszavonulás nyugat felé.

A magyar hadsereg három hadosztálya megadta magát az oroszoknak. Emiatt óriási rés nyílt a frontvonalon. A Balaton déli partján harcoló páncélos egységek keletre, Várpalota felé vonultak vissza, onnan pedig nyugati irányba fordultak.

A háború ezen szakaszában a bevonuló újoncok képzettsége és fegyelme jócskán alatta maradt a korábban megszokott – és megkövetelt – színvonalnak. Úgy viselkedtek, mint a gyerekek. Ennek a szedett-vedett társaságnak már semmi köze nem volt régi, jó hírű hadosztályomhoz.

Odenburg közelében, az osztrák–magyar határt értük el. Át kellett kelünk a hegyeken. Ami elromlott, azt félretoltuk, és az út szélén hagytuk. Bécstől délre, St. Pölten felé vonultunk.

Május 8-án utasítást kaptunk, hogy menjünk át az Inn folyón, és adjuk meg magunkat az amerikaiaknak. Ez három évig tartó katonai szolgálá-

tom végét jelentette. A parancsnok ekkor kérdezte meg, hogy miért volt annyira fontos, hogy kinevezzenek SS-Oberscharführerré. Azt feleltem neki, hogy nem akarom tizedesként kezdeni a következő háborút.

A fogságba esésem után három hónapig Linz közelében, egy korábbi koncentrációs táborban voltam fogoly. Utána a svábföldi Burgauba szállítottak.

80 kg voltam mielőtt fogságba estem, de három hónap múlva már csak 52 kg-t nyomtam. Nagyon sovány voltam, ezért a »Ghandi« gúnynevet ragasztották rám.

Burgauba, korábbi parancsnokom a Leibstandarte hadosztályból az irodán szerzett munkát nekem. Ő volt köztünk a rangidős. Másik három fogollyal együtt őrnöki munkára osztottak be minket.

Később, 1946 januárjában, azt a parancsot kaptuk, hogy készítsük el az 1928-ban született fiatalabb társaink elbocsátópapírjait.

Kihasználtam az alkalmat, és magunknak is megcsináltam. Az ellenőrzés nem volt szigorú, így minket is elengedtek.”

Kiállni valaki mellett

KURT IMHOFF SS-OBERSTURMFÜHRER

9. SS-páncélos hadosztály (Hohenstaufen)

Imhoff szemtanúja volt több ezer német hadifogoly halálának. A sok haláleset oka az volt, hogy a nyugati szövetségesek teljesen közömbösek voltak a táborokban fennálló körülmények iránt.

Kurt Imhoff SS-Unterscharführer 1942 nyarán. Zubbonyának gomblyukában jól látható a Vaskereszt szalagja.

„1945. decemberében az Egyesült Államokból Franciaországba vittek: Bostonból Le Havre-ba. Az utazás szörnyű időszak kezdetét jelentette számomra. Két különböző franciaországi táborban voltam hadifogoly. Mindkettő amerikai ellenőrzés alatt állt, de lengyelek voltak az őrök. A Soissons és Lotaringia közelében működő táborokban emberek ezrei haltak éhen vagy hunytak el betegségben.

1946 elején átszállítottak egy amerikai fogolytáborba, a németországi Heilbronnba. Ott megvizsgált az amerikai katonaeorvos, valamint a korábbi német katonaeorvos is. Mindketten megállapították, hogy „alul-

táplált” vagyok. 50 kg-ra fogytam le, pedig amikor elhagytam az Egyesült Államokat 80 kg voltam.

Innen Darmstadtba vittek, egy úgynevezett szabadonbocsátó táborba. Ott az egyik szobában közölték velünk, hogy mint hadifoglyok, szabadok vagyunk, egy másikban pedig ismét letartóztattak minket. A szövetséges főparancsnokság határozata alapján háborús bűnösök lettünk.

Ezzel megkezdődött a politikai procedura. Minden foglyot besoroltak az általuk meghatározott öt kategória valamelyikébe. Ha valaki az elsőbe vagy a másodikba került, az további fogságot jelentett.

Mivel a *Waffen-SS* tisztje voltam, a második legmagasabb osztályba kerültem. Közölték velünk, ha akarjuk, ügyvédet is kérhetünk. Számomra ez lehetetlen volt, mivel nem volt pénzem. Elvesztettem Felső-Sziléziában lévő otthonomat is: azt a területet a lengyelek annektálták. Otthon nem maradt rokonom, ezért vissza kellett utasítanom az ügyvédre vonatkozó ajánlatot.

Magamat védtem, és azzal érveltem, hogy a háború kezdetétől a fogságbaesésemig kizárólag katona voltam. Ezért nem tudtak semmilyen büntetéssel vádolni. Később megtudtam, hogy már az Egyesült Államokban eltöltött hadifogságom idején nyomozott a hírszerzés személyes dolgaim után. Végül 1947-ben kiszabadultam. Egy építési vállalatnál találtam munkát."

A vörös bosszú

WILHELM HILLEN
SS-OBERSTURMFÜHRER
 1. SS-páncéloshadosztály
 (Leibstandarte SS Adolf Hitler)

Néhány Waffen-SS katona számára az orosz hadifogság nemcsak testi szenvedést jelentett. Megesett, hogy végig kellett nézniük, a Vörös Hadsereg részeg katonái hogyan állnak kegyetlen bosszút ártatlan civileken.

A Vörös Hadsereg Berlinben. A németeknek meg kellett lakolniuk a Szovjetunióban elkövetett tetteikért.

„Néhány napig Berlin déli részén egy sportcsarnokban feküdtem több száz német katonával, akik a halbei harcok során szereztek súlyos sebeket és estek fogságba.

Miután az oroszok elvették személyes tárgyainkat, és leborotválták a fejünket, május 8-án marhaszállító

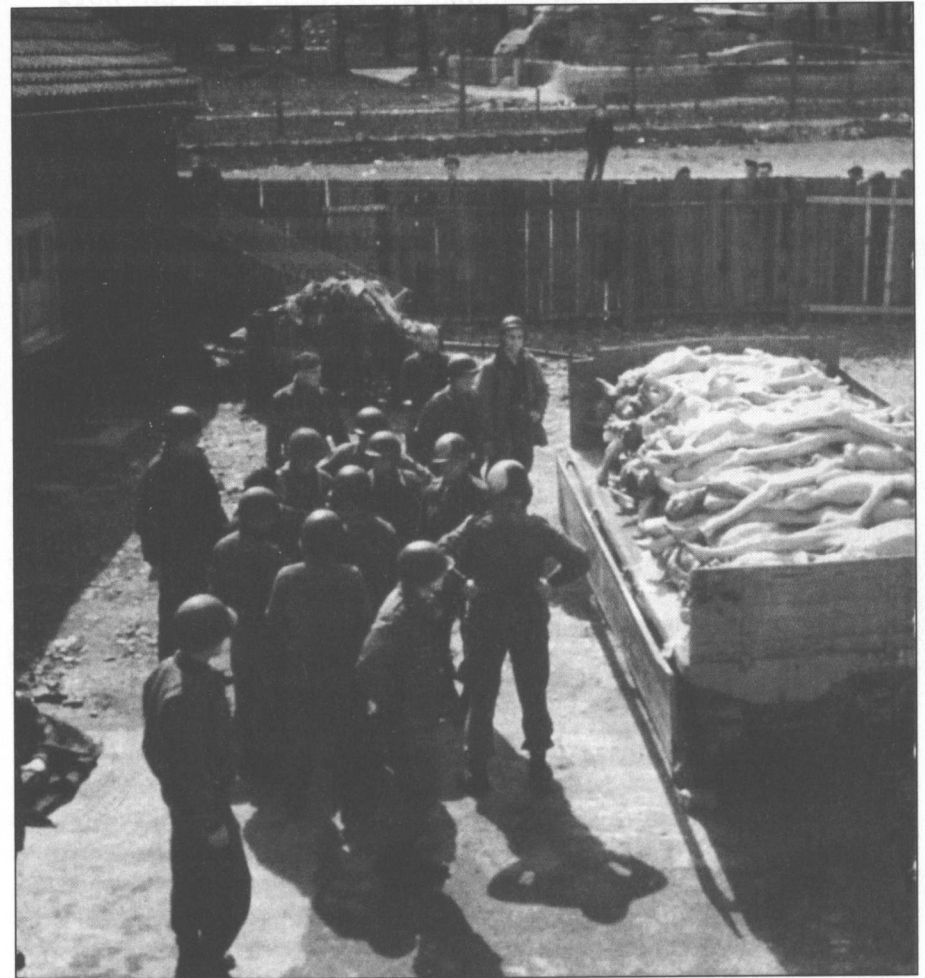
vasonokban egy lengyelországi hadifogolykórházba küldtek minket. Mellettem egy 14 éves fiatal feküdt, akinek a jobb lábát amputálták. A vagon ajtajánál egy könnyes szemű, előrehaladott állapotban lévő várandós nő állt. Az édesanyja volt. Az orosz örök távolabb lökdösték az aj-

tótól, de amikor nem figyelték, felmászott a kocsira, és elbújt egy nagykabát alá. Az ajtót bezárták, a vonat pedig elindult kelet felé.

Nem sokkal éjjél után a vonat megállt. Kintről puskalövéseket és a háború végét ünneplő részeg orosz katonák ordítózását hallottuk. Aztán kinyílt a vagonajtó. Hat orosz katona mászott be, akik értékes tárgyakat kerestek. A zsákmányszerző körútjuk sikertelennek bizonyult, hisz korábban már kifosztottak minket. Ezután olyan dolognak voltam szemtanúja, amit míg élek, nem felejték el.

Megtalálták a várandós nőt. A katonák sorra megerőszakolták. A győztesek bömbölése elnyomta a nő kiáltozását és a sebesültek nyögését, akik alig tudtak mozogni a kötésük és a gipszüik miatt. A tábori ágyról odamászott az anyjához a frissen amputált lábú fiú, hogy védje őt. Aztán jött az, ami mindenben túltett: az egyik orosz elővette a pisztolyát, és előbb a fiút, majd az anyját lőtte fejbe. Ezek után nevetve dobták ki a holttesteket a töltésre. Megbénultam, és visszatarthatatlanul zokogni kezdtem. Akkor értettem meg, hogy tényleg »felszabadítottak« bennünket."

A HÁBORÚ UTÓHATÁSA

A náci faji politika komor valósága. Amikor a szövetségesek felszabadították a koncentrációs táborokat, és a világ tudomására jutottak az európai népek ellen elkövetett rémségek, minden náci államhoz kapcsolódó dolgot bűnösnek ítélték.

A háborút és a hadifogságot túlélő Waffen-SS -katonák számára a szabadulás sem hozott megváltást. társadalmuk ugyanis kiközösítette, illetve háborús bűnösökként kezelte őket. Az egykori Waffen-SS katonáknak lehetőségük sem volt, hogy tisztázzák magukat a Harmadik Birodalom által elkövetett bűnök vádja alól.

1946-ban Nürnbergben a Nemzetközi Katonai Bíróság az SS egészét – tehát a Waffen-SS-t is – bűnösnek kiáltotta ki. Himmler labirintusszerű, hatalmas birodalmának legrejtettebb, legsötétebb zugait is feltárták. A vizsgálatok során kiderült, az SS igen szerteágazó tevékenységet folytatott az üdítőital-gyártástól kezdve a belbiztonsági feladatok ellátásán át a büntetés-végrehajtásig. A Waffen-SS veteránjai beszámolóikban rámutatnak, míg számos magas rangú Wehrmacht- vagy Luftwaffe-tiszt lehetőséget kapott, hogy a bíróság előtt tisztázza magát a háborús bűnökben való részvétel vádja alól, a Waffen-SS parancsnokai ellen még csak vádindítványt sem nyújtottak be. Arra kísérlet sem történt, hogy a szervezet ágazatait elkülönítsék, s ennek megfelelően ítélkezzenek fölöttük. Ekképp fordulhatott elő, hogy például az üdítőital-üzemekben dolgozó SS-alkalmazottak ugyanolyan elbírálásban részesültek, mint az *Einsatzgruppen* vagy a koncentrációs táborok felügyeletét ellátó egységek hidegvérű gyilkosai. És természetesen ezekkel vették egy kalap alá a fronton harcoló Waffen-SS-katonákat is.

A fogságba esett Wehrmacht-katonákat rég szabadon engedték már, mikor a fegyveres SS emberei még csak nem is álmodhattak a szabadulásról. Ráadásul iszonyú körülmények között tartották fogva őket: enni csak annyit kaptak, hogy ne haljanak éhen, több helyen ki voltak szolgáltatva az időjárás viszontagságainak, s a legalapvetőbb egészségügyi ellátást is nélkülözniük kellett. Hogy a hadifoglyok jogait védő háborús konvenciók se kössék meg a kezüket, a szövetségesek Waffen-SS-foglyaikat kiemelték hadifogolytápusukból, s úgynevezett „internált” kategóriába sorolták őket. Mindezek után gyakorlatilag bármit megtehettek velük: éhezethették, bántalmazhatták, akár meg is ölheték őket, anélkül hogy büntetéstől kellett volna tartaniuk.

Természetesen nem szabad általánosítanunk. Vannak, akik a mai napig hálával gondolnak vissza fogvatartóikra. Az esetek nagy százalékában azok bántak emberségesen foglyaikkal, akik maguk is fronton éltek meg a háborút, s tanúi voltak a Waffen-SS-katonák kitartásának, harci tudásának és bátorságának.

A veteránok nyomorúsága

A volt Waffen-SS-katonák megpróbáltatásai még korántsem értek véget, mikor kiléptek a hadifogolytábor kapuján. Hazájuk s legtöbb honfitársuk ugyanis nem kívánatos személyeknek tekintette mindannyiukat. Mint háborús bűnösöket, megfosztották őket nyugdíjjogosultságuktól, s munkahely sem akadt számukra. Sok veterán nyomorgott akkoriban, s többen közülük – mivel otthonuk szovjet befolyási övezetben, vagyis Kelet-Németországban feküdt – nem térhettek vissza szerteikhez. Ezek az emberek általában abban az országban – az Egyesült Államokban, Kanadában vagy Angliában – telepedtek le, ahol évekig raboskodtak.

Fogságuk idején általában minden volt Waffen-SS-katonát kihallgattak, hogy megállapítsák – ha utólag is – hogy milyen mértékben vonható felelősségre a háború során az SS által elkövetett bűnökért. Kevesen tudják – jószerével senki –, hogy a foglyok 90%-át felmentették, s további büntetés nélkül engedték szabadon.

A nem német születésű katonák sorsa

A HIAG-ot (Waffen-SS-katonák Kölcsönös Segélynyújtási Társaságát) a fegyveres SS egykori tagjai hozták létre azzal a céllal, hogy támogassák bajba jutott társaikat. Rendszeres segílyt folyósítottak azoknak, akik háborús sérüléseik miatt keresőképtelenné váltak, vagy akiktől megtagadták a nyugdíjt. A szervezet támogatta a Waffen-SS-katonák özvegyeit is, akik gyermekeikkel egyedül maradtak. A bajtársi köteleket semmi sem téphette szét: sem idő, sem távolság, sem politika. A háború utáni összetartást példázza, hogy „Sepp” Dietrichet 1966-ban 7000 volt Waffen-SS-katona kísérte utolsó útjára.

A fegyveres SS veteránjainak többsége ma csendesen éli napjait. Sikerült kiharcolniuk, hogy az állam, mint minden idős polgáráról, róluk is gondoskodjon. Hűségesek a Német Köztársaság demokratikus hagyományaihoz. Mindazonáltal a mai napig fáj nekik, hogy hazájuk megtagadta őket csupán azért, mert teljesítették a köteleességüket.

A nem német Waffen-SS-katonákkal való bánásmód változó volt. A keleti fronton győzedelmeskedő oroszok nem kérdezték foglyaiktól, önként léptek-e a fegyveres SS kötelékébe, vagy besorozták. Legtöbbjüket ott lőtték agyon, ahol fogságba estek. A többieket munkatáborokba hurcolták, ahonnan csak kevesen térhettek haza. Nyugaton a Waffen-SS nem német állampolgárságú tagjait családjukkal együtt kiközösítették. Miután kiszabadultak a fogságból, sokan Németországban telepedtek le, saját hazájukban ugyanis hazaárulóként bántak velük.

A *Waffen-SS* holland önkénteseit megfosztották állampolgárságuktól, majd a veluuwei fegyházba vagy a vughti koncentrációs táborba szállították őket, ahol úgy bántak velük, mint a köztörvényes bűnözőkkel.

A flamand származású *Waffen-SS*-katonákat az angolok felügyelete alá került neuengammei táborban gyűjtötték össze, ahonnan marhavagonokban szállították őket tovább a belgiumi Beverlooba. Itt bűnösöknek bélyegzett vöröskeresztes nővérekkel együtt, akik a keleti front német tábori kórházaiban ápták – kizárólag emberbaráti megfontolásból – a sebesülteket, a város vasútállomásától 5 km-re fekvő hadifogolytáborban helyezték el őket. Megérkezésük után több mint 200 embert végeztek ki közülük az acsarkodó tömeg követelésére.

A dán önkéntesek szenvedtek a legkevesebbet, talán mert annak idején maga a dán állam járult hozzá, hogy csatlakozzanak a *Waffen-SS*-hez. Igaz, nyugdíj-jogosultságukat így is elveszítették.

Keserű örökség

WERNER BUSSE SS-UNTERSCHARFÜHRER

10. SS-páncélosezred
10. SS-páncélosadosztály (Fruntsberg)

Sok Waffen-SS veteránt keserít el az, hogy megszállott gyilkosoknak ábrázolják őket. Úgy érzik, ők csak és kizárólag katonák voltak.

Werner Busse SS-Unterscharführer SS-Schützeként. Terepszürke szolgálati ruhát visel. Később mikor harcokciparancsnok lett, a Fruntsberg hadosztályban különleges, fekete színű páncélos-egyenruhát kapott.

„Mi, egykori *Waffen-SS*-katonák, nagyon elkeseredtünk amiatt, ahogy a háború után bántak velünk, még a honfitársaink is.

Sokan ma is egy kalap alá veszik a *Waffen-SS* katonáit a koncentrációs táborok őreivel. Pedig óriási a különbség. Mi katonák voltunk, s talán elszántabban harcoltunk másoknál. Ennek az volt az oka, hogy 1944 végéig a *Waffen-SS* főleg önkéntesekből állt. A *Wehrmacht* katonái közül sokan örültek annak, hogy a *Waffen-SS* hadosztályok mellettük harcoltak. Ma szomorúságot érzünk amiatt,

ahogy a történészek és a média ábrázolnak minket.

Ezzel együtt azonban örömmel tölt el az, hogy manapság egyre több ember érdeklődik a háborúban résztvevő egységeink valós katonai szerepe iránt.

Tisztjeink kemények voltak, akár csak a mai hadseregek tisztjei. A *Waffen-SS* volt az első, amely elterjesztette az akkoriban szokatlan teherpótlók használatát. A legtöbb katonai szervezet átvette a harci kiképzéseink alatt fenntartott szigorú és agresszív stílust.”

A tárgyilagosság kérelme

LEO WILM SS-OBERSCHARFÜHRER

3. SS-páncélosadosztály (Totenkopf)

GERD ROMMEL SS-ROTTENFÜHRER

10. SS Panzer Aufklarungs Abteilung
10. SS-páncélosadosztály (Fruntsberg)

HANS-GERHARD STARCK SS-OBERSCHARFÜHRER

1. SS-páncélosadosztály (Leibstandarte SS Adolf Hitler)

Leo Wilm SS-Oberscharführer a keleti fronton próbálja kiszabadítani sárban megrekedt motorját.

„A győztesek vádat emeltek a németek ellen, miközben megfélekeztek saját bűnöseikről. Elég csak William Calley hadnagy esetére gondolni, aki Vietnamban egy egész falu lakosságát kiirtotta. De nem az én dolgom az amerikai háborús bűnösök felett ítélni.

A háborúnak megvannak a saját törvényei. Ám ezeket a törvényeket nemcsak az egyik fél elítélésére kellene felhasználni.”

LEO WILM

„Először is úgy gondolom, hogy a média felelős azért, mert nem tett különbséget a *Waffen-SS* és a biztonsági erők szervezetei között. Mindenkit az »SS« címszó alá soroltak be. Ki volt Eichmann? Ki irtotta ki a zsidókat olyan nagy számban? Ő az *Allgemeine-SS* tagja volt, de úgy tekintettek rá, mintha közülünk való lett volna.

Addig, amíg nem tesznek különbséget köztünk, a harcoló katonák, és az ilyenek között, nincs esély az igazságszágra. Csak kérdezzék meg azokat a katonákat, akik ellenünk harcoltak. Akik a fronton küzdöttek, és ismertek bennünket, meg tudják mondani, milyenek voltak a *Waffen-SS* katonái. Kérdezzék meg az angolokat és az amerikaiakat.”

Gerd Rommel az arnhemi harcokra utalt. Mindkét oldal tisztességes magatartást tanúsított a harcok alatt. A tűzszünet idején *Waffen-SS*-katonák zsákmányolt angol dzsipeken menekítettek ki sebesült brit ejtőernyősöket. A sebesülteket a *Waffen-SS* orvosai látták el. A háború után köszönő levelet küldtek a felelős német tiszteknek lovagias viselkedésükért.

GERD ROMMEL

„Az emberek ma már nem tudják és nem is fogják látni a különbséget a *Waffen-SS* katonái és azok között, akik zsidókat mészároltak le a koncentrációs táborokban. Mindannyiunkat egy kalap alá vesznek.

Mi, fronton harcolók, megdöbbenünk azon, amit a történelekről hallotunk. Senki sem tudja megmagyarázni, miért került sor azokra a dolgokra. Mindannyian sajnáljuk, hogy a koncentrációs táborok személyzetéből néhányan hozzánk, a *Waffen-SS*-be kerülhettek.

Nem hagytam, hogy megzavarjanak azok az elítélő hírek, amelyek a *Waffen-SS*-ről kaptak szárnyra. Érzéseim az elesett bajtársaim és az ellenség elesett katonái iránt változatlanok.”

HANS-GERHARD STARCK

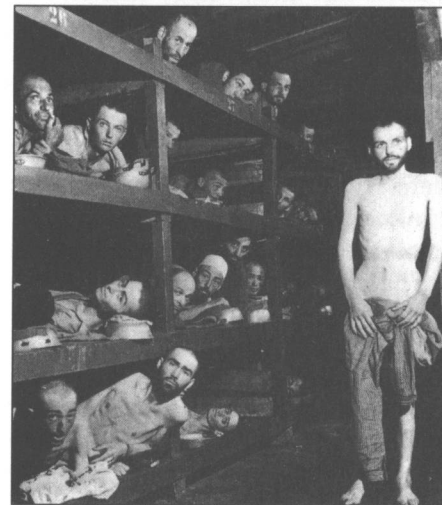
Mítosz és valóság

JAN MUNK

SS-STANDARTENOBERJUNKER
SS páncélosgránátos ezred (Westland)
5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

A Waffen-SS-t sokszor olyan szervezetként mutatják be, amely Kelet-Európa népei ellen indított irtó hadjáratot. Jan Munk beszámolójából kiderül, ez a kép nem felel meg a valóságnak.

A buchenwaldi koncentrációs tábor túlélői. Sok német polgári személy, illetve számos Waffen-SS veterán állítja, semmit sem tudtak a táborokban kivitelezett tömeggyilkosságokról.

„Amikor az emberek az SS-ről beszélnek, általában a koncentrációs táborokra, a hadifoglyok és civilek brutális meggyilkolására gondolnak. Mindannyian tudunk olyan esetekről, amikor letartóztatásban lévő emberekkel rendőrök bántak kegyetlenül. Ismerünk olyan embereket, akik ártatlanokat kínoztak vagy öltek meg. Tudunk olyan hadseregről is, amely túlkapásokat követett el, de ez nem jelenti azt, hogy mindenki, aki egyenruhát visel, vadállat.

A borzasztó az egészben az, hogy az SS esetében mindenkit gonosznak bélyegeznek, akár az *Allgemeine-SS*-hez, akár a *Waffen-SS*-hez tartozott az illető. A *Waffen-SS* önkéntesekből állt – olyan katonákból, akik csekély po-

litikai affinitással rendelkeztek. Ezzel szemben az *Allgemeine-SS* emberei kivétel nélkül mind a náci párt tagjai voltak, és nem katonák. Amikor az SS-ről beszél, legtöbb ember az *Allgemeine-SS*-re gondol. Nem tudják, hogy két különböző csoportról van szó.

Mi, a *Waffen-SS* tagjai, csupán katonák voltunk. Lehet, hogy egy kicsit jobbak a *Wehrmacht* átlagos katonáinál, talán azért, mert önkéntesek voltunk. A *Waffen-SS*-nél személy szerint soha nem voltam tanúja katonához méltatlan viselkedésnek.

Például Apolinovkában, ami Dnyepropetrovsktól északra található, a lakosságot a mi orvosunk, egy holland *SS-Hauptsturmführer* ke-

zelte teljesen ingyen. Egy másik eset: Loszovaja közelében állomásoztunk, amikor híre ment, hogy hamarosan Franciaországba vagy Olaszországba fognak hamarosan átirányítani bennünket. Végül is csupán annyit mondtak, készítsünk fából szánokat, a hadi eszközök szállításához. Mindent alaposan kiterveltünk: 12 emberünknek négy szán kellett. Jó nyokra volt szükségünk.

Tudtuk, hogy az egyik helyi parasztházban lakó öregember házat akar építeni a lányának. Fatörzsből készített gerendákat egyetlen balta segítségével. Alkut kötöttünk: vitünk neki két takarót, 20 rubelt, cigarettát, néhány varróút és tűzkövet cserébe a gerendáért. Az ellátóegységtől elhoztunk egy fűrészt, és a négy szán nagyon gyorsan elkészült.

*Jelentkeznünk kellett
felettesünknel, hogy tisztázzuk
viselkedésünket*

Másnap egy román katona kárörömmel mesélte, hogy az öreg felesége a századparancsnoknál járt. A román tudott oroszul, így gyakran tolmácsolt a századnak. Elmondása szerint az öregasszony azért fordult panasszal a parancsnokhoz, mert a férje heteken keresztül robotolt egy gerenda megmunkálásán, amit végül a század néhány katonája elvitt.

Ha SS-Untersturmführerünk olyan tiszt lett volna, mint amilyenek az

SS-tiszteket a történészek ábrázolni szokták, akkor a helyszínen lelővette volna az idős asszonyt. Ehelyett jelentkeznünk kellett nála, hogy tisztázzuk a viselkedésünket. Nem mondhattunk semmit a takarókról, amivel üzleteltünk, mert azok a hadsereg tulajdonát képezték, de a többi dolgot beismertük.

A parancsnok közölte velünk, hogy megtarthatjuk a szánokat. Azért döntött így, mert a gerendát már úgylis feldaraboltuk. Büntetésként 10 rubelt és 40 cigarettát kellett még adnunk az idős házaspárnak. Tanulhattunk az esetből: tudnunk kellett volna, hogy a helybéliekkel nem lehet üzletelni. Hát ennyit akartam elmondani arról, hogy a Waffen-SS milyen embertelenül bánt a helyi lakossággal.

Nagyon sajnálom, hogy egy olyan rezsim tagja voltam, mely koncentrációs táborokat létesített, és tömeggyilkosságokat hajtott végre. De az egésztől sem én, sem a bajtársaim, sem azok a németek, akikkel beszéltem, nem tudtak semmit. Tudom, hogy százalmas kifogás, de így igaz.

Amikor utoljára otthon jártam, az apám azt mondta, úgy hallotta, zsidókat mészároltak le koncentrációs táborokban. Erre elmeséltem neki, hogy a Bad Tölz-i Junkerschuléba nagyon sok dachaui foglyot szállítanak. [A háború alatt általános jelenség volt, hogy a koncentrációs táborok munkát végeztek az SS különböző

intézményei és vállalatai számára.] A fegyencek kék-fehér csíkos rabruhát hordtak. Feladatuk a kert ápolása és az utak tisztán tartása volt. Amikor elhaladtunk mellettük, sorakozniuk kellett és levenniük a sapkájukat. Ennél se többet, se kevesebbet nem kellett csinálniuk. Ha hozzájuk nyúlunk, rögtön panaszt tettek a Kapó-juknál, amiért szigorú megrovásban részesültünk. Minden nap kaptak három szál cigarettát, mi csak kettőt. Ráadásul reggelente később kezdtek dolgozni, mint mi, és mindannyian jól táplálóknak tűntek.

Az apámnak kellett volna hinnem, vagy pedig a saját szememnek? Természetesen most már tudom, hogy az ügy óriási és gondosan kidolgozott megtévesztés volt, de abban az időben ezt senki sem tudta.

Nem sajnálom, hogy a Waffen-SS-nél szolgáltam. Hálás vagyok azért, amiért részem lehetett a Waffen-SS-nél kialakult összetartásban, és büszkeséggel tölt el, hogy egy olyan csoporthoz tartozhattam, ahol nem volt kérdéses az egymás iránti hűség. Emlékszem azokra a napokra, amikor Európában mindenki egyetértett abban, hogy a kommunizmus a gonosz megtestesítője. Mindenki tudott a politikai foglyok számára lét-

rehozott szibériai táborokról, és Sztálin rendszeres tisztogatásairól is, melyek alkalmával a kommunista pártból likvidálta azokat az embereket, akik nem akartak beállni a sorba. Akkor és most is azt gondolom, hogy az én indítékaim, melyek szemben álltak a sztálini rendszerrel, tisztességesek voltak.

*Azzal teljes mértékben egyetértek,
hogy a náci Németországnak
pusztulnia kellett*

A szovjetek és a nyugati szövetségesek egyesítették erőiket, és megnyerték a háborút. Minden rosszért a veszteseket tették felelőssé.

Azzal teljes mértékben egyetértek, hogy a náci Németországnak pusztulnia kellett. Azok az atrocitások, melyeket a kormányunk tudtával és jóváhagyásával követtek el, megbocsáthatatlanok.

De én arra is emlékszem, hogy a civilizált, nyugati országok mennyire felháborodtak a háború kezdetén, amikor mi Varsót és Rotterdamt bombáztuk. Civilizálatlan dolognak minősítették. Azonban néhány évvel később a szövetségesek is átvették ezt a gyakorlatot, és ők is bombákat dobtak le német városokra."

Régi ellenfelek

**ERNST BARKMANN
SS-OBERSCHARFÜHRER**

2. SS-páncélosezred
3. SS-páncélosadosztály (Das Reich)

Ernst Barkmann a Lovagkereszt tulajdonosa. Elmondása szerint a Waffen-SS kemény, de tisztességes harcot vívott ellenségeivel. Nemcsak ő, hanem a másik tábor katonái is megértették a feladatukat: az ellenségeiket meg kellett ölniük. A háború sohasem volt személyes dolog.

Ernst Barkmann SS-Oberscharführert, 1944-ben tüntették ki. A normandiai harcok idején, harckocsik kilövéséért kapta meg a Lovagkeresztet. A Barkmannhoz hasonló katonák megdöbbenve értesültek arról, hogy a haláltáborokkal, illetve a Gestapóval hozták őket összefüggésbe. Ezek az emberek kizárólag katonáknak tekintették és tekintik ma is magukat.

„Az SS sokoldalú szervezet volt, számos feladatkörrel. Manapság mindegyik kalap alá vesznek: a Waffen-SS hírneve ekképp szennyeződött be. 1933 előtt Németország romokban hevert. Elvesztettük az I. világháborút, elképesztő gazdasági állapotba süllyedt az ország, hétmillió volt a munkanélküliség, általános jelenség az éhezés és a hajléktalanság, szegényes a szociális biztonság. Aztán jött Hitler és a náci párt, és ezek a negatívumok egy csapásra eltűn-

tek. Akkoriban 12 éves lehettem, és iskolába jártam. Egy ifjúsági zenekarban voltam fődobos. A választások idején gyakran masíroztunk az SA és az SS felvonuló sorai előtt. A nagyvárosokban mindenhol jelen volt a kommunisták, a szocialisták, a zsidók ellen irányuló propaganda. Azonban én vidéken éltem, ahova nem jutottak el ezek a dolgok. Amikor Waffen-SS-katona voltam, a náci Németország bűnei miatt nekem is lakolnom kellett.

Azt, hogy a Waffen-SS-katonák becsületes és bátor harcosok voltak, az orosz veteránok is elismerik. Meghívtak minket a Kaukázusba is. A háború alatt pedig a Vörös Hadsereg úgy tekintett a Wiking hadosztályra, mint bátor katonák csoportjára.

Sok évvel a háború után egyszer összefutottam egy orosz ellenfelemmel, akivel az 1945-ös magyarországi és bécsi harcok idején harcoltam. Jól elbeszélgettünk, és valahogy megértettük egymást. Elmondta, hogy a háború alatt századparancsnok volt,

sőt még egy Sztálin II-es harckocsi parancsnokaként is harcolt. Én az egyik Párduc harckocsi parancsnokaként vettem részt a harcokban. A véletlen műve volt, hogy annyi év után találkoztunk. Egy asztalnál ültünk, egymással szemben. Azon a napon rájöttem, hogy nincs többé helye vitának vagy ellenségeskedésnek. Csak a háború két kiszolgált katonája voltunk, akik egymással szemben ücsörögtek egy bárban, és akik rengeteg vodkát megittak együtt aznap.”

Igazságtalan vádemelés

**JOACHIM PEIPER
SS-OBERSTURMBANNFÜHRER**

1. SS-páncélosadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

Sok Waffen-SS katona döbbenten vette tudomásul, hogy amint a háború véget ért, sokan arra törekedtek, hogy a lehető legrosszabb színben tüntessék fel őket. Nagyon egyszerű és látszólag jelentéktelennek tűnő dolgok láttak elferdítve napvilágot azzal a céllal, hogy néhány jobban ismert személy hírnevét befeketítsék. Peiper, akit francia kommunisták öltek meg 1976-ban Travesban, halála előtt felidézett egy hasonló incidenst.

Bár Joachim Peipert nem büntették meg, mégis felelősséget vállalt emberei tetteiért.

„Hosszú időn keresztül a *Leibstandarte* hadosztály 2. páncélosgránátos-ezrede III. zászlóaljának parancsnoka voltam. Csapatom a Szovjetunió területén véghezvitt éjszakai támadásokkal alapozta meg hírnevét. A hadosztályok és a hadtestek csak „hegesztőpisztolyos zászlóaljnak” neveztek minket.

Csapatom télen a motorok előmelegítésére, főzésnél vízmelegítésre és egyéb dolgokra használta ezt a nagyon praktikus eszközt. A katonák között elterjedt egy mondas is: amikor megbízatást kaptak, mindig azt mondták, hogy »gyorsan összehegesztjük«. A járműveken is hegesztőpisztoly képét használták taktikai szimbólumként.

A háború utáni kihallgatások idején a »hegesztőpisztolyos zászlóalj« nevet »gyűjtogató zászlóalj« névre ferdítették. Azt találták

ki, hogy a hegesztőpisztolyokat házak felgyújtására használtuk.

Támadáskor a páncélozott személyszállító járműveink nagy sebességgel indultak harcba. Az összes fegyver tüzet okádott ilyenkor. Mivel az orosz házak tetejét nádból rakták, könnyen lángra kaptak a harcok hevében. Teljesen felesleges lett volna leszállni a járműről, és a hegesztőpisztolyt használni, ha már úgyis lángolt a tető. Ezzel a híreszteléssel próbálták még jobban befeketíteni a *Waffen-SS*-katonák hírnevét.”

Peipert a háború után a szövetségesek halálra ítélték, mert egysége 1944 decemberében Malmédynál amerikai hadifoglyokat végzett ki. A tűzparancsot nem ő adta ki. Mindez az ardenneki offenzíva idején történt. A halálos ítéletet később életfogytiglani börtönbüntetésre változtatták. 1956. december 22-én szabadult.

Büszkék arra, hogy a *Waffen-SS* tagjai voltak

FRANZ RIEDEL
SS-OBERSTURMFÜHRER
10. SS-páncéloshadosztály
(*Frundsberg*)

HANNS-HEINRICH LOHMANN
SS-OBERSTURMFÜHRER
49. önkéntes SS-páncélosgránátos-ezred
(*Der Ruiter*)

ERHARD KINSCHER
SS-STURMMANN
25. SS-páncélosgránátos-ezred
12. SS-páncéloshadosztály
(*Hitlerjugend*)

Franz Riedel SS-Obersturmführer, a 10. SS-páncélosezred Frundsberg hadosztály 7. századának parancsnoka.

A Riedelhez hasonló katonák büszkék arra, hogy a Waffen-SS soraiban harcolhattak.

„Mi, katonák, csakis a csatákban harcoltunk. Ma a demokratikus német államot támogatjuk. Semmi közünk sincs a szélsőjobb oldali radikalizmushoz, és teljes mértékben iszonyodunk attól, amit ők csinálnak.”

FRANZ RIEDEL

„Aki komolyan foglalkozik a *Waffen-SS*-szel, észreveheti, hogy ugyanolyan katonák voltunk, mint más országok katonái. Nürnbergben »bűnös szervezetnek« ítélték minket, és több mint 40 évig kellett harcolnunk ezen rágalom ellen. Ami a legjobban elkeserít minket az, hogy veterán-

ként váltunk nemzetünk bűnbakjává.”

HANNS-HEINRICH LOHMANN

„Miután a tudómet ért súlyos sebesülésem miatt hosszasan kezeltek, Stamfordba szállítottak, a 106-os táborba. Az egyik angol százados elhozta a katonakönyvemet. Normandiában, egy angol kötözőállomáson hagytam a zubbonyom zsebében, amikor odavittek. Láttam a könyvben, hogy *Waffen-SS*-katona voltam. Beszélgetésbe elegyedtünk, mivel kiderült, hogy a fronton éppen velem szemben harcolt. Mivel az or-

vosok szerint nem voltam még elég jól, tisztiszolgája lettem. Olyan jó barátságba kerültünk, hogy még ma is tartjuk a kapcsolatot. Megőrizte a katonakönyvemet, és visszaadta, amikor 1958-ban meglátogattam őt Angliában. Bár fogságba esésem idején nem tagadtam le, hogy a *Waffen-SS*-nél szolgáltam, semmilyen kellemetlenségem nem származott ebből a

későbbiek folyamán. Számos kihallgatáson kellett részt vennem, és írásban feltett kérdésre kellett válaszolnom a háború után, de ezek a dolgok nem voltak annyira kellemetlenek. Ma már nem ismerik el a *Waffen-SS* katonai sikereit. A média és a lakosság nagy része is háborús bűnösöknek tart minket.”

ERHARD KINSCHER

Igazságtétel

MATHIEU KLEIN SS-HAUPTSTURMFÜHRER

2. SS-páncélosadosztály (*Das Reich*)

A Waffen-SS-t ért igazságtalanságok és vádak miatt kezdeményezte Mathieu Klein egy olyan szervezet létrehozását, amely a Waffen-SS tagjainak érdekeit képviseli.

Mathieu Klein SS-Hauptsturmführer hosszú ideig volt SS-tiszt. Jelentős szerepe volt a háború után a volt Waffen-SS katonák szövetségének létrehozásában.

„Bonnban, 1952-ben szerveztem meg a HIAG-ot. A háborút követő időszakban sok munka hárult a szervezetre.

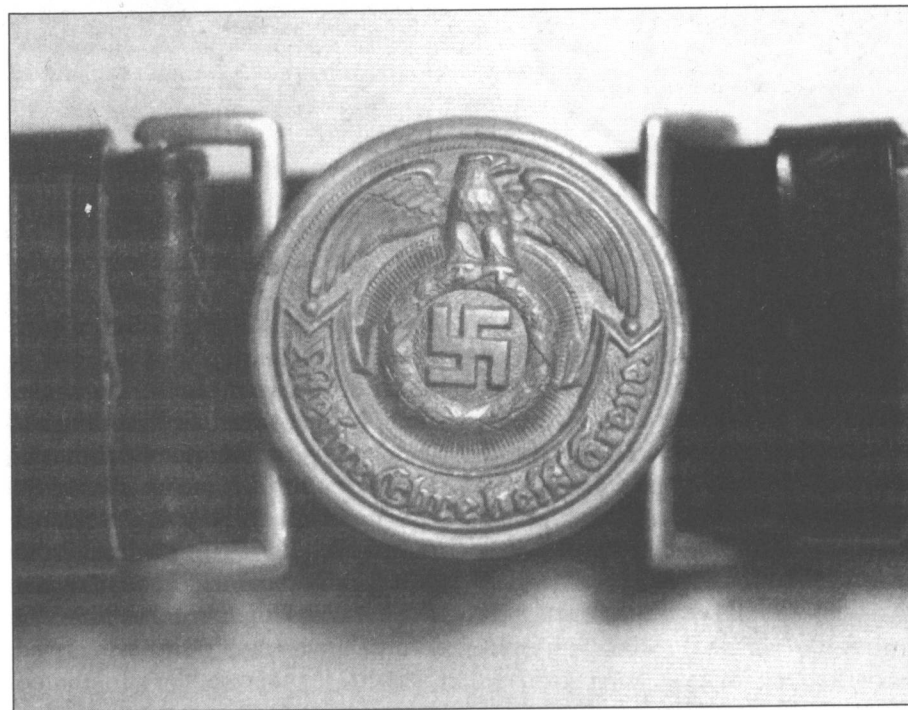
Belgiumban, Franciaországban és főleg a Szovjetunióban több ezer bajtársunk volt fogságban, akiknek nagy szükségük volt a segítségünkre. 1994. decemberében töltöttem be

a 84. évemet. Ennyi idő távlatából is tisztán emlékszem azokra a szörnyű dolgokra, melyeket a Szovjetunióban éltünk át, a szélre és a mínusz 40°C-os hidegre. És mindezek után háborús bűnösökként kezeltek minket a saját hazánkban. Ezt nem tudtuk fel fogni.

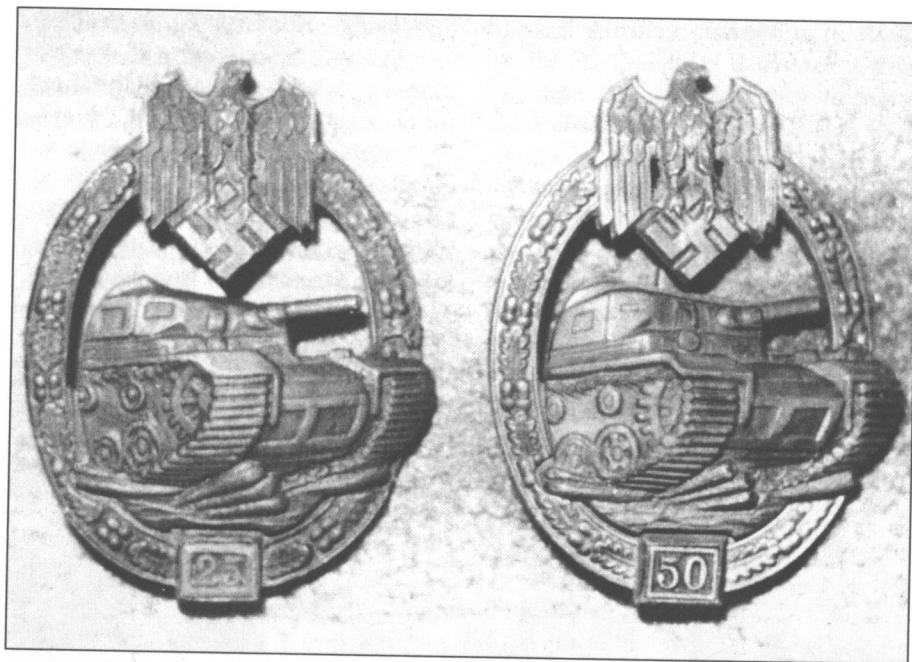
Ma úgy bánnak velünk, mintha nem tartoznánk a teljes jogú állampolgárok közé. Nem a lakosság, hanem a kormányunk. De emiatt mi csak büszkébbek vagyunk annál, mint amilyenek valaha is voltunk!”

A HIAG-ot azzal a céllal alapították, hogy küzdjön a *Waffen-SS* tagjainak személyes, politikai és anyagi rehabilitációjáért. A Segélynyújtási Társaság legnagyobb sikerét 1953-ban aratta, mikor erőfeszítései eredményeképpen Adenauer, a Német

Szövetségi Köztársaság kancellárja kinyilvánította: a *Waffen-SS* katonái nem különböznek a II. világháború többi német katonájától. Heinz Guderian, a *Wehrmacht* egyik legkiemelkedőbb tábornoka emlékirataiban elismeréssel szól a *Waffen-SS* harci szelleméről, a kötelékében küzdők kiemelkedő képességeiről. Mindezek ellenére az emberek többsége még ma is megvetéssel gondol a fegyveres SS katonáira.

Az SS jelmondatát (*Meine Ehre Heisst Treue*) nemcsak a török pengéjére vésték, hanem minden Waffen-SS-katona övcsatjára is. A képen egy tiszt öve és csatja látható: a közepén látható sast és horogkeresztet a Waffen-SS jelmondata veszi körbe.

A Páncéloscsata Érdemrend. Ezt a kitüntetést 25 és 50 nap csatában való részvétel után kapták meg a katonák. A magasabb osztályú kitüntetést 1943-ban vezették be azért, hogy a 25, 50, 75 és 100 napi harcban résztvevő katonáknak adományozzák. A keleti fronton a Waffen-SS-katonáknak sok hasonló elismerésben volt részük.

HOZZÁSZÓLÁSOK

Vajon a Waffen-SS-katonák mit gondoltak orosz, angol és amerikai ellenfeleikről? Miképp vélekedtek a megszállt területek lakosságáról? A veteránok ezekre a kérdésekre adnak választ e fejezet lapjain.

A Waffen-SS még manapság is hírhedt inkább, mint híres. A korábbi fejezetekből kiderült, a fegyveres SS katonáit háborús bűnösöknek tekintették. De vajon ők miként vélekedtek ellenfeleikről: az oroszokról, az angolokról és az amerikaiakról? Mit gondoltak az általuk leigázott országok lakóiról?

A könyvben nyilatkozó veteránok elismerik, történhettek és történtek túlkapások. Meg sem próbálták tagadni, soraikban is harcoltak olyan emberek, akik nem ismertek könyörületet. Mindazonáltal hangsúlyozzák, nemcsak a Waffen-SS kötelékébe tartozók, hanem más katonák is elkövették azokat a bűnöket, melyekkel még ma is kizárólag a fegyveres SS-t vádolják.

Tény, hogy a szövetségesek rémtetteiről még hosszú évekkel a háború után is mélyen hallgattak. Közismert, hogy az oroszok milyen brutálisan bántak nemcsak német hadifoglyokkal, de az általuk „felszabadított” országok polgári lakosságával is. Ugyanakkor a nyugati szövetségesek rémtetteinek leg többjét a mai napig „tisztogatási hadműveletként” értékeli a hivatalos történetírás.

Manapság egyre több olyan adat, dokumentum kerül napvilágra, melyek azt bizonyítják, szövetséges katonák, csoportok nemegyszer raboltak ki és gyilkoltak meg német hadifoglyokat. Nem csak a szovjetek, hanem az angol-szászok is elkövették ilyen és ehhez hasonló bűntetteket. Tudunk például egy olyan esetről, mikor amerikai katonák fehér zászlót lengető, fegyvertelen német katonákat mészároltak le hidegvérrel. (A tömeggyilkosságot a jelen lévő operatőrök filmre vették. A felvételt több dokumentumfilmben is felhasználták azóta.)

A szövetségesek vádjait s minden erre vonatkozó híresztelést cáfolandó, meg kell említenünk, a mai napig nem került elő olyan forrás vagy írott do-

kumentum, mely bizonyítaná: a német parancsnokok közül bárki is arra utasította volna katonáit, hogy ne szedjenek foglyokat (vagyis mészárolják le őket.) Velük szemben ugyanakkor a szövetséges hadvezetés nemegyszer adott írásba ilyesféle parancsokat.

A könyvben nyilatkozó veteránok közül senki sem kér vagy remél megbocsátást a koncentrációs táborokban elkövetett szörnyűségeikért vagy a Heydrich vezette *Einsatzgruppék* tömeggyilkosságaiért, még akkor sem, ha ők személyesen nem vettek részt azokban. Meg kell értenünk, s el kell fogadnunk végre, hogy nem minden *Waffen-SS*-katona követte a náci párt irányelveit. Legtöbbjük azért csatlakozott a *Waffen-SS*-hez, mert úgy érezték, így szolgálják a legjobban hazájukat a kommunizmus ellen hirdetett harcban. Az egyéb kevésbé motiváló tényezőkről az I. fejezetben olvashattunk.

A *Waffen-SS*, mint felszabadító

Mint az elit katonák általában, a *Waffen-SS* tagjai is elszántan küzdöttek, s arra törekedtek, hogy elpusztítsák az ellenséget, mielőtt az pusztítaná el őket. Kétségtelen, hogy a harc hevében néhányan túllépték az elfogadható magatartás határait. Persze ez a szövetségeseknél is előfordult. A normandiai part-

raszállást követően például több mint 400 amerikai katonát állítottak hadbíróság elé gyilkosság és nemi erőszak vádjával. 49-et közülük halálra ítélték és felakasztottak.

A *Hitlerjugend* hadosztály katonái a normandiai csata kezdetén kanadai hadifoglyokat lőttek agyon, amiért súlyosan megbüntették az egész alakulatot. Ma már köztudott azonban, a kanadaiak sem bántak kesztyűs

Josef „Sepp” Diertich SS-Oberstgruppenführer alacsony sorból származott, és végül a Leibstandarte és a 6. SS-páncéloshadserg parancsnoka lett. Katonái között nagy tiszteletnek örvendett. Körülbelül 7000 egykori Waffen-SS-katona vett részt az 1966-os németországi temetésén.

kézzel német hadifoglyaikkal. A 25. SS-páncélosgránátos-ezred parancsnokát, Kurt Panzer Meyert a háború után azért ítélték halálra, mert katonái részt vettek a kanadaiak lemészárlásában. A kanadai Harry Foster dandártábornok már akkor sem rejtette véka alá véleményét Meyer halálbüntetését illetően: „Nem hiszem, hogy Meyer húzta meg a ravaszt, vagy ő adott volna parancsot a kivégzésre. Ugyanakkor biztos vagyok benne, tudott a dologról. Ám ezen az alapon én is bűnös vagyok, hisz én is tudtam arról, hogy az embereim német katonákat gyilkolnak.”

Sok embernek határozott véleménye van a *Waffen-SS*-ről. De vajon miképp vélekednek maguk a *Waffen-SS*-katonák? A következőkben megtudhatjuk, mit gondoltak háborús ellenfeleikről, a civilekről, a *Wehrmacht* katonáiról és saját parancsnokaikról.

1941 nyarán, mikor Hitler csapatai átlépték a Szovjetunió határát, sok helyütt felszabadítóként üdvözölték a *Waffen-SS* katonáit, különösen Ukrajnában, ahol az emberek gyűlölték a rájuk kényszerített kollektív gazdálkodási rendszert. A német katonák meglepődtek a lakosság barátságos viselkedésén, a civilek pedig örömmel látták, a német katonák egyáltalán nem olyan erőszakos, fasiszta szörnyetegek, amilyenek a szovjet propaganda festette le őket. (A lakosság és a német katonák kapcsolata Himmler faji politikája miatt hamar megromlott.)

A beszámolókból az is kiderül majd, a német hadvezetés legprominensebb személyiségei miképp vélekedtek a *Waffen-SS* harcértékéről. Láthatjuk majd, véleményük cáfolja azt a széles körben elterjedt nézetet, mely szerint a *Wehrmacht* és a *Waffen-SS* között állandó volt a súrlódás, és hogy egyik katonai szervezet sem becsülte a másikat.

Mindemellett a következő idézetek és beszámolók azt is bebizonyítják, hogy azok a katonák, akik a halálfejes jelvényt viselték, ugyanolyan érző szívű, reménykedő, s néha rettegő emberek voltak, mint a II. világháború bármelyik katonája.

A Vörös Hadsereg

LEO WILM**SS-OBERSCHARFÜHRER**3. SS-páncélosadosztály (*Totenkopf*)**REMY SCHRIJNEN****SS-UNTERSCHARFÜHRER**27. SS *Freiwilligen Sturmbrigade*
(*Langemarck*)**EDUARD JANKE****SS-UNTERSCHARFÜHRER**11. SS önkéntes páncélosgránátos
adosztály (*Nordland*)**ERIC BRÖRUP****SS-OBERSTURMFÜHRER**5. SS-Panzer *Aufklärungs Abteilung*
5. SS-páncélosadosztály (*Wiking*)*A Vörös Hadsereg katonái.**A németek „Ivánoknak” hívták őket.*

„Ami az ellenünk harcolt katonákat illeti – az oroszokat, az angolokat és az amerikaiakat –, csak azt mondhatom, hogy a kötelességüket teljesítették. De ha a kegyetlenkedésekről kérdez, akkor azt kell mondanom, hogy az oroszok és a lengyelek álltak az élen.”

LEO WILM

„Szerintem az oroszok kiváló katonák voltak, de csapnivaló parancsno-

kok és tiszték vezették őket gyakran öngyilkos támadásokra. Ők szenvedték a legnagyobb veszteségeket, aminek igen jelentős romboló hatása volt a hadseregben. Ami az angolokat, amerikaiakat és franciákat illeti, nem tudok mit mondani róluk, mivel sohasem harcoltam ellenük, ugyanis a keleti fronton éltem át a háborút.”

REMY SCHRIJNEN

„Csak a keleti fronton harcoltam. Szerintem az oroszok nagyszerű katonák voltak.”

EDUARD JANKE

„Az orosz katonák nagyon kitartóan harcoltak, de néhány alkalommal gyenge volt a hadvezetésük. A pa-

rancsnokaiknak úgy kellett vezetniük a csapatokat, mint ahogy a nagykönyvben meg volt írva. Nem engedtek nekik túl nagy rugalmasságot. Ha megfutamítottuk őket, addig futottak, amíg fel nem hagytunk üldözésükkel.”

ERIC BRÖRUP

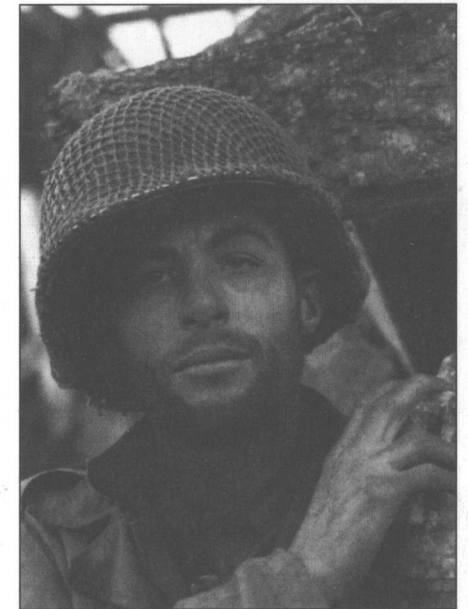
A nyugati szövetséges katonák

WERNER BUSSE**SS-UNTERSCHARFÜHRER**

10. SS-páncélosezred

10. SS-páncélosadosztály (*Fruntsberg*)**HANS-GERHARD STARCK****SS-OBERSCHARFÜHRER**1. SS-páncélosadosztály
(*Leibstandarte SS Adolf Hitler*)**WILHELM FECHT****SS-SCHÜTZE**12. *Werfer Abteilung*12. SS-páncélosadosztály
(*Hitlerjugend*)

A II. világháború egyik amerikai sorkatonáját látjuk. A Waffen-SS először 1944-ben ütközött meg amerikai csapatokkal, az olaszországi előrenyomulás idején.

„Ha sorrendbe állítom az ellenséges katonákat, akkor azt mondhatom, hogy az angolok voltak a legjobbak, utánuk következtek az oroszok, és legvégül az amerikaiak.”

WERNER BUSSE

„Legelőször Caennél, Normandiában harcoltam az angolok ellen. Ők nem olyanok voltak, mint mi: hatalmas mennyiségű hadianyaggal rendelkeztek. Nagyon pazarlóak voltak, és mi gyakran szedegettük össze utánuk azokat a dolgokat,

melyeket a szemétre dobtak. Az oroszok nagyon szívós és jó katonák voltak.

Ami az amerikaiakat illeti, a normandiai partraszállás idején még nem volt igazán jó a hadvezetésük. Gondoljunk csak a »Omaha« partoknál történt kavarodásra. A parttól túl messzire dobták ki őket, és emiatt súlyos veszteségeket szenvedtek. Ők nem kaptak olyan intenzív kiképzést, mint mi.

Később, az ardenneki offenzíva idején az amerikaiak már méltó ellenfélnek bizonyultak. A kanadaiak nagyon kemény katonák voltak, de ami harcértéküket illeti, azt kell mondanom, kétlem, hogy megfelelő kiképzést kaptak: legalábbis, ami a fegyelmet illeti."

HANS-GERHARD STARCK

„Egyáltalán nem tudom dicsérni a nyugati szövetségesek viselkedését.

A *Hitlerjugend* hadosztály tartalékos zászlóaljából 20 olyan katonáról tudok, akiket angolok lőttek agyon Solлтаuban, mielőtt a háború véget ért.

Továbbá a francia Leclerc tábornok amerikai egyenruhában a *Charlemagne* hadosztály 13 katonáját lövette agyon. Leclerc azt kérdezte tőlük, miért viselnek *Waffen-SS*-egyenruhát.

Ők pedig visszaszóltak neki valamit azzal kapcsolatban, hogy ő miért hord amerikait. Ez elég nyomós ok volt arra, hogy agyonlőjék őket."

WILHELM FECHT

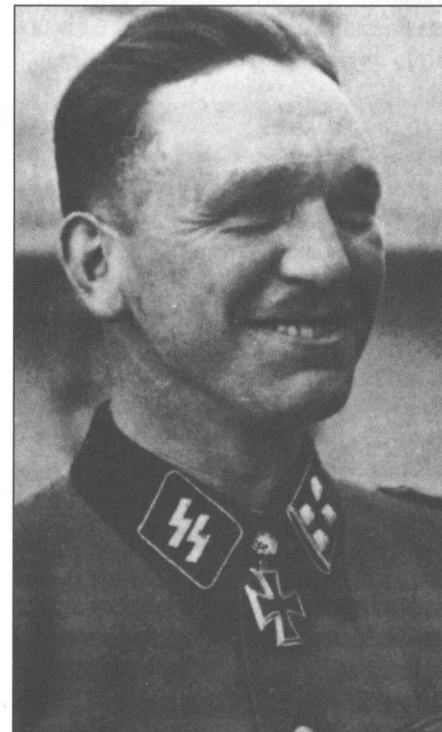
A Normandiában történt atrocitás

**ERHARD KINSCHER
SS-STURMMANN**

25. SS-páncélosgránátos ezred
12. SS-páncéloshadosztály
(*Hitlerjugend*)

Erhard Kinscher a Hitlerjugend hadosztály 25. SS-páncélosgránátos-ezredének parancsnoki állásánál teljesített motorosfutár-szolgálatot. Személyesen nem volt jelen a kanadai hadifoglyok lemészárlásánál. A gyilkosság a parancsnoki állástól nem messze történt, a háború után viszont számos, a hadosztálynál szolgáló katonát citáltak emiatt bíróság elé. Kinschernek az egyik bajtársa beszélt a történetekről, majd elvezette arra a helyre, ahol a mészárlás történt, és megmutatta neki a holttesteket.

Panzer Meyer kemény katona volt, de semmi esetre sem mészáros. Kinscher nyilatkozatából mindez ki fog derülni.

„1944. június 9-én történhetett, késő délelőtt. Miután jelentést tettem a parancsnoki állomáson, a XIII. zászlóalj egyik futára odajött hozzám, és így szólt: »Gyere velem!« Őt kanadai katona holttestét mutatta meg. Amikor megkérdeztem tőle, hogy mi történt, elmondta, hogy értesülései szerint, mikor König *SS-Obersturmführer* a foglyokat a táborba vezette, egyikük elővette elrejtett pisztolyát, és rálőtt, emiatt pedig az összes kana-

dait lelőtték. A gyilkosság idején, a parancsnoki állomáson tartózkodó tiszt volt a parancsnoki szárnysegéd, de hogy ő adta-e ki a parancsot a kivégzésre, vagy sem, azt nem tudom. Amikor Panzer Meyer visszatért, őriási balhé tört ki, és a szárnysegédet büntetésként a frontra, az I. zászlóaljhoz száműzték. Nem sokkal később elesett a harcokban.

Sajnos, el kell mondanom azt is, hogy én magam találtam rá a Hitler-

jugend hadosztály két katonájának holttestére, akikkel a kanadaiakhoz hasonló módon végeztek ellenséges katonák: pisztollyal lőtték őket tar-

kón. De ez nem jelenti azt, hogy megbocsátható lenne, amit a mi embereink tettek azzal az öt kanadai fogollyal.”

Ágyútöltelék

JAN MUNK
SS-STANDARTENOBBERJUNKER
 10. SS-páncélosgránátos-ezred
 (Westland)
 5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

A Vörös Hadsereg katonái, hasonlóan a Waffen-SS-katonákhoz, a keleti fronton gyakran tettek bizonyosságot tántoríthatatlan bátorságukról. Más alkalmakkor azonban, mint ez Jan Munk beszámolójából is kiderül, úgy viselkedtek, mint az okatlan állatok.

A Vörös Hadsereg katonái ágyútöltés közben. Bár az orosz katonák hihetetlen bátorságot tanúsítottak, vezetésük gyakran hagyott kívánni valót maga után. És ami még ennél is rosszabb: a katonák közül sokan tettek tanúbizonyságot öngyilkos hajlamukról.

„Véleményem szerint az orosz katonákra úgy tekintettek vezetőik, mint marhákra a mészárszéken. Állandóan támadniuk kellett, mindegy volt, hogy mekkora veszteségek árán. Mondok erre egy példát.

Egyszer valamelyik erdőben harcoltunk. Láttuk az oroszokat harckocsi-elhárító löveggel előbújni a fák közül. Nem volt valami nagy kalibe-

rű, de abban biztosak voltunk, hogy képesek löni vele. Körülbelül öt oroszral volt dolgunk. Néztük, hogy készülődnek megtölteni az ágyút. Mikor tüzelni akartak, lelőttük őket. Kisvártatva újabb csoport jelent meg. Egyáltalán nem lehetett sürgős nekik, mivel úgy mozogtak, mintha vásárnapi sétán lettek volna. Odamentek az ágyúhoz. Mi pedig ugyanazt

tettük, mint korábban. Még egy csoport jött, őket is lelőttük, még mielőtt elmenekülhettek volna. Az ilyen hozzáállást mi egyszerűen képtelenek voltunk megérteni. Olyan volt, mintha szántszándékkal álltak volna puskáink elé.

Számunkra nem az jelentette a legnagyobb aggodalmat, hogy elesünk, hanem hogy orosz fogságba kerülünk. Néha az oroszok vadállatok módjára tudtak viselkedni. Egyszer elkaptunk egy orosz fiatalembert, aki katonaszökevény volt. Az egységünkönél tartottuk, mert nagyon intelligensnek, segítőkésznek mutatko-

zott. Még tudott néhány szót németül is. Röviden: nagy szükségünk volt egy ilyen emberre. Néhány éjszaka elment a senki földjére, és pár barátjával tért vissza hozzánk, akiket rábeszélrt arra, hogy dezertáljanak. Egyik reggel nem jött vissza. Azt hittük, hogy visszament az oroszokhoz, és csatlakozott a Vörös Hadsereghez.

Nem sokkal ezután elfoglaltunk egy kisebb falut. Egy kis fa állt a falu közepén. Ott találtuk meg a mi »Ivánunkat«. Valaki, aki rendelkezett némi anatómiai ismerettel, a belei egyik végét a fához szegezte, a maradvékkal pedig körbetekerte a testét.”

Boszorkányok

ERWIN BARTMANN
SS-UNTERSCHARFÜHRER
 1. SS-páncélosadosztály
 (Leibstandarte SS Adolf Hitler)

A Vörös Hadsereg nagy számban alkalmazott nőket. Ezek az asszonyok együtt éltek, harcoltak és haltak meg a férfiakkal. Olyan elszántan küzdöttek, mint bármelyik férfi. Erről Erwin Bartmann is beszámol.

Erwin Bartmann SS-Unterscharführer, aki orosz nők egy csoportjával keveredett harcba. A ritkaságnak számító M 38-as sapkát hordja, amelynek szövetből készült ellenzője van. A gyűjtők manapság nagyon keresik az ilyen sapkákat.

„1942 telén előkészített állásainkban várakoztunk Harkov előtt. A hó mély volt, és majd megfagytunk. Azt a parancsot kaptam, hogy létesítsek telefon-összeköttetést a szomszédos egységgel. Egyszerű feladat volt – egyetlen kábelt kellett lefektetnem –, ezért nem sokat tévováztam. Sajos az ellenség karjaiba futottam. Valójában egy orosz női zászlóaljtal találtam szembe magam. Micsoda zajt csaptak! Szörnyen éreztem magam. Előmásztak a lövészárkaikból, és örült sikoltozásba kezdtek. Azt gondoltam, hogy ez itt a vég. Futottam, ahogy csak bírtam, és sikerült épségben visszajutnom az egységemhez. Szerencsésen megmenekültem.

Néhány nappal később támadást indítottak az állásaink ellen. Vissza kellett vonulnunk, olyan gyorsan, hogy még a sebesülteket is hátrahagytuk. Amikor visszafoglaltuk állásainkat, mindegyik sebesült halott volt – lemészárolták őket. Az egyik barátom, aki szintén »kábeles« volt, a sebesültek között lelte halálát. Kenyeresszákunkba mindenféle eszközt bepakoltunk: csavarhúzó, kombinált fogót és hasonló dolgokat. A barátom kombinált fogóját ledugták a torkán, és ettől megfulladt. A dögcédulákat egyedül kellett összegyűjtenem, ezután eltemettük a halottakat. Ki tudja mi történt volna velem, ha aznap engem is elkapnak. Még ma is borsózik a hátam, ha eszembe jut.”

Orosz polgári személyek

LEO WILM
SS-OBERSCHARFÜHRER
 3. SS-páncélosadosztály (Totenkopf)

RICHARD FUCHS
SS-UNTERSCHARFÜHRER
 5. Panzerjäger Abteilung
 5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

JANK MUNK
STANDARTENOBERRJUNKER
 SS-páncélosgránátos-ezred
 (Westland)
 5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

Waffen-SS-katonák egy orosz család körében.

„A szovjetunióbeli harcok idején sokszor segítettam sebesült orosz katonáknak, és gyakran előfordult, hogy orosz foglyokat ejtettem. Sohasem bántottam őket. Cigarettaival kínáltam és igyekeztem megnyugtatni őket.

Ugyanígy viselkedtem a polgári lakossággal is. Egyszer valahol a Szovjetunió déli részén észrevettem egy cseresznyefát, melyen már piroslott az érett gyümölcs. Az ország középső és északi vidékén nemigen láthatam ilyet. Odamentem ahhoz az orosz asszonyhoz, akié a fa volt, és megkérdeztem tőle, hogy szedhetek-e egy kis cseresznyét. Cserébe kenyeret adtam neki. Nyugodtan szedhettem volna a fáról, de lopásért nagyon kemény büntetést kaptam volna. Még arra is emlékszem, hogy egy idős orosz asszony hálából megcsókolta a lábamat, amikor segítettém néhány orosz férfinak. Ám ha mi kerültünk fogságba, egészen más volt a helyzet. Az orosz katonák mindent elloptak tőlünk: pénzt, órát és mindent, ami a kezük ügyébe került. De persze az más volt, ahogy azt a politikusaink mondják. Ők voltak a mi »felszabadítóink«.

LEO WILM

„A Kaukázusban, az egyik előretörés idején, bevonultunk egy kisebb faluba. Önjáró lövegünket el kellett rejtenuk egy bokorban, hogy az elleneséges bombázók ne hogy kilőjék. A szállítás miatt rögzített ágyúcsövet

kioldottuk, és merő véletlenségből közvetlenül egy nagy bokorra irányítottuk. Amikor az éjszakai álláshelyeket készítettük elő, a bokor felől zajt hallottunk, és kisvártatva egy feltartott kezű orosz katona jelent meg. Feltűnése természetesen nagy felbolydulást okozott.

Elvállaltam a folyó környékének a felderítését

A parancsnokunk megkért, hogy fordítsam le azt, amit az orosz mond. Megkérdeztem tőle, hogy honnan jött. A legközelebb álló házra mutatott, és így szólt: »Onnan«. Felettem utasított, hogy engedjem haza. Bementem vele a házba. Eltűnt, majd kis idő múlva civil öltözkében jelent meg. Büszkén mutatta be a feleségét és rengeteg gyermekét. Hálából nekem akart adni egy libát. Megfordultam, és azt mondtam az örömtől ragyogó »hazatérőnek«, hogy neki és a családjának kellene megennie azt a kövér libát. A parasztcsalád minden tagja ott állt, szemükben a megkönnyebbülés és a hála könnyei csillogtak.

Előrenyomulásunk idején egy másik alkalommal, át kellett kelnuk egy folyón. Éppen áradás volt. A folyó túlsó partjára visszavonuló oroszoknak sikerült a géppuskájukat felállítaniuk. Tűz alá vettek minket. Elvállaltam a folyó környékének a felderítését, és szerencsére sikerült átjutnom a túlsó partra. Egy súlyosan se-

besült orosz katonát pillantottam meg. A combján érte a lövés. Elindultam felé, ő pedig könyörögni kezdett, hogy ne lőjem le. A zubbonyom zsebében volt egy kis kötszer. Odaadtam neki, ő pedig megpróbálta megcsókolni a lábamat. Nem akarta elhinni, hogy nem lővöm le.

Segítettem a családnak napraforgómagot cserélni

Később, 1941/1942 telén, három katonársammal együtt egy orosz családhoz kerültünk beszállásolásra, a miuszi front déli részén. [A *Wiking* hadosztály 1941 decemberében vonult vissza a Miusz-folyó nyugati partjára.] Az egyszerű agyagházban két szoba volt. A család négy tagból állt: két szülőből és két gyerekből, akiket Ivánnak és Jurának hívtak. Az egyik nyolc, a másik tizenkét éves volt. Nagyon kevés ennivalójuk volt, így kis idő múlva mi adtuk nekik azt, amit sikerült szerezniük. A gyerekekkel hamar összebarátkoztam, így hamarosan értettem valamit a nyelvükön. Segítettem a családnak olajra cserélni a napraforgómagot a helyi malomban, mely német fennhatóság alatt állt. A családfő dohányt is kapott tőlem, aminek nagyon örült. Íjászversenyt szerveztem a falubeli gyerekeknek. Végül majdhogynem én lettem a falu tanára is. Amikor eljött a tavasz, megkaptuk a továbbvonulási parancsot. Felpakoltuk a csomagjainkat, és már arra készü-

lődtünk, hogy búcsút vegyünk ifjú barátainktól, de a ház üresen állt. Mindenki a keresésükre indult, amikor végre megtaláltuk őket a ház mögött, egy nagy kövön ültek. Ott sírtak mindannyian. Nagyon megrázott bennünket, hogy el kellett válnunk tőlük és a családjuktól.

Később, amikor a Donyec-medencében Sztálinó közelében harcoltunk, elkaptam valamilyen fertőző betegséget. Egy idős orosz asszonynál szállásoltak el azért, hogy elkülönítsenek a többiektől. A csajkámát ki kellett akasztanom a kert kerítésére, amit a bajtársaim mindennap élelemmel töltöttek meg.

Az idős asszony beszélt a lányáról, akit a Vörös Hadsereg visszavonulásakor vittek el. Azért kellett elmennie, hogy ne kerüljön a „vadállat” németek kezébe, legalábbis ezt mondták neki. Abban az időben tényleg nagyon beteg voltam, és az asszony úgy ápolt és gondoskodott rólam, mintha az anyám lett volna. Gyakran kelt korán – hajnali négy órakor –, és elgyalogolt Sztálinóig, hogy valamilyen pudingport szerezzen és ételt készítsen belőle nekem.

Aztán ismét befutott a parancs, hogy vonuljunk tovább. Bepakoltam a zsákomba, és elindultam, hogy búcsút vegyek az »ápolónővéremtől«. A ház mögött találtam rá. Mindkettőnk számára könnyes volt a búcsú.”

RICHARD FUSCH

„Az ukrajnai lakosság szerintem nagyon kedves volt, és nem vettük észre, hogy gyűlöltek volna bennünket. Amikor 1943. április 24-én Szlávianszkba érkeztünk, bevitték minket egy házba. A későbbiek folyamán ott laktunk. Amikor beléptünk, az ott lakó nagyszülőkkel, a lányukkal és az unokáikkal találkoztunk. A nő férje és a bátyjai nem voltak otthon. Valószínűleg a Vörös Hadsereg soraiban harcoltak. A nagymama megtöltött egy fakadat meleg vízzel, és azt mondta, hogy vetközzünk. Amíg a hátunkat súrolta, a lánya kimosta és megvarrta az alsóneműnkét. A gyerekeknek pedig a csizmaikat kellett kifényesíteniük.

Az orosz nőkkel bármilyen szexuális kapcsolatot szigorúan tiltottak

Gyakran megosztottuk az élelmiszert velük: cserébe tojást, sült krumplit és uborkát kaptunk. Mindez megengedett volt, de az orosz nőkkel bármilyen szexuális kapcsolatot szigorúan tiltottak.

Ezt nem volt túl nehéz betartani, mivel egyetlen vonzó külsejű nőt sem láttam. Ami a testüket illeti, csak elképzelni tudtuk, hogy mit rejthet az a sok alsószoknya.”

JAN MUNK

Kelet-európaiak

FRIEDRICH-KARL WACKER SS-STURMMANN

16. SS-páncélosgránátos-hadosztály
(*Reichsführer-SS*)

A Waffen-SS-katonákat nem mindig fogadta barátságosan a megszállt országok lakossága. A szervezet néhány magasabb pozícióban szolgáló fanatikus tagja nem tekintette embereknek a Kelet-Európában élőket. Wacker beszámolójából megtudhatjuk, milyen eltérő felfogású emberek szolgáltak a Waffen-SS soraiban.

Friedrich-Karl Wackert 1943-ban a Reichsführer-SS hadosztályban szolgált SS-Sturmmann rangban. A fénykép akkor készült, amikor kiengedték a kórházból.

„Amikor még a »lábadozók« százádánál voltam Varsóban (a sebesülésből még nem gyógyultam fel egészen), részt vettem egy partizán-ellenes akcióban.

Volt ott egy fickó, aki ugyanakkor látott el őrfeladatot, mikor én. Magas, nagydarab figura volt, a nyaka tele forradásnyomokkal. Amikor egyszer a lengyelekről beszélgettünk, így szólt hozzám: »Meg fogom ölni az egyik gazembert.«

Másnap reggel az utcán találtunk egy lengyel holttestet. Agyonlőtték. Nyilvánvalóan az az őr tette, akivel előző éjjel voltam szolgálatban. Néhány SS-katona úgy gondolta, hogy bármit megtehetnek, és bármit megúszhatnak, akár a gyilkosságot is.

Ha általában kell beszélnem a kelet-európai lakosságról, akkor elmondhatom, hogy a magyarok nagyon barátságosak voltak velünk.

Emlékszem az egyszerű parasztságra, akiknek csak sárból készült padló volt a lakásukban, de mégis behívtak, és megvendégeltek minket. Azt hiszem, ha a két rossz között kellett választaniuk (mármint köztünk és az oroszok között), azért választottak minket, mert mi voltunk a kevésbé rosszak.”

Jóllehet, a legtöbb *Waffen-SS*-katonára számára nem jelentett problémát a jó kapcsolat kialakítása a kelet-európai lakossággal, a beszámolókból kiderül, hogy az SS és a náci párt Kelet-Európát a faji és biológiai német elit részvételével akarta gyarmatosítani.

Himmler ideológiája szerint az ottani lakosságnak hasznos munkát kell biztosítani Németország számára. A megszállt területeken élő embereknek nem volt jövőjük.

A Wackerhez hasonló katonák a kelet-európai, illetve a szovjet lakosságot mégis ugyanolyan embereknek tekintették, mint saját magukat. Az SS számára viszont „a fajilag és biológiailag alacsonyabb rendű emberek” csoportját jelentették.

Belecseppennek a jenkik

ERIC BRÖRUP SS-OBERSTURMFÜHRER

5. SS-Panzer Aufklärungs Abteilung

5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

A Waffen-SS egyik legkevésbé ismert harci egysége az ejtőernyős-zászlóalj volt, mely vitorlázó repülőgépeken sikeres bevetéseket intézett Tito partizán-főhadiszállása ellen is, amely a jugoszláviai Drvarban működött. Eric Brörup az ejtőernyős-alakulat kiképzőszázadánál töltött el néhány hónapot 1944 nyarán. Ekkor ismerte meg a fogságba esett amerikai repülőgép-pilótákat.

Amerikai bombázógépek legénysége. Eric Brörup ehhez hasonló pilótákkal harcolt ejtőernyős-kiképzése alatt.

„Korábbi repülési élményeim, a repülés iránti vonzalmam és a gyalogsági katonaélet iránti ellenszenvem játszottak nagy szerepet abban, hogy az SS-Fallschirmjägerhez jelentkeztem önkéntesnek.

Korábban a lovasság tagja voltam, illetve felderítőként szolgáltam, majd a 24. SS-páncélosgránátos-ezred (Danmark) katonája lettem. A Danmarkban túl sok politikai fanatikus harcolt. Ők a megsemmisített *Freikorps Danmark* hadosztályból kerültek át. Áthelyezési kérelmemet elfogadták.

Néhány katona azért csatlakozott az SS-Fallschirmjägerhez, mert bünte-

tésüket kellett letölteniük. Amikor jelentkeztem a kiképzőszázadnál, egységük Magyarországon, Pápán állomásozott a *Luftwaffe* szállítási repülőgépszázada mellett, és soraiban főleg önkéntesek harcoltak.

Velünk állomásozott még néhány hallgató egy ejtőernyős-iskolából, a szokásos adminisztratív személyzet, valamint egy őrnagy vezetésével a

magyar hadsereg ejtőernyős-egysége is.

Bár minden felszerelésünk megvolt – ugrócsizmákkal, köpenyekkel és ejtőernyősisakkal –, az üzemanyaghiány miatt nem tudtuk gyakorolni az ugrásokat.

A kiképzés nem volt túl kemény, az időjárás is kellemes volt. A kimenőnket uszodában, borozókban, zenehallgatással és gulyáslevesevéssel töltöttük.

Egyik reggel egy amerikai vadászbombázó-kötéleket láttunk szállni a magasban, amennyire meg tudtuk ítélni, a bécsújhelyi gyárak felé repült. Miközben szemtanúi voltunk annak, hogy az amerikai légierő milyen könnyen behatolhat a német légtérbe, 30-40 német repülőgép jelent meg az égen, és az ellenséges kötelék után vetette magát. Láttuk a kilótt töltényhüvelyeket, melyek a napon megcsillanva földet értek. A csatában három gépet lőttek ki.

Aztán az egyik Messerschmitt 109-es, amely a győztesek között térhetett vissza, üdvözlésként megbillentette a szárnyát, és leszállt. (Később megtudtuk, hogy elfogyott az üzemanyaga.) Azt vártuk, hogy a pilóta legalább Lovagkeresztrel rendelkezik majd, de aztán kiderült, hogy egy 19 éves, első osztályú fiatal pilóta vezette a gépet. Rávigyorgott mindenkire, és közölte velünk, hogy három hét alatt ez volt a negyedik győzelme. Elmondta nekünk, hogy az apja, aki berepülőpilóta, nagyon

büszke lesz rá. Meghívtuk a tiszti étkezdébe, és úgy bántunk vele, mint egy herceggel.

Mivel a fedélzet tele volt bombával, minden lelőtt amerikai gép felrobbant a becsapódás pillanatában. A légénység néhány tagja ejtőernyővel ugrott ki a gépből, őket a magyarok szedték össze. Még aznap, kicsit később azt a parancsot kaptam, hogy menjek a magyar laktanyába. Valaki megtudta, hogy beszélek angolul, és arra kértek, hogy segédkezzek az amerikai pilóták kihallgatásában. [Gyakorlatilag ez a Luftwaffe feladata lett volna.]

Az amerikaiak nagyon idegesek lettek, amikor meglátták sapkánkon a halálfejes SS-jelvényt

A hírszerzéstől egy SS-Obersturmführer, a mi egységünkétől Leifheit SS-Obersturmführer és Dräger SS-Untersturmführer, illetve magyar tisztek voltak jelen a kihallgatáson. Az amerikaiak nagyon idegesek lettek, amikor meglátták sapkánkon a halálfejes SS-jelvényt. Mivel rövid ujjú inget viseltünk, és a váll-lapunk a hadsereg mintájára készült, csakis a sapkánkon lévő halálfejes jelvény mutatta, hogy a Waffen-SS katonái vagyunk. Az amerikaiak azt hihették, hogy most igazán benne vannak a slamasztikában. De igyekeztem megnyugtatni őket, hogy nem vagyunk a rendőrség vagy a Gestapo emberei,

hanem átlagos katonák. Az ilyenkor szokásos kérdéseket tettem fel nekik: a nevüket, születési helyüket és idejüket tudakoltam. Nagyon készségesen feleltek.

Aztán megpróbáltam kérdéseket feltenni a katonai egységekre vonatkozóan: mi a célpontjuk, milyen típusú gépekkel rendelkeznek és így tovább. Természetesen erre nem válaszoltak. Aztán az egyik hadnagy így szólt: »Uraim! Ha önök lennének a mi helyzetünkben, válaszolnának az ilyen jellegű kérdésekre?« Erre azt mondtam: »Természetesen nem. És önöktől sem várjuk el.«

Aztán megkérdezték, hogy mit fogunk csinálni velük. Elmagyaráztam nekik, hogy fogságukról értesítjük a legközelebbi hozzátartozóikat és a Nemzetközi Vöröskeresztet, továbbá azt is elmondtam, hogy valószínűleg a Luftwaffe fogja átvenni őket.

A földet ért ejtőernyősöket gyakran a városok lakossága szedte darabokra

Elmondtam nekik, hogy mennyire szerencsések voltak azért, mert katonák találtak rájuk. A földet ért ejtőernyősöket gyakran annak a városnak a lakossága szedte darabokra, amelyre bombákat dobtak le. Még a saját embereinkre is Deutsche Luftwaffe karszalagot adtunk, hogy biztosít-

sunk némi túlélési lehetőséget számukra, ha saját légtérünkben éri gépüket találat.

Berlinben, a Hauptamt SS-Führungsnál kellett jelentkeznem. [Az SS Főparancsnoki Hivatala.] Szigorú megrovásban részesültem, mert állítólag ellenséges foglyokkal barátkoztam. Azt válaszoltam, hogy csupán úgy bántam velük ahogyan én is elvárnám, hogy velem bánjanak, ha fogságba esnék."

Hála az adminisztratív hibának, az SS-Fallschirmjäger kiképzőszáznak névsorából nem törölték Brörup nevét. Az egység később Otto Skorzeny vezetése alatt az 1/SS-Fallschirmjäger 600-as zászlóaljaként vett részt az ardenneki offenzívában. Az offenzíva idején számos amerikai egyenruhába öltöztetett Waffen-SS-deszantost dobtak le a szövetséges vonalak mögé, akik tevékenységükkel zavart és riadalmat okoztak. Híre ment, hogy Eisenhower tábornok meggyilkolását is kitervelték. Skorzenytől nagyon félték a szövetségesek, őt tartották a legveszélyesebb hadvezérnek.

Az összes emberével együtt a szövetségesek által összeállított „körözött személyek” listájára került. A háború után Skorzeny elmondta Brörupnak, hogy az ő neve is rajta volt azon a listán. Azt is hozzátette, hogy ő, mármint Skorzeny, írta a listát az amerikaiakkal.)

Keserű búcsú

WILHELM HILLEN
SS-OBERSTURMFÜHRER1. SS-páncélosadosztály
(Leibstandarte SS Adolf Hitler)

Hillen 1943 elején sebesült meg a keleti fronton. Gyógyulása alatt ideiglenesen a Waffen-SS szociális szolgálatához osztották be. Az ilyen jellegű feladatok pszichikai nyomása sok szempontból rosszabb volt, mint a hadi eseményekben átélt borzalmak.

A keserűség és a kétségbeesés az otthonokat is áthatotta. Azok az anyák voltak a legnehezebb helyzetben, akiknek fiai a fronton harcoltak. Ezek az asszonyok gyakran gyásztáncot táncoltak, gyermekeiket, férjüket.

„Az egyézségügyi tiszt ideiglenes szolgálatra Dániába, a Waffen-SS szociális tisztjéhez osztott be. Koppenhágában volt a bázis, ahol a hathetes gyógyulási időmet töltöttem. Ha tudtam volna, hogy mit tartogatnak számomra, minden lehetséges eszközzel tiltakoztam volna az áthelyezés ellen.

De mivel újonnan neveztek ki SS-Untersturmführernek, örömmel jelentkeztem Berger SS-Sturmbannführernél. Elmagyarázta, hogy mi lesz a feladatom. A kitűnő reggeli ellenére remegni kezdett a gyomrom. Azt

bízták rám, hogy közöljem a legközelebbi hozzátartozókkal: a Freikorps Danmark hadosztályban szolgáló fiuk elesett. Ezután jelentenem kellett, hogyan fogadták a hírt.

Egy dán SS-Oberscharführert rendelték mellém, aki a sofőröm és a tolmácsom volt.

Egy tanyán élő családot kellett Hadersleben/Aperadében felkeresnem. Annak a látogatásnak az emlékei amíg élek, velem lesznek. A családban mind a négy fiú a Freikorpsban harcolt. Három már a látogatásom előtt elesett. Az én feladatom

volt, hogy a negyedik és egyben az utolsó fiú halálának hírért közöljem.

Csodálatos vasárnap reggel volt. Az ég kéklett, a tanya körül a búzafák aranyló fényben lengedeztek. Egy órán át bolyongtam, és próbáltam erőt gyűjteni ahhoz, hogy belépjek a házba.

Még a keleti fronton a rókalyukakban sem éreztem magam olyan szerencsétlenül, mint abban a pillanatban. Végül sikerült összeszednem a bátorságomat, és bekopogtam a ház ajtaján.

A háziasszony jelent meg az ajtóban. Magas, szőke nő volt. Bevezetett a nappaliba, ahol megláttam a négy fiút ábrázoló fényképeket. Mindegyik a Waffen-SS egyenruháját

viselte. Három kép köré fekete krepp-papír volt tekerve, a Vaskecskét pedig a kép szélén lógott. Nem tudtam hogyan öntsem szavakba, amit el kellett mondanom.

A mai napig magam előtt látom a fájdalomtól eltorzult arcú nőt. Nem sírt, amikor elmondtam neki a történeteket, de az arca néhány másodperc alatt évtizedeket öregedett. Az asszony számomra a hős anyja mintaképe volt, akinek az áldozathozatalát semmiféle kitüntetéssel vagy érdeméremmel nem lehet jutalmazni. Amint visszatértem a hivatalba és jelentést tettem, rögtön kértem a front-ra való irányításomat. Nem sokkal ezután már Észtország felé tartottam.”

Otthoni igazságok

JAN MUNK
SS-STANDARTENOBERJUNKER10. SS páncélosgránátos-ezred
(Westland)

5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

Nem meglepő, hogy a megszállt területeken a Waffen-SS iránti gyűlölet leginkább a helyi lakosság azon tagjait sújtotta, akik a németek szolgálat mellett döntöttek.

Boldogságtól sugárzó, nem német származású Waffen-SS-önkéntes. A megszállt területek lakossága nem örült túlzottan annak, hogy a fiatal férfiak a Waffen-SS-hez csatlakoztak.

„Amikor először kaptam kimenőt Hollandiában, a vasútállomáson búcsút vettem attól a férfitől, akivel jó néhány órát töltöttem a vonaton, amíg elértem szülővárosomat, Leident. Ő Alkmaarba tartott, ami körülbelül 65 km-re volt Leidentől. Hónapokkal később értesültem arról, hogy amikor elérte a várost, első dolga volt borbélyhoz menni, hogy a családja előtt kellemes külsővel jelenjen meg. Míg a borbélynál üldögélt, a holland földalatti mozgalom egyik tagja hátba lőtte egy Sten puskával. Én sohasem kockáztattam. Amikor buszon vagy vonaton utaztam, mindig az ablaknak vagy a falnak dőltem. Máskülönben az emberek cigarettájukkal lyukakat égettek volna az egyenruhámra, vagy borotvával vágták volna ki.

Az első kimenőm alatt meg akartam látogatni annak a holland srácnak a családját, aki az egyik csatában elesett. Mivel nem messze laktak Leidentől,

kerékpárral mentem el hozzájuk. Nem volt valami meleg akkoriban, ezért felvettem a régi motoros kabátomat. Gyönyörű, méretre készített, hosszú, fekete bőrkabát volt. Azt hiszem, úgy nézhettem ki, mint azok a komor *Gestapo* fickók, akiket a háborús filmekben lehet látni.

Egy hídon, amelyen villamossínek futottak, le kellett szállnom, és a vállamon vinnem a biciklit. Talpfáról talpfára haladva már majdnem félúton jártam, amikor valaki rám lőtt. Leraktam a biciklit, és előhúztam a fegyveremet. Általában csak bajonettet vittünk magunkkal, amikor eltávozásra mentünk, de az aggasztó történetek hatására bölcsebb dolognak tartottam, ha valami hatékonyabb fegyvert is magamnál tartok. Másodszor is rám lőttek. Felesleges lett volna viszonzni, mivel senkit sem láttam. Szerencsére több lövésre nem került sor, így be tudtam fejezni az utazásomat.”

Franciaországi pihenő

WERNER VÖLKNER

SS-STURMMANN

SS-Flak Abteilung

3. SS-páncélosadosztály (*Totenkopf*)

HANS-GERHARD STARCK

SS-OBERSCHARFÜHRER

1. SS-páncélosadosztály

(*Leibstandarte SS Adolf Hitler*)

Völkner egység a keleti fronton. Franciaországból irányították át őket.

A háború során a legtöbb *Waffen-SS* hadosztályt átalakították. A legtöbb esetben az átalakítás a hadosztály áttelepítésével állt kapcsolatban: a keleti front adáz ütközeteitől és az iszonyatos időjárási körülményektől kimerült katonákat a megszállt Franciaországba vezényelték. A francia ellenállási mozgalom csak a háború kései szakaszában kezdett veszélyt jelenteni a német csapatok biztonságára.

„A hadosztályomat pihenés és feltöltés céljából a Szovjetunióból Franciaországba irányították. Amikor megérkeztünk a vasútállomásra, megkezdődött járműveink és fegyvereink lepakolását. Sajnos túl kevés járművel rendelkezünk ahhoz, hogy az ágyúkat elvontassuk. Emiatt hátrahagytak az egyik ágyúval, és azt parancsolták, hogy vigyázzak rá, amíg a társaim vontatót szereznek. Eltelt két óra, aztán négy, és lassan besötétedett. Ezalatt a lakosság kíváncsiságának tárgya lettem. Nem volt nálam pénz és élelmiszer sem. Mindössze annyit tehettem, hogy a szomszédos gyümölcsösből elvettem néhány almát, amitől néhány napig erősen fáj a gyomrom. Csak akkor vették észre, hogy hiányzom, amikor másnap reggel a táborban névsorolvasást tartottak. Teljesen megfeledeztek rólam!

Egy másik esetet is elmondok. Akkor történt, amikor szolgálatban voltam, és a járművek garázsát kellett

szemmel tartanom. Borzasztóan rosszul éreztem magam. Amikor másnap reggel leváltott a társam, már az ájulás környékezett. Kórházba vittek. A törzsőrmester látogatott meg, bár semmilyen együttérzést nem mutatott irántam: nagyon megszigidott. Azt mondta, hogy nem vagyok olyan fizikai állapotban, hogy rendesen el tudjam látni a feladatomat. Megpróbáltam elmagyarázni neki, hogy nem tudtam elhagyni az őrhelyemet, mire azt válaszolta, hogy a levegőbe kellett volna lőnöm egyet, hogy segítséget kérjek.

Amíg kórházban voltam, sikerült felkeltenem egy gyönyörű francia lány érdeklődését. Egy napon elárulta nekem, hogy a hadosztályomat hamarosan visszairányítják a Szovjetunióba. Nem hittem neki, ugyanis társaim már napok óta arról suttoztak, hogy trópusi felszerelést kaptunk, és Észak-Afrikába fognak vezényelni bennünket. Meg is mondtam a lánynak, hogy téved. Azt akarta, hogy dezertáljak. Beszélt a barátairól, akik elbűjtatnának. Nagyon aranyos volt, de tisztáztam magamban, hogy a haza iránti kötelességem az első.

Aztán egy nappal azután, hogy kiengedtek a kórházból, kiküldtek az állomásra. Segítenem kellett az új felszerelések összekapcsolásában, melyekről mi azt hittük, hogy az új trópusi felszerelésünk. Amikor megláttuk a ládák tartalmát, nagyon meglepődünk. Filcbéléses csizma, bélelt

anorák és takarók voltak a ládákban – téli felszerelés. Tehát mégis igaz volt, hogy visszamegyünk a Szovjet-unióba.”

WERNER VÖLKNER

„Amíg ezredünk 1942-ben Franciaországban állomásozott, engem választottak ki és küldtek el, hogy Laigne-ban a helyi boltokban élelmiszert vegyek társaimnak. Azért esett rám a választás, mert jól beszéltem franciául. Az egyik nő, akinek volt egy boltja, és akinél rendszeresen vásárol-

tam, meghívott vacsorára valamelyik este. Elmesélte, hogy a fia a háborúban esett el 1940-ben, nem sokkal a megszállást követően. Olyan volt, mintha az anyám lett volna. Még azt is felajánlotta, hogy elrejt, ha dezertálni akarok, és vele maradhatnék, amíg a szövetségesek be nem jönnek az országba. Természetesen visszautasítottam, de nagyon elámultam azon, mennyire biztos volt abban, hogy nem fogom beárulni a hatóságoknak.”

HANS-GERHARD STARCK

A Wehrmachtról

JAN MUNK

SS-STANDARTENOBERJUNKER

10. SS-páncélosgránátos-ezred
(Westland)

5. SS-páncélosadosztály (Wiking)

A Waffen-SS katonái minden ellenkező híresztelés ellenére tisztelték a Wehrmachtnál szolgáló társaikat. Végül is mindkét fegyveres testület ugyanazt a célt követte. Az azonban tagadhatatlan, néha előfordultak súrlódások közöttük.

Wehrmacht-katonák. A Wehrmacht és a Waffen-SS közötti versengést néha eltúlozták.

„Eleredt az eső, a tipikus orosz felhőszakadás. Ameddig a szem ellátott, mindent sár borított, még az utak is eltűntek. A szabályzat előírta, ha az egyik nyom járhatatlanná válik, azaz párhuzamosan létre kell hozni egy másikat. De hiábavaló volt minden erőfeszítésünk. Akkor a sárban még egy összmeghajtású jármű sem lett volna képes erre. Amikor elakadt a járművünk, leszálltunk és toltuk. Bokáig álltunk a nyúlós, ragadós sárban, de előfordult, hogy lábszárközépig ért a sár.

Ám a mi osztagunk – tíz ember és egy teherautó – rendkívül szerencsés volt. Száraz útviszonyok mellett belga sofőrünk állandóan nekiment a házak sarkának, vagy éppen egy fának. Az is előfordult, hogy nekitolatott egy falnak. De amikor esett az eső, mindig a mi teherautónk volt az, amelyik keresztül bírt menni a sáron. Sofőrünk valóságos bajnok volt azon a terepen. Soha, senki sem panaszkodott, mikor sárrögök csapódtak fel, vagy eltörtek a lámpák. Örültünk, hogy nem kell leszállnunk és a sarat dagasztanunk, mint a többi jármű utasának.

A mi szakaszunk négy teherautóból állt, ezért az oszlop végén kellett haladnunk. Szigorú parancsot kaptunk a zászlóaljparancsnoktól, hogy ne hagyjunk senkit letérni az útról. Erőszakot is alkalmazhattunk, ha más nem segített. Az oszlop lassan haladt előre – a vezetőknak állandóan figyelniük kellett az előttük ha-

ladó járművet. Ha egy jármű előzni akart és közben felborult, akkor a mögötte haladó összes járműnek meg kellett állnia. Így az oszlop könnyen elakadhatott. Ezért senkinek sem engedhettük meg az előzést.

Az ilyen utak alkalmával gyémántalakzatot vettünk fel. Elöl egy jármű haladt, majd kettő egymás mellett, mögöttük pedig egy. Mindegyik autót vezetőfülkéjének lépcsőjén egy katona állt, arccal az autó vége felé. Ha meglátott valakit, aki előzni próbált, rögtön szólt a vezetőnek, aki oldalra kormányozta a teherautót, és ezzel akadályozta meg az előzést. A módszer a legtöbb esetben hatásosnak bizonyult.

Egyszer egy tiszti személyautó akart elhúzni az oszlop mellett. Egy Citroën volt, és a sofőr mellett egy magas rangú Wehrmacht-tiszt ült. A sofőr előzni próbált újra meg újra, én pedig láttam a tisztet, hogy egyre idegesebb, mert mindig útját állták a kocsinak. Az egyik útszakasznál elhúzott mellettünk. Mivel én voltam a géppuskánál, a szakaszparancsnok utasított, hogy lőjek egy sorozatot a kocsi elé. A sofőr azonnal visszahúzódt a helyére. Azt nem tudom, hogy jelentették-e az incidenst. Az bizonyos, hogy a tiszt majd szétrobbant mérgében, és azzal fenyegetőzött, hogy jelenteni fogja az esetet, de mi csak vigyorogtunk.

Úgy tekintettünk a Wehrmachtra, mint velünk egyenértékű szervezet-

re. Néha találkoztunk *Wehrmacht*-katonákkal: általában akkor, ha a fronton keletkezett rést kellett betömniünk, vagy ha olyan állást kellett visszafoglalnunk, melyet ők feladtak. Visszavonuló csapatokkal rendszert akkor futottunk össze, mikor járműveinken a tűzvonal felé igyekeztünk. Nem tartottuk őket soha nyápicnak vagy gyávának. Igazából sohasem beszéltünk a *Wehrmachtról*. Tudtuk, azért vagyunk az adott helyen, hogy visszaszerezzünk egy elvesztett állást. Az igazsághoz hozzá-

tartozik, hogy gyakran a *Wehrmacht* vagy a *Luftwaffe* húzott ki minket a csávéból. Oda-vissza működött a dolog.

Waffen-SS-tisztjeinket és feletteseinket olyan embereknek tartottuk, akikben meg lehetett bízni, és akik tiszteletet érdemelnek. Nem lepődtünk meg, ha olyan tisztet láttunk, aki nehéz géppuskát vagy löszeresládát cipel azért, hogy a beosztottján segítsen. Mindig ott harcoltak a csata sűrűjében, és sohasem kullogtak hátul, hogy a bőrüket mentseik."

Hitler és Himmler

JANK MUNK

SS-STANDARTENOBERJUNKER

10. SS-páncélosgránátos ezred (*Westland*)

5. SS-páncélosadosztály (*Wiking*)

RICHARD FUCHS

SS-UNTERSCHARFÜHRER

5. *Panzerjäger Abteilung*

5. SS-páncélosadosztály (*Wiking*)

HANS-GERHARD STARCK

SS-OBERSCHARFÜHRER

1. SS-páncélosadosztály

(*Leibstandarte SS Adolf Hitler*)

Hitler (jobbra) és az oldalán mindig jelenlévő Heinrich Himmler (balra), az SS parancsnoka. Sok *Waffen-SS*-katona tisztelte Hitlert, a volt katonát, de egyre inkább megvetették és nevetéssé tették Himmlert.

A *Waffen-SS* soraiban harcolók általában tisztelték Hitlert, de megvetették Himmlert. Katonákként elsősorban Hitler I. világháborús katonai teljesítményét becsülték nagyra: akkoriban nem sok káplár tűzhetett mellkasára a másod- és első osztályú Vaskeresztet, nem is szólva a harcban tanúsított bátorságért járó más kitüntetésekről. Himmler ugyanakkor soha nem harcolt a fronton. Tanáruras külleme sem növelte tekintélyét a szívós *Waffen-SS*-katonák között.

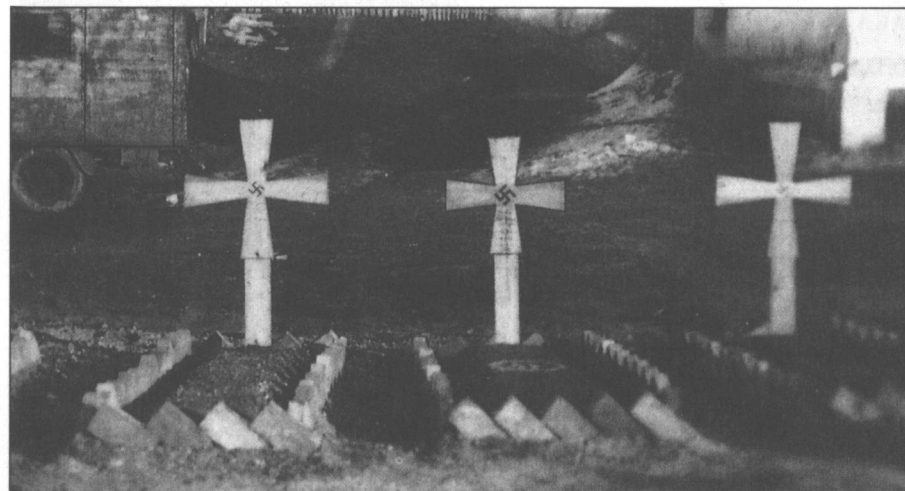
„Ami a politikai vezetést illeti, csak annyit mondhatok, hogy hittünk abban, amit Hitler mondott. Én magam is meg voltam győződve egészen

1945. márciusig arról, hogy Németország fog győzni. Csak akkor hittem el, hogy elvesztettük a háborút, amikor megtudtam, hogy Hitler halott.

Ami Hitlert illeti, úgy tekintettünk rá, mint igazi férfira. Nem volt több tizedesnél, amikor az I. világháborúban megkapta az első osztályú Vaskeresztet. Akkoriban ez óriási dolognak számított. Amikor találkozókon és gyűléseken beszélt, sikerült egészen magával ragadnia hallgatóságát. Képes volt mindent elhítenni, amit mondott. Ilyenkor égtünk a lelkesedéstől. Aiket ismertem, tisztelték Hitlert és bíztak benne. Én magam is osztom a véleményüket.

Ami Himmlert illeti, neki nem volt valami férfias kiállása. Olyan ember benyomását keltette, akiben nem lehet megbízni. Az biztos, hogy nem volt az árja felsőbbrendű faj megtestesítője sem megjelenését,

Sok ezer *Waffen-SS*-katona sorsa: idegen földön eltemetve, távol a hazájuktól. Kivehető az SS-rovásírás a középső sír fehér kövén.

sem pedig személyiségét tekintve. Azt gondoltuk róla, túlságosan szármalmas külsejű ahhoz, hogy a *Waffen-SS* vezére legyen.”

JAN MUNK

„A *Waffen-SS* nem szerette Himmlert. Számunkra többé-kevésbé idegennek tűnt. *Reichshein*inek neveztük. [Olyan ember, aki meg van győződve arról, nélküle romba dőlne a világ]. Hitlerről ma már azt gondolom, biztosan tudta, nem nyerhetjük meg a háborút az egész világ ellen. A *Luft-*

waffe túl gyenge volt, az utánpótlás elégtelen. A parancs, mely a háború utolsó hónapjaiban is kemény helytállást követelt tőlünk, sok *Waffen-SS*-katona életébe került.”

RICHARD FUSCH

„A *Reichsheini* iránt világéletemben ugyanazt éreztem. Számomra a *Heini* olyan ember, akiben nem lehet megbízni, aki hazardőr és illuzionista. Gyenge, kicsi ember, aki az egyenruhája nélkül semmit sem ér.”

HANS-GERHARD STARCK

Szakértő vélemények

EBERHARD VON MACKENSEN
TÁBORNOK
A III. PÁNCÉLOSHADTEST
PARANCSNOKA

FRIEDRICH KIRCHNER TÁBORNOK
A LVII. PÁNCÉLOSHADTEST
PARANCSNOKA

OTTO WÖHLER TÁBORNOK
A 8. HADSereg PARANCSNOKA

VON MANSTEIN
TÁBORNAGY
A DONI HADSeregCSOPORT
PARANCSNOKA

HEINZ GUDERIAN TÁBORNOK
A 2. PÁNCÉLOSCSOPORT
PARANCSNOKA

Heinz Guderian elismerően szólt a *Waffen-SS*, különösen a *Leibstandarte* harcértékéről.

„Sokszor láttak napvilágot olyan megjegyzések, amelyek szerint a hadsereg vezetői lebecsülték a *Waffen-SS*-t, olyan arrogáns, felkapaszkodó szervezetnek tartották, amely vakmerő emberekből állott, és amely nem becsülte katonái életét. Azonban amikor a *Waffen-SS*-csapatok megbízhatóságáról volt szó, rögtön pozitív értékelések születtek. Néhány magas rangú *Wehrmacht*-parancsnok véleménye a *Waffen-SS*-ről rávilágít a lényegre.

Meg tudom erősíteni, hogy a *Leibstandarte* kimagasló hírnévnek örvendett, nemcsak feletteseik, hanem a hadseregben harcoló katonák körében is.

[A *Leibstandarte* 1941/1942 telén a Szovjetunióban elért sikereire utal.]

Minden hadosztály arról álmodott, hogy olyan csapat harcoljon a közelében, mint a *Leibstandarte*. A katonák fegyelme, sikeres vállalkozásai, a nehéz helyzetekben mutatott sziklaszilárd eltökéltsége, példamutató kitarása és bajtársiassága mind olyan kiemelkedő tulajdonságok, amelyben felülmúlhatatlan volt.”

EBERHARD VON MACKENSEN
TÁBORNOK

„A *Wiking SS*-páncélosgránátos-hadosztályról szólok. Ma [1942. szeptember 19.] a *Wiking SS*-páncélosgránátos-hadosztály elhagyja az általam vezetett *Panzerkorps*hoz csatolt egységeket, hogy a kelet-kaukázusi hadszíntérre vonuljanak. Amíg a *Pan-*

*zerkorps*hoz tartoztak, az első naptól kezdve az utolsóig, vakmerő támadásokban a hadosztály csodálatra méltó sikereket ért el. Heteken át biztosított védelmet kedvezőtlen időjárási viszonyok mellett a számbeli fölényben lévő ellenséges haderőkkel szemben.

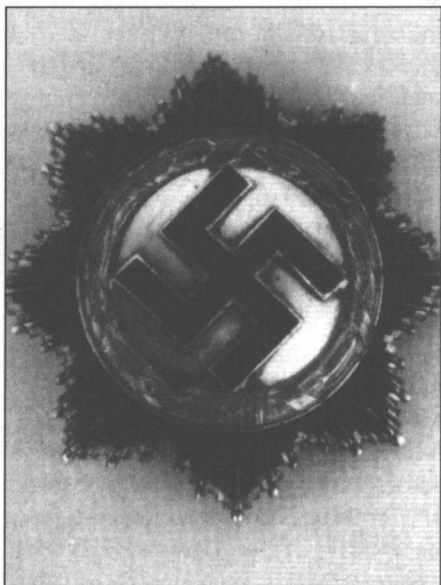
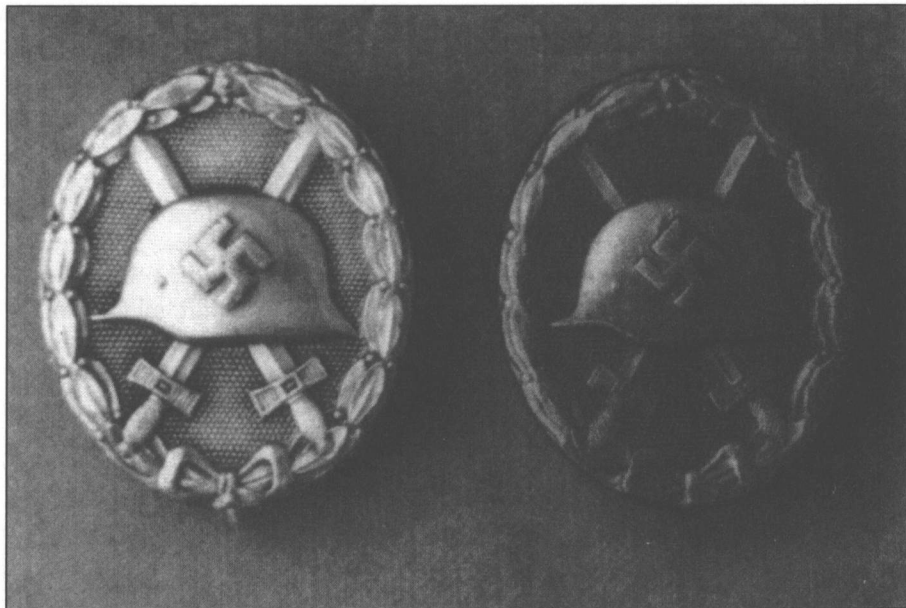
Bizonyította, hogy páratlan harci szellem hajtja katonáit, mellyel jelentős veszteségeket okoztak az ellenségnek. Hála a hadosztály kitartásának, megakadályozták, hogy az ellenséges csapatok elérjék céljukat: áttörjenek és bekerítsenek minket.

Ezért ma nehéz szívvel figyelem a *Wiking* hadosztály azon bátor harcosait, akik elhagyják hadtestemet. Köszönetemet és elismerésemet fejezem ki tisztjeinek és katonáinak egyaránt. Kívánom a legjobbakat, és remélem, áldásom végigkíséri őket az újabb csatákban és az újabb győzelmekben.”

FRIEDRICH KIRCHNER
TÁBORNOK

„Az utóbbi néhány nap alatt a hadtest két jelentős sikerről számolt be. Az egyik védelmi pozícióból kivívott győzelem volt, melyet az *SS* páncélosgránátos-hadosztálya, a *Wiking* ért el.

A *Tigris* harcokcsikkal felszerelt különítmény 84 ellenséges harcokcsit semmisített meg. A másik győzelem a *Totenkopf SS*-páncélosgránátos-hadosztály érdeme, ugyanis sikerült előrenyomulniuk a Merlán. Minden

II. világháborús kitüntetések. Manapság főleg a katonai emlékeket gyűjtők érdeklődésének középpontjában állnak. Azonban sokszor megfélemlünk arról, hogy ezekért a kitüntetésekért sokat kellett küzdeni. Manapság senki sem kapja meg a brit Győzelmi Keresztet, vagy az amerikai kongresszus Becsületrendjét csupán azért, mert egyenruhát visel. Ugyanez volt a helyzet a német hadseregnél is. Sok Waffen-SS-katona a hősiességéért kapott kitüntetést. Azok is, akik ebben a könyben nyilatkoztak. Főleg a keleti front ádáz harcainak eredményeképpen vívták ki maguknak ezt az elismerést. A fenti képen Sebesülési Érdemrendeket láthatunk. A kitüntetés fekete, ezüst és arany fokozatokban létezett, mely a sebesülések számától és súlyosságától függött. Vagyis vérrel lehetett elnyerni. Balra az arany Deutsche Kreuz látható, ami az első osztályú Vaskeresztnél magasabb, de a Vaskereszt Lovagkeresztjénél alacsonyabb kitüntetés volt.

köszönetem és elismerésem a vezetésnek és a katonáknak.”

OTTO WÖHLER TÁBORNOK
(A 8. hadsereg főhadiszállása,
1943. augusztus 20.)

„A 3. SS-páncélosadosztály (Totenkopf) gyakran került a parancsnokságom alá. Azt kell mondanom, hogy alighanem a legjobb Waffen-SS hadosztály volt, mellyel valaha is találkoztam.”

VON MANSTEIN TÁBORNAGY

„Volt főparancsnokomat, Paul Hausser tábornokot bízták meg a Waffen-SS tisztikarának kiépítésével. Haus-

ser tábornok rendkívüli tiszt volt, intelligens és gáláns katona, valamint kivételesen becsületes és feddhetetlen jellem. A Waffen-SS sokat köszönhet neki. Két Waffen-SS hadosztállyal volt dolgom a háború alatt: a Leibstandarte és a Das Reich hadosztállyal. Mivel a páncéloscsapat szemlélője voltam, számos alkalommal vizsgáltam ezeket a hadosztályokat. Önfegyelmük, összetartásuk és katonához méltó viselkedésük a csatákban mindig megmutatkozott. Vállvetve harcoltak a hadsereg páncélosadosztályaival. Minél tovább tartott a háború, annál inkább közlünk valóvá váltak.”

HEINZ GUDERIAN TÁBORNOK

Az utolsó szó

GERD ROMMEL SS-ROTTENFÜHRER

10. SS-Panzer Aufklarungs Abteilung
10. SS-páncélosadosztály (Fruntsberg)

Az utolsó szó jogán Gerd Rommel szól barátokról és ellenségekről, a szövetségekről és ellenfelekről, valamint a háború következményeiről.

Az 1943 júniusában a franciaországi Angoulême-ben készült fényképen Gerd Rommel látható, aki SS-Schütze volt akkoriban. A páncéloskatonákra jellemző fekete szolgálati ruhát viseli.

„Szerintem a II. világháborúban mindenki a hazájáért, családjáért, gyerekeiért harcolt, azzal a meggyőződéssel, hogy jót tesz. Mi sült ki belőle?

A világon mindenhol szenvedést és nyomorúságot tapasztaltunk, láttunk. Ez igaz a II. világháborúra és azokra a konfliktusokra is, amelyek 1945 óta zajlottak le. Nem volt még háború, mely beváltotta volna a poli-

tikusok hozzá fűzött reményeit. Gondoljunk csak Irakra. Bár az irakiak elvesztették a háborút, Szaddam Husszein hatalmon maradt. Az Öböl-háború csak halált és korrupciót hozott, s mint mindig, most is csak a »kisemberek« szenvedtek. Nem volt ez másképp akkor sem, amikor még én is harcoltam. És ugyanígy van ma is.”

Abteilung: általában zászlóalj nagyságú különítmény

Abzeichen: jelvény vagy rangjelzés

Armee: hadsereg

Armeegruppe: hadseregcsoport

Armee Oberkommando: hadsereg-főparancsnokság

Artillerie: tüzérség

Aufklärung: felderítés

Ausbildung: kiképzés

Ausbildungs und ersatz abteilung: kiképző és tartalékos zászlóalj.

Minden hadosztály rendelkezett ilyen zászlóaljjal. Ezekhez irányították az újoncokat, akik a további feladatokra vártak. A sebesülésekből felgyógyult katonákat is először ezen zászlóaljakhoz küldték. Általában a tartalékos katonák gyűjtőhelye volt, és innen pótolták a csatákban elvesztett katonákat.

Bataillon: zászlóalj

Batterie: üteg

Befehlshaber: parancsnok

Begleit: kíséret

Brigade: dandár

Brigadeführer: dandárparancsnok

Ersatz: utánpótlás

Ergänzungsstelle: hadkiegészítő parancsnokság

Einheit: egység

Feldgendarmarie: katonai rendészet

Feldbluse: tereping, zubbony

Feldlazarett: terepen létrehozott kórház

Szójegyzék

Feldmütze: terepsapka

Flak: légvédelmi tüzérség

Freikorps és Freiwilligen légiók:

eleinte a *Waffen-SS*-hez német származású önkéntesek jelentkeztek, akiket az önkéntes hadtestekbe vagy az önkéntes légiókba soroztak be. Ilyen hadosztály volt a *Freikorps Danmark* és a *Freiwilligen* légió, a *Norwegen*. Ezek az alakulatok a *Waffen-SS*-szel harcoltak, de a katonák státusa nem volt összhangban a *Waffen-SS*-nél szolgálókéval. A rangok előtt nem használták az *SS* rövidítést. Ezért egy katona légió-*Scharführer* lehetett, nem pedig *SS-Scharführer*. A háború folytatódásával feloszlatták ezeket az alakulatokat. Ezzel az összes önkéntes egység a *Waffen-SS* harcoló alakulatainak megfelelő részévé vált.

Freiwillige: önkéntes

Führer: vezető, az *SS*-ben a tiszti rangok jelölésére használták.

Führung: vezetés

Gefechtstand: parancsnoki állomáshely

Genesenden kompanie: felgyógyult katonákból álló század. A felépült sebesült katonákat irányították ebbe a századba. Lábadózásuk alatt nem bízták meg őket megerőltető feladatokkal.

Geschütze: löveg

Gewehre: puska

Heeresgruppe: hadseregcsoport
Infanterie: gyalogság
Infanterie Lehr Regiment: gyalogsági kiképzőezred. A „Lehr” ezred azonban többet jelentettek, mint egyszerű kiképzőezredeket. A „Lehr” szó jelentése: felvonulás, kiállítás. Sajátos fegyelmükkel ezek az egységek a legnagyobb tetteket érték el. Néhány ezred, mint például a *Panzer Lehr*, a csatában megkülönböztető módon viselkedett.
Jäger: lövész, könnyű gyalogos
Jabo: Jagd Bomber, vadászbombázó
Junkerschule: tisztképző iskola
Kampfgruppe: határozatlan létszámú harci csoport
Kaserne: laktanya
Kavallerie: lovasság, huszárok
Kommandeur: parancsnok
Kompanie: század
Korps: hadtest
Kardschutzen: motorbiciklis egység
Krankenhaus: kórház, gyengélkedő
Lazarett: kórház
Lehr: lásd Infanterie Lehr Regiment
LKW: LastenKraftWagen, teherautó
Marschstiefel: surranó
Maschinengewehr: géppuska
Maschinepistole: géppisztoly
Nachrichten: híradósok
Nahkampf: közelharc
Nebelwerfer: szó szerint füstölő. Valójában sok csövű rakétavető. „Nyögő Mari”-nak becézték, ugyanis tüzeléskor jellegzetes, mély, nyögésszerű hangot adott.

Oberbefehlshaber: hadsereg-főparancsnok
Oberkommando: főparancsnokság
Panzer: páncélos, harckocsi
Panzerfaust: egylövétű harckocsi-elhárító rakétavető
Panzergranadier: páncélosalakulatnál szolgáló gyalogsági katona
Panzerjäger: harckocsi-elhárító
Panzerkampfwagen: páncélozott harci jármű (harckocsi)
Polizei: rendőrség
Raketenbusche: páncélöklő
Reiter: lovaskatona, huszár
Ritterkreuz: a Vaskereszt Lovagkeresztje
Ritterkreuzträger: Lovagkereszt-tulajdonos
Rollbahn: főút, autópálya. A Szovjetunióban számos főút alakult ki a sáros földutakon történő nagy forgalom miatt. A nehéz járművek úgy összenyomták, tömörítették a talajt, hogy az már olyan kemény volt, akár a beton. A tavaszi esőzések azonban ragadós sártengerré változtatták a vidéket.
Salbstfahrlafette: önjáró löveget szállító kocsi. Rendszerint egy elavult vagy elavulófélben lévő harckocsi alvázára telepítették a nyílt, lövésre kialakított fülkét.
Sanitäter: betegszállító, szanitéc
Scheisshaus Parole: WC-pletyka. A katonák gyakran menekültek a tiszthelyettesek elől az árnyékszékre azzal a céllal, hogy elszívjanak egy cigarettát, vagy a legújabb hírekről tudomást szerezze-

nek. Ez a szó terjedt el a későbbiekben mindenféle alaptalan hír megnevezésére is.
Schützenpanzerwagen: páncélozott személyszállító jármű
Soldatenheim: szó szerint „katonák otthona”, kantine
Stab: személyzet
Stahlhelm: acélsisak
Standarte: ezred méretű SS-alakulat
Stiefel: bakancs
Sturmgeschütz: önjáró löveg. Nagyon sikeres fegyvertípus, melyet a harckocsi alvázához rögzítettek. Zárt építményű volt. A németek

számos verzióval rendelkeztek, és a háború alatt jelentős hatékonysággal használták.
Stellungswechsel: gyors áthelyezés egyik álláshelyről a másikra
Tarnung: álcázás
Tarnmütze: terepsapka
Tarnjacke: terepruha
Unterführer: tiszthelyettes
Unterführerschule: tiszthelyettesképző iskola
Wache: őr
Wachregiment: őrezred
Zug: szakasz
Zugführer: szakaszparancsnok

A Waffen-SS felépítése

Hadseregcsoporthat: A II. világháború alatt a *Waffen-SS* legnagyobb szárazföldi alakulata. Ilyen volt a *Steiner Armeegruppe*. Parancsnoka vagy egy rangidős tábornok (*SS-Obergruppenführer*), vagy pedig egy vezérezredes (*SS-Oberstgruppenführer*) lehetett. Elméletileg több alakulatból állt. Azonban a háború végső szakaszára az újonnan létrehozott egységek státusa nem volt olyan hatásos a valóságban, mint névlegesen.

Hadtest: A felépítés következő szintjén a hadtestek álltak, amelyek sokkal hatékonyabbak voltak. Általában minden hadtestet vagy hadosztálycsoportot (amely legalább két hadosztályt foglalt magába) vagy egy *SS-Gruppenführer*, vagy pedig egy *SS-Obergruppenführer* irányított. Mindegyik hadtest, csakúgy mint a hadosztályok, saját állandó egységekkel rendelkezett. Ide tartoztak a parancsnokság tisztjei, a katonai rendészet, a szállítás stb. A hadtestekhez tartozó hadosztályokat nem állandó hatállyal jelölték ki. Például az 1. SS-páncéloshadtest fennállása alatt időnként az 1. SS-páncéloshadosztályt (*Leibstandarte*), a 2. SS-páncéloshadosztályt (*Das Reich*), a 3. SS-páncéloshadosztályt (*Totenkopf*), a 12. SS-páncéloshadosztályt (*Hitler-*

jugend), a 17. SS-páncélosgránátoshadosztályt (*Götz von Berlichingen*), a *Luftwaffe* 11. *Fallschirm* hadosztályát, a hadsereg 117. *Jäger* (vadász) hadosztályát és a *Führerbegleit* hadosztályt foglalta magába. Összesen 18 *Waffen-SS* hadtest volt. Ezek közül néhány csak papíron létezett.

Hadosztály: A következő szint a hadosztály. 1944 körül az átlagos páncéloshadosztály parancsnoka egy *SS-Brigadeführer* vagy pedig egy *SS-Gruppenführer* volt. Szervezetébe tartozott a hadosztálytörzs, egy páncélosezred, két páncélosgránátos-ezred, egy tüzérségi ezred, egy felderítő-zászlóalj, egy műszaki zászlóalj, egy léghárító zászlóalj, egy híradós zászlóalj, illetve katonai rendészet, szállítmányozás, orvosi ellátó egység stb. A 38 *Waffen-SS* hadosztályt a háború alatt hozták létre. Az elfogadott katonai terminológia szerint arab számokkal jelölték a hadosztályokat – típusnak megfelelően –, a számot pedig egy név követte. Például a 2. SS-páncéloshadosztály a *Das Reich* nevet viselte.

Ezred: A következő szintet az ezredek alkották. Élükön vagy egy *SS-Standartenführer*, vagy egy *SS-Oberführer* állt. 1944-ben a tipikus páncéloshadosztályban megtalál-

ható volt a páncélosgránátos-ezred, amely az ezredtözset, továbbá három páncélos tüzérségi zászlóaljat, egy nehézfegyveres szakaszt, egy légvédelmi szakaszt, egy felderítőszakaszt és egy hadmérnöki osztályt foglalt magába. Az ezred elnevezését a típusa határozta meg, ami előtt egy arab szám szerepelt, majd pedig a neve következett, ha volt. Például: 6. SS-páncélosgránátos-ezred (*Theodor Eicke*).

Zászlóalj: A zászlóalj parancsnoka egy *SS-Sturmabführer* vagy pedig egy *SS-Obersturmbannführer* lehetett. Egy átlagos zászlóalj négy századból állt. A zászlóalj számát római számokkal jelölték, majd pedig a felettes ezred száma következett: II./25. SS-páncélosgránátos-ezred.

Század: Egy század több szakaszból tevődött össze. Élén vagy egy *SS-Obersturmführer*, vagy pedig egy *SS-Hauptsturmführer* állt.

Szakasz: A szakaszt egy fiatal tiszt, például egy *SS-Untersturmführer* vagy pedig egy idősebb tiszt helyettes, egy *SS-Oberscharführer* irányította. Egy szakaszon belül számos raj tevékenykedett, melyek egy rangidős tizedes (*SS-Unterscharführer*) vagy pedig egy fiatalabb őrmester (*SS-Scharführer*) irányítása alatt álltak.

A fentiekben csak egy rövidített útmutatót találhatunk. A harcmezőkön a célszerűség gyakran megkívánta, hogy alacsony rendfokozatú emberek képzési szintjükénél sokkal nagyobb egység irányítását vállalják el. Az intenzív és élethű kiképzés, amelyben a *Waffen-SS*-csapatok részesültek, gyakran eredményezte, hogy alacsonyabb rangú tisztnek magasabb beosztásba kerültek. A Vörös Hadseregtől eltérő módon, ahol egy tiszt elvesztése demoralizálólag hatott az egységre, a *Waffen-SS* hadosztályokban nem merült fel ilyen probléma. A *Waffen-SS* tisztjeinek nagymértékű veszteségét tekintve talán jobb is volt így!

Waffen-SS-rendfokozatok

SS-Oberstgruppenführer	<i>vezérezredes</i>
SS-Obergruppenführer	<i>tábornok, tábornagy</i>
SS-Gruppenführer	<i>altábornagy</i>
SS-Brigadeführer	<i>vezérőrnagy</i>
SS-Oberführer	<i>rangidős ezredes, aki a tábornokhoz hasonlón, kabáthajtókáján szürke váll-lapot viselt; sapkáján is ezüstszerű zsinór díszelgett.</i>
SS-Standartenführer	<i>ezredes</i>
SS-Obersturmbannführer	<i>alezredes</i>
SS-Sturmbannführer	<i>őrnagy</i>
SS-Hauptsturmführer	<i>százados</i>
SS-Obersturmführer	<i>főhadnagy</i>
SS-Untersturmführer	<i>hadnagy</i>
SS-Sturmscharführer	<i>rangidős tiszthelyettes (főtörzsőrmester), 15 év szolgálat után lehetett megkapni</i>
SS-Standartenoberjunker	<i>tisztjelölt, aki tiszthelyetessel egyenértékű, önálló ranggal rendelkezett</i>
SS-Hauptscharführer	<i>tiszthelyettes</i>
SS-Oberscharführer	<i>törzsőrmester</i>

SS-Standartenjunker	<i>tisztjelölt, aki önálló, őrmesteri ranggal egyenértékű beosztással rendelkezett</i>
SS-Scharführer	<i>őrmester</i>
SS-Junker	<i>tisztjelölt, aki önálló, szakaszvezetői ranggal egyenértékű beosztással rendelkezett</i>
SS-Stabsscharführer	<i>egy alakulat rangidős tiszthelyettese, ami inkább kinevezés volt, mint rendfokozat. A zubbony két ujjának alsó részére hímzett kétszinóros gyűrű jelképezte ezt a beosztást. A kinevezés mindegyik tiszthelyettesnek kijárt, aki legalább szakaszvezetői rangban állt.</i>
SS-Unterscharführer	<i>szakaszvezető</i>
SS-Rottenführer	<i>tizedes</i>
SS-Sturmmann	<i>őrvezető</i>
SS-Unterführeranwärter	<i>olyan katona, akit tiszthelyettesi rangra jelöltek. Legalább 12 éves szolgálat volt szükséges hozzá.</i>
SS-Oberschütze	<i>rangidős közkatona. Hat hónapos szolgálat után járt ki ez a beosztás.</i>
SS-Schütze	<i>minden közkatona általános beosztása. Azon katonák esetében, akik valamilyen speciális kiképzésen estek át, a beosztásuk előtt használták a megfelelő megnevezést. Például: páncélos-közkatona.</i>

A Waffen-SS hadosztályainak felépítése

A következő lista a *Waffen-SS* 38 hadosztályának végső felépítését közli, a hadosztályok főbb egységeinek megnevezésével együtt. Egy *Waffen-SS* hadosztály számbeli ereje 19 000 fő körül mozgott. A későbbi hadosztályok azonban már nem érték el ezt a létszámot.

1. SS-páncéloshadosztály (*Leibstandarte SS Adolf Hitler*)

- 1. SS-páncélosgránátos-ezred
- 2. SS-páncélosgránátos-ezred
- 1. SS-páncélosezred
- SS-páncélos-tüzérezred

2. SS-páncéloshadosztály (*Das Reich*)

- 3. SS-páncélosgránátos-ezred
(*Deutschland*)
- 4. SS-páncélosgránátos-ezred
(*Der Führer*)
- 2. SS-páncélosezred
- 2. SS-páncélos-tüzérezred

3. SS-páncéloshadosztály (*Totenkopf*)

- 5. SS-páncélosgránátos-ezred
(*Thule*)
- 6. SS-páncélosgránátos-ezred
(*Theodor Eicke*)
- 3. SS-páncélosezred
- 3. SS-páncélos-tüzérezred

4. SS-páncélosgránátos-hadosztály (*SS-Polizei*)

- 7. SS-páncélosgránátos-ezred
- 8. SS-páncélosgránátos-ezred
- 4. SS-tüzérezred
- 4. SS-rohamlöveg-egység

5. SS-páncéloshadosztály (*Wiking*)

- 9. SS páncélosgránátos-ezred
(*Germania*)
- 10. SS-páncélosgránátos-ezred
(*Westland*)
- 5. SS-páncélosezred
- 5. SS-páncélos-tüzérezred

6. SS-Gebirgs hadosztály (*Nord*)

- 11. SS-Gebirgsjäger ezred
(*Reinhard Heydrich*)
- 12. SS-Gebirgsjäger ezred (*Michael*
Gaismair)
- 6. SS-Gebirgs tüzérezred
- 6. SS-rohamlöveg-zászlóalj

7. SS-Freiwilligen-Gebirgs hadosztály (*Prinz Eugen*)

- 13. SS-Freiwilligen Gebirgsjäger
ezred (*Artur Phleps*)
- 14. SS-Freiwilligen Gebirgsjäger
ezred (*Skanderbeg*)
- 7. SS-Freiwilligen Gebirgs
tüzérezred
- 7. SS-rohamlöveg-egység

8. SS-lovassági hadosztály (*Florian Geyer*)

- 15. SS-lovassági ezred
- 16. SS-lovassági ezred
- 18. SS-lovassági ezred

- 8. SS-tüzérezred
- 8. SS-harckocsi-elhárító egység

9. SS-páncéloshadosztály (*Hohenstaufen*)

- 19. SS-páncélosgránátos-ezred
- 20. SS-páncélosgránátos-ezred
- 9. SS-páncélosezred
- 9. SS-páncélos-tüzérezred

10. SS-páncéloshadosztály (*Fruntsberg*)

- 21. SS-páncélosgránátos-ezred
- 22. SS-páncélosgránátos-ezred
- 10. SS-páncélosezred
- 10. SS-páncélos-tüzérezred

11. SS-Freiwilligen páncélosgránátos-hadosztály (*Nordland*)

- 23. SS-páncélosgránátos-ezred
(*Norge*)
- 24. SS-páncélosgránátos-ezred
(*Danmark*)
- 11. SS-páncélosegység (*Herman*
von Salza)
- 11. SS-páncélos-tüzérezred

12. SS-páncéloshadosztály (*Hitlerjugend*)

- 25. SS-páncélosgránátos-ezred
- 26. SS-páncélosgránátos-ezred
- 12. SS-páncélosezred
- 12. SS-páncélos-tüzérezred

13. Waffen-Gebirgs der SS (1. horvát) hadosztály (*Handschar*)

- 27. SS-Waffen Gebirgsjäger ezred
- 28. SS-Waffen Gebirgsjäger ezred

- 13. SS-Waffen tüzérezred
- 13. SS-harckocsi-elhárító egység

14. Waffen-Grenadier der SS (1. ukrán) hadosztály

- 29. SS-Waffen-Grenadier ezred
- 30. SS-Waffen-Grenadier ezred
- 31. SS-Waffen-Grenadier ezred
- 14. SS-Waffen tüzérezred

15. Waffen-Grenadier der SS (1. lett) hadosztály

- 32. Waffen-SS gránátosezred
- 33. Waffen-SS gránátosezred
- 34. Waffen-SS gránátosezred
- 15. Waffen-SS tüzérezred

16. SS-páncélosgránátos-hadosztály (*Reichsführer-SS*)

- 35. SS-páncélosgránátos-ezred
- 36. SS-páncélosgránátos-ezred
- 16. SS-tüzérezred
- 16. SS-páncélosegység

17. SS-páncélosgránátos-hadosztály (*Götz von Berlichingen*)

- 37. SS-páncélosgránátos-ezred
- 38. SS-páncélosgránátos-ezred
- 17. SS-páncélos-tüzérezred
- 17. SS-harckocsi-elhárító egység

18. SS-Freiwilligen páncélosgránátos-hadosztály (*Horst Wessel*)

- 39. SS-páncélosgránátos-ezred
- 40. SS-páncélosgránátos-ezred
- 18. SS-tüzérezred
- 18. SS-harckocsi-elhárító egység

**19. Waffen-Grenadier der SS
(2. lett) hadosztály**

- 42. Waffen-SS gránátosezred
(Voldemars Veiss)
- 43. Waffen-SS gránátosezred
(Heinrich Schuldt)
- 44. Waffen-SS gránátosezred
- 19. Waffen-SS tüzérezred

**20. Waffen-Grenadier der SS
(1. észti) hadosztály**

- 45. Waffen-SS gránátosezred
- 46. Waffen-SS gránátosezred
- 47. Waffen-SS gránátosezred
- 20. Waffen-SS tüzérezred

21. Waffen-Gebirgs der SS (1. albán) hadosztály (Skanderbeg)

- 50. Waffen-SS-Gebirgs ezred
- 51. Waffen-SS-Gebirgs ezred
- 21. Waffen-SS-Gebirgs tüzérezred

**22. Freiwilligen der SS
lovashadosztály (Maria Theresia)**

- 52. SS-önkéntes lovasezred
- 53. SS-önkéntes lovasezred
- 54. SS-önkéntes lovasezred
- 55. SS-önkéntes lovasezred

**23. Waffen-Gebirgs der
SS hadosztály (Kama)**

- 56. Waffen-SS-Gebirgsjäger ezred
- 57. Waffen-SS-Gebirgsjäger ezred
- 58. Waffen-SS-Gebirgsjäger ezred
- 23. Waffen-SS-Gebirgs tüzérezred

Ezt a hadosztályt 1944 végén oszlatták fel. Maradványai beolvadtak a 23. SS-önkéntes páncélosgránátos-

hadosztályba (*Nederland*), de ez utóbbi sohasem érte el egy ezred nagyságát. A *Nederland* foglalta magába a 48. SS-önkéntes páncélosgránátos- (*General Seyffardt*) és a 49. SS-önkéntes páncélosgránátos-ezred megmaradt részeit (*De Ruiter*).

**24. SS-Gebirgs hadosztály
(Karstjäger)**

- 59. Waffen-SS-Gebirgsjäger ezred
- 60. Waffen-SS-Gebirgsjäger ezred
- 24. Waffen-SS-Gebirgsjäger tüzérezred

**25. Waffen-Grenadier der SS
(1. magyar) hadosztály (Hunyadi)**

- 61. Waffen-SS gránátosezred
- 62. Waffen-SS gránátosezred
- 63. Waffen-SS gránátosezred
- 25. Waffen-SS tüzérezred

**26. Waffen-Grenadier der SS
(2. magyar) hadosztály (Ungaria)**

- 64. Waffen-SS gránátosezred
- 65. Waffen-SS gránátosezred
- 66. Waffen-SS gránátosezred
- XXVI. SS-páncéloszászlóalj

Ez a hadosztály sohasem ért el teljes hadosztályi státust.

**27. SS-Freiwilligen
páncélosgránátos- (1. flamand)
hadosztály (Langemarck)**

Ez a hadosztály csak névlegesen létezett, sohasem érte el egy ezred nagyságát.

**28. SS-Freiwilligen
páncélosgránátos-hadosztály
(Wallonien)**

Ez a „hadosztály” sohasem érte el egy ezred nagyságát.

**29. Waffen-Grenadier der SS
(1. orosz) hadosztály**

Ezt a hadosztályt Kaminszkij hírhedt dandárából hozták létre. (Kaminszkij egy áruló orosz katona, aki bűnözők és elítélt sorkatonák dandárának volt a parancsnoka. Emberei nagyon sok túlkapást követtek el, miközben közreműködtek az 1944. augusztusi varsói felkelés elfojtásában.) Sohasem volt valódi hadosztály. A háború során később a Szabad Orosz Hadseregbe olvadt be.

**29. Waffen-Grenadier der SS
(1. olasz) hadosztály**

Erről az egységről azt gondolják a hadtörténészek, hogy sohasem érte el egy ezred nagyságát. Akkor kapta meg a számát, amikor a másik 29. hadosztály beolvadt Vlasszov hadseregébe.

**30. Waffen-Grenadier der SS
(1. fehérorosz) hadosztály**

- 75. Waffen-SS gránátosezred
- 76. Waffen-SS gránátosezred
- 77. Waffen-SS gránátosezred
- 30. Waffen-SS tüzérezred

**31. SS-Freiwilligen gránátos-
hadosztály**

- 78. SS-önkéntes gránátosezred
- 79. SS-önkéntes gránátosezred
- 80. SS-önkéntes gránátosezred
- 31. SS-tüzérezred

**32. SS-Freiwilligen gránátos-
hadosztály (30 Januar)**

Ezt a hadosztályt a háború vége felé hozták létre, és sohasem érte el teljes hadi erejét.

**33. Waffen-Kavallerie der SS
(3. magyar) hadosztály**

Ezt a hadosztályt sohasem építették ki teljesen. Az oroszok semmisítették meg 1945-ben, magyarországi elmentáadásuk idején.

**33. Waffen-Grenadier der SS
(1. francia) hadosztály (Charlemagne)**

Egy önkéntes *Waffen-SS* dandárból hozták létre, amely a német hadsereg francia önkéntes légiójából tevődött össze. Ereje sohasem érte el egy teljes hadosztályét.

**34. Waffen-Grenadier der SS had-
osztály (Landstorm Nederland)**

48. SS-önkéntes gránátosezred
Ezt a hadosztályt a Landwacht (*Nederland*) hazai gárdájából hozták létre, melyet 1943-ban beolvasztottak az SS-be. 1944 novembere és 1945 márciusa között hadosztállyá egészítették ki, és átalakításon is keresztülment. Kevés bevetésben vett részt.

35. SS-rendőri gránátoshadosztály
Rendőrökből alakított hadosztály volt, melyet a háború utolsó hónapjaiban hoztak létre. Nem érte el egy hadosztály nagyságát.

36. Waffen-Grenadier der SS hadosztály

A hírhedt *Dirlewanger* dandárból alakult. (Oskar *Dirlewanger* bűnöző volt, akinek partizánelhárító dandárja sok túlkapást követett el.) Szerencsére ez a hadosztály sohasem érte el egy normál hadosztály nagyságát. Rendkívül bizonytalan katonai értékkel rendelkezett.

37. SS-Freiwilligen-Kavallerie hadosztály (Lützow)

Keveset tudunk a hadosztály összetételéről. A háború utolsó napjaiban hozták létre, és a Bécs környéki harcokban vett részt.

38. SS-gránátoshadosztály (Nibelungen)

A Bad Tölz-i tisztképző iskola katonáiból és tisztjelöltjeiből hozták létre. Sohasem érte el egy ezred nagyságát.

A háború végére a *Waffen-SS* nem német önkéntes egységeinek nagy részét vagy feloszlatták, vagy pedig beolvasztották az újonnan létrehozott hadosztályokba, melyek a fenti felsorolásban szerepelnek.

Azok a *Waffen-SS* hadosztályok, amelyek nem szerepelnek a felsorolásban, de még működtek 1945-ben, olyan különlegesek voltak, mint az *Indische Freiwilligen-Legion der Waffen-SS*, amelyben indiai önkéntesek harcoltak, vagy a *Kaukasicher Waffenverband der SS*, amely kaukázusi azerbajdzsán, örmény és grúz önkéntesekből állt. Ezen légiók közül a *Moslem Osttürkische Waffenverband der SS* volt a legjelentősebb. A *Waffen-SS* számára egyik légió sem jelentett nagy jelentőségű katonai értéket.

Kétségtelen, a háborúk történetében nem akad katonai szervezet, mely kiválóbban harcolt volna akkora túlerővel szemben, mint a *Waffen-SS* a II. világháborúban, de egyetlenegy sem vált ilyen hírhedtté eközben. Hitler katonai elitje a II. világháború legkeményebb csatáiban – Harkov visszafoglalásánál, a demjanszki katlan védekezőharcaiban és az 1944-es normandiai csatákban – bizonyította rátermettségét. Ugyanakkor egyes SS-egységek – bizonyíthatóan – atrocitásokat követtek el, mások a koncentrációs táborokban történt borzalmakért tehetők felelőssé.

Vajon azok, akik a *Schutzstaffel* fekete egyenruháját viselték, lélektelen szörnyetegek voltak-e, vagy tökéletes katonák? Ennek eldöntése mindenképpen az olvasóra vár.

A hűség a becsületem II. világháborús *Waffen-SS*-katonák gondolatainak egyedülálló gyűjteménye. A kötet lapjain *Waffen-SS*-hadosztályokban – pl. a *Leibstandarte*, a *Das Reich*, a *Wiking* vagy a *Totenkopf* soraiban – szolgált, különböző rangú és nemzetiségű veteránok beszélnek kiképzésükről, ideológiai nevelésükről, politikai és katonai vezetőikről és számos más témáról. A könyv elsődleges forrásként értékelhető beszámolókat közöl a *Waffen-SS* harci teljesítményéről – hisz a *Schutzstaffel* elsősorban a csatatéren szerzett magának hírnevet.

A könyv szerzője, Gordon Williamson hét évig szolgált a brit hadsereg kötelékében. Számos hadtörténeti munkát publikált eddig. Jelenleg Skóciában él.

ISBN 963 9037 24 9

